

รายงานประจำปี 2559 ANNUAL REPORT 2016

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
National Farmers Council

คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๙

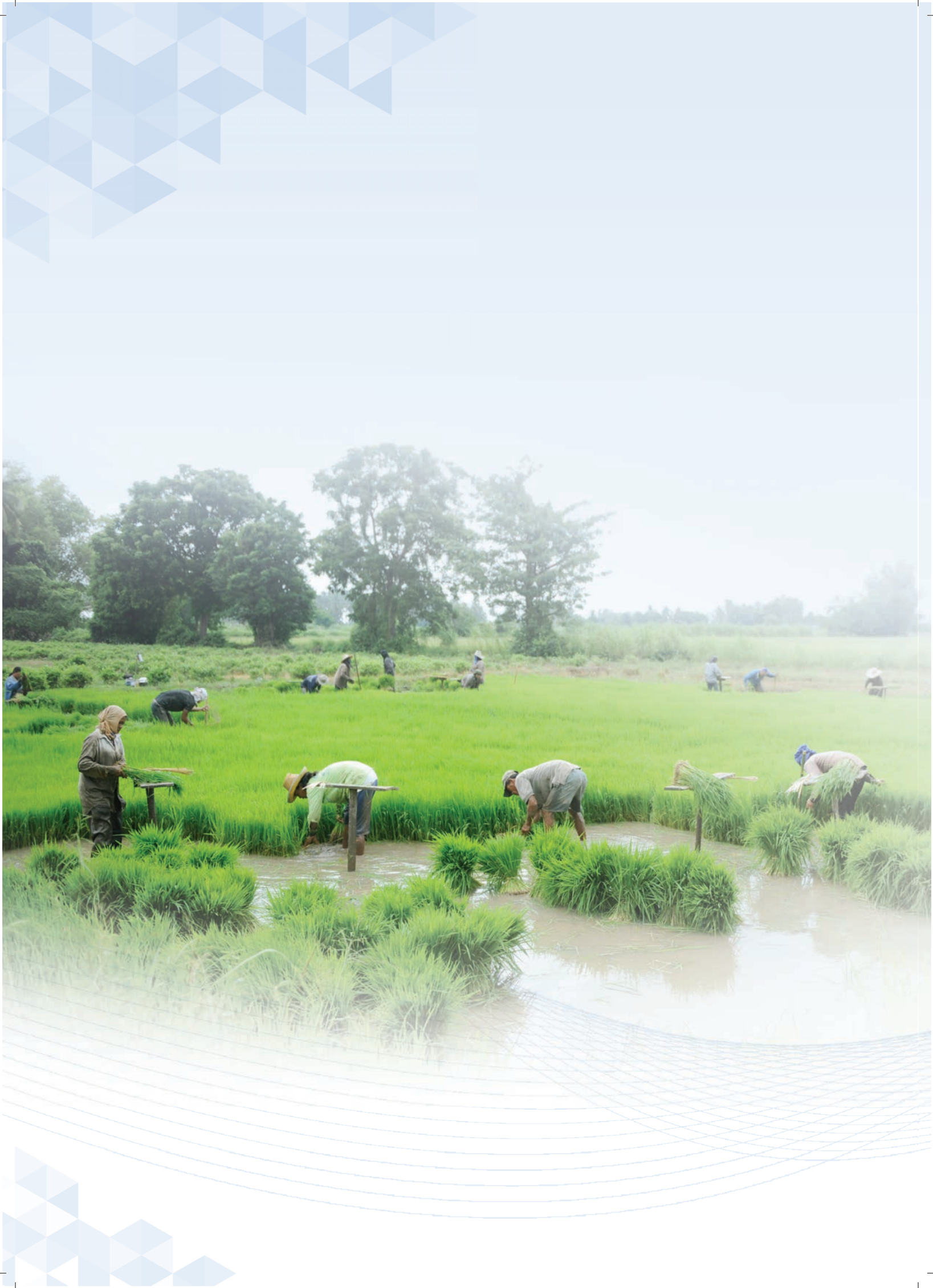
๑. ผู้ช่วยเลขาธิการสภาเกษตรกรแห่งชาติ
๒. ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์การเกษตร วิจัยประเมินผลและส่งเสริมกิจการพิเศษ
๓. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนแผนพัฒนาการเกษตร
๔. ผู้อำนวยการสำนักกิจการสภาและวิชาการ
๕. ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง
๖. หัวหน้ากลุ่มการกำกับดูแลการบริหารจัดการที่ดี
๗. นายจรูญ รอดศรีนาค หัวหน้าสำนักงาน สกจ. สุราษฎร์ธานี
๘. นายณรงค์รัตน์ ม่วงประเสริฐ หัวหน้าสำนักงาน สกจ.สระแก้ว
๙. นายทองคำ ปิ่นแก้ว หัวหน้าสำนักงาน สกจ. สุรินทร์
๑๐. นายปรีชา เรืองคุ้ม หัวหน้าสำนักงาน สกจ.กำแพงเพชร
๑๑. นางนุชนาถ บุญปาติ หัวหน้าส่วนอำนวยการ สำนักบริหารกลาง คณะทำงานและเลขานุการ
๑๒. นายสาธิต เอี่ยมศรีรักษ์ นักจัดการงานทั่วไป คณะทำงานและเลขานุการ
๑๓. นายภัสกร นิยมพงษ์ เจ้าหน้าที่พัสดุ คณะทำงานและเลขานุการ

รายงานประจำปี 2559 ANNUAL REPORT 2016

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
National Farmers Council

นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์
ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ตราสัญลักษณ์
สภาเกษตรกรแห่งชาติ

ความหมายของตราสัญลักษณ์

แนวคิด

พระพิรุณทรงนาคเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นเกษตรกรรมบนผืนแผ่นดินไทย คชสีห์ ราชสีห์เป็นสัญลักษณ์แห่งความสามัคคีที่ปกป้องคุ้มครองชาติไทย สภาเกษตรกรแห่งชาติมีบทบาทในการปกป้องคุ้มครองเกษตรกรรมของไทย จึงนำสัญลักษณ์ทั้งสองร่วมกันสื่อความหมายภายในวงกลมด้วยสีเขียวและสีทอง พระพิรุณทรงนาค

พระพิรุณเป็นเทพเจ้าแห่งน้ำและทะเลผู้บันดาลให้ฝนตกสร้างอุดมสมบูรณ์ให้กับแผ่นดินสำหรับทำเกษตรกรรม พญานาคเป็นพาหนะของพระพิรุณที่นำพาความอุดมสมบูรณ์ไปทั่วทั้งประเทศ พระพิรุณทรงนาคกำหนดใช้ในสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงการสร้างความอุดมสมบูรณ์ของเกษตรกรรมอันเป็นบทบาทหน้าที่ของสภาเกษตรกรแห่งชาติซึ่งเป็นตัวแทนของเกษตรกร

ราชสีห์และคชสีห์

ราชสีห์ เดิมเป็นตราของสมุหกลาโหม หมายถึงกำลังทหาร ที่ร่วมกันดูแล รักษาความมั่นคงความสงบเรียบร้อย ปกป้องคุ้มครองชาติ กำหนดใช้ในสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงการสร้างความเข้มแข็งความมั่นคง การปกป้องคุ้มครอง รักษาสิทธิประโยชน์ของเกษตรกร โดยสภาเกษตรกรแห่งชาติ

คชสีห์ เดิมเป็นตราของสมุหนายก หมายถึงประชาชน พลเรือน ที่อยู่ร่วมกัน ดูแลกัน มีความสามัคคีกัน ในชาติกำหนดใช้ในสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงสภาเกษตรกรแห่งชาติมีบทบาทในการสร้างให้ประชาชนไทย เกษตรกรไทย ร่วมมือรวมกลุ่มอย่างสามัคคีกันกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาเกษตรกรรมอย่างเป็นระบบ ติดตามตรวจสอบ เพื่อให้รัฐรักษาเสถียรภาพด้านราคา เพิ่มศักยภาพ ยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

ความหมายแต่ละสีของสัญลักษณ์

สีเขียว สีทอง

สีทอง หมายถึง ความเจริญ รุ่งเรือง ความมีอำนาจ กำหนดใช้สีในสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงการก่อตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติให้มีอำนาจหน้าที่ในการสร้างความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืนให้กับเกษตรกรในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

สีเขียว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ ความสุข กำหนดใช้สีในสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงบทบาทหน้าที่ของสภาเกษตรกรแห่งชาติในการส่งเสริมการรวมกลุ่ม การร่วมมือกัน สร้างความอุดมสมบูรณ์ ความสุข ของเกษตรกร

ความเป็นมา เจตนารมณ์ และอำนาจหน้าที่ ของสภาเกษตรกรแห่งชาติ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิต การแปรรูปและการตลาด ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร ในรูปของสภาเกษตรกรเพื่อวางแผนเกษตรกรรมและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร เพื่อสนับสนุนสิทธิและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้รัฐรักษาเสถียรภาพด้านราคาและความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร เพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นไปเพื่อเกษตรกรอย่างแท้จริง และมีกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้านการปฏิบัติตามนโยบายเกษตรกรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาภาคเกษตรกรรมและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอย่างยั่งยืนในอนาคต

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๗๑ ก ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของเกษตรกรในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเกษตรกรรม

สารจาก นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ สำนักพระราชวังได้มีประกาศ เรื่อง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร สวรรคต ยิ่งความโศกเศร้าเสียใจแก่ประชาชนชาวไทยทั้งประเทศ สภาเกษตรกรแห่งชาติ ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อม รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ โดยนำหลักการทรงงานด้านการเกษตรมาปรับใช้ในการปฏิบัติภารกิจเพื่อบรรลุถึงการเป็นสถาบันของเกษตรกร มุ่งสร้างความเป็นธรรมและมั่นคงในอาชีพเกษตรกรรมตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้มุ่งมั่นปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของรัฐได้ขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง รัฐ ประชาชนและภาคเอกชน ในการร่วมกันคิดร่วมกันทำในการแก้ปัญหาของเกษตรกรและแผนพัฒนาเกษตรกรรม โดยมีความคาดหวังว่ารัฐบาลเองจะเอา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งพิจารณาจากปัญหาและผู้มีผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ และเป็นผู้ที่รับโครงการไปปฏิบัติให้เป็นจริงให้ได้ คือเกษตรกรอยากให้รัฐบาลเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดการทำโครงการและเชื่อว่าในการทำโครงการของรัฐบาลจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ที่ผ่านมาสภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ขับเคลื่อนเสถียรภาพการผลิตของเกษตรกรโดยการร่างพระราชบัญญัติเพื่อแก้ปัญหาด้านการผลิต เช่น ข้าว ยางพารา มันสำปะหลังและอื่น ๆ และได้เชิญตัวแทนเกษตรกรเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการเพื่อความยั่งยืนให้แก่อาชีพเกษตรกรรม ตลอดปี ๒๕๕๙ สภาเกษตรกรแห่งชาติยังคงขับเคลื่อนเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมตามแนวทางประชารัฐส่งเสริมให้เกษตรกร แปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งเรียกว่า เกษตรอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตผลโดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจังเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานอย่างยั่งยืนต่อไป

ผม ขอขอบคุณสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ พร้อมทั้งพนักงานของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติทุกท่าน ที่มุ่งมั่น ร่วมแรงร่วมใจผลักดันภารกิจให้บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ขอขอบคุณหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ที่ให้ความร่วมมือกับสภาเกษตรกรแห่งชาติและพร้อมจะร่วมกันพัฒนาภาคเกษตรของไทย ตามโมเดล Thailand ๔.๐ สู่เกษตร ๔.๐ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี ๒๕๗๙ ด้วยกลไกประชารัฐ นำความผาสุกให้เกิดแก่เกษตรกร ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ อย่างสูงสุด

(นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์)
ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

สารจาก

นายอภิศักดิ์ อังคสิทธิ์

รองประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติคนที่ ๑

การดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ ปี ๒๕๕๙ ถือได้ว่าเป็นปีแห่งความสุขและความภาคภูมิใจในองค์กรเป็นอย่างยิ่ง ภายใต้การดำเนินงานที่ยึดมั่นคำขวัญขององค์กรที่ว่า “ยึดมั่นปรัชญา พัฒนาเกษตรกรไทย” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานตามบทบาท อำนาจหน้าที่ของสภาเกษตรกรแห่งชาติ โดยการประสานความร่วมมือในการทำงานกับทุกภาคส่วน ส่งผลให้สภาเกษตรกรแห่งชาติเป็นที่รู้จักของประชาชน หน่วยงาน และได้รับความร่วมมือในการทำงาน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร รวมทั้งร่วมมือในการจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม จึงส่งผลให้การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรม ฉบับสภาเกษตรกรแห่งชาติที่มาจากความต้องการของเกษตรกรจริง ๆ สามารถสะท้อนความเป็นองค์กรของเกษตรกรอย่างแท้จริง และเป็นที่พึ่งของเกษตรกรในการสร้างความเป็นธรรม ทั้งด้านการประกอบอาชีพ ราคาผลผลิตทางการเกษตร รายได้และสวัสดิการต่าง ๆ ที่เกษตรกรพึงได้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

ผมติดตามการทำงานทั้งในส่วนของสมาชิกและพนักงานของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ในการปฏิบัติงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทุกคนมีความมุ่งมั่นและตั้งใจทำงานกันอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อนำพาองค์กรของเราไปสู่ความสำเร็จ และยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องเกษตรกรให้ดีขึ้น มีความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็ง และขอให้กำลังใจและขอบคุณสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ และพนักงานของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติทุกท่าน ที่ตั้งใจและทุ่มเท เสียสละ อุทิศเวลา ในการทำงาน และเชื่อมั่นว่าการกระทำขอพวกเรา จะก่อให้เกิดประโยชน์และนำความผาสุกให้เกิดแก่เกษตรกรและประชาชนอย่างสูงสุด

(นายอภิศักดิ์ อังคสิทธิ์)

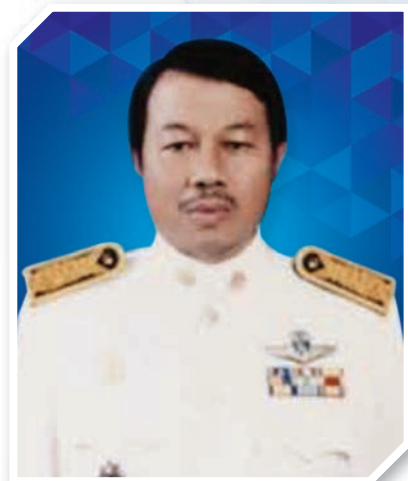
รองประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ คนที่ ๑

สารจาก

นายสิทธิพร จริยพงศ์

รองประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ คนที่ ๒

การทำงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ ในปี ๒๕๕๙ ถือได้ว่าเป็นการทำงานที่เตรียมการเข้าสู่การปฏิรูปทุกด้าน โดยเฉพาะการเข้าสู่การเตรียมการปฏิรูปภาคเกษตร เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศสินค้าเกษตร กลไกในการปฏิรูปที่สำคัญคือตัวแทนของเกษตรกรที่กฎหมายรองรับอยู่ คือ ‘สภาเกษตรกรแห่งชาติ’ ในระดับชาติ และ ‘สภาเกษตรกรจังหวัด’ ในระดับจังหวัด เพราะฉะนั้นการปรับตัว การติดตามสถานการณ์ในเชิงนโยบายของรัฐเพื่อที่จะเข้าไปสู่การปฏิรูปจึงมีความจำเป็นที่เกษตรกรต้องคอยติดตาม ซึ่งสภาเกษตรกรแห่งชาติเองจะยังคงอยู่เคียงข้างเกษตรกรด้วยมือที่พร้อมอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่ระดับอำเภอ ตำบล และสมาชิกในระดับหมู่บ้านหลายแห่งจะนำพาเกษตรกรไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ยั่งยืน เรื่องที่มีความสำคัญไม่น้อยคือการแก้ปัญหาหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบของเกษตรกรซึ่งเป็นนโยบายใหญ่ของรัฐบาลที่ต้องจัดไม่ให้มีปัญหาเงินนอกระบบอีกต่อไป หากเกษตรกรมีปัญหาเรื่องหนี้สินทั้งในและนอกระบบให้สภาเกษตรกรฯในพื้นที่ประสานให้ความช่วยเหลือได้ เพราะรัฐบาลได้ทำการวางระบบปรับโครงสร้างแก้ปัญหาไว้ให้เกษตรกรแล้ว

ในปี ๒๕๕๙ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรและความต้องการของเกษตรกรที่เป็นปัญหาต่อรัฐบาล จึงมีผลการดำเนินงานของคณะกรรมการที่เห็นได้ชัดเจนที่สำคัญ เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของเกษตรกรในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเกษตรกรรม ด้วยความมุ่งมั่นในการปกป้อง ค้ำครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรบทบาทในการขับเคลื่อนเรื่องที่สำคัญคือการออกกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สภาเกษตรกรฯอยู่เคียงข้างเพื่อเพิ่มศักยภาพ ยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นไปเพื่อเกษตรกรอย่างแท้จริง

ผมพร้อมที่จะร่วมกับท่านประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ (นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์) ท่านรองประธานสภาเกษตรกรคนที่ ๑ (นายอภิศักดิ์ อังคสิทธิ์) ในการขับเคลื่อนและผลักดัน การทำงานขององค์กร เพื่อปกป้องและค้ำครองประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร ผมขอให้กำลังใจในการทำงานทุก ๆ ท่าน ขอขอบคุณครับ

(นายสิทธิพร จริยพงศ์)

ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ คนที่ ๒

สารจาก ว่าที่ร้อยตรีสมพูนทรัพย์ กล้าวิกรณ์ เลขาธิการสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ปี ๒๕๕๙ เป็นปีที่เริ่มต้นและเป็นความตั้งใจเข้ามารับหน้าที่เลขาธิการสภาเกษตรกรแห่งชาติ ด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยสนับสนุนและงานด้านธุรการ ให้กับสภาเกษตรกรแห่งชาติ จึงต้องปรับการทำงาน และการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แม้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะมีผลกระทบในการปฏิบัติหน้าที่เพียงใด สภาเกษตรกรแห่งชาติและสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ในการเสนอความเห็นต่อรัฐบาลตามภารกิจในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรที่มีความเร่งด่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการทำงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสภาเกษตรกรจังหวัดที่สามารถปรับการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์

ในช่วงการปฏิบัติงานปี ๒๕๕๙ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ได้ทำหน้าที่ในการเป็นหน่วยสนับสนุนในด้านวิชาการและด้านธุรการให้กับสภาเกษตรกรแห่งชาติและสภาเกษตรกรจังหวัด อย่างเต็มกำลังความสามารถในการเป็นนักประสานงานที่ดี เป็นนักจัดการงานที่ดี ได้พัฒนาความรู้ให้กับบุคลากร ในด้านการวิพากษ์ยุทธศาสตร์และการพัฒนาภาคเกษตรกรรมของไทย การเพิ่มสมรรถนะองค์กรระดับหน่วยงาน การบริหารงบประมาณ และด้านอื่น ๆ โดยมีมุ่งหมายให้บุคลากรเกิดความเชี่ยวชาญในหลายมิติ เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการทำงานด้วยความวิริยะ อุตสาหะ และความเอื้ออาทรในการทำงานของพนักงานทุกคน คือพลังสำคัญที่ทำให้สภาเกษตรกรแห่งชาติ และสภาเกษตรกรจังหวัด สามารถจะก้าวข้ามอุปสรรคและความท้าทายต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามา อีกทั้งการขับเคลื่อนความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาเกษตรกรแห่งชาติที่ได้เสนอต่อรัฐบาล ในการกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรจะสามารถสร้างประโยชน์เพื่อความเจริญก้าวหน้าของเกษตรกรและประเทศต่อไป ขอขอบคุณครับ

(ว่าที่ร้อยตรีสมพูนทรัพย์ กล้าวิกรณ์)
เลขาธิการสภาเกษตรกรแห่งชาติ

คำนำ

การดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเพื่อสนับสนุนสิทธิและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้รัฐรักษาเสถียรภาพด้านราคาและความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร เพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นไปเพื่อเกษตรกรอย่างแท้จริง และมีกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐด้านการปฏิบัติตามนโยบายเกษตรกรรมอันจะนำไปสู่การพัฒนาภาคเกษตรกรรมและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอย่างยั่งยืนในอนาคต

ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ดำเนินงานตามบทบาทและภารกิจโดยตระหนักถึงหน้าที่ที่สะท้อนปัญหาด้านการเกษตรด้วยกระบวนการ การมีส่วนร่วมของเกษตรกร เปิดเวทีเพื่อให้เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่แสดงความคิดเห็นในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม รวบรวม วิเคราะห์จัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ ในลักษณะประชารัฐเสนอต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี โดยมุ่งหวังให้เห็นและข้อเสนอของสภาเกษตรกรแห่งชาติ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณากำหนดนโยบาย เพื่อแก้ปัญหาด้านการเกษตรของรัฐบาลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในช่วงเวลาที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้ามาบริหารราชการแผ่นดิน สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ที่เกิดจากการรวบรวมปัญหาของเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบและความเดือดร้อนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ จึงได้จัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๙ โดยการรวบรวมผลการปฏิบัติงานที่เป็นผลงานเชิงประจักษ์ของสภาเกษตรกรแห่งชาติและแสดงฐานะการเงินในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ต่อไป

สภาเกษตรกรแห่งชาติ

ธันวาคม ๒๕๕๙

สารบัญ

หน้า

→ ความหมายของตราสัญลักษณ์ สภาเกษตรกรแห่งชาติ	v
→ สารจากประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ	vii
→ สารจากรองประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ คนที่ ๑	viii
→ สารจากรองประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ คนที่ ๒	ix
→ สารจากเลขาธิการสภาเกษตรกรแห่งชาติ	x

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลภาพรวมสภาเกษตรกรแห่งชาติ

๑.๑ แผนยุทธศาสตร์สภาเกษตรกรแห่งชาติ	๓
๑) วิสัยทัศน์	
๒) พันธกิจ/ภารกิจ	
๓) ประเด็นยุทธศาสตร์	
๔) เป้าประสงค์	
๕) กลยุทธ์	
นโยบายการกำกับดูแลการบริหารกิจการที่ดี	๕
๑.๒ ข้อมูลพื้นฐานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ	๙
๑) โครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ	๙
พ.ศ. ๒๕๕๓	
ระดับชาติ	
→ องค์ประกอบสภาเกษตรกรแห่งชาติ	๑๐
→ อำนาจหน้าที่สภาเกษตรกรแห่งชาติ	๑๒
→ อำนาจหน้าที่สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ	๑๓
ระดับจังหวัด	
→ องค์ประกอบสภาเกษตรกรจังหวัด	๑๔
→ อำนาจหน้าที่สภาเกษตรกรจังหวัด	๑๔
→ อำนาจหน้าที่สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด	๑๕
๒) โครงสร้างสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ	๑๖
๓) โครงสร้างอัตรากำลังประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙	๑๗

ส่วนที่ ๒ ผลการปฏิบัติงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

๒.๑ ผลงานยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน	๒๑
๒.๑.๑ ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สภาเกษตรกรแห่งชาติ ปี ๒๕๕๙	
๒.๒ สรุปผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับผลผลิตตาม	๒๘
พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙	
๒.๒.๑ ผลสัมฤทธิ์ของการนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบาย	
➔ ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ	
๑๕ คณะ	
๒.๒.๒ การนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบาย นำข้อเสนอเชิงนโยบายปี ๒๕๕๙	
๒.๒.๓ ผลการดำเนินงานจัดทำแม่บท ๔ ปี	
๒.๒.๔ ผลการจัดทำลงนามความร่วมมือกับหน่วยงาน	
๒.๓ ผลการปฏิบัติงานภายใต้แผนปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๙	๑๑๒
แผนงาน: สร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนแก่เกษตรกรและผู้มีรายได้น้อย	
เป้าประสงค์: ดำเนินงานตามภารกิจของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ	
กิจกรรม: บูรณาการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม	
ผลผลิต: อำนวยความสะดวกและบริหารจัดการด้านงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ	
๑. โครงการ: จัดทำแผนเกษตรกรรมระดับตำบล	
วัตถุประสงค์โครงการ:	
ตัวชี้วัดของโครงการ.....	
กิจกรรม.....	
ผลการดำเนินงาน.....	
๒. โครงการ: สร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร	
วัตถุประสงค์โครงการ:	
ตัวชี้วัดของโครงการ.....	
กิจกรรม.....	
ผลการดำเนินงาน.....	
๓. โครงการ: (ต่อเนื่องปี ๒๕๕๘) จำนวน ๕ โครงการ	
วัตถุประสงค์โครงการ:	
ตัวชี้วัดของโครงการ.....	
กิจกรรม.....	
ผลการดำเนินงาน.....	

ส่วนที่ ๓ รายงานการเงิน

๓.๑	งบการเงิน	๑๔๗
๑)	งบแสดงฐานะการเงิน	
๒)	งบรายได้และค่าใช้จ่าย	
๓)	หมายเหตุประกอบงบการเงิน	
๓.๒	ต้นทุนผลผลิตและกิจกรรม	๑๔๙
๓.๓	หมายเหตุประกอบงบการเงิน	๑๕๓
๓.๔	ต้นทุนผลผลิตและกิจกรรม	๑๕๓
๓.๕	การวิเคราะห์งบการเงิน	๑๕๓
๑)	การหาอัตราส่วนตามแนวดิ่ง	
๒)	การวิเคราะห์ตามแนวนอนหรือหาแนวโน้ม	

ส่วนที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑	ผลการจัดงานที่ เมืองทองธานี	๑๘๓
๔.๒	ผลการดำเนินงานที่โรงแรมรามาคาเดนส์	๑๘๕
๔.๓	ผลการดำเนินงานตามนโยบายภาครัฐ	๑๘๗
๔.๔	ผลการดำเนินงานการปราบปรามยาเสพติด	๑๙๖
๔.๕	ผลการดำเนินงานของดีเมืองนราธิวาส	๑๙๘

ภาคผนวก

➔	รายนามผู้บริหารของสภาเกษตรกรแห่งชาติ ปี ๒๕๕๙	๒๐๓
➔	รายนามสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๒๕๕๙	๒๐๕
➔	รายนามของผู้บริหารของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๒๕๕๙	๒๑๑
➔	ภาพหัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ๗๗ จังหวัด ๒๕๕๙	๒๑๒
➔	การประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ ปี ๒๕๕๙	๒๑๖

ส่วนที่

๑

ภาพรวม
ของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ส่วนที่ ๑

ภาพรวมของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

๑.๑ แผนยุทธศาสตร์สภาเกษตรกรแห่งชาติ

๑) วิสัยทัศน์ สภาเกษตรกรแห่งชาติเป็นสถาบันของเกษตรกร มุ่งสร้างความเป็นธรรมและมั่นคงในอาชีพเกษตรกรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒) พันธกิจ/ภารกิจ

๑. พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งและมั่นคงให้แก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกรเพื่อเพิ่มศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
๒. สร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการอาชีพเกษตรกรโดยเชื่อมโยงกับภาครัฐผู้ประกอบการเอกชนทุกระดับ เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ให้ได้รับความเป็นธรรมและประโยชน์สูงสุด
๓. บูรณาการจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมจากล่างสู่บน
๔. จัดระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นจริงและทันเวลา เพื่อประกอบการ ขัดดัดสินใจของเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและใช้กำหนดนโยบายของรัฐ
๕. ส่งเสริมสนับสนุนค้ำคว้า วิจัย และพัฒนาภูมิปัญญา พันธุ์กรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่น ประมง นวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสม และเกษตรกรรมอื่น ๆ ตลอดจนการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้รับจากการค้ำคว้า วิจัย พัฒนา รวมทั้งแก้ไขปัญหที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกร

๓) ประเด็นยุทธศาสตร์

๑. สร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อสภาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร
๒. จัดทำฐานข้อมูลด้านการเกษตรเพื่อประกอบการตัดสินใจ
๓. บูรณาการจัดทำแผนแม่บทพัฒนาเกษตรกรรมระดับชาติจากล่างสู่บน
๔. สร้างความ มั่งคั่ง มั่นคงและยั่งยืนในอาชีพเกษตรกรรม
๕. สภาเกษตรกรรวมใจปฏิรูปภาคเกษตรกรรม
๖. การจัดตั้งเครือข่ายเกษตรกรเพื่อการปฏิรูปเกษตรกรรม

๔) เป้าประสงค์

๑. สภาเกษตรกรมีความเข้มแข็งมีเครือข่ายเชื่อมโยงกิจกรรมร่วมกันในทุกระดับ
๒. มีแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมที่จัดทำโดยเกษตรกรเสนอคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นนโยบาย
๓. เกษตรกรองค์กรเกษตรกรได้รับการส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการผลิตและการตลาด
๔. การจัดการองค์กรเกษตรกรเป็นองค์กรที่มีข้อมูลด้านการเกษตรเพียงพอประกอบการตัดสินใจของเกษตรกร

๕) กลยุทธ์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อสภาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

- กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างเครือข่ายสภาเกษตรกร
- กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนาบุคลากรและระบบงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ
สภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ
และสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด
- กลยุทธ์ที่ ๓ การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรและพัฒนาเกษตรกรรม
รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรของเกษตรกร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ จัดทำฐานข้อมูลด้านการเกษตรเพื่อประกอบการตัดสินใจ

- กลยุทธ์ที่ ๑ การจัดทำฐานข้อมูลระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก
เพื่อประกอบการตัดสินใจ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ บูรณาการจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมระดับชาติ จากล่างสู่บน

- กลยุทธ์ที่ ๑ การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตั้งแต่ในระดับตำบล อำเภอ ขึ้นมาสู่ระดับจังหวัด
- กลยุทธ์ที่ ๒ การบูรณาการแผนพัฒนาเกษตรกรรมของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาคเป็นแผนแม่บท
เพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมระดับชาติ
- กลยุทธ์ที่ ๓ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของส่วนราชการตามแผนแม่บท

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความมั่นคง มั่นคง และยั่งยืนในอาชีพเกษตรกรรม

- กลยุทธ์ที่ ๑ การผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและต้นทุนต่ำตามความต้องการของตลาด
- กลยุทธ์ที่ ๒ การสร้างอำนาจสินค้าที่มีคุณภาพและต้นทุนต่ำตามความต้องการของตลาด
- กลยุทธ์ที่ ๓ การสร้างการเรียนรู้และพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
และสถานการณ์โลก
- กลยุทธ์ที่ ๔ สิทธิประโยชน์และสวัสดิการของเกษตรกร
- กลยุทธ์ที่ ๕ พัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมแปรรูป

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ สภาเกษตรกรรวมใจปฏิรูปภาคเกษตรกรรม

- กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างแนวร่วมของสภาเกษตรกรกับภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ในการพัฒนาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร
- กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาการจัดการในไร่นา
- กลยุทธ์ที่ ๓ การพึ่งพาตนเองด้วยระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖ การจัดตั้งเครือข่ายเกษตรกรเพื่อการปฏิรูปเกษตรกรรม

- กลยุทธ์ที่ ๑ การยกระดับความคิดของเกษตรกร
- กลยุทธ์ที่ ๒ การจัดการองค์กรเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรรม

นโยบายการกำกับดูแลการบริหารกิจการที่ดี

พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๐ วรรคท้าย กำหนดให้การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา โดยการเสนอแนะของสภาเกษตรกรแห่งชาติ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ จึงได้กำหนดนโยบายหลัก และแนวทางปฏิบัติภายใต้กรอบนโยบายด้านรัฐ สังคม และสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นโยบายด้านองค์กร และนโยบายด้านผู้ปฏิบัติงาน ดังนี้

หลักการและแนวคิด

การจัดทำนโยบายการกำกับดูแลการบริหารองค์กรที่ดีของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ นับเป็นการตอบสนองต่อแนวคิดในเรื่องธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยมีหลักการและแนวคิด ดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการคุ้มครองและรักษาประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิต การแปรรูป และการตลาด ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกร เพื่อวางแผนเกษตรกรรมและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร เพื่อสนับสนุนสิทธิและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนดนโยบาย และการวางแผนการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคาและความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร เพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อย่างต่อเนื่อง ให้เป็นไปเพื่อเกษตรกรอย่างแท้จริง และมีกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ด้านการปฏิบัติตามนโยบายเกษตรกรรมอันจะนำไปสู่การพัฒนาภาคเกษตรกรรม และระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอย่างยั่งยืนในอนาคต

๒. กำหนดให้มีการจัดทำนโยบายการกำกับดูแลการบริหารจัดการที่ดี ถือเป็นส่วนหนึ่งของการนำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารราชการแผ่นดินของไทย ดังเจตนารมณ์ที่ปรากฏอย่างชัดเจนในมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มุ่งเน้นให้ส่วนราชการใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ กล่าวคือ

“การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจแห่งรัฐ ความเป็นประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและการยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่นการกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยไม่ผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน”

ในการจัดสรรงบประมาณและการบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่ง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อผู้ปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมของประชาชนการเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของภารกิจ

๓. ให้มีคณะกรรมการกำกับดูแลการบริหารองค์กรที่ดีของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงาน หรือด้านการบริหารการเงินและการงบประมาณ ด้านการบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน ด้านกฎหมาย และด้านการบริหารข้อมูลข่าวสาร เพื่อทำหน้าที่กำกับติดตาม พร้อมทั้งเสนอแนะในการดำเนินการตามนโยบายนี้

วัตถุประสงค์ในการจัดทำนโยบายการกำกับดูแลการบริหารองค์กรที่ดี

เพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติมีผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง และเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย การจัดทำนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดีจึงได้ยึดหลักการที่สำคัญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อเป็นนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน สำหรับส่งเสริมธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในหน่วยงานและสามารถนำไปปฏิบัติและติดตามผลได้อย่างเป็นรูปธรรม
๒. เพื่อใช้เป็นแนวทางตรวจสอบธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน อันจะก่อให้เกิดความสูญเสียต่อรัฐ สังคม สิ่งแวดล้อม องค์กร ผู้รับบริการ เกษตรกร องค์กรเกษตรกร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด
๓. เพื่อสร้างการยอมรับ ความน่าเชื่อถือความไว้วางใจ ความมั่นใจ และศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ เกษตรกร องค์กรเกษตรกร ประชาชนทั่วไป และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร

เพื่อแสดงความมุ่งมั่นต่อการบริหารงานตามแนวธรรมาภิบาล และพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๐ วรรคท้าย การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา โดยการเสนอแนะของสภาเกษตรกรแห่งชาติ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ จึงได้กำหนดนโยบายหลัก และแนวทางปฏิบัติภายใต้กรอบนโยบายด้านรัฐ สังคม และสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นโยบายด้านองค์กร และนโยบายด้านผู้ปฏิบัติงาน ดังนี้

๑. นโยบายด้านรัฐ สังคมและสิ่งแวดล้อม

นโยบายหลัก

๑.๑ ให้ความร่วมมือสนับสนุนนโยบายรัฐบาล และส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด และผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ดำเนินการโดยคำนึงถึงหน้าที่ของตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ การพัฒนาภาคการเกษตร และระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน

๑.๒ มุ่งมั่นที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี

แนวทางปฏิบัติ

๑.๑ สร้างกลไกการกำกับดูแลการดำเนินการตามภารกิจต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล กฎหมาย และกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

๑.๒ จัดกิจกรรมให้ผู้บริหารและพนักงานทุกคนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนจารีต ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมที่งดงามของสังคมไทย รวมทั้งอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. นโยบายด้านผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

นโยบายหลัก

ส่งเสริม สนับสนุน กระบวนการให้บริการที่มีความรวดเร็ว สะดวก โปร่งใส ทันสมัย ตลอดจนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

แนวทางปฏิบัติ

๒.๑ จัดให้มีการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการด้านต่าง ๆ สำหรับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ สร้างกระบวนการจัดให้พนักงานทุกระดับอำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยความรวดเร็ว เสมอภาคและเป็นธรรม

๓. นโยบายด้านองค์กร

นโยบายหลัก

๓.๑ ส่งเสริมให้เกิดความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมที่ดีของสำนักงาน

แนวทางปฏิบัติ

➔ จัดทำแนวทางการใช้งาน และความปลอดภัยด้านระบบคอมพิวเตอร์ฐานข้อมูลและกรณีการเกิดภาวะฉุกเฉินในกรณีต่าง ๆ

➔ สร้างหรือปรับสภาพแวดล้อมในที่ทำงานให้ถูกสุขลักษณะ

นโยบายหลัก

๓.๒ ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนดำเนินงาน (Action Plan) ที่ชัดเจนและสอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

แนวทางปฏิบัติ

จัดทำแผนการปฏิบัติงานของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติรวมทั้งมีกระบวนการกำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นถึงผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายและความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๔. นโยบายด้านผู้ปฏิบัติงาน

นโยบายหลัก

๔.๑ ส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงองค์กร และสร้างแรงจูงใจเพื่อรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ

๔.๒ พัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงองค์กรรวมทั้งการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี

แนวทางปฏิบัติ

๔.๑ จัดให้มีการประชุมผู้บริหารและพนักงานเป็นประจำทุกเดือน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงองค์กร รวมทั้งสร้างแรงจูงใจเพื่อรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ

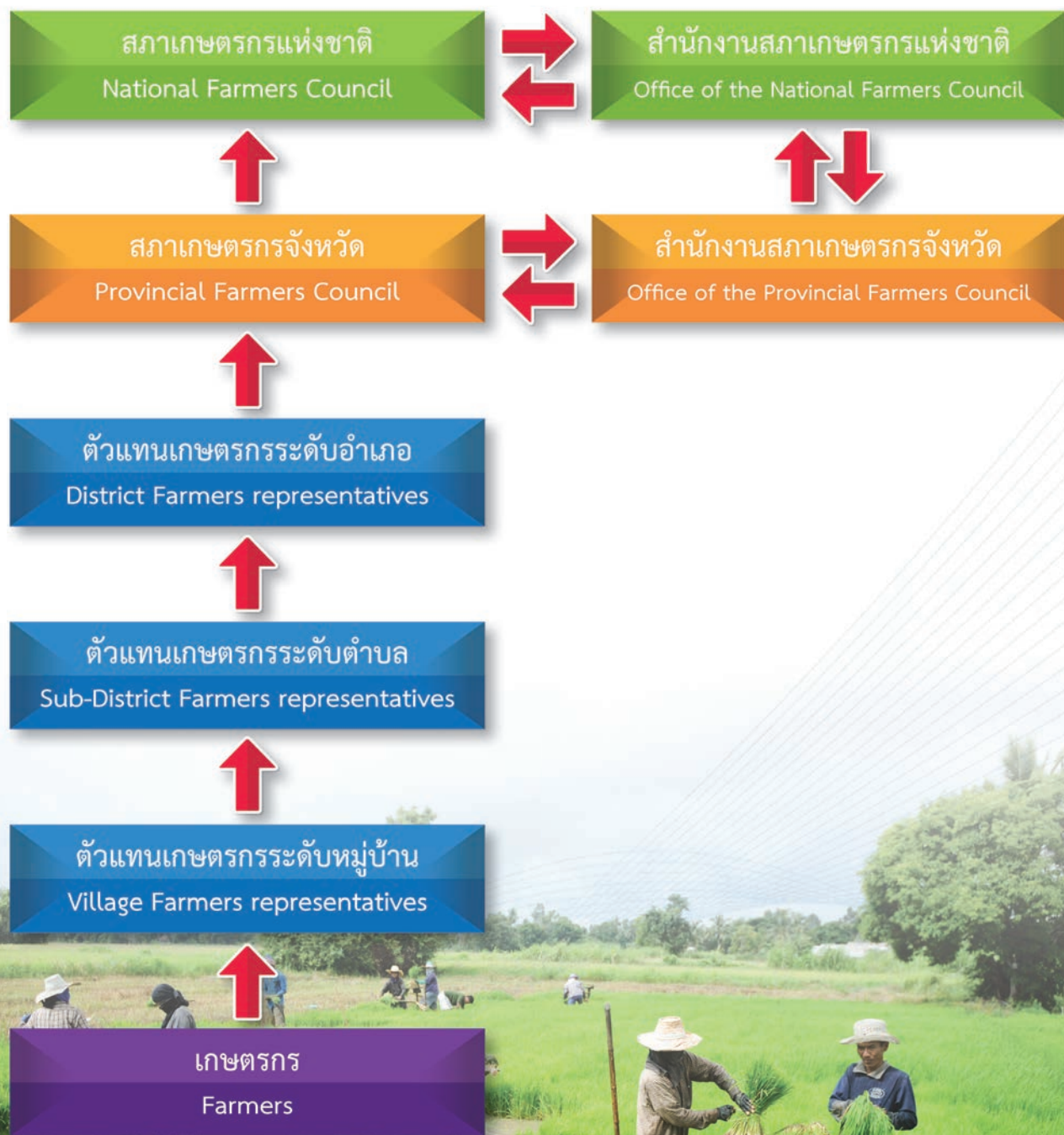
๔.๒ จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุ แก่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่การกำกับดูแลการปฏิบัติงานเชิงนโยบายและเข้าใจระเบียบวิธีการปฏิบัติงาน ตรวจสอบระบบการบริหารจัดการที่ดี

๔.๓ จัดทำแผนพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานและเสริมสร้างบุคลากรให้มีศักยภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน

๑.๒ ข้อมูลพื้นฐานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

๑) โครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓

องค์ประกอบของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ระดับชาติ

พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ หมวด ๑ มาตรา ๕ ให้มีสภาเกษตรกรแห่งชาติ ประกอบด้วยสมาชิกดังต่อไปนี้

๑. ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดเป็นสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติโดยตำแหน่ง
๒. สมาชิกซึ่งสมาชิกตาม (๑) เลือกจากตัวแทนองค์กรเกษตรกรด้านพืช ด้านสัตว์ ด้านประมง และด้านเกษตรกรรมอื่น ๆ จำนวนสิบหกคนโดยกระจายตามความสำคัญและครอบคลุมสาขาอาชีพเกษตรกรรมในแต่ละด้าน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่สภาเกษตรกรแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
๓. สมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสมาชิกตาม (๑) และ (๒) เลือกจากผู้ความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านเกษตรกรรม จำนวนเจ็ดคน โดยมาจากด้านพืช ด้านสัตว์ และด้านประมง อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่สภาเกษตรกรแห่งชาติกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา สมาชิกตาม (๒) ต้องเป็นสมาชิกขององค์กรเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่สภาเกษตรกรแห่งชาติกำหนด

อำนาจหน้าที่สภาเกษตรกรแห่งชาติ

- (๑) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การผลิต การแปรรูป การตลาดและการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม
- (๒) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการทำเกษตรแบบผสมผสาน ระบบวนเกษตร ระบบเกษตรธรรมชาติ ระบบไร่นาสวนผสม ระบบเกษตรอินทรีย์ และเกษตรกรรมรูปแบบอื่น
- (๓) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร การพัฒนาเกษตรกรรม รวมทั้งการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๔) เสนอแผนแม่บทต่อคณะรัฐมนตรี
- (๕) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านพันธุกรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่น ผลผลิตทาง เกษตรกรรม และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปผลผลิตทางเกษตรกรรม
- (๖) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดแนวทางการประกันความเสี่ยงของราคาและ ผลผลิตทางเกษตรกรรม รวมทั้งการกำหนดสวัสดิการให้แก่เกษตรกร
- (๗) เสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานกับภาครัฐและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- (๘) พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร
- (๙) ให้ความเห็นต่อนโยบาย กฎหมาย หรือข้อตกลงที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อเกษตรกร
- (๑๐) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และตามที่สภาเกษตรกรจังหวัดเสนอ
- (๑๑) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือที่ปรึกษาตามความจำเป็น
- (๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสภาเกษตรกรแห่งชาติหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

อำนาจหน้าที่สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

- (๑) รับผิดชอบงานด้านธุรการ และทำหน้าที่เป็นเลขานุการของสภาเกษตรกรแห่งชาติ
- (๒) รวบรวม ศึกษา วิจัย พัฒนา และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ สภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงาน และสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด
- (๓) ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร ได้ทราบถึงนโยบาย แผนแม่บทและการดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ
- (๔) รับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร
- (๕) จัดให้มีฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ระบบข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรและกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การวิจัย การผลิต การแปรรูป การตลาด และราคาทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์
- (๖) ประสานการดำเนินงานกับสภาเกษตรกรจังหวัด และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๗) จัดทำรายงานประจำปีของสภาเกษตรกรแห่งชาติ
- (๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่สภาเกษตรกรแห่งชาติมอบหมาย

ระดับจังหวัด

องค์ประกอบสภาเกษตรกรจังหวัด ประกอบด้วย

๑. สมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง จำนวนสิบหกคน ในกรณีที่จังหวัดใดมีจำนวนอำเภอมากกว่าสิบหกอำเภอ ให้เพิ่มจำนวนผู้แทนเกษตรกรในจังหวัดนั้นให้เท่ากับจำนวนของอำเภอ
๒. สมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสมาชิกตาม (๑) เลือกจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านเกษตรกรรม จำนวนห้าคน โดยมาจากด้านพืช ด้านสัตว์ และด้านประมง อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน

อำนาจหน้าที่สภาเกษตรกรจังหวัด

- (๑) พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรภายในจังหวัด
- (๒) ประสานนโยบายและการดำเนินงานระหว่างองค์กรเกษตรกร เกษตรกร สถาบันวิจัยสถาบันการศึกษา และหน่วยงานของรัฐ
- (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และยุวเกษตรกรในจังหวัด ในรูปแบบต่าง ๆ
- (๔) เสนอแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับจังหวัดต่อสภาเกษตรกรแห่งชาติเพื่อบูรณาการเป็นแผนแม่บทเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป
- (๕) สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา การฝึกอบรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกรและยุวเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพเกษตรกรอย่างครบวงจรและยั่งยืน
- (๖) เสนอนโยบายและแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรมรวมทั้งราคาผลผลิตทางเกษตรกรรมที่ไม่เป็นธรรมต่อสภาเกษตรกรแห่งชาติ
- (๗) ให้คำปรึกษาและขอแนะนำแก่เกษตรกรหรือองค์กรเกษตรกร
- (๘) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการใด ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตาม พระราชบัญญัตินี้
- (๙) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาเกษตรกรแห่งชาติ

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด

- (๑) รับผิดชอบงานด้านธุรการ และทำหน้าที่เป็นเลขานุการของสภาเกษตรกรจังหวัด
- (๒) รวบรวม ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัด
- (๓) ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร ได้ทราบถึงนโยบาย แผนพัฒนาเกษตรกรรมจังหวัด และการดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัด
- (๔) จัดให้มีระบบฐานข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ผลงานการวิจัยและองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิต ผลผลิต การแปรรูป ผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม รวมทั้งการตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- (๕) ประสานการดำเนินงานกับเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๖) จัดทำรายงานประจำปีของสภาเกษตรกรจังหวัด
- (๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่สภาเกษตรกรแห่งชาติ และสภาเกษตรกรจังหวัดมอบหมาย

โครงสร้างสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

โครงสร้างอัตรากำลัง

อัตรากำลังปี ๒๕๕๙

(หน่วย : คน)

ระดับตำแหน่ง	กรอบอัตรากำลัง		ผู้ครองตำแหน่ง	
	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค
บริหารสูง	-	-	-	-
บริหารต้น	๓	-	๓	-
อำนวยการสูง	๔	๗๗	๓	๕๘
อำนวยการต้น	๑๐	๙๕	๗	๗๘
ปฏิบัติงานปฏิบัติการอาวุโส	๓๑	๒๘๘	๓๑	๒๘๕
รวม	๔๘	๔๖๒	๔๔	๔๒๑
รวมทั้งสิ้น	๕๑๐		๔๖๕	

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙

๓) งบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙

งบประมาณตามภารกิจของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ แผนงาน สร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนแก่เกษตรกรและผู้มีรายได้น้อย ผลผลิต อำนวยการและบริหารจัดการดำเนินงาน สภาเกษตรกรแห่งชาติ กิจกรรม บูรณาการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม งบเงิน อุดหนุน ประเภท เงินอุดหนุนทั่วไป ได้รับ จัดสรรทั้งสิ้น ๓๙๖,๒๖๕,๗๐๐ บาท

ส่วนที่

๒

ผลการปฏิบัติงาน
ของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ส่วนที่ ๒

ผลการปฏิบัติงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

๒.๑ ผลงานตามยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน

ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ เป็นปีที่มุ่งสานงานต่อเนื่องของสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสภาเกษตรกรจังหวัด ซึ่งมีความก้าวหน้าผลการดำเนินงานตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๘ - กันยายน ๒๕๕๙ โดยสรุป ดังนี้

๑) งานประจำตามอำนาจหน้าที่ของสภาเกษตรกรแห่งชาติ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด

๑.๑) การบริหารงบประมาณ

สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ปี ๒๕๕๙ ผ่านสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๓๙๖.๒๖ ล้านบาท และมีงบประมาณคงเหลือจากปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จำนวน ๑๐๙.๑๒ ล้านบาท เงินช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นและดอกผลจากเงินฝาก ๑.๐๒ ล้านบาท รวมงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๕๐๖.๔๐ ล้านบาท ประกอบด้วย งบบุคลากรและงบดำเนินงาน โดยที่ประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ มีมติจัดสรรเงินงบประมาณให้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดเพื่อดำเนินงานปี ๒๕๕๙ ทั้งนี้ขอให้พิจารณาให้ความสำคัญกับโครงการตามนโยบายของสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๒ โครงการ และ ๒ กิจกรรม ได้แก่ ๑) โครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล ๒) โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร ๓) กิจกรรมประสานงานโครงการตามนโยบายภาครัฐ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ได้แก่ ๓.๑) กิจกรรมการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ๓.๒) กิจกรรมการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๓.๓) กิจกรรมการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน และ ๓.๔) กิจกรรมขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาสวัสดิการสิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรม และ ๔) กิจกรรมการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา โดยขอให้ใช้งบประมาณเพื่อดำเนินโครงการและกิจกรรมดังกล่าวก่อนนำงบประมาณไปใช้เพื่อการอื่น งบประมาณอีกส่วนหนึ่ง จัดสรรไว้ที่สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายงบบุคลากร ค่าใช้จ่ายกิจกรรมการจัดประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ คณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ และค่าใช้จ่ายประจำของสำนักงานฯ ซึ่งมีผลการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ณ สิ้นเดือนกันยายน ๒๕๕๙ รวม ๔๙๓.๐๗ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๓๗ โดยแยกเป็นผลการเบิกจ่ายงบบุคลากร ๑๖๔.๕๖ ล้านบาท, งบดำเนินงาน ๒๖๕.๒๕ ล้านบาท, งบลงทุน ๕.๗๔ ล้านบาทและงบรายจ่ายอื่น ๕๗.๕๒ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๗, ๕๓.๘๐, ๑.๑๖ และ ๑๑.๖๗ ตามลำดับ และมีเงินคงเหลือสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๙ จำนวน ๑๓.๘๐ ล้านบาท

๑.๒) การบรรจุและแต่งตั้งพนักงาน

สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติได้ดำเนินการบรรจุและแต่งตั้งพนักงาน ดังนี้

๑.๒.๑) สอบเลื่อนพนักงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ที่ว่างอยู่ ๑๖ จังหวัด

๑.๒.๒) สอบเลื่อนพนักงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสภาและวิชาการที่ว่างอยู่ ๑ อัตรา ซึ่งมีผู้สอบผ่าน และได้ดำเนินการบรรจุแต่งตั้งแล้ว

๑.๒.๓) สอบเลื่อนพนักงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วน/ฝ่าย ที่ว่างทั้งในสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด จำนวน ๔๐ อัตรา

๑.๒.๔) ดำเนินการบรรจุและแต่งตั้งพนักงานใหม่จากผู้สอบแข่งขันได้ที่ชั้นบัญชีทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในกลุ่มปฏิบัติการ ในตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ ตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ นักวิชาการเงินและบัญชีปฏิบัติการ นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ และนิติกรปฏิบัติการ รวมทั้งสิ้น ๕๖ คน

๑.๓) การพัฒนาบุคลากร

สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้จัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากร ดังนี้

๑.๓.๑) จัดสัมมนา เรื่อง “สานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก ขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรภาคเกษตรสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑) รับฟังความคิดเห็น ร่างแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๒) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน เช่น ธ.ก.ส. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

๓) รับทราบนโยบายแนวทางพัฒนาแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรจากภาครัฐ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาประกอบด้วย สมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด และพนักงาน นอกจากนั้นยังเชิญหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้แทนสถานิติบัญญัติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าร่วมจำนวน ๒,๔๒๐ คน

๑.๓.๒) จัดสัมมนา เรื่อง “การบริหารจัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริสู่ความยั่งยืน” ณ โรงแรมศูนย์ราชการ และคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ โดย สภาเกษตรกรแห่งชาติ ร่วมกับสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าร่วม มีผู้แทนสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด และพนักงาน ตลอดจนผู้แทนเกษตรกรเครือข่ายสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตรเข้าร่วม ๓๓๒ คน ทั้งนี้มีการเสวนาประชารัฐเพื่อเกษตรยั่งยืน ความสำเร็จการจัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ การถ่ายทอดความสำเร็จการบริหารจัดการน้ำตามแนวพระราชดำริเพื่อขับเคลื่อนประชารัฐ

๑.๓.๓) จัดสัมมนา เรื่อง “การติดตามเร่งรัดการปฏิบัติงานของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ปี ๒๕๕๙” ณ โรงแรมรามาร์กเด้นส์ กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานและการเบิกจ่ายงบประมาณ การรายงานผล ปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงาน และแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามแผนที่กำหนด มีผู้เข้าร่วม

สัมมนา จำนวน ๑๗๐ คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสภาเกษตรกรแห่งชาติ หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักในส่วนกลาง และพนักงานระดับกลุ่ม/ฝ่าย

๑.๓.๔) จัดสัมมนา เรื่อง “แผนขับเคลื่อนการดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติในปีงบประมาณ ๒๕๕๙” เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ ณ โรงแรมรามารการ์เด็นท์ กรุงเทพฯ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ ผู้เข้าสัมมนารับนโยบาย และทราบทิศทางการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศในอนาคต และเพื่อชักชวนความเข้าใจการปฏิบัติงานโครงการตามนโยบายสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาประกอบด้วย สมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด และผู้บริหารสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น ๒๐๐ คน

๑.๓.๕) จัดอบรมพนักงานผู้สอบเลื่อนระดับตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดก่อนการบรรจุแต่งตั้งในตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด โดยจัดฝึกอบรม “เตรียมความพร้อมพนักงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด”

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

๑. ได้เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับหน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจในการบริหารงานที่สูงขึ้นต่อไป
๒. ได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะด้านการบริหารและการจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๓. สามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกอบรมไปถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๔. ได้ใช้โอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ในการประสานงานในโอกาสต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๒ คน ประกอบด้วย พนักงานตำแหน่งหัวหน้าส่วน/ฝ่าย ที่สอบคัดเลือกได้เพื่อเลื่อนเป็นตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ผู้สังเกตการณ์ วิทยากร และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ระยะเวลาดำเนินการ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม - ๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ รวม ๑๑ วัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ทักษะด้านการบริหารงาน ตลอดจนสามารถนำหลักการบริหารและแนวทางในการทำงานไปประยุกต์ใช้ในการผลักดันภารกิจของสภาเกษตรกรแห่งชาติ สภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒) ผลการจัดประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ/คณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/ สภาเกษตรกรจังหวัด และคณะทำงาน

ตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ มาตรา ๑๑ (๑๑) กำหนดให้สภาเกษตรกรแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือที่ปรึกษาได้ตามความจำเป็น และ มาตรา ๓๓ (๘) ให้สภาเกษตรกรจังหวัดมีอำนาจหน้าที่แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการใด ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน มีผลการดำเนินงานรายละเอียดตามตารางที่ ๒ ดังนี้

๑.๒.๑) สภาเกษตรกรแห่งชาติ จำนวน ๑๐๐ คน ประกอบด้วย ประธานสภาเกษตรกรจังหวัด ๗๗ คน ตัวแทนองค์กรเกษตรกรด้านพืช ด้านสัตว์ ด้านประมง และด้านเกษตรกรรมอื่น ๆ จำนวน ๑๖ คนและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๗ คน มีการประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติเพื่อพิจารณาดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๒๔ รวมทั้งการพิจารณาเรื่องที่คณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสภาเกษตรกรจังหวัดเสนอจากพื้นที่เพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ได้กำหนดแผนการประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติไว้ ๘ ครั้ง และมีผลการจัดประชุมได้ ๗ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕ มีการจัดทำแผนใช้จ่ายงบประมาณเพื่อจัดประชุมไว้จำนวน ๙.๐๑๕ ล้านบาท และมีผลการใช้จ่ายจำนวน ๗.๑๘๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๗ โดยสามารถประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายได้ต่ำกว่าแผน

๑.๒.๒) คณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๑๕ คณะ ได้แก่ ๑) คณะกรรมการกิจการสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๒) คณะกรรมการด้านยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเกษตรกรรมและงบประมาณ ๓) คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันทางการเกษตร สิทธิเกษตรกร สิทธิที่ดินทำกิน สิทธิการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและหนี้สินเกษตรกร ๔) คณะกรรมการด้านการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๕) คณะกรรมการพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและเครือข่าย ๖) คณะกรรมการด้านข้าว ๗) คณะกรรมการด้านยางพารา ๘) คณะกรรมการด้านพืชไร่ ๙) คณะกรรมการด้านพืชสวน ๑๐) คณะกรรมการด้านปาล์มน้ำมันและพืชพลังงาน ๑๑) คณะกรรมการด้านปศุสัตว์ ๑๒) คณะกรรมการด้านประมง ๑๓) คณะกรรมการด้านเกษตรกรรมอื่น ๆ ๑๔) คณะกรรมการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการพัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบชลประทานเพื่อเกษตรกรรม ๑๕) คณะกรรมการด้านกิจการเกษตรระหว่างประเทศ

ทั้งนี้คณะกรรมการคณะแรกดำเนินการสนับสนุนกิจการของสภาเกษตรกรแห่งชาติ ส่วนคณะที่สองทำหน้าที่เกี่ยวกับการของงบประมาณประจำปี ขับเคลื่อนการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับต่าง ๆ ส่วนคณะกรรมการอีก ๑๓ คณะ มีหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและจัดทำข้อเสนอเพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหาเชิงนโยบายด้านการเกษตรที่แต่ละคณะรับผิดชอบ

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ได้กำหนดแผนการประชุมคณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติไว้จำนวน ๑๕ คณะ ๆ ละ ๖ ครั้ง รวม ๙๐ ครั้ง ซึ่งมีผลการจัดประชุมได้ ๙๔ ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เทียบกับแผน ในขณะที่กำหนดแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อการประชุมไว้ ๑๕.๔๕๑ ล้านบาท และมีผลการใช้จ่ายจำนวน ๑๔.๑๓๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๔๖ โดยสามารถประหยัดงบประมาณได้ใช้จ่ายต่ำกว่าแผน

๑.๒.๓) คณะกรรมการอื่น ๆ ที่แต่งตั้งตามบทบัญญัติกฎหมาย โดยสภาเกษตรกรแห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ มาตรา ๒๐ วรรคท้าย ๓ คณะประกอบด้วย คณะกรรมการกำกับดูแลการบริหารองค์กรที่ดี คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน และคณะกรรมการจริยธรรม ทั้งนี้ คณะกรรมการทั้ง ๓ คณะ กำหนดแผนการประชุมในปี ๒๕๕๙ รวม ๖ ครั้ง และจัดการประชุมได้จำนวน ๓๐ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เทียบกับแผน

๑.๒.๔) คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานในคณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ เนื่องจากคณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๑๕ คณะ มีภารกิจงานที่ต้องรวบรวมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหา จัดทำข้อเสนอแนะทางการพัฒนาแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่อง จึงเสนอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ/คณะทำงานย่อย เฉพาะเรื่อง เช่น คณะกรรมการด้านพืชไร่ เสนอที่ประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติแต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และคณะทำงานแก้ไขปัญหาหมันสำปะหลัง เป็นต้น รวมสภาเกษตรกรแห่งชาติได้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน จำนวน ๑๓ คณะ ได้แก่ คณะทำงานศึกษาการเกษตรพันธสัญญา ๒) คณะทำงาน ด้านพริกและพืชผักเศรษฐกิจ ๓) คณะทำงานกลั่นกรอง (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยองค์การชาวสวนผลไม้ พ.ศ..... ๔) คณะทำงานประสานงานองค์กรเครือข่ายชาวนาไทย ๕) คณะอนุกรรมการนโยบายสื่อสารสาธารณะภาคการเกษตรกรรม แบบมีส่วนร่วมฯ ๖) คณะอนุกรรมการการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวปรัชญาฯ ๗) คณะกรรมการขับเคลื่อน แผนขับเคลื่อน (ROAD MAP) ยางพารา ๘) คณะอนุกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนากิจการบริหารจัดการผลไม้ ทั้งระบบ ๙) คณะอนุกรรมการศึกษากร่างพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ๑๐) คณะอนุกรรมการจัดทำ แผนขับเคลื่อนปาล์มน้ำมัน ๑๑) คณะอนุกรรมการร่างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว เชิงเกษตรสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๑๒) คณะทำงานปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. ๒๕๕๒ และ ๑๓) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผน ขับเคลื่อนยางพาราทั้งระบบ โดยในปี ๒๕๕๙ ได้กำหนดจัดประชุมไว้จำนวน ๙๐ ครั้ง และผลจัดประชุมได้จำนวน ๙๑ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เทียบกับแผน

ในส่วนของการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อ ๑.๒.๓ และข้อ ๑.๒.๔ ข้างต้น ได้กำหนดแผนใช้เงินงบประมาณ ไว้เป็นเงิน ๔.๓๕๗ ล้านบาท ซึ่งมีผลการใช้จ่ายเป็นเงิน ๑.๒๘๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔๒ โดยสามารถประหยัด งบประมาณค่าใช้จ่ายได้ต่ำกว่าแผน

๑.๒.๕) สภาเกษตรกรจังหวัด ประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง ๑๖ คน ในกรณีที่จังหวัดใด มีจำนวนอำเภอมากกว่า ๑๖ อำเภอ ให้เพิ่มจำนวนผู้แทนเกษตรกรจังหวัดนั้นเท่ากับจำนวนของอำเภอ รวมทั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิมาจกด้านพืช ด้านสัตว์ และด้านประมง จังหวัดละ ๕ คน สภาเกษตรกรจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ มาตรา ๓๓ โดยเฉพาะการศึกษาข้อมูลรวบรวมปัญหาความเดือดร้อนของ เกษตรกรในพื้นที่ เสนอหน่วยงานรับผิดชอบให้ช่วยดำเนินการพัฒนาแก้ไขปัญหา กรณีที่เกินขีดความสามารถแก้ไข ปัญหาในระดับจังหวัดดำเนินการเสนอสภาเกษตรกรแห่งชาติช่วยผลักดันประสานหน่วยงานในระดับกรม กระทรวง นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป โดยในปี ๒๕๕๙ กำหนดแผนการประชุมสภาเกษตรกรจังหวัดไว้ ๗๗ จังหวัด ๆ ละ ๗ ครั้ง รวม ๕๓๙ ครั้ง และมีผลจัดประชุมสภาเกษตรกรจังหวัดได้ ๕๑๖ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๗๓ ทั้งนี้ได้กำหนดแผนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดประชุมสภาเกษตรกรจังหวัดไว้เป็นเงิน ๕๙.๖๘๑ ล้านบาท และ มีผลการใช้จ่ายเงินจำนวน ๕๒.๗๒๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๓๓ โดยสามารถประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่าย ได้ต่ำกว่าแผน

๑.๒.๖) คณะทำงานในสภาเกษตรกรจังหวัด เนื่องจากสภาเกษตรกรจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ มาตรา ๓๓ ได้แก่ พัฒนาสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และยุวเกษตรกร เสนอแผนพัฒนาเกษตรกรรม ระดับจังหวัดต่อสภาเกษตรกรแห่งชาติ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา การฝึกอบรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี แก่เกษตรกร และยุวเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เสนอนโยบายและแนวทาง ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรม รวมทั้งราคาผลผลิตทางเกษตรกรรมที่ไม่เป็นธรรม ต่อสภาเกษตรกรแห่งชาติ ดังนั้นสภาเกษตรกรจังหวัดแต่ละจังหวัด จึงแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลศึกษา สภาพปัญหาการเกษตรในพื้นที่ พร้อมจัดทำข้อเสนอแนะทางการพัฒนาแก้ไขปัญหาเฉพาะแต่ละด้าน แล้วประมวลเสนอ

สภาเกษตรกรจังหวัดพิจารณาต่อไป เช่น คณะทำงานด้านข้าว คณะทำงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง คณะทำงานด้านประมง คณะทำงานด้านปศุสัตว์ คณะทำงานด้านยางพารา และคณะทำงานด้านเกษตรกรรมอื่น ๆ เป็นต้น โดยในปี ๒๕๕๙ สภาเกษตรกรจังหวัดทั้ง ๗๗ จังหวัดมีคณะทำงานในสภาเกษตรกรจังหวัด รวม ๔๑๓ คณะ กำหนดแผนจัดประชุมคณะทำงาน รวม ๑,๒๒๐ ครั้ง มีผลการจัดประชุมได้ ๑,๑๒๓ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๐๕ เทียบกับแผน ในส่วนของงบประมาณเพื่อใช้จ่ายจัดประชุมคณะทำงานได้กำหนดแผนไว้เป็นเงิน ๖.๑๐๒ ล้านบาท และมีผลการใช้จ่ายจำนวน ๔.๒๕๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๖๘ ซึ่งสามารถประหยัดงบประมาณได้ต่ำกว่าแผน

สรุปภาพรวมผลการจัดประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ/คณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/ สภาเกษตรกรจังหวัดและคณะทำงาน ดำเนินการได้ ๑,๘๖๑ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๗๑ เทียบกับแผน แต่ใช้จ่ายงบประมาณเป็นเงิน ๗๙.๕๗๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๑๑ ซึ่งต่ำกว่าแผน

ตารางที่ ๒ ผลการจัดประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ/คณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/สภาเกษตรกรจังหวัด และคณะทำงาน

ข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

รายละเอียดการดำเนินงาน	เป้าหมาย (จำนวน)	หน่วยนับ	แผน/ผลถึงสิ้นเดือน ก.ย. ๕๙			งบประมาณที่ใช้จ่าย (บาท)		
			แผน	ผล	ร้อยละ	แผน	ผล	ร้อยละ
๑. ประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ	-	ครั้ง	๘	๗	๘๗.๕	๙,๐๑๕,๑๗๖.๖๕	๗,๑๘๕,๓๔๗.๓๔	๗๙.๗
๒. ประชุมคณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ	๑๕ คณะ	ครั้ง	๙๐	๙๔	๑๐๐	๑๕,๔๕๑,๓๐๖.๙๒	๑๔,๑๓๑,๙๒๑.๙๐	๙๑.๔๖
๓. ประชุมคณะกรรมการอื่น ๆ ที่แต่งตั้งตามบทบัญญัติกฎหมาย	๓ คณะ ๆ ละ ๖ ครั้ง	ครั้ง	๑๘	๓๐	๑๐๐			
๔. ประชุมคณะอนุกรรมการ/คณะทำงานในคณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ	๑๓ คณะ	ครั้ง	๙๐	๙๑	๑๐๐			
๕. ประชุมสภาเกษตรกรจังหวัด	๗๗ จังหวัด ๆ ละ ๗ ครั้ง	ครั้ง	๕๓๙	๕๑๖	๙๕.๗๓	๕๙,๖๘๑,๒๑๔.๐๐	๕๒,๗๒๐,๔๔๖.๐๐	๘๘.๓๔
๖. ประชุมคณะทำงานในสภาเกษตรกรจังหวัด	๗๗ จังหวัด รวม ๔๑๓ คณะ	ครั้ง	๑,๒๒๐	๑,๑๒๓	๙๒.๐๕	๖,๑๐๒,๙๖๑.๐๐	๔,๒๕๒,๔๐๘.๐๐	๖๙.๖๘
รวม			๑,๙๖๕	๑,๘๖๑	๙๔.๗๑	๙๔,๖๐๗,๘๗๗.๓๗	๗๙,๕๗๒,๙๐๘.๐๔	๘๔.๑๑

๑.๔) การจัดทำระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติงาน

๑) ประกาศสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เรื่อง การจัดทำบัญชีรายชื่อทะเบียนเกษตรกรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการพิจารณาเพิ่มชื่อ หรือถอนรายชื่อในบัญชีรายชื่อเกษตรกรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๒) ข้อบังคับสภาเกษตรกรแห่งชาติ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙ โดยให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็น ข้อ ๑๖/๒ ของข้อบังคับสภาเกษตรกรแห่งชาติว่าด้วย การบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๕

“ให้นำความในข้อ ๑๖/๑ ของข้อบังคับสภาเกษตรกรแห่งชาติ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับสภาเกษตรกรแห่งชาติว่าด้วย การบริหารงานบุคคล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งสิ้นสุดการบังคับใช้แล้วให้กลับมาบังคับใช้อีก ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙”

๓) ประกาศสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เรื่อง การขยายเวลาการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ โดยให้ขยายระยะเวลารับขึ้นทะเบียนเกษตรกรระหว่างวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

๔) แจ้งแนวทางการปฏิบัติงานให้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดนำประเด็นข้อตรวจพบและข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ตรวจสอบภายในไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบ

๕) ประกาศประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้ยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบสภาเกษตรกรแห่งชาติ ว่าด้วย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน พ.ศ. ๒๕๕๕ เฉพาะความใน (๑) และ (๒) ของข้อ ๑๕ วรรคสอง และวินิจฉัยการปฏิบัติตามระเบียบ

๖) ระเบียบสภาเกษตรกรแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการเลือกตั้งสภาเกษตรกรจังหวัดและสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๙

๗) ระเบียบคณะกรรมการพนักงานของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาดำเนินการทางวินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๘

๘) ระเบียบคณะกรรมการพนักงานสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสอบแข่งขันบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้าส่วน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๙

๙) ประกาศสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เรื่อง เพิ่มเติมและปรับปรุงแบบรายงานการเดินทางไปปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน พ.ศ. ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

๑๐) ประกาศสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เรื่อง ให้ใช้แบบพิมพ์ในการดำเนินการคัดเลือกสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดประเภทผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

๑๑) ประกาศสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เรื่อง การจัดทำบัญชีรายชื่อทะเบียนเกษตรกร ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการพิจารณาเพิ่มชื่อหรือถอนรายชื่อในบัญชีรายชื่อเกษตรกรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๙

๑๒) ประกาศสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เรื่อง ให้ใช้แบบพิมพ์ในการดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและอำเภอ แทนตำแหน่งที่ว่างเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๙

๒.๒ สรุปผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับผลผลิต ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ปฏิบัติงานที่เกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับผลผลิตตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายปี ๒๕๕๙ สรุปได้ ดังนี้

๒.๒.๑ ผลสัมฤทธิ์ของการนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบาย ปี ๒๕๕๙

สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่บัญญัติให้สภาเกษตรกรแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอ เสนอแนะ ให้คำปรึกษาเชิงนโยบายและการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรต่อคณะรัฐมนตรี โดยขั้นตอนการจัดทำได้มอบให้คณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ เป็นการดำเนินงานของคณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๑๕ คณะ ได้ศึกษา วิเคราะห์ รับฟังความคิดเห็น และสรุปถึงปัญหาของเกษตรกรทั่วประเทศในแต่ละด้านครอบคลุมทั้งพืช สัตว์ ประมง ที่ดิน แหล่งน้ำ การตลาด อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องจักร ปัจจัยการผลิต กฎหมายด้านการเกษตร เทคโนโลยี องค์ความรู้เกษตรกร แหล่งทุน ทรัพยากรธรรมชาติและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วจัดทำข้อเสนอขึ้นภายใต้หลักการสิทธิการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร ให้เป็นไปเพื่อเกษตรกรอย่างแท้จริง โดยในปี ๒๕๕๙ โดยมีผลสัมฤทธิ์ในการจัดทำข้อเสนอในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ดังนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย การคุ้มครองระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ....เสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ที่สภก.๐๑๐๑/๔๐๗ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘)

(๒) ข้อเสนอการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำจืดทุ่งหิน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และอธิบดีกรมชลประทาน

(๓) ข้อเสนอปรับปรุงเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยข้าวนาปี ต่อประธานคณะกรรมการกำกับส่งเสริมธุรกิจประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้มีหนังสือตอบเรื่องที่ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เสนอขอให้มีการปรับปรุงเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยข้าวนาปี โดยขอตัดเงื่อนไขที่ต้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในระยะเวลาที่เอาประกันภัย จึงจะมีสิทธิได้รับการจ่ายค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นกับข้าวนาปีที่ปลูกในพื้นที่เอาประกันภัยว่า สำนักงาน คปภ. ได้นำประเด็นดังกล่าวเสนอที่ประชุมคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเงิน การคลัง พิจารณาในการประชุมครั้งที่ผ่านมา (วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๙) ที่ประชุมเห็นว่าในอนาคต จำเป็นจะต้องหาวิธีประเมินความเสียหายที่เหมาะสม ประหยัด และเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย โดยอาจใช้วิธีประเมินทางวิทยาศาสตร์มาแก้ปัญหา ดังกล่าว และได้ตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประกันภัยพืชผลขึ้นรับผิดชอบการขับเคลื่อนการปฏิรูปประกันภัยพืชผลให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำประเด็นปัญหาดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป และจะแจ้งผลความก้าวหน้าให้สภาเกษตรกรแห่งชาติทราบ

(๔) ข้อเสนอเรื่อง ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ๒ ประเด็น ได้แก่

๑) เกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ซึ่งมีหลักฐานการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ก่อนประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ไม่สามารถลงทุนในการประกอบอาชีพ และไม่ได้รับช่วยเหลือจากนโยบายของรัฐบาล

๒) กรณีช้างป่าเข้ามาทำลายพืชผลเกษตรกร และทำร้ายเกษตรกร เสนอให้สร้างแนวกันช้างที่แข็งแรง และไม่เป็นอันตรายต่อช้าง

ทั้งนี้ ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติได้ลงนามในหนังสือ กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๘ เพื่อแจ้งสภาพปัญหาและขอทราบแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

(๕) เสนออธิบดีกรมป่าไม้ เพื่อขออนุญาตใช้พื้นที่บ้านปางสา หมู่ ๓ ตำบลจอมจันทร์ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำว้า และป่าห้วยสาเลี เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้กิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริที่สภาเกษตรกรจังหวัดน่านร่วมกับส่วนราชการ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ

(๖) ข้อคิดเห็นและข้อห่วงกังวลในเรื่อง “ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (TPP)” เสนอนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี (ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๙ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการพิจารณาเข้าเป็นสมาชิกความตกลง TPP ด้วยความรอบคอบ

(๗) ข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยศึกษา วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ.....และให้ข้อคิดเห็นเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๘) ข้อเสนอในการขอความอนุเคราะห์สนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรผู้ประสบภัยแล้งต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย

๑) ระยะเร่งด่วน

๑.๑) เพื่อแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรมีพันธุ์ข้าวสำหรับการเพาะปลูกในปีการผลิตที่จะมาถึง โดยขอสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว

๑.๒) เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ไม่สามารถปลูกข้าวโพดได้ ในปีการผลิตนี้ โดยขอรับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด

๒) ระยะยาว เพื่อปรับเปลี่ยนการผลิตของเกษตรกรให้สามารถรองรับปัญหายั่งยืน โดยขอรับการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ คือ แพะ แกะ ไก่พื้นเมือง ซึ่งเป็นการเลี้ยงสัตว์ใช้น้ำน้อย

(๙) เสนอร่างพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมัน และน้ำมันปาล์ม พ.ศ.....ต่อนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๘

(๑๐) เรื่องข้อเสนอของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และเครือข่ายชาวสวนยางต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๘ ใน ๒ ประเด็น ได้แก่

๑) การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในระยะเร่งด่วน โดยเสนอให้รัฐช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในพื้นที่มีเอกสารสิทธิ์ และไม่มีเอกสารสิทธิ์ รวมทั้งผู้กรีดยาง โดยการช่วยเหลือ ๒,๕๒๐ บาท/ไร่ ไม่เกิน ๒๕ ไร่ เป็นรายครัวเรือน เสนอกำหนดให้มีการใช้ยางในประเทศให้มากขึ้น เช่น นำไปสร้างถนนทุกหมู่บ้าน และสนับสนุนงบประมาณการแปรรูปยางพาราให้กับเกษตรกรชาวสวนยาง สถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง และผู้ประกอบการยาง

๒) การมีตัวแทนเกษตรกรเป็นคณะกรรมการยางแห่งประเทศไทย

(๑๑) เสนออธิบดีกรมชลประทาน เรื่อง ขอความเป็นธรรมการจ่ายค่าอพยพและค่าชดเชยพิเศษ แทนการจัดสรรที่ดินในพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำวังโครธร (เขานางนม) จังหวัดชลบุรี เมื่อเดือน มกราคม ๒๕๕๙

(๑๒) เสนอรายงานผลการดำเนินงานโครงการสัมมนาเวทีรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติ มั่นสำปะหลัง และผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง พ.ศ..... ต่อประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

(๑๓) เสนอเรื่อง ขอสนับสนุนการขุดลอกคลองและแหล่งน้ำจังหวัดพิจิตรในพื้นที่ ๒ อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางมูลนาก ตำบลเนินมะกอก ตำบลหอไตร ตำบลบางไผ่ และอำเภอโพทะเล ตำบลท่าบัว เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๙ โดย กรมชลประทานมอบให้สำนักงานชลประทานที่ ๓ พิจิตรพิจารณา

(๑๔) เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบการนำเข้า ข้าวโพดสาลี เพื่อทดแทนข้าวโพดที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ ให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม และจำกัด การนำเข้าในช่วงที่ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรออกสู่ตลาดจำนวนมาก เมื่อเดือน พฤษภาคม ๒๕๕๙

(๑๕) ข้อเสนอเพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าว มันสำปะหลังของเกษตรกรที่เพาะปลูก ในประเทศ ซึ่งเป็นผลจากการนำเข้าข้าวสาลี ข้าวสาลี และเศษจากการต้มกลั่นหรือกากข้าวโพด (DDGS) ของ ผู้ประกอบการผลิตอาหารสัตว์ โดยสภาเกษตรกรแห่งชาติร่วมกับสมาคมผู้ประกอบการค้าพืชไร่ สมาคมโรงสีข้าวไทย สมาคมผู้ประกอบการมันสำปะหลัง สมาคมผู้ผลิตน้ำมันถั่วเหลืองและรำข้าว

ข้อเสนอแนวทางการบริหารจัดการด้านวัตถุดิบอาหารสัตว์ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากระทบด้านราคาผลผลิต ของเกษตรกร ดังนี้

๑) ขอให้กระทรวงพาณิชย์ควบคุมการนำเข้าข้าวสาลี ซึ่งเป็นสินค้าควบคุมตามประกาศคณะกรรมการกลาง ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้อยู่ในปริมาณไม่เกินกับวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่จำเป็นต้องทดแทน อย่างเข้มงวด

๒) ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตรวจสอบ การใช้อาหารสัตว์ที่จำหน่ายให้กับเกษตรกร จากบริษัท ผู้ผลิตอาหารสัตว์ในเรื่องคุณภาพและผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสูตรอาหารสัตว์ที่ใช้วัตถุดิบข้าวสาลี และ DDGS ที่นำเข้าจากต่างประเทศ

๓) ขอให้รัฐบาลกำหนดสัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์จากต่างประเทศ กับการรับซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์ ที่ผลิตโดยเกษตรกรไทยในประเทศ สำหรับส่วนที่เกินความจำเป็นในการใช้ เพื่อไม่ให้กระทบต่อเกษตรกรผู้ผลิต ภายในประเทศ

๔) ขอให้ผู้ประกอบการผลิตอาหารสัตว์ พิจารณาสต็อกข้าวสาลีในคลังสินค้าของรัฐบาลก่อนที่จะนำเข้าวัตถุดิบ อาหารสัตว์จากต่างประเทศ

๒.๒.๒ การนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบาย

ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดสวัสดิการเกษตรกร โดยคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันทางการเกษตร สิทธิเกษตรกร สิทธิที่ดินทำกิน สิทธิการเข้าถึงแหล่งทุน และหนี้สินเกษตรกร ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการจัดสวัสดิการเกษตรกร พ.ศ. มีสาระสำคัญประกอบด้วย

- เสนอให้มีคณะกรรมการสวัสดิการเกษตรกร
- เสนอให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเกษตรกร
- เสนอให้มีการจัดการบริหารกองทุนสวัสดิการเกษตรกร
- เสนอแนวทางการจัดสวัสดิการเกษตรกร

๑. ข้อเสนอเชิงนโยบายปฏิรูปที่ดิน โดยคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันทางการเกษตร สิทธิเกษตรกร สิทธิที่ดินทำกิน สิทธิการเข้าถึงแหล่งทุน และหนี้สินเกษตรกร ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ ๔ ฉบับ เพื่อกระจายการถือครองที่ดิน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน รับรองสิทธิชุมชนในรูปแบบกรรมสิทธิ์ร่วม (Collective Rights) จัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับกองทุนยุติธรรมให้เป็นนิติบุคคลช่วยเหลือเกษตรกรในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม มีสาระสำคัญประกอบด้วย

- ร่าง พรบ. ว่าด้วยภาษีที่ดินและอัตราก้าวหน้า พ.ศ...
- ร่าง พรบ. จัดตั้งธนาคารที่ดินเพื่อคนจนและเกษตรกร พ.ศ...
- ร่าง พรบ. ว่าด้วยสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากร พ.ศ...
- ร่าง พรบ. กองทุนยุติธรรม พ.ศ...

๒. ข้อเสนอเชิงนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืน ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนนั้นได้มีข้อเสนอใน ๒ ลักษณะคือ ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ และข้อเสนอร่างพระราชบัญญัติสถาบันพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พ.ศ.. มีสาระสำคัญประกอบด้วย

๒.๑ ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

- ขยายผู้ผลิต ผู้บริโภคและการตลาด โดยให้บทบาทภาคประชาชนเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก
- เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พื้นที่เกษตรยั่งยืนในระดับท้องถิ่น
- ภาครัฐเอื้ออำนวยเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย
- จัดการความรู้ การวิจัย และการพัฒนานวัตกรรมแบบมีส่วนร่วม
- จัดตั้งสถาบันเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อสนับสนุนบทบาทการทำงานของภาคประชาชน

๒.๒ ข้อเสนอร่างพระราชบัญญัติสถาบันพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พ.ศ... โดยเสนอ

สาระสำคัญประกอบด้วย

- เสนอให้มีการจัดตั้ง “สถาบันพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน “ (พกย)
- เสนอให้มีคณะกรรมการสถาบันพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน
- เสนอให้มีสภากิจการของสถาบันเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล

๓. ข้อเสนอการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร องค์กรเกษตรกร มีแนวทางอันเป็นประเด็นข้อเสนอเพื่อสร้างค่านิยมเกษตรกรไทยยุคใหม่ ส่งเสริมให้รวมกลุ่มเกษตรกรสอนเกษตรกรจนเก่งผลิตรัฐตลาด ภาครัฐสนับสนุน ดังนี้

- ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรรายคน
- ยุทธศาสตร์เกษตรกรรวมกลุ่มดำเนินชีวิตเป็นองค์กรเกษตรกร
- ยุทธศาสตร์องค์กรเกษตรกร

๔. ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการข้าวและชาวนาอย่างยั่งยืน ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการสร้างเสถียรภาพการผลิตข้าว คณะกรรมการด้านข้าวได้นำเสนอในลักษณะ ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ มีสาระสำคัญประกอบด้วย

- ยุทธศาสตร์เฝ้าระวังภาวะวิกฤติ (แก้ปัญหาเร่งด่วนเฉพาะหน้าของชาวนา)
- ยุทธศาสตร์ฟื้นฟูภูมิปัญญาและการบริหารจัดการ
- ยุทธศาสตร์ลดการเจ็บป่วย
- ยุทธศาสตร์เพิ่มรายได้

๕. ข้อเสนอเชิงนโยบายแก้ปัญหาชาวนา ได้มีข้อเสนอใน ๒ ลักษณะ คือ ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ และข้อเสนอร่างพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ... มีสาระสำคัญประกอบด้วย

๖.๑ ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างเสถียรภาพในราคาขายพารา กลยุทธ์ที่ ๑) บริหารจัดการผลผลิตเพื่อการส่งออกให้ได้ราคา กลยุทธ์ที่ ๒) การพัฒนาระบบตลาดขายพาราในประเทศ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การปรับปรุงระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยร่างพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ...
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพทางการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม กลยุทธ์ที่ ๑) ปรับปรุงโครงสร้างการผลิต กลยุทธ์ที่ ๒) ส่งเสริมการแปรรูปพารา
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาคนและองค์กรเกษตรกร กลยุทธ์ที่ ๑) การพัฒนาความสามารถในอาชีพของเกษตรกร กลยุทธ์ที่ ๒) ยกกระดับความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร

๕.๒ ข้อเสนอให้มีพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย

๖. ข้อเสนอเชิงนโยบายยุทธศาสตร์สับปะรดไทย มีประเด็นข้อเสนอ โดยรักษาความเป็นผู้นำการส่งออกผลิตภัณฑ์สับปะรด รักษาระดับราคาและคุณภาพมาตรฐานสินค้าสับปะรด สร้างความยั่งยืนในอาชีพของเกษตรกร และโรงงานแปรรูปสับปะรดในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายยุทธศาสตร์สับปะรดไทยนั้น ได้มีข้อเสนอใน ๒ ลักษณะคือ ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ และข้อเสนอให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนเพื่อการพัฒนาสับปะรดมีสาระสำคัญประกอบด้วย

๗.๑ ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- กลยุทธ์ด้านการผลิต
- กลยุทธ์ด้านการตลาด
- กลยุทธ์ด้านการแปรรูป
- ด้านการบริหารจัดการ

๖.๒ ข้อเสนอให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนเพื่อการพัฒนาสับปะรด

๗. ข้อเสนอเชิงนโยบายยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง

ข้อเสนอเชิงนโยบายยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง มีประเด็นข้อเสนอ โดยเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยมันสำปะหลังเป็น ๕ ตัน/ไร่ ในพื้นที่ต้นแบบการบริหารจัดการพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง แบบครบวงจรโดยระบบการรวมกลุ่มของเกษตรกร มีผลิตภัณฑ์หลากหลายได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด ด้วย ๒ มาตรการ ดังนี้

๘.๑ มาตรการภาครัฐ

- ด้านการผลิต ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต สนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ เพื่อการลงทุนเพิ่ม ให้ความช่วยเหลือในเขตพื้นที่ปลูกมันเหมาะสม (Zoning) สร้างความเข้มแข็งองค์กรเกษตรกร สร้างศูนย์จักกลเกษตรระดับชุมชน
- ด้านการตลาด สนับสนุนสินเชื่อแก่เกษตรกรในอัตราดอกเบี้ยต่ำ สนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่องค์กรเกษตรกรเพื่อรวบรวมและแปรรูป
- ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ กำหนดนโยบายมันสำปะหลังเป็น non-GMO จัดทำข้อมูล เพื่อใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนามันสำปะหลังทั้งระบบไว้ในที่เดียวกัน

๗.๒ มาตรการภาคเกษตรกร

- ด้านการผลิต เลือกใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสม สมัครใจเข้าเป็นสมาชิกและใช้บริการองค์กรเกษตรกร รวบรวมและแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นมันเส้นสะอาด
- ด้านการตลาด วางแผนการผลิตชุดมันสำปะหลังตามแผนองค์กรเกษตรกร

๘. ข้อเสนอเชิงนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาลำไย มีประเด็นข้อเสนอ โดยสร้าง

ความมั่นคงให้กับเกษตรกร ด้วยการบริหารจัดการสวนลำไย เกษตรกรมีองค์ความรู้จากการส่งเสริมการวิจัย การพัฒนาเครือข่ายและการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง และเกษตรกรเข้าถึงตลาดทุนที่เป็นธรรม ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนามีสาระสำคัญประกอบด้วย

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพการผลิตและการแปรรูป
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาดตลาดภายในประเทศ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาคุณภาพเพื่อตลาดส่งออก
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาและบริหารจัดการ

๙. ข้อเสนอเชิงนโยบายยุทธศาสตร์ปาล์มน้ำมัน ได้มีข้อเสนอใน ๒ ลักษณะคือ

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ และข้อเสนอให้มีการจัดทำพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม นำเสนอรัฐบาล แบ่งเป็น มาตรการภาครัฐและภาคเกษตรกร มีสาระสำคัญประกอบด้วย

๑๐.๑ ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

๑๐.๑.๑ มาตรการภาครัฐ

- ➔ ด้านการผลิต ทบทวนการกำหนดพื้นที่เหมาะสม สนับสนุนการผลิตพลังงานทดแทน กำหนดมาตรฐานทะลายปาล์มน้ำมัน ลานเท แผลงเพาะพันธุ์และกล้าพันธุ์
- ➔ ด้านการตลาด จัดการสต็อกเพื่อเสถียรภาพราคา ออกมาตรการรับซื้อผลปาล์มน้ำมัน ที่มีคุณภาพและมีอัตราน้ำมันไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑๘.๐ เป็นราคาเดียวกัน
- ➔ ด้านการบริหารจัดการ ชื่นชมเป็นผู้นำผู้ผลิต ผู้นำเข้าเมล็ดพันธุ์ปาล์ม ผู้เพาะพันธุ์ ผู้จำหน่ายพันธุ์ ลานเท และโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม พัฒนาอุปกรณ์วัดปริมาณ น้ำมันในผลปาล์ม ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรทำธุรกิจโรงสกัดน้ำมันปาล์ม เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร

๑๐.๑.๒ มาตรการภาคเกษตรกร

- ➔ ด้านการผลิต รวมกลุ่มเกษตรกรนอกเขตพื้นที่เหมาะสมเพื่อขอประกาศเพิ่มเติม ใช้พันธุ์และกล้าพันธุ์ปาล์มที่ได้มาตรฐาน ตัดขายทะลายปาล์มที่สูงและได้คุณภาพ สมัครใจเข้าเป็นสมาชิกองค์กรเกษตรกร
- ➔ ด้านการตลาด ตัดขายทะลายปาล์มสุกคุณภาพให้สหกรณ์ สหกรณ์จัดหาปัจจัย การผลิต และบริการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่คุณภาพ สหกรณ์รับซื้อผลปาล์มน้ำมัน ที่มีคุณภาพและมีอัตราน้ำมันไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๘.๐ เป็นราคาเดียวกัน

๑๐.๒ ข้อเสนอให้มีพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

๑๑. ข้อเสนอเชิงนโยบายยุทธศาสตร์โคนม-กระบือ มีประเด็นข้อเสนอ โดยพัฒนา

การผลิตและการตลาด ของโค-กระบือเนื้อและผลิตภัณฑ์เนื้อ โดยมีองค์กรรับผิดชอบ เฉพาะเพื่อให้เป็นอาชีพที่มั่นคง ผลผลิตมีคุณภาพถูกสุขอนามัย เพียงพอต่อความต้องการข้อเสนอเชิงนโยบายมีสาระสำคัญประกอบด้วย

- ➔ ส่งเสริมการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโคนม ของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์โคนมกรมปศุสัตว์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ➔ จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมเนื้อสัตว์แห่งชาติ (National Meat Industry Development Board) หรือ กพอนช (NMIDB)
- ➔ จัดตั้งองค์การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตเนื้อแห่งประเทศไทย (อพอนท.) ซึ่งมีชื่อภาษาอังกฤษว่า Organization for Development of Meat Production Industry of Thailand (ODMIT)

๑๒. ข้อเสนอเชิงนโยบายพัฒนาโคมนและผลิตภัณฑ์นม มีข้อเสนอในลักษณะ

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ มีสาระสำคัญประกอบด้วย

- ➔ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้การเลี้ยงโคนให้เกษตรกร
- ➔ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาและเพิ่มศักยภาพการผลิตน้ำนมโคของเกษตรกร
- ➔ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการบริโภคนมและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขัน
- ➔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรเกษตรกรโคนมและผลิตภัณฑ์นม

๑๓. ข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาอุตสาหกรรมกุ้งไทยอย่างยั่งยืน

มีข้อเสนอในลักษณะข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ มีสาระสำคัญประกอบด้วย

๑๓.๑ มาตรการภาครัฐ

- ➔ ด้านการผลิต กรมประมงเร่งนำเข้าพ่อแม่พันธุ์จากแหล่งคุณภาพเป็นพ่อแม่พันธุ์โรงเพาะฟักของเอกชนเพื่อเร่งผลิตลูกกุ้งที่ได้คุณภาพให้แก่เกษตรกรลดขั้นตอนและอำนวยความสะดวกการนำเข้าเพื่อเร่งให้อุตสาหกรรมกุ้งส่งออกของไทยกลับสู่สภาวะปกติโดยเร็วขดเซยความเสียหายให้กับเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งจากอาการตายด่วนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการประกอบอาชีพให้กับเกษตรกร
- ➔ ด้านการตลาดมีมาตรการคุ้มครองการลงทุนของเกษตรกร มีกระบวนการประกันภัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่สหกรณ์ประมงเพื่อทำกิจการกับเกษตรกรและรวบรวมผลิตภัณฑ์ให้กับผู้ประกอบการกุ้งส่งออกของไทย
- ➔ ด้านการบริหารจัดการกรมประมงจัดระบบและพัฒนากลี่ยุ้งร่วมกันกับเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งโดยเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จสอนเกษตรกรกันเองจัดตั้งศูนย์พัฒนาสายพันธุ์กุ้งขาว P.Vanamei (Nucleus Breeding Center: NBC) จัดตั้งศูนย์ขยายจำนวนพ่อแม่พันธุ์กุ้ง (Broodstock Multiplication Center : BMC) ขึ้นในประเทศไทย

๑๓.๒ มาตรการภาคเกษตรกร

- ➔ ด้านการผลิต ใช้พ่อแม่พันธุ์กุ้งขาว P.Vanamei จากโรงเพาะฟักจากกรมประมงหรือของเอกชนที่กรมประมงรับรองขึ้นทะเบียนเพื่อรองรับมาตรการชดเชยความเสียหายปล่อยลูกกุ้งลงบ่อตามกรมประมงแนะนำสมัครเป็นสมาชิกองค์กรเกษตรกร
- ➔ ด้านการตลาดสมัครทำประกันภัยตามที่รัฐกำหนดองค์กรเกษตรกร จัดหาปัจจัยการผลิต รวบรวมผลผลิตของสมาชิก
- ➔ ด้านการบริหารจัดการเลี้ยงกุ้งตามคำแนะนำ

๑๔. ข้อเสนอเชิงนโยบายไม้ดอก ไม้ประดับ มีประเด็นข้อเสนอ โดยสร้างความมั่นคง ยั่งยืนในอาชีพรวมกลุ่มเกษตรกรทำการผลิต การตลาด มีสาระสำคัญประกอบด้วย

- ➔ ส่งเสริมรวมกลุ่มเป็นองค์กรเกษตรกรเพื่อวางแผนการผลิต รวมกันซื้อปัจจัย การผลิต รวมกันขายผลผลิต
- ➔ ภาครัฐส่งเสริมผ่านองค์กรเกษตรกร ให้ความรู้ด้านการจัดการโรคและแมลง ส่งเสริมการผลิตโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารสกัดจากธรรมชาติ เพื่อรักษาระบบนิเวศ และลดต้นทุนการผลิต
- ➔ เปิดโอกาสให้ผู้แทนเกษตรกรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือแต่งตั้ง ตัวแทนเกษตรกรร่วมเป็นกรรมการในงาน หรือโครงการของภาครัฐ
- ➔ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกรในด้านอุปสรรคจาก ข้อกำหนด ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับไม้ดอก ไม้ประดับเพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุงให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร
- ➔ พัฒนาพันธุ์ใหม่โดยใช้แปลงของเกษตรกรเป็นพื้นที่วิจัยและพัฒนา

๑๕. ข้อเสนอเชิงนโยบายนาเกลือ มีประเด็นข้อเสนอ โดยสร้างความมั่นคงยั่งยืนในอาชีพ การทำนาเกลือมีสาระสำคัญประกอบด้วย

- ➔ ส่งเสริมรวมกลุ่มเป็นองค์กรเกษตรกร และร่วมมือระหว่างองค์กรเกษตรกร ภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดทำกิจการร่วมกัน
- ➔ ภาครัฐส่งเสริมเกษตรกรผ่านองค์กรเกษตรกร ทั้งด้านเงินทุน เทคโนโลยี ความรู้
- ➔ ประชาสัมพันธ์คุณค่าของเกลือต่อสุขภาพและความงาม
- ➔ ส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ในการสืบทอดทำนาเกลือ
- ➔ ตัดวงจรการกักขังจากพ่อค้า ในการลงทุนทำนาเกลือ

๑๖. ข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาวิกฤตภัยแล้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างยั่งยืน มีประเด็นข้อเสนอเพิ่มพื้นที่ชลประทานจากร้อยละ ๕.๗ เป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ภายใน ๕ ปี เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตการเกษตร เพิ่มรายได้เกษตรกร แบ่งเป็นมาตรการ ระยะสั้นและระยะยาว

๑๖.๑ มาตรการระยะสั้น

- ➔ ขุดลอกแม่น้ำ คู คลอง หนอง บึง และแหล่งน้ำอื่น ๆ
- ➔ พัฒนา ๑ ฟาร์ม ๑ สระน้ำเพื่อการเกษตร
- ➔ บ่อบาดาล ๑ กลุ่มเกษตรกร ที่มีพื้นที่ดินติดต่อกัน
- ➔ ทำฝายชะลอน้ำ/ฝายแม้ว
- ➔ ทำฝนหลวง เพื่อบรรเทาภาวะภัยแล้ง
- ➔ เพิ่มจำนวนสถานีสูบน้ำ

๑๖.๒ มาตรการระยะยาว

- ➔ จัดตั้งทบวงทรัพยากรน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ➔ จัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ➔ จัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำระดับจังหวัด

๒.๒.๓ ผลการดำเนินงานจัดทำแผนแม่บท ๕ ปี

การจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๖๔

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ประมวลผลแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมจังหวัด จาก ๗๗ จังหวัด นำมาจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยได้จัดประชุมไต่ถาม มีคณะกรรมการด้านยุทธศาสตร์ สภาเกษตรกรแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานและภาคี ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องปรับปรุง (ร่าง) แผนแม่บทฯ จากนั้นจัดประชุมประชาพิจารณ์ร่างแผนแม่บทเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๖๔ ร่วมกับสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด พนักงาน หน่วยงานราชการและภาคีภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๙ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานีนำข้อมูล ข้อคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะ ๕ มาปรับปรุงร่างแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นร่างแผนแม่บทฉบับสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม ระดับชาติ

สรุปสาระสำคัญของแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรวม(พ.ศ. ๒๕๕๙ – พ.ศ. ๒๕๖๔)

ภาคการเกษตรยังคงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยประชากรในชนบทส่วนใหญ่ ๕.๗๑๕ ล้านครัวเรือนประกอบอาชีพเกษตรกรรม สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรมีมูลค่ากว่า ๑.๔ ล้านล้านบาท อยู่ในลำดับที่ ๓ รองจากสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการขายส่งขายปลีก จากการระดมความคิดเห็นของเกษตรกร เพื่อรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการและแนวทางพัฒนาแก้ไขปัญหาจากระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เชื่อมโยงกับข้อเสนอของคณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ จึงเสนอแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรวม (พ.ศ.๒๕๕๙-พ.ศ.๒๕๖๔) ในระยะเวลา ๖ ปีข้างหน้า มุ่งสร้างโอกาสให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงทรัพยากรในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทรัพยากรดินและน้ำ แหล่งทุน ตลอดจนเครื่องจักรอุปกรณ์ ในการประกอบธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมแปรรูป ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานความต้องการที่สำคัญของการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรด้านการจัดการฟาร์ม การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรรายจนให้สามารถยกระดับรายได้ และสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยรวมตัวในรูปกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้บริการธุรกิจแก่สมาชิก ตลอดจนเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งเสนอดำเนินการใน ๒ ลักษณะได้แก่ ๑)การสร้างเสริมความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ในการใช้ข้อมูลร่วมวางแผนพัฒนาพื้นที่ และ ๒) การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายชนิดสินค้า รวมถึงสร้างโอกาสการตลาดผลผลิตของเกษตรกร และการประกอบอาชีพเกษตรได้อย่างมั่นคง โดยสนับสนุนการจัดตั้งตลาดกลางท้องถิ่น เชื่อมโยงตลาดในระดับจังหวัด และระดับประเทศ และออกกฎหมายที่เอื้อต่อเกษตรกร ตลอดจนเสนอให้เกษตรกรซึ่งรู้และเข้าใจสภาพปัญหาของพื้นที่ดี ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของภาครัฐ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมติดตามผล โดยคาดหวังว่า เมื่อหน่วยงานภาครัฐดำเนินการตามข้อเสนอแนวทางพัฒนาตามแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรวมแล้วจะเกิดประโยชน์แก่เกษตรกร จึงกำหนดวิสัยทัศน์ ดังนี้

“องค์กรเครือข่ายเข้มแข็ง โครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรทั่วถึง เกษตรกรพึ่งตนเองได้”

เป้าหมาย

๑. กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรสามารถเพิ่มกิจกรรม/ปริมาณธุรกิจให้บริการสมาชิกได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของปริมาณธุรกิจเดิม
๒. จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้อยู่ใต้เส้นความยากจน ลดลงไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐ และสัดส่วนช่องว่างระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด เทียบกับเกษตรกรกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดลดลง
๓. พื้นที่การเกษตรที่รับน้ำจากชลประทานมีไม่ต่ำกว่า ๖๐ ล้านไร่ หรือเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน ร้อยละ ๒๐ เป็นร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่การเกษตรทั้งประเทศ นอกจากนั้นมีการเสริมแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรจากระบบน้ำใต้ดิน และสระน้ำในไร่นา รวมทั้งพื้นที่ดินได้รับการปรับปรุงคุณภาพให้เหมาะทำการเกษตร
๔. ร้อยละ ๗๐ ของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีด้านการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิต และการแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้
๕. ร้อยละ ๖๐ ของเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่ถูกต้อง รวดเร็ว ครบคลุมเพื่อประกอบการตัดสินใจ ตลอดจนมีโอกาสได้รับสวัสดิการเกษตรกร การเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่ดิน และได้รับผลตอบแทนจากการขายผลผลิตที่เป็นธรรม

เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด จึงกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาการเกษตรไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาทรัพยากรบุคคลและความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและยุวเกษตรกร ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้องค์กรเกษตรกรสามารถสร้างความเข้มแข็งตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นฐานการพัฒนาตนเองเชื่อมโยงเครือข่าย และเพื่อให้ยุวเกษตรกรสามารถพัฒนาความเข้มแข็งโดยการสนับสนุนของภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยมีแนวทางการพัฒนาได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งบนพื้นฐานการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มยุวเกษตรกร โดยการสนับสนุนของภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่

กลยุทธ์ที่ ๒ การสนับสนุนส่งเสริมการให้การศึกษา อบรม ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี ด้านเกษตรกรรม และการจัดการแก่เกษตรกรและยุวเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีช่องทางในการรับรู้ข่าวสารที่รวดเร็วทั่วถึงเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรได้รับโอกาสในการพัฒนาระดับความรู้เพื่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งสนับสนุนเยาวชนคนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคเกษตรเพิ่มขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ให้เกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาองค์ความรู้ เกษตรกร สนับสนุนเยาวชนเข้าสู่ภาคการเกษตร และการจัดการถ่ายทอดองค์ความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและคุ้มครองทรัพยากรการผลิตทางการเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๑ การส่งเสริม การพัฒนา การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม และการแก้ไขปัญหาที่ดินและที่ดิน โดยส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเกษตรกรให้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมของตนเองอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ได้รับการคุ้มครองสิทธิทำกิน และได้รับความช่วยเหลือตามนโยบายรัฐ รวมทั้งให้เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน โดยมีสิทธิทำกินในรูปแบบที่เหมาะสม ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาการเกษตรดังนี้ เสนอให้มีร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๔ ฉบับ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พระราชบัญญัติภาษีที่ดิน อัตราก้าวหน้าและพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม นอกจากนั้นเสนอพระราชบัญญัติสถาบันพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน รวมทั้งยุทธศาสตร์เกษตรกรรมยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบชลประทานเพื่อเกษตรกรรม เพื่อให้มีพื้นที่รับน้ำชลประทาน เพื่อทำการเกษตรเพิ่มขึ้น จากปัจจุบันร้อยละ ๒๐ เป็นร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่การเกษตรทั่วประเทศ และเพื่อให้การบริหารจัดการน้ำเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีแนวทางการดำเนินการได้แก่ พัฒนาแหล่งน้ำชลประทานเดิม และแหล่งน้ำธรรมชาติเดิม ให้สามารถเพิ่มปริมาณกักเก็บน้ำให้มากขึ้น ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง/เล็ก พร้อมระบบส่งน้ำเพื่อการเกษตร สระน้ำ ในไร่นา และการพัฒนาการใช้น้ำใต้ดินอย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร พัฒนาประสิทธิภาพการใช้น้ำโดยใช้ระบบบริหารจัดการน้ำที่มีหน่วยงานรับผิดชอบเพียงหน่วยงานเดียว

กลยุทธ์ที่ ๓ การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่ให้เกิดความเสียหายเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เสียหายให้ฟื้นคืนสภาพเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ โดยมีข้อเสนอแนวทางการพัฒนาได้แก่ การสร้างระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน พัฒนาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและสมดุล วางระบบคุ้มครอง ป้องกัน บรรเทาปัญหา ผลกระทบที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ

กลยุทธ์ที่ ๔ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเกษตรกรและการเพิ่มสิทธิและบทบาทของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการทำกินและการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นต่อการประกอบการเกษตร เพื่อเพิ่มโอกาสของเกษตรกรในการได้รับสวัสดิการ เข้าถึงทรัพยากรที่ดินทำกิน การเกษตรแบบพันธะสัญญาได้รับการคุ้มครองและความรู้ในการพิทักษ์สิทธิ์ รวมทั้งเกษตรกรยากจนได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และสนับสนุนสร้างความเข้มแข็งด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อย่างยั่งยืนโดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ เสนอร่างพระราชบัญญัติการจัดสวัสดิการเกษตรกร พ.ศ..... ให้เกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่ดิน ร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริมคุ้มครองและพัฒนาระบบการเกษตรแบบพันธะสัญญาที่เป็นธรรม พ.ศ.....รวมทั้งการพัฒนาเกษตรกรยากจนตามแนวเกษตรกรรมยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการรักษาเสถียรภาพด้านราคาสินค้าเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความเป็นธรรมด้านราคาผลผลิตทางเกษตรกรรม โดยคำนึงถึงการส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพผลผลิตอีกทั้งสามารถกระจายการเก็บเกี่ยวผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดเสถียรภาพเชิงปริมาณ มีผลผลิตในตลาดเหมาะสม ไม่มากไม่น้อยเกินไป รวมทั้งเพื่อให้เกษตรกรสามารถแปรรูปผลผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม ปรับเปลี่ยนจากการเกษตรที่ขายในรูปวัตถุดิบเป็นเกษตรอุตสาหกรรมที่มีการเชื่อมโยงตั้งแต่การผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาดอย่างครบวงจร โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม เชื่อมโยงตั้งแต่การผลิต การแปรรูปจนถึงการตลาด การประกันความเสี่ยงการผลิตและราคาผลผลิต การจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าเกษตรและเครือข่าย การจัดตั้งบริษัทจัดการส่งออกสินค้าเกษตรรายผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ และศูนย์กระจายสินค้าเกษตรในตลาดประเทศเป้าหมาย

กลยุทธ์ที่ ๒ การค้นคว้า วิจัย และพัฒนาภูมิปัญญา พันธุกรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่น นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าวิจัย และพัฒนา เพื่อประโยชน์ทางเกษตรกรรมและเกษตรอุตสาหกรรม เพื่อคุ้มครองและรักษาภูมิปัญญาทางการเกษตร พันธุกรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่น ให้คงอยู่เป็นสมบัติของประเทศไทยตลอดไป ป้องกันไม่ให้ชาวต่างชาติฉวยโอกาสนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ รวมทั้งทบทวนทิศทางการวิจัยด้านการเกษตรให้สามารถตอบสนองความได้เปรียบในการผลิตเพื่อการแข่งขันสินค้าเกษตรไทยสู่ตลาดโลก และถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรและเกษตรอุตสาหกรรม โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การปกป้อง คุ้มครองและรักษาภูมิปัญญาพันธุกรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่น พัฒนาการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยด้านการเกษตร ระบบการศึกษาและเรียนรู้สำหรับเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๓ การสร้างเครือข่ายองค์กรเกษตรกร เชื่อมโยงและพัฒนาความร่วมมือในด้านการผลิตทางเกษตรกรรม การแปรรูป การตลาด และการบริโภคเพื่อการยังชีพ ระหว่างเครือข่ายองค์กรเกษตรกรกับภาครัฐและเอกชน เพื่อให้กลุ่มองค์กรเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินกิจกรรมพัฒนาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแก่เกษตรกรสมาชิกต่อเนื่องในแนวราบร่วมกับภาคีภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายสินค้าในแนวตั้งจากระดับหมู่บ้านสู่อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายชนิดสินค้าและการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในการใช้ข้อมูลร่วมวางแผนพัฒนาพื้นที่ รวมทั้งการสร้างความเป็นเอกภาพของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การแก้ไขปัญหานี้สภาคการเกษตรและการสร้างความเข้มแข็ง การบริหารจัดการกองทุนการเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๑ การเสนอแนะแนวทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการแก้ไขปัญหานี้สภาคการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรรายย่อยสามารถแก้ไขปัญหานี้สภาคการเกษตรโดยพึ่งพาตนเองและเพื่อให้เกษตรกรและกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน โดยมีแนวทางการพัฒนาได้แก่ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรับปรุงแก้ไข กฎ ระเบียบ โดยควรมององค์กรที่มีวัตถุประสงค์แก้ไขปัญหานี้สภาคการเกษตรเช่นเดียวกัน รวมทั้งเพิ่มโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน

กลยุทธ์ที่ ๒ การปรับปรุงการบริหารจัดการกองทุนที่เกี่ยวกับการเกษตรที่มีอยู่ ให้สามารถรองรับการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างครบวงจรและลดการซ้ำซ้อน รวมถึงการจัดตั้งกองทุนเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวเพื่อให้เกษตรกรมีกองทุนให้ความช่วยเหลือตามความต้องการอย่างเบ็ดเสร็จ ครบวงจร และมีเงื่อนไขขั้นตอนวิธีการที่เอื้ออำนวยให้เกษตรกรเข้าถึงกองทุนดังกล่าว โดยมีแนวทางการพัฒนาได้แก่ ปรับปรุงการบริหารจัดการของกองทุนที่มีอยู่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงกองทุน และได้รับการช่วยเหลือที่ครอบคลุมความต้องการด้านต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งการพัฒนากองทุน แหล่งทุน ขนาดย่อมต่าง ๆ ในชุมชน ยกย่องเป็น “กองทุนพัฒนาเกษตรกร” เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร

ส่วนที่ ๒ การประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผล ต่อการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศ

ภาคการเกษตรของประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศ ส่งผลกระทบที่สำคัญทั้งที่เป็นโอกาส และอุปสรรคของภาคการเกษตร

๒.๑ ปัจจัยภายนอกที่มีแนวโน้มการเกิดผลกระทบกับภาคการเกษตร ดังนี้

(๑) สภาพเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าชะลอตัว เนื่องจากสินค้าเกษตรของไทยพึ่งพาการส่งออกไปยังต่างประเทศเป็นหลัก ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อยและน้ำตาล ผลไม้ ไข่ไก่ กุ้งและปลาทะเล เป็นต้น ประเทศนำเข้าสินค้าเกษตรจากไทยที่สำคัญ ได้แก่ จีน ประเทศกลุ่มสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และอเมริกา เป็นต้น แต่ในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจของประเทศผู้นำเข้าชะลอตัวลง ส่งผลต่อการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคและบริโภคชะลอตัวลงด้วย ประกอบกับประเทศจีนเองในปัจจุบันได้เพิ่มพื้นที่ปลูกยางพาราในประเทศ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านของไทยมีการปลูกยางพาราเพิ่มขึ้น ทำให้การนำเข้าวัตถุดิบสินค้าเกษตรจากไทยลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตลาดสินค้าเกษตรของไทย นักเศรษฐศาสตร์ของ IMF คาดการณ์ว่า เศรษฐกิจของจีนยังมีความเสี่ยงกับการขยายตัวได้เพียงร้อยละ ๖ ในระยะ ๒ ปีข้างหน้า ซึ่งถือว่าเป็นวิกฤตเศรษฐกิจของจีนหรือเศรษฐกิจของสหรัฐที่ยังมีปัญหาดุลการค้าและดุลการคลังในระดับสูง

(๒) การรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย ปัจจุบันความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคมากขึ้น เช่น การพัฒนาโครงข่ายถนนตาม East-West Economic Corridor เชื่อมโยงประเทศเวียดนาม ลาว ไทย และพม่า หรือ North-South Economic Corridor เชื่อมโยงจากกรุงเทพถึงนครคุนหมิงในประเทศจีนตอนใต้ รวมทั้งรถไฟความเร็วสูงและรถไฟรางคู่ หรือการซื้อไฟฟ้าพลังน้ำจากประเทศลาว เป็นต้น ในอนาคตความเชื่อมโยงของระบบโครงสร้างพื้นฐานภายในภูมิภาคจะเพิ่มมากขึ้น ทั้งเส้นทางคมนาคมทางบก โครงข่ายโทรคมนาคม และโครงข่ายสายส่งไฟฟ้าและพลังงาน นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุน

ตลอดจนความพยายามส่งเสริมการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดความแตกต่างทางด้านรายได้กับประเทศไทย ในอนาคตประเทศเพื่อนบ้านของไทยมีแนวโน้มที่จะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว หรือแม้กระทั่งประเทศพม่าถ้าดำเนินการตามแผนไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้นและเปิดโอกาสการค้าการลงทุนมากขึ้น ก็จะเป็นแหล่งดึงดูดเงินลงทุนสู่ภูมิภาค และเป็นโอกาสของประเทศไทยที่จะขยายความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจด้านตะวันตกไปสู่ประเทศอินเดีย ภูมิภาคนี้มีแนวโน้มที่จะเป็นภูมิภาคที่มีความเจริญเติบโตมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และการสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขจะเป็นการเตรียมการที่สำคัญสำหรับอนาคต

การรวมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งจะมีผลปลายปี ๒๕๕๘ โดยจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า แรงงาน เงินทุนระหว่างประเทศสมาชิกเสรียิ่งขึ้น ภาคเกษตรไทยต้องปรับตัว เนื่องจากสินค้าเกษตรบางชนิดไทยได้เปรียบประเทศเพื่อนบ้าน แต่สินค้าเกษตรบางชนิดต้องพัฒนาคุณภาพ ลดต้นทุนการผลิต เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ ในขณะนี้ สินค้าเกษตรบางชนิดที่ไม่มีศักยภาพการแข่งขันต้องปรับเปลี่ยนไปผลิตสินค้าเกษตร ชนิดอื่นที่มีศักยภาพ นอกจากนั้น ควรร่วมมือเป็นหุ้นส่วนทางการผลิต การแปรรูป และการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

(๓) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในช่วงที่ผ่านมาเทคโนโลยี IT (Information Technology) ได้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนทุกคนอย่างกว้างขวาง เทคโนโลยีสำคัญ ๓ กลุ่มที่จะมีบทบาทมากขึ้น ในด้านการเกษตร

กลุ่มแรก เทคโนโลยีนาโน มีอิทธิพลต่อการเกษตรในการส่งออกสินค้าเกษตร นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรทั่วไป เพราะเป็นวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มีขนาดเล็ก ๑๐ - ๙ เท่าโดยมีความเกี่ยวข้องและครอบคลุมในทุกสาขาวิชาทางการเกษตร สำหรับประเทศไทยแล้วมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าควรที่จะเร่งให้มีการพัฒนาทางด้านนาโนเทคโนโลยีชีวภาพทางด้านอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตสินค้าทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์อาหาร และมีความหลากหลายทางชีวภาพ กอปรกับเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบนโยบายการพัฒนา การใช้เทคโนโลยีนาโนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารไทยในอนาคต การเพิ่มความปลอดภัยในระหว่างการผลิตและการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรและอาหาร (Food Safety) โดยการพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจจับสารเคมี ปนเปื้อนหรือตกค้าง การใช้นาโนเทคโนโลยีในการเฝ้าระวังการป้องกันสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ระหว่างการเพาะปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์ สามารถตรวจวัดอุณหภูมิความชื้น ความเป็นกรดด่างของดิน ความเค็มของดินปริมาณสารอาหารในดิน การเพิ่มมูลค่าของสินค้าทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์อาหาร รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้มีคุณค่าทางอุตสาหกรรม เช่น การสกัดแยกไคตินและไคโตซานจากเปลือกกุ้ง เพื่อนำมาใช้เป็นวัสดุชีวภาพในการสร้างวัสดุผสมยา หรือสารออกฤทธิ์ เร่งประสิทธิภาพในการทำงานของสารในการพัฒนาวิธีผลิตปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และสารปรับสภาพดิน ทำให้การใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชมีปริมาณลดน้อยลงมาก จึงเป็นการลดมลภาวะของดินในระยะยาว

กลุ่มที่สอง เทคโนโลยีชีวภาพกลายเป็นความสำคัญสำหรับการปรับปรุงพันธุ์พืช และสัตว์ ให้มีคุณสมบัติได้ตามที่ต้องการ เพื่อการเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ รวมทั้งเพื่อการเปลี่ยนวัตถุดิบที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดมูลค่าสูงสุด เพื่อเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในตลาดโลก เช่น ข้าว ที่ต้องมีการเร่งผลิตให้ได้พันธุ์ที่สามารถให้ผลผลิตต่อพื้นที่สูงขึ้น ทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมและมีความต้านทานต่อโรค ซึ่งหากประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันในจุดนี้ได้แล้ว ผลเสียก็จะมาตกอยู่กับภาคการเกษตรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาพันธุ์พืชให้มีความต้านทานต่อศัตรูพืช โรคพืช สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมของภูมิประเทศ การพัฒนาผลไม้ให้สุกก่อนเข้ากักเก็บเพื่อลดความเสียหายในระหว่างการขนส่ง การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อใช้ในการขยายพันธุ์พืชให้ได้จำนวนมากในเวลาอัน

รวดเร็ว การปรับปรุงพันธุ์สัตว์ให้มีลักษณะที่ดี การขยายพันธุ์โคนมที่ให้น้ำนมสูงโดยการปฏิสนธิในหลอดแก้ว และการย้ายฝากตัวอ่อน การพัฒนาชุดตรวจวินิจฉัยโรคในกึ่งเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรค การนำจุลินทรีย์มาเปลี่ยนวัตถุดิบด้านการเกษตรที่มีราคาถูกเป็นพลังงานทดแทน การใช้เทคโนโลยีดีเอ็นเอตรวจสอบพันธุ์พืชและสัตว์เศรษฐกิจ และการนำเอาจุลินทรีย์เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตปุ๋ยชีวภาพเพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี และลดการใช้สารเคมี

กลุ่มที่สาม เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม เช่น การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการเกษตรและพยากรณ์ผลผลิตด้านการเกษตร นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรม การประดิษฐ์หุ่นยนต์เพื่อใช้ทำงานบ้าน และหุ่นยนต์เพื่องานอุตสาหกรรมที่ต้องเสี่ยงภัยและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น โรงงาน สารเคมี โรงผลิตและควบคุมการจ่ายไฟฟ้า รวมถึงงานที่ต้องทำซ้ำ ๆ เช่น โรงงานประกอบรถยนต์ และโรงงานแบตเตอรี่ ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการผลิตและควบคุมคุณภาพสินค้า การส่งสินค้าตามใบสั่งสินค้า การควบคุมวัสดุคงคลัง และการคิดราคาคำนวณสินค้า

(๔) สังคมผู้สูงอายุและการนำเข้าแรงงานต่างประเทศ ประเทศไทยจะเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น แม้ในระยะแรกจะยังไม่อยู่ในสถานการณ์รุนแรงเท่าประเทศอเมริกาหรือญี่ปุ่นทั้งนี้ ประชากรสูงอายุของไทยจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากประมาณ ๗ ล้านคนในปัจจุบัน เป็น ๑๖ ล้านคนในปี ๒๐๒๗ และจำนวนประชากรวัยเด็กอายุต่ำกว่า ๑๔ ปี ที่มีจำนวน ๑๔.๕ ล้านคน และจะลดลงเหลือ ๑๐ ล้านคนในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า แนวโน้มดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อปัญหาการขาดแคลนแรงงานโดยเฉพาะในภาคเกษตรและภาคบริการ ซึ่งจะเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงมากขึ้น ปัจจุบันเริ่มมีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในประเทศไทยจำนวนมาก โดยกระทรวงแรงงานประมาณการว่ามีจำนวนถึง ๒.๖ ล้านคน แยกเป็นแรงงานถูกกฎหมาย ๐.๘ ล้านคน และแรงงานหลบหนีเข้าเมือง ๑.๘ ล้านคน หากต่อไปประเทศเพื่อนบ้านมีการยกระดับทางเศรษฐกิจดีขึ้นและสถานการณ์สงบ แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านจะกลับไปทำงานในประเทศของตน ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานเพิ่มขึ้น เช่น แรงงานกรีดยาง แรงงานประมง ฯลฯ นอกจากนั้นในประเทศไทยเองคนในวัยแรงงานจะต้องรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้นเนื่องจากสัดส่วนคนในวัยแรงงานมีน้อยลงและผู้สูงอายุมีอายุเฉลี่ยยืนยาวขึ้น ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องเตรียมการรองรับกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งด้านการสร้างระบบสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีการออมที่พอเพียงหลังเกษียณ การให้มีบริการสาธารณสุขที่ดี และการสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานหรือทำประโยชน์แก่สังคมได้มากขึ้นตลอดจนเตรียมการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีทดแทนการขาดแคลนแรงงาน

(๕) ความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน มีการคาดการณ์ว่าปริมาณน้ำมันของโลกอาจจะหมดไปภายใน ๕๐-๖๐ ปี ในขณะที่ความต้องการใช้น้ำมันของประเทศแถบเอเชียเองจะเพิ่มขึ้นอีกไม่ต่ำกว่า ๒ เท่าใน ๒๐ ปีข้างหน้า ดังนั้นปัญหาของราคาน้ำมันแพงจะเป็นปัญหาสำคัญต่อไปในระยะยาว จนกว่าเทคโนโลยีทดแทนอื่น ๆ จะมีราคาและความสามารถในการทดแทนน้ำมันได้ แหล่งพลังงานอื่น ๆ เช่น ก๊าซธรรมชาติในภูมิภาคที่ประเทศไทยจะพึ่งพาได้ ก็อาจจะมีปริมาณสำรองอยู่ได้อีกประมาณ ๒๐ ปี นอกจากนี้ หลายประเทศเริ่มมีการทำสัญญาเพื่อจัดจองแหล่งพลังงานเพิ่มมากขึ้น การมีนโยบายเพื่อสร้างประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ความมั่นคงของพลังงาน และการพัฒนาพลังงานที่สอดคล้องสิ่งแวดล้อม จึงเป็นนโยบายระยะยาวที่ทุกประเทศให้ความสนใจ และจะมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต นโยบายและมาตรการดังกล่าวนอกจากการพัฒนาพลังงานโดยตรง ยังเกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานและการบริหารความต้องการใช้พลังงาน ซึ่งต้องอาศัยการปรับตัวของการดำเนินธุรกิจและพฤติกรรมของประชาชน ประเทศที่มีประสิทธิภาพและความมั่นคงของพลังงานจึงจะมีขีดความสามารถในการแข่งขันและมีภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์และแรงกดดันจากข้อจำกัดด้านพลังงานในอนาคต

สืบเนื่องจากจำนวนประชากรโลกเพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีถึง ๗,๐๐๐ ล้านคน และในอีก ๓๐ ปีข้างหน้าจะเพิ่มขึ้นเป็น ๙,๓๐๐ ล้านคนความต้องการอาหารเพื่อบริโภคเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรโลก ในขณะที่การเติบโตของประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เช่น จีน อินเดีย มีความต้องการใช้น้ำมันเป็นพลังงานมากขึ้น ในขณะที่น้ำมันดิบจากฟอสซิลมีจำนวนจำกัด จึงมีแนวคิดการใช้พืชพลังงานทดแทน เช่น น้ำมันปาล์ม ผลิตไบโอดีเซล และอ้อยผลิตแก๊สโซฮอล เป็นต้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างพืชอาหารและพืชพลังงาน

(๖) ภาวะโลกร้อน ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตธนาคารโลกคาดการณ์ว่าในอีก ๒๐ - ๑๐๐ ปี ข้างหน้า ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจะยังคงเผชิญกับภาวะโลกร้อน และความแปรปรวนของสภาพภูมิศาสตร์อันเนื่องมาจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะจากภาคพลังงาน ขนส่ง อุตสาหกรรม และภาคการเกษตรส่งผลให้ภูมิอากาศของโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดพายุหรือภัยพิบัติต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง ผลกระทบด้านอื่น ๆ เช่นระดับน้ำทะเลจะสูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชายฝั่ง การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศส่งผลโดยตรงถึงภาคเกษตร นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อธุรกิจ เช่น ราคา หุ่นของบริษัทในอุตสาหกรรมอาหาร การประกอบกิจการของธุรกิจประกันภัย พันธบัตรของประเทศที่มีความเสี่ยงจากความแปรปรวนของสภาพภูมิศาสตร์ เป็นต้น ในอนาคตประชาชนที่ให้ความสำคัญกับเรื่องภาวะโลกร้อนและความแปรปรวนของสภาพภูมิศาสตร์จะมีมากขึ้น จนส่งผลให้การผลิตสินค้า บริการ และการให้สินเชื่อของธนาคาร จะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมอย่างมาก นโยบายของประเทศต่าง ๆ ที่จะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมจะเข้มข้นยิ่งขึ้น

ภูมิอากาศโลกเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิสูงขึ้นตลอด ๓๐ ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดภัยธรรมชาติบ่อยและรุนแรงขึ้น น้ำจากทะเล แหล่งน้ำต่าง ๆ ระเหยมากขึ้น น้ำก็กักเก็บแห้ง เกิดภาวะขาดแคลนน้ำ วัชพืชแมลงศัตรูพืชเปลี่ยนแปลง ภาคเกษตรต้องเตรียมเพิ่มแหล่งกักเก็บน้ำ ปรับเปลี่ยนผลิตพืชผลการเกษตรที่ใช้น้ำน้อย และใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งปรับวิธีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชซึ่งจะมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไป

(๗) มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

ประเทศไทยมีรายได้จากการส่งออกสินค้าเกษตร ไปยังประเทศนำเข้าสินค้าเกษตร ซึ่งที่ผ่านมาหลายประเทศผู้นำเข้ายังมีมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี เช่น ด้านสุขอนามัยพืช สิ่งแวดล้อม การใช้แรงงานเด็ก มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุน เป็นต้น ซึ่งภาคเกษตรของไทยต้องปรับตัว ได้แก่ การผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหาร หลีกเลี่ยงการใช้แรงงานผิดกฎหมายการผลิตสินค้าเกษตรที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

(๘) กฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อเกษตรกร

เกษตรกรขาดโอกาสเข้าถึงทรัพยากรการผลิต เช่น ที่ดินทำกินและขาดสวัสดิการเพื่อให้มีรายได้สะสมหลังอายุ ๖๐ ปี สามารถใช้จ่ายในการดำรงชีวิตเช่นเดียวกับอาชีพอื่น รวมทั้งเกษตรกรบางส่วนที่เข้าสู่ระบบเกษตรพันธะสัญญา ต้องแบกรับภาระต้นทุนและความเสี่ยงในกรณีเกิดภัยพิบัติความเสียหาย ตลอดจนราคาขายสินค้าที่ไม่เป็นธรรมโดยผู้ประกอบการคู่สัญญาไม่ต้องรับความเสี่ยงด้วย จึงควรมีการออกกฎหมาย เช่น กฎหมายให้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินรูปแบบที่เหมาะสม หรือสิทธิทำกินในที่ดินที่พอเพียงแก่การประกอบอาชีพ กฎหมายสวัสดิการเกษตรกรพระราชบัญญัติเกษตรกรพันธะสัญญาและพระราชบัญญัติสถาบันพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน เป็นต้น

(๓) นโยบายภาครัฐแผนงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ ที่สำคัญ

แผน ๑ แผนปรับโครงสร้างและพัฒนาการผลิตเพื่อผลสัมฤทธิ์เกษตรกรในพื้นที่ที่สามารถแข่งขันได้และมีรายได้เพิ่มขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ปรับโครงสร้างผลิตสินค้าเกษตรให้เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่อุปทานโดยคำนึงความเหมาะสมของพื้นที่และความสมัครใจของเกษตรกร
๒. เพื่อปรับระบบส่งเสริมการผลิต ให้เกิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ขนาดใหญ่, เช่น โครงการเรื่องข้าว, ยางพารา, พืชและพัฒนากลุ่มเกษตรกรปอ โคน และไก่พื้นเมือง

แผน ๒ เพิ่มศักยภาพสหกรณ์ในการดำเนินการเชิงพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อเพิ่มศักยภาพของสหกรณ์ตามพื้นที่เป้าหมายบริเวณชายแดน ในการนำพืชผลจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาปรับปรุงและจำหน่าย หรือส่งออกเพื่อสามารถแก้ปัญหาหลักกลบนำเข้าสินค้า
๒. เพื่อเพิ่มการลงทุน ด้านโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรที่จำเป็น เช่น ยุ้ง ฉาง เครื่องมือการเกษตรและพัฒนาศักยภาพผู้นำสหกรณ์เชิงธุรกิจ
๓. เพื่อสร้างความเชื่อมโยง การระดมทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อช่วยสภาพคล่องของสหกรณ์ภาคการเกษตร

แผน ๓ แผนเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ ดิน และที่ดินมีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อเร่งรัดการก่อสร้างอาคารชลประทาน ระบบส่งน้ำ และส่งเสริมมาตรการประหยัดน้ำ
๒. เพื่อจัดที่ดินให้องค์กรเกษตรกรตามนโยบายรัฐบาล
๓. เชื่อมโยงการอนุรักษ์ดินและน้ำกับระบบชลประทาน และระบบการผลิตเพื่อขยายผลโครงการตามแนวพระราชดำริ

แผนการดำเนินโครงการแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

๑. กรมชลประทานร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดิน สร้างระบบส่งน้ำเชื่อมโยงเป็นโครงข่ายให้แหล่งน้ำขนาดเล็ก โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพื้นที่ดินควบคู่ไปด้วย
๒. สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จัดสรรที่ดินให้แก่กลุ่มเกษตรกรหรือชุมชน แทนการจัดสรรให้รายบุคคล การจัดที่ดินในเขตป่าสงวนฯ ให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินในรูปแบบสหกรณ์ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและอาชีพ

แผน ๔ แผนแก้ไขปัญหาเกษตรกรอย่างยั่งยืน

๑. เพื่อลดหรือปลดหนี้สินเกษตรกรที่ค้างชำระกับส่วนราชการและกองทุนภายใต้การดูแลของเกษตรกรและสถาบันการเงิน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรเท่าที่เหมาะสมและจำเป็น
๒. เพื่อเร่งรัดปรับปรุงหรือออกกฎหมายที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่เกษตรกร เช่น กฎหมายสหกรณ์ กฎหมายปฏิรูปที่ดิน รวมทั้ง ร่าง พ.ร.บ.พัฒนาการเกษตรและช่วยเหลือเกษตรกร พ.ศ..... เพื่อให้บริการเกษตรกรและพัฒนาสินค้าเกษตรเป็นไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น
๓. ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลเกษตรกรและการเกษตรให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์และแม่นยำยิ่งขึ้น โดยจัดทำฐานข้อมูลกลางร่วมกับกระทรวงการคลังและมหาดไทย

๒.๒ ปัจจัยภายในที่มีแนวโน้มเกิดผลกระทบกับภาคการเกษตร มีดังนี้

(๑) ดินเสื่อมโทรม

ดินเสื่อมโทรม คือ ดินที่มีคุณสมบัติของดินไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช เช่น เป็นกรดจัด เค็มจัด เกิดการอัดตัวแน่น ขาดความโปร่งพรุน ปริมาณธาตุอาหารพืชลดลง สาเหตุที่ก่อให้เกิดดินเสื่อมโทรม เกิดจากการชะล้างพังทลายของดิน และการใช้ที่ดินโดยไม่ถูกต้อง ขาดการบำรุงรักษา สาเหตุที่สำคัญคือ หักล้าง ถางป่า เผาตอซัง ทำลายระบบสมดุของระบบนิเวศ ทำให้ดินขาดสิ่งปกคลุม การสะสมของอินทรีย์วัตถุมีน้อย เมื่อกระทบความแรงของฝน ทำให้หน้าดินอัดตัวเป็นแผ่นแข็ง น้ำไหลซึมสู่ดินชั้นล่างยาก ทำให้เกิดการชะล้างสูญเสียหน้าดิน นอกจากนั้นการใช้ดินไม่ถูกต้อง ปลูกพืชชนิดเดียวติดต่อกันนาน โดยไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของหน้าดินลดลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาดินเสื่อมโทรมของประเทศไทยปรากฏอยู่ในดิน ๓ ประเภท คือ ดินทราย ดินลูกรังกับดินตื้น และสภาพดินเหมืองแร่

(๒) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้อุณหภูมิโลกร้อนขึ้น ปริมาณฝนจากมรสุมน้อยลง มีแนวโน้มขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรรุนแรงขึ้น จากข้อมูลปี ๒๕๕๔ ประเทศไทยมีพื้นที่การเกษตร ๑๔.๙ ล้านไร่ ในจำนวนนี้เป็นพื้นที่ชลประทานแล้ว ๒.๖ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่การเกษตร ขณะนี้มีพื้นที่นอกเขตชลประทานประมาณ ๑๒.๓ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่การเกษตร ซึ่งยังต้องเสี่ยงต่อภัยพิบัติ ได้แก่ อุทกภัยและภัยแล้ง ทั้งนี้ผลการขยายพื้นที่ชลประทานที่ผ่านมา ปี ๒๕๕๐-ปี ๒๕๕๓ เพิ่มพื้นที่ชลประทานเฉลี่ยปีละ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งล่าช้าไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร

(๓) เกษตรกรขาดโอกาสในการถือครองที่ดินทำกิน

จากการสำรวจของมูลนิธิสถาบันที่ดินในปี ๒๕๕๔ พบว่า ที่ดินที่มีการออกเอกสารสิทธิ์อย่างถูกต้องตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว มีเนื้อที่รวมกันกว่า ๑๒๗ ล้านไร่ ในจำนวนนี้มากกว่า ๗๐% ถูกครอบครองในมือคนเพียง ๑๐% หรือ ๖ ล้านคน และพบว่าส่วนหนึ่งถือครองที่ดินมากกว่ารายละ ๑๐๐ ไร่ ขณะที่คนอีกประมาณ ๙๐% หรือ ๕.๕ ล้านคน ครอบครองที่ดินเฉลี่ยคนละไม่ถึง ๑ ไร่ นอกจากนั้นข้อมูลของกรมป่าไม้ ระบุว่า มีครัวเรือนชนบทไร้ที่ดินทำกินประมาณ ๔๕๑,๓๑๒ ครัวเรือน รวมทั้งมีราษฎรถือครองทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ๖.๔ ล้านไร่ ปัญหาที่ดินทำกินเป็นปัญหาหลักอย่างหนึ่งของเกษตรกร เป็นสาเหตุหนึ่งของความยากจน หากเกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรที่ดินทำกิน จะทำให้เกษตรกรสามารถพัฒนาแหล่งน้ำ ปรับปรุงบำรุงดิน ดำเนินกิจกรรมในฟาร์มได้อย่างมั่นคง

(๔) แหล่งตลาดจำหน่ายผลผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตจำหน่ายแก่พ่อค้าคนกลางที่รับซื้อผลผลิตชนิดนั้น ๆ เช่น ข้าวเปลือกจำหน่ายลานตากที่รวบรวมผลผลิตในพื้นที่หรือโรงสี ซึ่งเกษตรกรต้องรับภาระค่าขนส่งสินค้าจากฟาร์ม สินค้าเกษตรบางชนิดเกษตรกรต้องขนส่งไปขายในตัวเมือง อำเภอ หรือจังหวัด มีส่วนน้อยที่พ่อค้ามารับซื้อถึงหน้าฟาร์ม นอกจากนั้นส่วนหนึ่งเกษตรกรขายให้แก่ผู้ประกอบการโดยตรงในกรณีเกษตรกรระบบพันธะสัญญา สภาพโดยทั่วไปยังขาดตลาดกลางท้องถิ่นในระดับอำเภอ เชื่อมโยงตลาดกลางในระดับจังหวัด และระดับภาค เพื่อให้เกิดการแข่งขันเสรี นอกจากนั้นยังขาดการเชื่อมโยงขององค์กรเกษตรกรในการจัดการด้านการตลาด โดยรวบรวมผลผลิตจากท้องถิ่น ภูมิภาค จนสามารถส่งออกได้ด้วยศักยภาพของกลุ่ม/องค์กรเอง

(๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ

จากการที่ป่าไม้ถูกทำลายประมาณ ๖๓ ล้านไร่ หรือ ๒๐% ในรอบ ๕๐ ปีที่ผ่านมา จากข้อมูลปี ๒๕๐๔ ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ ๑๗๑ ล้านไร่ ลดลงเหลือเพียง ๑๐๗ ล้านไร่ ในปี ๒๕๕๔ นอกจากนั้นพื้นที่ชายฝั่งป่าชายเลนถูกบุกรุกเพื่อการเลี้ยงกุ้ง การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม ระบบนิเวศถูกทำลาย ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางพันธุกรรมพืชและสัตว์น้ำลดลง บางชนิดเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์

(๖) ความยากจน

จากข้อมูลการเพาะปลูกปี ๒๕๕๔/๕๕ มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมดจำนวน ๕.๙๑ ล้านครัวเรือน ซึ่งในจำนวนนี้มีครัวเรือนเกษตรกรยากจน (มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนโดยมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าปีละ ๒๙,๐๖๔ บาท) รวมทั้งสิ้น ๑.๖๘ ล้านครัวเรือน แสดงว่าการกระจายรายได้และยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรยากจนยังไม่บรรลุผล สาเหตุที่เกษตรกรยากจนเกิดจากปัญหาหนี้สิน ไม่มีที่ดินทำกิน ขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งทรัพยากรการผลิต เช่น แหล่งน้ำ เงินทุน และการตลาด เป็นต้น

(๗) การทำเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการพัฒนาที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยดำเนินโครงการส่งเสริมจัดอบรม ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้านข้าว ดิน ปศุสัตว์ และประมงตามภารกิจของหน่วยงาน นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินโครงการศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านโดยจำนวนเกษตรกรที่ผ่านการอบรมหลักสูตรดังกล่าว รวมแล้วประมาณ ๑ ใน ๔ ของครัวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศ แต่การนำความรู้ไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องยังไม่ปรากฏผลเด่นชัด

(๘) ประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม

ต้นทุนการผลิตและผลผลิตเฉลี่ยสินค้าเกษตรของไทย หลายชนิดยังคงต้องพัฒนาเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพผลผลิต ประกอบกับฐานะทางเศรษฐกิจและการคลังของประเทศในปัจจุบัน รัฐบาลไม่มีนโยบายอุดหนุนราคาสินค้าเกษตร เช่น โครงการรับจำนำและประกันราคา ดังนั้นเกษตรกรต้องปรับวิธีการผลิตเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตรวมทั้งพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร เช่น การผลิตให้ได้มาตรฐาน GAP,Q และมาตรฐานอินทรีย์ เป็นต้น เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดนอกจากนั้น เกษตรกรสามารถรวมตัวเป็นองค์กรเกษตรกรที่เข้มแข็ง เพื่อดำเนินธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมแปรรูปเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

ส่วนที่ ๓ กรอบแนวคิดและทิศทางของแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม

๓.๑ กรอบแนวคิดการพัฒนาการเกษตร

จากการรวบรวมข้อมูลและการระดมความคิดเห็นเกษตรกรในการจัดทำแผนงานพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล ระดับอำเภอ แล้วประมวลเป็นแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมจังหวัด จากนั้นรวบรวมข้อเสนอจากคณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ข้อมูลปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนวทางพัฒนาแก้ไขปัญหภาคการเกษตรตามแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมฉบับแรก (พ.ศ. ๒๕๕๙ - พ.ศ. ๒๕๖๔) โดยมีกรอบแนวคิดมุ่งการพัฒนาตามข้อเสนอของเกษตรกร ดังนี้

(๑) สร้างโอกาสให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงทรัพยากรในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ให้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินทำกิน การปรับปรุงฟื้นฟูคุณภาพดิน มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน และเครื่องจักรอุปกรณ์ในการดำเนินธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งทรัพยากรดังกล่าวเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการประกอบอาชีพการเกษตรให้ประสบผล

(๒) พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรและสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร รวมทั้งการเชื่อมโยงเครือข่าย โดยพัฒนาความรู้เกษตรกรรายคน ให้ได้รับข้อมูลที่เพียงพอประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการจัดการฟาร์มเพื่อให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิต ส่วนเกษตรกรยากจนให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพ ยกระดับรายได้ นอกจากนั้น สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยรวมตัวในรูปกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร สร้างความเข้มแข็งให้บริการธุรกิจแก่เกษตรกรสมาชิก ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายจากกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร เป็นเครือข่ายระดับอำเภอและระดับจังหวัด เพื่อดำเนินธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมแปรรูป เกิดประโยชน์แก่สมาชิก ทั้งนี้ ต้องพัฒนาศักยภาพของผู้นำกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรด้านการจัดการธุรกิจ และสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรสมาชิกในการร่วมดำเนินกิจกรรมกับกลุ่ม/องค์กร อย่างต่อเนื่องควบคู่กันไป โดยแบ่งการสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

๒.๑) การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ในการใช้ข้อมูลร่วมวางแผนพัฒนาพื้นที่ โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมสำรวจข้อมูลฐานทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพของครัวเรือน ประกอบกับข้อมูลสภาพพื้นที่ แหล่งน้ำ คุณภาพดิน ป่าไม้ การประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ทำอยู่เดิมในพื้นที่ เพื่อประมวลผลอย่างง่ายชี้แจงแก่ที่ประชุมเกษตรกร เพื่อทราบศักยภาพของกลุ่ม/องค์กร ก่อนร่วมกันตัดสินใจกำหนดกิจกรรมการเกษตรที่ประสงค์ ดำเนินการร่วมกัน โดยยึดแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เช่น มิตินิน มิติน้ำ มิตินวัตกรรมและมิตินวัตกรรมกลุ่ม เป็นต้น

๒.๒) การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายชนิดสินค้า

บนพื้นฐานหลักคิดว่าเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดียวกัน จะเข้าใจปัญหาการผลิต การดูแลรักษา การแปรรูป และการตลาดสินค้าชนิดนั้น ๆ ดีกว่าผู้อื่น เพื่อมารวมกลุ่มกันสามารถปรึกษากันในการคิดวางแผนพัฒนาและแก้ไขปัญหาการผลิตได้อย่างครบวงจร จึงเสนอแนวทางการรวมกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายชนิดสินค้า (สินค้าชนิดเดียวกัน) ภายในอำเภอ แล้วจึงเลือกผู้แทนกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในอำเภอเดียวกัน ขึ้นเป็นคณะกรรมการกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายชนิดสินค้านั้น ๆ ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับชาติ

(๓) สร้างโอกาสด้านการตลาดผลผลิตของเกษตรกร

โดยสนับสนุนการจัดตั้งตลาดกลางเกษตรกรประจำตำบลเชื่อมโยงตลาดกลางเกษตรกรในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ ตลอดจนสนับสนุนให้กลุ่ม/องค์กรเกษตรกร มีศักยภาพส่งออกสินค้าเกษตรไปต่างประเทศ รวมทั้งจัดตั้งบริษัทการส่งออกสินค้าเกษตร และศูนย์กระจายสินค้าส่งออกต่างประเทศที่เป็นของเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร และบริหารโดยเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร ร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อขยายช่องทางการตลาดของเกษตรกร ตลอดจนจัดตั้งกองทุนประกันความเสี่ยงผลผลิตและราคาด้วย

(๔) การมีส่วนร่วมของเกษตรกร

การพัฒนาภาคการเกษตรที่ผ่านมา ภาครัฐมีหน้าที่หลักในการส่งเสริม แนะนำ วางแผน ดำเนินการ และ ติดตามผล ซึ่งบางโครงการไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและศักยภาพพื้นที่ จึงเสนอแนวคิดให้เกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งรู้เข้าใจปัญหาและสภาพพื้นที่ดี เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมติดตามผล โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูล เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตร มีส่วนร่วมเสนอแนวทาง/โครงการพัฒนาแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ตลอดจนมีส่วนร่วมดำเนินงาน โครงการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่และติดตามแก้ไขปัญหา ซึ่งการให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ นี้ จะทำให้ การพัฒนาและแก้ไขปัญหาตรงตามความต้องการของเกษตรกร

(๕) การสร้างความร่วมมือของภาคีภาคส่วนต่าง ๆ สนับสนุนเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

เกษตรกรมีความต้องการพื้นฐานในการประกอบอาชีพการเกษตรตั้งแต่ที่ดินทำกิน ปัจจัยการผลิต เงินทุน องค์ความรู้การผลิต การแปรรูปและการตลาด ในขณะที่เมื่อมีการรวมตัวเป็นกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ต้องดำเนินการบริหารจัดการองค์กรที่เข้มแข็งในการดำเนินธุรกิจ รวมซื้อ แปรรูป และรวมขายเพื่อให้บริการแก่เกษตรกรสมาชิก ซึ่งการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งการประกอบอาชีพของตัวเกษตรกรเองต้องการภาคีร่วมสนับสนุนหลายด้าน เช่น หน่วยงาน/องค์กร ที่สนับสนุนด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ การสนับสนุนด้านเงินทุน เครื่องจักรกลการเกษตร และการตลาด เป็นต้น ในส่วนขององค์กรเกษตรกรก็เช่นกัน ต้องการการสนับสนุนจากภาคีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจ ดังนั้น แนวคิดการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรภาคส่วนต่าง ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ปรากฏ์เกษตร, พ่อค้าภาคเอกชน, ชุมชน, สมาคม, และกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรอื่น จึงมีความจำเป็น

(๖) การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและมุ่งสู่เกษตรอุตสาหกรรม

การผลิตทางการเกษตรที่ผ่านมาเกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรจำหน่ายในรูปวัตถุดิบทางการเกษตรเป็นหลัก ในขณะที่ปลายปี ๒๕๕๘ จะมีการรวมกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สินค้าเกษตรบางชนิดไทยได้เปรียบด้านคุณภาพ มาตรฐานสินค้า แต่สินค้าเกษตรบางชนิดไม่สามารถแข่งขันได้ด้านต้นทุนการผลิต ผลผลิตต่อหน่วย และคุณภาพสินค้า ดังนั้น ไทยควรจะปรับเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อขายในรูปวัตถุดิบเป็นการแปรรูปเพิ่มมูลค่า ในรูปแบบเกษตรอุตสาหกรรม ที่เกษตรกรมีโอกาสเป็นเจ้าของกิจการ นอกจากนั้นควรมุ่งพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน

(๗) ขยายผลการทำการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การทำการผลิตที่ผ่านมามุ่งการผลิตสินค้าเกษตรเชิงเดี่ยว ดำเนินการผลิตเพื่อขายสร้างรายได้เป็นหลัก ก่อให้เกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรการผลิต เช่น คุณภาพดินและคุณภาพน้ำเพื่อการเกษตรเสื่อมโทรม ใช้สารเคมีเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิตมากเกินไปจนความจำเป็น ต้นทุนการผลิตสูง ขายได้ไม่คุ้มต้นทุน เกิดภาระหนี้สิน โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย ควรมุ่งเน้นให้เกษตรกรตระหนักเห็นความสำคัญของการทำการเกษตรในรูปแบบรักษาสอดคล้องของทรัพยากรเกษตร มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ เช่น รูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน ไร่นาสวนผสม สวนเกษตรและเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น ตลอดจนสนับสนุนการจัดอบรมเผยแพร่ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยมุ่ง คัดเลือกกรรมการหรือผู้นำกลุ่มขององค์กรเกษตรกรที่มีศักยภาพและความพร้อมในระดับหนึ่งแล้ว เพื่อให้การเผยแพร่ ขยายผลแก่เกษตรกรสมาชิกรายอื่นบรรลุผล เนื่องจากกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่มีความพร้อมเบื้องต้นสามารถสนับสนุนธุรกิจ เช่น การรวมกลุ่มแปรรูปตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ ๒ ได้คล่องตัวกว่า

(๘) การออกกฎหมาย ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรได้อย่างยั่งยืน

การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้เข้มแข็ง มีบางเรื่องดำเนินการด้วยการสนับสนุน ส่งเสริม ให้คำแนะนำ แต่หลายประเด็นต้องปรับโครงสร้างด้านกฎหมาย ด้วยการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนบางประเด็นต้องออกกฎหมายใหม่ให้เอื้อต่อเกษตรกร เช่น พ.ร.บ. การจัดสวัสดิการ เกษตรกร พ.ร.บ.สถาบันพัฒนาเกษตรกรมายั่งยืน พ.ร.บ.การส่งเสริมคุ้มครองและพัฒนาระบบเกษตรแบบพันธะสัญญา ที่เป็นธรรม พ.ร.บ. สิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากร และการจัดตั้งธนาคารที่ดิน เป็นต้น

(๙) การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรยากจน

ในจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศ ปี ๒๕๕๑/ปี ๒๕๕๒ จำนวน ๕.๘๖ ล้านครัวเรือน ในจำนวนนี้มีครัวเรือนเกษตรกรยากจน ซึ่งมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความจน ถึง ๑.๗๕ ล้านครัวเรือน หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ ๓๐ แสดงให้เห็นปัญหาการกระจายรายได้ และยังมีจำนวนเกษตรกรรายย่อยอ่อนแอทางเศรษฐกิจอีกจำนวนมาก เกษตรยากจนซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล จึงเป็นเป้าหมายหลักที่ควรได้รับการพัฒนา ยกระดับรายได้ สนับสนุน การประกอบอาชีพเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สามารถ “อยู่รอด” พันความยากจนก่อน มีอาหารกิน ตลอดปี ขั้นต่อไป “พอเพียง” ใช้หนี้หมดมีรายได้สม่ำเสมอ ชีวิตสบายขึ้น และขั้นสุดท้าย “ยั่งยืน” มีเงินออม พัฒนาตนเอง ด้วยลำแข้งมีภูมิคุ้มกันภัยคุกคามจากภายนอก ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจภาคการเกษตรโดยรวม

๓.๒ กิจทางแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกร

๓.๒.๑ วิสัยทัศน์พันธกิจ

วิสัยทัศน์

“องค์กรเครือข่ายเข้มแข็ง โครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรทั่วถึงเกษตรกรพึ่งตนเองได้”

พันธกิจ

๑. สร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ในการดำเนินกิจกรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และดำเนินธุรกิจให้บริการตามความต้องการของสมาชิก รวมทั้งส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรเกษตรกรที่เข้มแข็ง
๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรที่ยากจน/ยากจนยากจนมีความสามารถด้านการจัดการฟาร์มโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๓. ส่งเสริมให้มีการจัดระบบน้ำเพื่อการเกษตรอย่างพอเพียง ปรับปรุงบำรุงดิน และสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านการแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างทั่วถึง ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
๔. ส่งเสริมการวิจัยและการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการเกษตรตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตพัฒนาคุณภาพผลผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่ม
๕. สร้างกลไกและผลักดันให้เกิดแหล่งตลาดสินค้าเกษตรในภูมิภาค เชื่อมโยงตลาดระดับจังหวัด อำเภอ โดยมุ่งสร้างศักยภาพด้านการจำหน่ายในประเทศและการส่งออก รวมทั้งเกษตรอุตสาหกรรม
๖. ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบในการเพิ่มสิทธิให้เกษตรกรได้รับสวัสดิการเกษตรกรโอกาสเข้าถึงและคุ้มครองสิทธิในที่ดินทำกินได้รับข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้ด้านการเกษตรเพื่อประกอบการตัดสินใจ และเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาได้รับความเป็นธรรม

๓.๒.๒ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

๑. กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรสามารถพัฒนาดำเนินกิจกรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและดำเนินธุรกิจอเนกประสงค์ เช่น ธุรกิจสินเชื่อ รวมซื้อ แปรรูป รวมขาย และกิจกรรมแนะนำงานฟาร์ม ให้บริการตามความต้องการของสมาชิก
๒. เกษตรกรยากจนที่มีรายได้ได้เส้นความจน มีรายได้เพิ่มขึ้นเพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ
๓. มีทรัพยากรการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรทั่วถึงและเพียงพอคุณภาพดินได้รับการปรับปรุงเหมาะสมแก่การเกษตรตลอดจนมีโอกาสเข้าถึงเครื่องจักรอุปกรณ์แปรรูป
๔. เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญทางเศรษฐกิจ สามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพผลผลิต รวมทั้งมีการขยายปริมาณแปรรูป และเกษตรอุตสาหกรรมเพิ่มมูลค่า
๕. เพิ่มสิทธิให้เกษตรกรได้รับสวัสดิการเกษตรกร โอกาสเข้าถึงและคุ้มครองสิทธิที่ดินทำกิน รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งการมีกองทุนรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร

เป้าหมาย ในปี ๒๕๖๔

๑. กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรสามารถเพิ่มกิจกรรม/ปริมาณธุรกิจให้บริการสมาชิกได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของปริมาณธุรกิจเดิม
๒. จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้รายได้เส้นความยากจนลดลงไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ และสัดส่วนช่องว่างระหว่างเกษตรกรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดเทียบกับเกษตรกรกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดลดลง
๓. พื้นที่เกษตรที่รับน้ำจากชลประทานมีไม่ต่ำกว่า ๖๐ ล้านไร่ หรือเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันร้อยละ ๒๐ เพิ่มเป็นร้อยละ ๔๐ นอกจากนั้นมีการเสริมแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรจากระบบน้ำใต้ดิน และสระน้ำในไร่นา รวมทั้งพื้นที่ดินได้รับการปรับปรุงคุณภาพให้เหมาะทำการเกษตร
๔. ร้อยละ ๗๐ ของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิต และการแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้
๕. ร้อยละ ๖๐ ของเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่ถูกต้อง รวดเร็ว ครบคลุมเพื่อประกอบการตัดสินใจ ตลอดจนมีโอกาสได้รับสวัสดิการเกษตรกร การเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่ดิน และได้รับผลตอบแทนจากการขายผลผลิตที่เป็นธรรม

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเกษตรตามแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนา ทรัพยากรบุคคล และความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๑   การพัฒนาศักยภาพการส่งเสริมและการสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและยุวเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑. สถานการณ์ปัญหา

๑.๑ ผลการดำเนินงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย การปฏิบัติตามคุณสมบัติ ๓ ลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันบน ๒ เงื่อนไข คือ การใช้ความรู้และคุณธรรม เพื่อลดความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านราคาสินค้าผลผลิต และปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ด้านความเพียงพอของน้ำภัยธรรมชาติ โรคและแมลงศัตรูพืช การขาดแคลนแรงงาน และความเสี่ยงด้านหนี้สิน โดยการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จะต้องยึดหลักความประหยัด ความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต การชวนหาความรู้ ตลอดจนการลด ละ เลิก อบายมุข เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพ และอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน

ตามแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา คือ ครัวเรือนเกษตรกรไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๔ (เหลือร้อยละ ๒๕ ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด) ทำการเกษตรตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยในการดำเนินการตามแผนนั้น ได้มีการส่งเสริมหลายโครงการ เช่น โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ผ่านหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นต้น ผลการดำเนินงานตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านโครงการต่าง ๆ ข้างต้นของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สิ้นสุด ณ สิ้นปี ๒๕๕๓ พบว่า มีการเปิดศูนย์ฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรที่สนใจได้ จำนวน ๙,๑๖๕ ศูนย์ โดยสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรทั่วไป เกษตรกรอาสา และนักเรียน นักศึกษาที่สนใจ จำนวน ๑,๓๐๔,๕๑๔ ราย อย่างไรก็ตามจากการดำเนินการถ่ายทอดความรู้เศรษฐกิจพอเพียงข้างต้น ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเหล่านี้ได้นำแนวคิดไปปฏิบัติหรือไม่และปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการขับเคลื่อนและแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละหน่วยงานมีบทบาทความรับผิดชอบด้านใด (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๕๕) ดังนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินโครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน โดยส่งเสริมความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านส่วนกรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมการข้าว กรมพัฒนาที่ดิน สปก. กรมวิชาการ กรมหม่อนไหม ดำเนินการศูนย์เรียนรู้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานนั้น ๆ

อย่างไรก็ตามจากผลการประเมินการดำเนินโครงการถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนาการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีขอบเขตประเมินผลการดำเนินโครงการเฉพาะสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๕๕) พบว่า มีการนำความรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปดำเนินชีวิตทั้งหมดเพียงร้อยละ ๒๔ ใช้บางส่วนร้อยละ ๗๔ และไม่ได้นำไปปรับใช้ร้อยละ ๒ โดยความรู้ที่นำไปปรับใช้ได้ดีคือ การผลิตอาหารสำหรับบริโภคเอง ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ลดรายจ่ายสินค้าบริโภค รวมกลุ่มทำกิจกรรมปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ส่วนความรู้ที่นำไปปรับใช้บางส่วน คือ การทำบัญชี ส่วนการลด ละ เลิก อบายมุขนั้นมากกว่าร้อยละ ๘๐ ยังลดไม่ได้

นอกจากนี้การประเมินผลการดำเนินงานโครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนปีงบประมาณ ๒๕๕๔ โดยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๕๕ ซึ่งประเมินผลการดำเนินงานโครงการของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๘ หน่วยงาน และหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อีกจำนวน ๙ หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยในภาพรวมพบว่า ร้อยละ ๗๕ มีการนำความรู้จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในการประกอบอาชีพ (แต่อาจจะไม่ได้ปฏิบัติตามทุกข้อ) โดยมากกว่าร้อยละ ๔๐ กล่าวว่า ความรู้ที่เกษตรกรนำไปปฏิบัติได้สม่ำเสมอ คือ การลดต้นทุนโดยการทำปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก และมากกว่าร้อยละ ๖๙ ได้นำหลักการตัดสินใจซื้อสิ่งของที่จำเป็น และการใช้พลังงานอย่างประหยัดมาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ส่วนนักเรียน นักศึกษาที่ผ่านการอบรมพบว่า มากกว่าร้อยละ ๙๒ ได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยพบว่านักเรียนร้อยละ ๘๐ ปฏิบัติตามไม่ยุ่งกับอบายมุขและมากกว่าร้อยละ ๕๐ นำของใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ และหมั่นศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

๑.๒ การจัดฝึกอบรมโครงการต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงานภาครัฐเน้นเรื่อง การประกอบอาชีพเกษตรตามภารกิจของหน่วยงาน โดยมุ่งกลุ่มเป้าหมายเฉพาะตัวเกษตรกร มิได้มุ่งเน้นคัดเลือกโดยพิจารณาจากกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรเป็นหลัก ส่งผลให้ขาดการมีส่วนร่วมของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ และขยายผลการดำเนินกิจกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดผลเป็นรูปธรรมแต่ส่งเสริมให้เกษตรกรรายคนที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว ไปขยายผลตั้งกลุ่มตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงภายหลังซึ่งไม่ค่อยประสบผล

๑.๓ วิธีการดำรงชีวิต และการผลิตของเกษตรกรทั่วไปในชนบท เปลี่ยนจากวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการดำรงชีวิตแบบแข่งขัน มุ่งสร้างรายได้และสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องอาศัยความมุ่งมั่น นโยบายดำเนินการที่ชัดเจน

๑.๔ กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรมีการขยายผลดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้น้อยและขาดความเข้มแข็ง บางกลุ่ม/องค์กรไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ต่อเนื่อง เกิดจาก

๑.๔.๑ ปัญหาด้านบุคลากร ได้แก่ ขาดผู้นำกลุ่ม/องค์กรที่น่าเชื่อถือ และมีความรู้ความสามารถ

➔ กรรมการและพนักงานขาดประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการธุรกิจของกลุ่ม/องค์กร

➔ สมาชิกกลุ่มบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือดำเนินกิจกรรมกลุ่ม รวมกลุ่มแบบหลวม ๆ

๑.๔.๒ ปัญหาด้านกฎ ระเบียบ ได้แก่ สมาชิกขาดระเบียบวินัย กฎ ระเบียบที่กำหนดไม่ได้นำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔.๓ ปัญหาด้านการดำเนินกิจกรรมและธุรกิจร่วมกัน ได้แก่ ขาดทิศทางการขับเคลื่อนงานของกลุ่ม/องค์กรที่ชัดเจน ขาดการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินธุรกิจร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม/องค์กร ทำให้การดำเนินกิจกรรมไม่มีความต่อเนื่อง รวมทั้งไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายรวมพลังดำเนินธุรกิจ หรือเชื่อมโยงการสนับสนุน ซื้อขายระหว่างกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรเครือข่าย

๑.๔.๔ การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการไม่ต่อเนื่อง ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมและธุรกิจของกลุ่ม/องค์กรพึ่งพาการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานราชการเป็นหลัก ยังไม่สามารถบริหารจัดการด้วยตัวเอง เมื่อหน่วยงานราชการสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินกิจกรรม/ธุรกิจชะลอ หรือหยุดดำเนินการ

๑.๔.๕ ปัญหาขาดเงินทุน เครื่องจักรกลอุปกรณ์ ดำเนินกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ได้แก่ องค์กรเกษตรกรขนาดเล็กที่จัดตั้งใหม่ หรือกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่จะขยายปริมาณธุรกิจยังขาดเงินทุน และเครื่องจักรกลอุปกรณ์เพื่อดำเนินกิจกรรมหรือธุรกิจร่วมกันของกลุ่ม เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การแปรรูปข้าว

๑.๔.๖ ปัญหาด้านการตลาดผลผลิต ได้แก่ การดำเนินการผลิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมักเป็นเกษตรกรรายย่อย หรือกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรขนาดเล็ก ปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอในการแปรรูปสร้างมูลค่า หรือจัดส่งแหล่งตลาดประจำ นอกจากนั้นคุณภาพผลผลิตจากเกษตรกรแต่ละรายอาจไม่สม่ำเสมอ จึงไม่มีแหล่งตลาดรับซื้อแน่นอน ขายได้ราคาต่ำและขาดการแปรรูปเพิ่มมูลค่า

๑.๕ ภาคเกษตรของไทยประสบปัญหาแรงงานสืบทอดอาชีพเกษตรกร เนื่องจากแรงงานเกษตรมีอายุเฉลี่ยมากกว่า ๕๐ ปี แต่เยาวชนไม่เห็นความสำคัญของการ สืบทอดอาชีพเกษตรกร เนื่องจากงานหนัก รายได้น้อยและมีความเสี่ยงปัจจุบันประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยมีผู้สูงอายุร้อยละ ๑๐ หรือประมาณ ๘ ล้านคน และในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า คาดการณ์ว่าผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๐ หรือมีจำนวนประมาณ ๑๘ ล้านคน

๒. เป้าประสงค์

๒.๑ องค์กรเกษตรกรสามารถสร้างความเข้มแข็งตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานการพัฒนาตนเองเชื่อมโยงเครือข่าย

๒.๒ ยุวเกษตรกรสามารถพัฒนาความเข้มแข็งโดยการสนับสนุนของภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่

๓. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

๓.๑ การสร้างความเข้มแข็งบนพื้นฐานการพัฒนาตนเองของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างความเข้มแข็งบนพื้นฐานการพัฒนาตนเองขององค์กรเกษตรกรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งดำเนินการกลุ่มเป้าหมาย สหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ซึ่งมีผลการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี หรือผ่านเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มอาชีพ โดยกำหนดเป้าหมายดำเนินการร้อยละ ๑๐ ของจำนวนกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรมดังกล่าว หรือจำนวน ๔,๕๘๗ กลุ่ม/องค์กร ๆ ละ ๓๐ ราย รวมเกษตรกร ๑๓๗,๖๑๐ ราย โดยมุ่งใช้ศักยภาพความพร้อมด้านบุคลากร การดำเนินธุรกิจสินเชื่อ รวมซื้อ แปรรูป รวมขาย ของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรมที่มีผลการดำเนินงานดีเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสมาชิกดำเนินการทำเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่การถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกร/พนักงาน สร้างความเข้าใจการร่วมกิจกรรมกลุ่มของสมาชิก กำหนดกฎ ระเบียบของกลุ่ม การร่วมกำหนดกิจกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การแปรรูปและการรวมขายผลผลิต

๓.๑.๑ วิธีดำเนินงาน

๑) ให้มีกลไกคณะกรรมการสนับสนุนความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับจังหวัด เพื่อ

- ➔ พิจารณาคัดเลือกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรมเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ
- ➔ กำหนดแนวทางสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรมบนพื้นฐานการพัฒนาตนเอง
- ๒) ถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกกลุ่ม/องค์กรและกรรมการกลุ่ม/องค์กร โดย
  - ➔ นำเกษตรกรสมาชิกศึกษาดูงานของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรมที่ประสบผลสำเร็จ, ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
  - ➔ นำกรรมการและพนักงานของกลุ่ม/องค์กร ศึกษาดูงานการบริหาร จัดการกลุ่ม/องค์กรที่ประสบผลสำเร็จ

๓) ใช้ข้อมูลการสำรวจรายได้-รายจ่าย ของครัวเรือนเกษตรกร นำไปเสนอสมาชิกเพื่อหารือร่วมกันในการกำหนดแผนและกิจกรรมที่จะดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔) เสนอแผนและกิจกรรมที่จะดำเนินการของสมาชิกให้กลุ่ม/องค์กร เป้าหมายซึ่งมีศักยภาพและความพร้อมสนับสนุนสินเชื่อ, องค์ความรู้, เครื่องจักรกล อุปกรณ์ในการแปรรูป การรวมซื้อและแหล่งตลาด เป็นต้น

๓.๑.๒ หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก ได้แก่ สหกรณ์ภาคการเกษตร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มอาชีพ

หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานประมงจังหวัด สถานีพัฒนาที่ดิน สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ โครงการชลประทานจังหวัด ศูนย์วิจัยข้าว ศูนย์วิจัยพืชไร่ สำนักงานการค้าภายในจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ่อค้าภาคเอกชน ปรากฏเกษตร

๓.๒ การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรโดยการสนับสนุนของภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่

การพัฒนาของภาครัฐที่ผ่านมา จากข้อมูลในปี ๒๕๕๓ (ณ พฤศจิกายน ๒๕๕๓) มีการจัดตั้งและพัฒนา ยุวเกษตรกรทั้งสิ้น ๕,๘๗๐ กลุ่ม สมาชิก ๑๖๔,๔๘๙ รายทั่วประเทศ สถานภาพของกลุ่มยุวเกษตรกรอยู่ในเกณฑ์ที่ดี จำนวน ๓,๒๗๒ กลุ่ม ปานกลางจำนวน ๕๕ กลุ่ม และต้องปรับปรุงจำนวน ๒,๕๔๓ กลุ่ม โดยคิดเป็นร้อยละ ๕๕.๗๔, ๐.๙๔ และ ๔๓.๓๒ ตามลำดับ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าประเมินสถานภาพกลุ่มยุวเกษตรกรยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง อีกจำนวนมาก เพื่อสร้างรากฐานของเกษตรกรที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ

ปัจจุบันประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ มีประชากรผู้สูงอายุ ๘ ล้านคน และในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า คาดการณ์ว่า จะมีผู้สูงอายุประมาณ ๑๘ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งประเทศ ในส่วนของ ภาคเกษตร อายุเฉลี่ยของเกษตรกรปัจจุบันมากกว่า ๕๐ ปี ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ได้แก่ ขาดการสืบทอดอาชีพ การเกษตร บุตรหลานเกษตรกรเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น เช่น รับราชการ โรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ห้างร้าน ลูกจ้างเอกชน ฯลฯ เนื่องจากอาชีพเกษตรเป็นอาชีพที่ทำงานหนัก รายได้น้อย ไม่แน่นอน และมีความเสี่ยงที่จะเกิด ความเสียหายสูงทุกขั้นตอน ตั้งแต่การผลิต การดูแลรักษา และการจำหน่าย การปลูกฝังให้เยาวชนรักและเชื่อมั่น ในอาชีพเกษตร ควรต้องมุ่งถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และประสบการณ์ ในการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่า อาชีพเกษตรสามารถสร้างรายได้ ผลตอบแทนเพียงพอแก่ความมั่นคงในการดำรงชีวิตได้ โดยทุกภาคส่วนในพื้นที่ ให้การสนับสนุน

๓.๒.๑ วิธีดำเนินการ

๑) กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดจัดการเรียนรู้ “ด้านการ สหกรณ์” และ “แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยถ่ายทอดความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติในการร่วมกัน ผลิตสินค้าเกษตร การแปรรูปและการตลาดตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม รูปแบบ “สหกรณ์นักเรียน” การออมเงิน รวมกันซื้อ รวมกันผลิตและรวมกันขาย

๒) ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรทั้งส่วนกลาง และ ระดับจังหวัด เพื่อดำเนินการ

๓) คัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการประสบผลสำเร็จในพื้นที่ เพื่อเป็นวิทยากรถ่ายทอด ความรู้ “ด้านการสหกรณ์” และ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้กลุ่มเกษตรกรเครือข่ายโรงเรียนใกล้เคียง

๔) กลุ่ม/องค์กรเกษตรกร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, หน่วยงานราชการและภาคเอกชน, ปราชญ์เกษตร ร่วมกันสนับสนุนองค์ความรู้ ปัจจัยการผลิต, เงินทุน, เครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมของ กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย

๕) นำเยาวชนเกษตรกรในพื้นที่ซึ่งไม่ได้ศึกษาต่อและสนใจอาชีพด้านเกษตร ศึกษาและฝึกปฏิบัติ อาชีพเกษตรจากศูนย์สัมมาชีพต้นแบบ ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อนำความรู้กลับไปประกอบอาชีพ

๓.๒.๒ หน่วยงานรับผิดชอบ

กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนที่ให้การเรียนการสอนแก่กลุ่มเกษตรกร สำนักงานเกษตร และสหกรณ์จังหวัด กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สถานีพัฒนาที่ดินกรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปราชญ์เกษตร กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในพื้นที่และผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้ง พ่อค้าเอกชน

กลยุทธ์ที่ ๒ | การสนับสนุน ส่งเสริมการให้การศึกษา อบรม ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี ด้านเกษตรกรรม และการจัดการแก่เกษตรกรและยุวเกษตรกร

๑. สถานการณ์ปัญหา

การเกษตรในประเทศไทยยังประสบปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านของประสิทธิภาพการผลิต (Productivity) ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงและรายได้เกษตรกรมีอัตราเฉลี่ยต่ำ เนื่องจากเกษตรกรขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการผลผลิต ขาดข้อมูลเชิงลึกในหลายด้านโดยเฉพาะการตลาดสำหรับการวางแผนการผลิต รวมทั้งความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตร ที่เน้นเรื่องคุณภาพ มีความปลอดภัย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาให้เห็นว่าเกษตรกรยังขาดการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาเกษตรกรและการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในปัจจุบัน มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร และโครงการที่ลงสู่เกษตรกร ด้วยวิธีการที่หลากหลายรูปแบบ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ก็ยังไม่สามารถพัฒนาอาชีพให้มีรายได้มีฐานะที่มั่นคงยั่งยืนได้ ทั้งนี้เนื่องจาก

๑.๑ ขาดความรู้ในการผลิต จากข้อมูลการสำรวจผู้นำเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดทั่วประเทศ ๑,๗๐๙ คน พบว่าเกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์เป็นส่วนใหญ่ การเพาะปลูกส่วนมากปลูกตามกระแส โดยไม่มีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่ก่อผลผลิต พืชชนิดไหนราคาแพงก็มักจะปลูกพืชชนิดนั้น ทำให้ผลผลิตมีมากเกินไป ความต้องการ และราคาจะตกต่ำในเวลาต่อมา นอกจากนี้ในการเตรียมดินก่อนปลูก การคัดเลือกพันธุ์ การบำรุงดูแลก่อนให้ผลผลิตและการใช้เทคโนโลยีการผลิตต่าง ๆ ก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจ เช่นการใช้ปุ๋ยเคมีสูตรต่าง ๆ ที่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตที่ได้ไม่มีคุณภาพ ขายได้ในราคาที่ย่ำแย่

๑.๒ ขาดความรู้ทางการตลาดและการสร้างมูลค่าเพิ่ม ความรู้ทางการตลาดเกษตรกรก็ไม่มีข้อมูลการขึ้นลงของราคาในตลาดจึงไม่สามารถวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคตเพื่อวางแผนการผลิตได้ รวมทั้งขาดความรู้เพื่อการแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม นอกจากนี้ในการแสวงหาความรู้จากเจ้าหน้าที่ เกษตรกรสะท้อนว่าการให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐทางการผลิตและการจำหน่ายมีน้อย นักวิชาการมีมากแต่เข้าไม่ถึงเกษตรกรส่วนใหญ่ และวิธีการถ่ายทอดความรู้เน้นวิชาการมากเกินไปเกษตรกรบางส่วนไม่เข้าใจและไม่เชื่อฟังนักวิชาการ สอดคล้องกับข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็นเกษตรกรในการจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมจังหวัด ของสภาเกษตรกรจังหวัดทั้ง ๗๗ จังหวัด พบว่า ๑ ใน ๑๐ ปัญหาลำดับแรก ๆ ของเกษตรกรคือการขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิต การแปรรูป การตลาด และการบริหารจัดการที่เป็นระบบ

๑.๓ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีในด้านเทคโนโลยีมีการพัฒนาและก้าวหน้าเร็วมาก สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกษตรกรควรจะต้องทราบ แต่ไม่เคยได้รับการถ่ายทอดจากภาครัฐ ส่วนใหญ่จะทราบจากพ่อค้าที่โฆษณาขายสินค้าตนเอง จนบางครั้งนำไปสู่การหลอกลวง ฉ้อโกง ทั้งนี้เพราะเกษตรกรไม่ทราบและตามไม่ทัน เช่น การจำหน่ายพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ยปลอม หรือข้อควรปฏิบัติในการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในระบบการผลิตพืช การใช้ปุ๋ยคอกที่ถูกต้องจะต้องนำมาผ่านกระบวนการหมักก่อนที่จะนำไปใช้ สิ่งเหล่านี้เกษตรกรไม่อาจทราบได้หากภาครัฐไม่มีการถ่ายทอดความรู้และประชาสัมพันธ์ อีกทั้งในการผลิตทางวิชาการก็มีกระบวนการที่ซับซ้อน สร้างความลำบากให้กับเกษตรกร เช่น การทำเกษตรอินทรีย์ที่ประสบความสำเร็จจะต้องใช้หลักการจัดการระบบนิเวศ ใช้สารชีวภัณฑ์ และจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในการจัดระบบการผลิตพืชภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อมีขั้นตอนยุ่งยากและประโยชน์ที่ได้ไม่แตกต่างจากการผลิตรูปแบบเดิม จึงปรับเปลี่ยนได้ยาก รวมทั้งเกษตรกรไม่ทราบและไม่ตระหนักถึงโทษที่เกิดจากการใช้สารเคมี ทั้งด้านสุขภาพร่างกาย และต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นเรื่อย

๑.๔ ด้านการบริหารจัดการ ปัญหาอีกประการหนึ่งที่สำคัญของเกษตรกรในการทำการเกษตร คือการขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการวางแผนการผลิตที่เป็นระบบเพื่อจัดสรรและใช้ทรัพยากรการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด ลดต้นทุนการผลิตให้ได้มากที่สุด เพื่อให้มีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดี นอกจากนี้เมื่อมีรายได้จากการขายผลผลิต ก็ไม่มีการวางแผนการบริหารการใช้จ่ายที่เหมาะสม ไม่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้จ่ายที่อาจจะเกิดความฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็น จากสภาวะสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยมและความฟุ้งเฟ้อ จนทำให้เกษตรกรจำนวนมากหลงเดินทางผิดไปตามกระแสจนกลายเป็นปัญหาก่อให้เกิดปัญหาหนี้สินที่ไม่มีวันจบสิ้น ซึ่งการจะดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมในปัจจุบัน แนวทางหนึ่งที่เคยยึดถือคือการพึ่งตนเอง รู้จักความพอประมาณ และไม่ประมาทตามแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง รู้จักความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ คำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเอง

๑.๕ เยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่ประกอบอาชีพเกษตรกร ค่านิยมในการทำการเกษตรลดลง เยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่ชอบอาชีพทำการเกษตร และเกษตรกรก็ไม่อยากให้ลูกหลานทำการเกษตร เพราะเห็นว่าอาชีพเกษตรกรเป็นงานที่หนัก ราคาไม่แน่นอน ผลผลิตต้องพึ่งพาธรรมชาติที่มีความแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา ทำให้แรงงานในวัยทำงานด้านการเกษตรลดน้อยลง ที่เหลืออยู่จึงเป็นแรงงานภาคเกษตรที่มีอายุเฉลี่ยสูงขึ้นเรื่อย ๆ จะมีผลทำให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลงในอนาคต เนื่องจากปัญหาสุขภาพแรงงานที่มีอายุมากขึ้นทุกปี และมีข้อจำกัดในการที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ข้อมูลจากการสำมะโนการเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๖ ทัวรชาอาณาจักรโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าผู้ถือครองทำการเกษตรส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ ๓๕ ปีขึ้นไป และผู้ถือครองในช่วงอายุ ๓๕-๔๔ ปี มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ ๒๖.๘ ในปี ๒๕๔๖ เป็นร้อยละ ๑๘.๔ ในปี ๒๕๕๖ ส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป กลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๑๓.๑ เป็นร้อยละ ๑๘.๕ สำหรับในด้านการศึกษาในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา พบว่าผู้ถือครองทำการเกษตรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น กล่าวคือ ผู้ถือครองที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ ๙.๓ เป็นร้อยละ ๑๖.๕ และระดับ ปวช./ปวส. และปริญญาตรีก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ร้อยละ ๑.๖ เป็นร้อยละ ๒.๖ และร้อยละ ๑.๒ เป็นร้อยละ ๒.๕ ตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนของผู้ถือครองที่สำเร็จระดับประถมศึกษาลดลง ร้อยละ ๗๐.๔ เป็นร้อยละ ๖๔.๘ รวมทั้งผู้ที่ไม่มีการศึกษาก็ลดลงเช่นเดียวกัน ร้อยละ ๔.๘ เป็นร้อยละ ๓.๓ ซึ่งระบบการศึกษาของประเทศไทยที่เป็นอยู่ในขณะนี้ก็มีส่วนในการส่งเสริมให้เยาวชนไม่สืบทอดอาชีพการเกษตร นอกจากเนื้อหาไม่มุ่งจะให้ความรู้แก่ผู้เรียนเพื่อไปใช้ในการทำเกษตรกรรมเองแล้ว การสร้างความรู้ในระดับอุดมศึกษาก็เป็นไปเพื่อรับใช้ธุรกิจเกษตรขนาดใหญ่มากกว่าสร้างความรู้สำหรับการพัฒนาการเกษตรของตนเอง

๒. เป้าประสงค์

๒.๑ เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นในการประกอบอาชีพทางการเกษตร และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒ มีการวางแผนการผลิต และบริหารจัดการผลผลิตทางการเกษตรตามหลักการที่ถูกต้องและเหมาะสม

๓. เป้าหมาย

๓.๑ เกษตรกรมีช่องทางในการรับรู้ข่าวสารที่รวดเร็วและทั่วถึงเพิ่มมากขึ้น

๓.๒ เกษตรกรได้รับโอกาสในการพัฒนาระดับความรู้เพื่อการประกอบอาชีพ

๓.๓ สนับสนุนเยาวชน คนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น

๔. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

ในการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ และแนวทางแก้ไขปัญหของเกษตรกร รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนของการจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมระดับจังหวัดของทุกจังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องของสภาเกษตรกรแห่งชาติได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริม การให้การศึกษา อบรมถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีด้านเกษตรกรรม และการจัดการแก่เกษตรกร และยุวเกษตรกรดังนี้

๔.๑ ให้เกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร

๔.๑.๑ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลร่วมด้านการเกษตร เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ โดยจัดทำเป็นงานบูรณาการของหน่วยงานระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสภาเกษตรกรแห่งชาติ เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการเกษตรทั้งหมด ทั้งในด้านอาหาร และพลังงาน ตั้งแต่การผลิต การตลาดไปจนถึงการบริโภคให้มีความทันสมัย ถูกต้อง สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้โดยง่าย เพื่อใช้ในการวางแผน พัฒนาแก้ไขปัญหา และเตือนภัย รวมทั้งพัฒนารูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนนโยบายด้านการเกษตรในระยะต่อไป ให้เกษตรกรเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

๔.๑.๒ ถ่ายทอดความรู้การใช้ IT แก่เกษตรกรเพื่อการศึกษาหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การผลิต การตลาด การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตและเครือข่าย

๔.๒ การพัฒนาองค์ความรู้เกษตรกร

๔.๒.๑ สร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในทุกด้าน ทั้งการผลิต การแปรรูป และการตลาด โดยมีเป้าหมาย ส่งเสริมให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแปรรูปขั้นต้น และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์รูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตแทนที่จะขายในรูปวัตถุดิบ

๔.๒.๒ สร้างการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๒

ให้มีคณะกรรมการสนับสนุนความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรระดับจังหวัดพิจารณากลุ่ม/องค์กรเป้าหมายที่ดำเนินการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ ไว้ในกลยุทธ์ที่ ๑ แล้ว โดยพิจารณาศักยภาพของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่ดำเนินการตามแนว เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ ไว้ เพื่อใช้องค์กรที่มีศักยภาพเป็นแกนต่อยอด ได้แก่ ธุรกิจผลิตปัจจัยการผลิต รวมซื้อ แปรรูป และรวมขาย รวมทั้งเชื่อมโยงซื้อขายสินค้าระหว่างกลุ่ม/องค์กร ตลอดจนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้การผลิต และการบริหารจัดการกลุ่ม/องค์กร

๔.๒.๓ ส่งเสริมการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้เกษตรกรพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยการประกอบการวิสาหกิจชุมชนและอุตสาหกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ของตนเอง

๔.๒.๔ สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบเกษตรจากการปฏิบัติจริงในไร่นา ตลอดจนการศึกษา ดูงานจากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการทำเกษตรเพื่อให้เห็นตัวอย่างที่สามารถทำได้จริงและประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแรงจูงใจและเกิดความเชื่อมั่น นำข้อเท็จจริงความรู้ที่ได้มาพิจารณาไตร่ตรองและปรับใช้ตามแนวทางของ แต่ละคนอย่างเหมาะสมในรูปแบบของโรงเรียนเกษตรกร พร้อมกับการสร้างความรู้ใหม่ ๆ ที่เหมาะกับการทำ เกษตรกรรมรายย่อยซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยของเกษตรกรเอง และอีกส่วนหนึ่งมาจากการเผยแพร่ นวัตกรรมที่เกษตรกรบางท้องถิ่นค้นพบให้แพร่หลาย สามารถนำมาทดลองใช้ในท้องถิ่นอื่น ๆ ได้

๔.๒.๕ ส่งเสริมการเรียนรู้ระบบรวมกลุ่มรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการทำธุรกิจในระบบกลุ่ม

๔.๒.๖ ฝึกอบรมทักษะการทำอาชีพเสริม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เช่นการบำรุงและขยายพันธุ์พืชและสัตว์ การทำธุรกิจการแปรรูปผลผลิตการเกษตร การทำหรือซ่อมแซมปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลการเกษตร เป็นต้น

๔.๒.๗ จัดให้มีหลักสูตรพัฒนาเกษตรกร โดยทำเป็นหลักสูตรการอบรมให้ความรู้ แบ่งออกเป็นชั้นในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้นที่ ๑ พื้นฐานเกษตรกร โดยเกษตรกรทุกคนควรจะต้องได้รับการอบรมความรู้ในชั้นนี้ จนถึงชั้นสูงสุดผู้ที่ผ่านชั้นสูงสุดนี้จึงจะถือว่าเป็น Smart Farmer คือผู้ที่มีความรู้อย่างถ่องแท้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรในสาขานั้น ๆ มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางแผนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับสถานการณ์บนหลักการและเหตุผล รวมทั้งมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ฯลฯ

๔.๒.๘ สนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือนเกษตรกร การรับรู้รายได้ รายจ่าย และหนี้สิน ประกอบการวางแผนควบคุมการใช้จ่าย และสร้างวินัยทางการเงินที่ดีในครอบครัว

๔.๓ สนับสนุนเยาวชนเข้าสู่ภาคการเกษตร

๔.๓.๑ สนับสนุนเยาวชนสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมหรือเข้าสู่ภาคการเกษตรรองรับปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตร และทดแทนเกษตรกรที่อายุเพิ่มสูงขึ้นโดยการสร้างหลักประกันความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรรม เช่น น้ำที่ดินในเขต สปก.ที่ได้จากการเรียกคืนเนื่องจากการใช้ผิดวัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่กำหนดมาให้เยาวชนที่ผ่านการพัฒนาเรียนรู้การทำการเกษตรและประสงค์ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนี้ให้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษามุ่งเน้นการปลูกฝังและสร้างแรงจูงใจให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรมทุกระดับชั้น

๔.๓.๒ ปรับระบบการเรียนการสอนโรงเรียนสามัญในทุกพื้นที่ทั่วประเทศให้ความสำคัญด้านวิชาชีพการเกษตรที่สอดคล้องกับอาชีพของท้องถิ่นนั้น ๆ และสนับสนุนสถาบันการศึกษาทางการเกษตรให้พัฒนาการเรียนการสอน และการฝึกปฏิบัติจริงในฟาร์มที่บ้านตนเองหรือฟาร์มเกษตรกรอื่นได้ เพื่อสามารถพัฒนา แก้ปัญหา เรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรไปพร้อมกันด้วยในคราวเดียวกันนอกจากนี้การปรับปรุงหลักสูตรและครูผู้สอน ให้มุ่งเน้นการผลิตเยาวชนให้เป็นเกษตรกรเจ้าของฟาร์มไม่ใช่ลูกจ้างบริษัทพัฒนาการเกษตรขนาดใหญ่ โดยมีเป้าหมายให้เยาวชนเติบโตเป็น “เกษตรกรคุณภาพ” ในอนาคต

๔.๓.๓ สร้างความภาคภูมิใจและยกระดับความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรรมผ่านการยกย่องเกษตรกรผู้ที่มีความรู้ มีผลงานเป็นที่ยอมรับ สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการเกษตรที่เป็นประโยชน์ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับที่เหนือขึ้นไป

๔.๔ การจัดการถ่ายทอดองค์ความรู้

๔.๔.๑ ปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรภาครัฐที่มีต่อเกษตรกร จากผู้สั่งการเป็นผู้หนุนเสริม ให้เกษตรกรได้กระทำในสิ่งที่ต้องการและมีความเป็นไปได้ เพราะรัฐไม่ใช่ที่มาขององค์ความรู้ทั้งหมด แต่เป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกันบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกัน รัฐในฐานะองค์กรที่คอยสนับสนุนและสร้างเวทีเพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกร จำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนเองเสียก่อนเป็นลำดับแรก ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้

๔.๔.๒ พัฒนาระดับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ให้เป็นแหล่งบริการข้อมูลด้านการเกษตรที่ทันสมัย มีข้อมูลทางการเกษตรครบทุกด้าน มีบุคลากรพร้อมให้คำแนะนำ โดยความร่วมมือจากทุกหน่วยงานให้การสนับสนุนข้อมูลความรู้ถ่ายทอดสู่เกษตรกร อย่างน้อยเป็นการนำร่องอำเภอละ ๑ แห่ง ในปี ๒๕๕๙ เพื่อเกษตรกรสามารถเข้ารับคำปรึกษาปัญหาด้านการเกษตร และขอคำแนะนำเกี่ยวกับการทำการเกษตรได้ทุกวันตลอดเวลา

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและคุ้มครองทรัพยากรการผลิตทางการเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๑   **การส่งเสริม การพัฒนา การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม และการแก้ไขปัญหา
ดินและที่ดิน โดยส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเกษตรกรให้มีความมั่นคงหรือ
สิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมของตนเองอย่างทั่วถึง**

๑. สถานการณ์ปัญหา

๑.๑ เกษตรกรไม่มีที่ดินทำการเกษตร หรือมีแต่ไม่เพียงพอ

จากเดิมที่ดินเป็นของรัฐ แล้วจัดสรรให้ตามระบบศักดินา เกษตรกรมีที่ดินจากมรดกตกทอดของครอบครัว เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินจะบุกรุกที่ดินของรัฐเพื่อทำเกษตรกรรม ที่ดินถูกใช้ทำการเกษตรเพื่อนำผลผลิตมาใช้ ในครัวเรือน ต่อมาระบบทุนนิยมส่งผลให้เกิดการผลิตเพื่อขาย มีระบบกรรมสิทธิ์แบบรายคนเกิดปัญหาความยากจน เกิดปัญหาการสูญเสียที่ดินของเกษตรกร ที่ดินกระจุกตัวเป็นของรัฐและนายทุน ปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ จากที่ดินระหว่างประชาชนกับรัฐและการกระจายการถือครองที่ดินที่ไม่เป็นธรรม

ข้อมูลการออกเอกสารสิทธิที่ดินทั่วประเทศปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีการออกเอกสารสิทธิ จำนวน ๓๓,๐๘๒,๓๐๓ แปลง แบ่งเป็น โฉนดที่ดิน จำนวน ๒๘,๔๗๕,๐๔๖ แปลงพื้นที่ ๑๐๒.๒๑ ล้านไร่ น.ส.ท ก จำนวน ๓,๓๙๑,๕๒๓ แปลงพื้นที่ ๑๗.๔๑ล้านไร่ น.ส. ๓ จำนวน ๑,๐๗๖,๒๒๓ แปลง พื้นที่ ๙.๘๘ ล้านไร่ ใบจอง จำนวน ๑๓๙,๕๑๑ แปลงพื้นที่ ๑.๒๔ ล้านไร่

สัดส่วนการถือครองที่ดินในประเทศไทยจำแนกตามขนาดการถือครองปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ผู้ถือครองที่ดิน น้อยกว่า ๑ ไร่ มีสัดส่วนถึง ร้อยละ ๕๐.๑๗ และผู้ถือครองที่ดินระหว่าง ๑-๕ ไร่ มีสัดส่วน ร้อยละ ๒๑.๙ ผู้ถือครองที่ดิน ร้อยละ ๗๒.๐๗ เป็นผู้ที่มีที่ดินไม่เกิน ๕ ไร่ ในขณะที่ผู้ถือครองที่ดิน ตั้งแต่ ๕๐ ไร่ขึ้นไป มีสัดส่วน เพียงร้อยละ ๑.๓๓ โดยสรุปสัดส่วนการถือครองที่ดินของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา กลุ่มที่มีที่ดินมากที่สุด ๒๐% แรก ถือครองที่ดิน ต่างจากกลุ่มที่มีที่ดินน้อยสุดถึง ๖๐๐ กว่าเท่า โดยผู้ที่ถือครองที่ดินสูงสุด มีที่ดินในครอบครองถึง ๖๓๐,๐๐๐ ไร่ หาก จำแนกผู้ถือครองที่ดิน โดยนำสัดส่วนการถือครองที่ดินของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลมาหาค่าเฉลี่ย ยังพบตัวเลขกลุ่ม ผู้ที่ถือครองมากที่สุด ๑๐% ถือครองที่ดินถึง ๘๐% ของที่ดินมีโฉนดทั้งหมด ส่วนประชาชนกลุ่มที่เหลืออีก ๙๐% กลับ ถือครองที่ดินเพียง ๒๐% ของที่ดินมีโฉนดทั้งหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการกระจุกตัวของการถือครองที่ดินเป็นอย่างมาก

ข้อมูลจากสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ระบุปัจจุบันที่ดินของประเทศไทย ที่มีเอกสารสิทธิ์ตามกฎหมายครอบครองโดยประชาชนทั่วไปมี ๑๓๐ ล้านไร่ ที่ดินส่วนใหญ่เป็นของคนส่วนน้อย ในปี พ.ศ.๒๕๔๙ ที่ดินร้อยละ ๑๐ เป็นของผู้ถือครองที่ดินมากกว่า ๑๐๐ ไร่ร้อยละ ๙๐ เป็นผู้ถือครองที่ดินน้อยกว่าหรือ เท่ากับ ๑ ไร่ ครัวเรือนในภาคเกษตรมากกว่าร้อยละ ๔๐ ไม่มีที่ดินเลยหรือถือครองที่ดินน้อยกว่า ๑๐ ไร่ ที่ดินรกร้าง ว่างเปล่าถึง ๔๘ ล้านไร่ปีพ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้ถือครองที่ดิน ๕๐ รายแรก จาก ๑.๔๖ ล้านราย ถือครองที่ดิน ร้อยละ ๑๐ ของที่ดินในกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลจากการขึ้นทะเบียนคนจนในปี ๒๕๔๗ พบว่า ผู้ที่มีมาลงทะเบียนเป็นผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินรวม ๑,๓๐๓,๓๖๐ ราย และมีผู้ที่มีที่ดินทำกิน แต่ไม่พอเพียง จำนวน ๑,๖๕๑,๙๒๒ ราย รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๒,๙๕๕,๒๘๒ ราย เป็นผู้เช่าที่ดิน ๖๗๘,๐๗๗ ราย ยืมผู้อื่น ๓๑๔,๐๙๐ ราย และเป็นผู้รับจ้างทำการเกษตร จำนวน ๓๑๑,๑๙๓ ราย

๑.๒ เกษตรกรไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินการครอบครองที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นมี ๔ แนวทางคือ

๑.๒.๑ ซื้อจากเอกชนโดยทั่วไปโดยรัฐออกเอกสารสิทธิ์ คือ น.ส.๓ หรือโฉนดที่ดินให้เนื่องจากมีหลักฐานแสดงการครอบครอง

๑.๒.๒ รัฐอนุญาตให้เข้าใช้ประโยชน์โดยการเช่าเช่นที่ราชพัสดุที่สาธารณประโยชน์

๑.๒.๓ การเป็นสมาชิกของโครงการจัดที่ดินของรัฐภายใต้ประมวลกฎหมายที่ดินพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพพ.ศ. ๒๕๑๑ และพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

๑.๒.๔ รัฐอนุญาตให้เข้าใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เช่นโครงการออกหนังสืออนุญาตให้มีสิทธิทำกินชั่วคราว (สทก.)

จากรายงานการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศไทยปี พ.ศ.๒๕๕๑-๕๒ ร้อยละ ๕๓.๕๑ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม และรองลงมา (ร้อยละ ๓๕.๒๙) เป็นพื้นที่ป่าไม้ โดยมีพื้นที่ชุมชนร้อยละ ๔.๗๑ และมีพื้นที่ทิ้งร้างร้อยละ ๒.๘๖ (สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๕๖) แต่เมื่อพิจารณาการถือครองที่ดินของครัวเรือนที่ทำการเกษตรในประเทศไทย พบว่า ในปี ๒๕๔๙ มีครัวเรือนที่ถือครองที่ดินระหว่าง ๑๐-๑๙ ไร่ มากที่สุด (๑,๐๓๓,๙๘๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙๑) และมีครัวเรือนที่ทำการเกษตรที่มีที่ดินมากกว่า ๔๐ ไร่ จำนวน ๔๐๒,๑๔๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๘ ในขณะที่มีครัวเรือนที่ทำการเกษตรที่ไม่มีที่ดินเลย ๗๘๙,๕๙๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๔๒

ที่ดินทิ้งร้างเกิดจากการซื้อขายที่ดินและการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ประเทศไทยมีพื้นที่ที่ใช้การเกษตร ๑๓๒.๕ ล้านไร่ มูลค่าเพิ่มของการเกษตร ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ มีประมาณ ๖๑๙,๓๕๐ ล้านบาท การประมาณการขั้นสูงเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินอยู่ในระดับร้อยละ ๗๐.๕ และหากสามารถทำให้ที่ดินใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๘๕ มูลค่าเพิ่มทางเกษตรจะสูงถึง ๗๔๖,๗๓๔.๐๓ ล้านบาท หรือทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้อีก ๑๒๗,๓๘๔.๐๓ ล้านบาทต่อปี

ประชาชนที่ขาดโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน เนื่องจากราคาที่ดินสูง ซึ่งจากการประเมินราคาทุนทรัพย์ที่ดินทั่วประเทศของกรมธนารักษ์ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ พบว่าราคาที่ดินในภูมิภาคเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๖.๕ ต่อปีส่วนราคาที่ดินในกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑.๕ ต่อปีสาเหตุที่ราคาที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้นเกิดจากปัญหาการกระจุกตัวของการถือครองที่ดินการกักตุนที่ดินไว้โดยไม่ได้ใช้ประโยชน์เพื่อเก็งกำไรเกิดปัญหาราคาที่ดินแพง ทำให้เกษตรกรไม่สามารถซื้อที่ดินมาครอบครองได้ แต่เพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีวิตจึงได้หักล้างถางพงเข้าทำกินในที่ดินของรัฐเอกชน หรือ ป่าสงวนเพื่อใช้เป็นที่ทำกินปัญหาคนไร้ที่ทำกินบุกรุกพื้นที่ป่าหรือพื้นที่รกร้างของรัฐ เอกชน หรือป่าสงวน โดยข้อมูลเมื่อปี ๒๕๔๓ มีผู้อยู่อาศัยในป่าสงวนแห่งชาติซึ่งเนื้อที่ ๖.๔ ล้านไร่ จำนวน ๔๕๐,๐๐๐ ราย อาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งมีเนื้อที่ ๒,๒๔๓,๙๔๓ ไร่ จำนวน ๑๘๕,๙๑๖ ราย และอาศัยอยู่ในที่ราชพัสดุซึ่งเนื้อที่ ๒,๑๒๐,๑๙๖ ไร่ จำนวน ๑๖๑,๙๓๒ รายในปี ๒๕๓๕ กระทรวงมหาดไทยได้สำรวจพบว่า มีประชาชนเข้าทำกินและอยู่อาศัยในเขตป่าไม้ทั้งเขตป่าสงวนแห่งชาติและป่าไม้ถาวร จำนวน ๕.๓ ล้านคน ในพื้นที่ ๓๗.๖ ไร่

นโยบายเป็นปัญหาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน เพราะระบบกฎหมายเปิดโอกาสให้มีการถือครองที่ดินของเอกชนโดยเสรี มีการเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ในอัตราที่ต่ำ ส่งผลให้ระบบภาษีที่มีอยู่ไม่เป็นภาระแก่ผู้ที่ถือครองที่ดินจำนวนมาก ทำให้มีการกว้านซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไร และการซื้อที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิในราคาต่ำก่อนนำไปออกเอกสารสิทธิโดยกระบวนการที่มีชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งการขอรับสิทธิในที่ดินซึ่งรัฐจัดสรรให้เกษตรกรโดยที่ไม่มีสิทธิ ไม่มีกระบวนการตรวจสอบการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างจริงจัง ทำให้มีที่ดินถูกทิ้งร้างเป็นจำนวนมาก และมีการโอนสิทธิในที่ดินที่ได้รับการจัดสรรจากการปฏิรูปที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมายกฎหมายผังเมืองมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ง่าย และการจำกัดกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ไม่สามารถบังคับได้จริง ส่งผลให้เกิดความสูญเสีย

เช่น การเปลี่ยนพื้นที่เกษตรกรรมเป็นหมู่บ้านจัดสรรทำให้การลงทุนในระบบชลประทานเกิดการสูญเปล่าการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้มีการออกเอกสารสิทธิที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งความล่าช้าของกลไกการแก้ไขปัญหาในการพิสูจน์สิทธิในที่ดิน

๑.๓ นโยบายส่งผลสร้างความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรกับรัฐ

มีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ และ/หรือมีภารกิจเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดิน จำนวนทั้งสิ้น ๒๑ หน่วยงานโดยมีลักษณะงานแบ่งได้เป็น ๘ กลุ่ม ได้แก่ ๑) งานทะเบียนที่ดินออกเอกสารสิทธิ ประเมินราคาที่ดิน และโฉนดที่ดิน ๒) การสำรวจที่ดิน จำแนกที่ดิน อนุรักษ์ดินและน้ำ คำนวณผลตอบแทนเกี่ยวกับดิน น้ำและพืช ๓) การควบคุมการใช้ที่ดิน ๔) การจัดที่ดินทำกิน ๕) การสำรวจการถือครองที่ดิน ๖) การจัดที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย ๗) กำกับดูแลธุรกิจเกี่ยวกับที่ดิน และ ๘) การจัดรูปที่ดินซึ่งการควบคุมการใช้ที่ดิน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึง ๘ หน่วยงาน การจัดที่ดินทำกิน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๖ หน่วยงาน โดยมีงานจัดรูปที่ดิน และการจัดที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยเท่านั้นที่ไม่มีหน่วยงานซ้ำซ้อน

กฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ให้อำนาจรัฐในการบริหารจัดการ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนทำให้เกิดข้อพิพาทและความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในปีพ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ราชพัสดุมีการบุกรุกครอบครอง จำนวน ๒.๑ ล้านไร่และที่สาธารณะประโยชน์ ๑.๑๕ ล้านไร่ อื่น ๆ จำนวน ๐.๔๘ ล้านรายในพื้นที่ ๘.๕ ล้านไร่รวม ๑๑.๗๕ ล้านไร่หรือร้อยละ ๓.๖๖ ของพื้นที่ประเทศปัญหาที่มีจำนวนมากที่สุดคือการประกาศเขตป่าทับพื้นที่ทำกิน และที่อยู่อาศัยจำนวน ๒๖๒ กรณีปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินในที่สาธารณะประโยชน์จำนวน ๑๑๙ กรณีปัญหาที่อยู่อาศัยจำนวน ๑๐๒ กรณีนโยบายส่งเสริมการปลูกป่าที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวน ๕๘ กรณีการใช้ประโยชน์ในที่ดินของเอกชนจำนวน ๔๘ กรณีการใช้ประโยชน์ในที่ดินทหารจำนวน ๔๐ กรณี การออกเอกสารสิทธิที่ดินไม่ชอบด้วยกฎหมายจำนวน ๒๒ กรณี

ข้อพิพาทระหว่างรัฐกับราษฎรนำไปสู่การจับกุมฟ้องร้องต่อศาลบางคดีราษฎรถูกตัดสินจำคุกและต้องจ่ายค่าปรับที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหายและมีรายงานถึงคดีความในกระบวนการยุติธรรมว่ามีผู้ถูกดำเนินคดีทั้งหมด ๓๖๑ ราย ๑๔๓ คดีเป็นคดีแพ่ง ๑๔๐ ราย ๘๗ คดี คดีอาญา ๒๒๑ ราย ๕๖ คดีคดีที่อยู่ในชั้นบังคับคดี (ถูกไล่ที่หรือถอนสิ่งปลูกสร้างจำคุกและชำระค่าเสียหาย) ๑๑๙ ราย ๑๙ คดี ได้แก่ คดีอาญา ๘๐ ราย ๑๐ คดี คดีแพ่ง ๓๙ ราย ๙ คดีถูกจำคุก ๒๒ ราย ๓ คดีอยู่ในระหว่างพักโทษ ๑ คดี ๑ รายเสียชีวิตระหว่างคดีอยู่ในชั้นศาล ๕ รายและเสียชีวิตระหว่างถูกจำคุก ๑ รายผลของการต่อสู้คดีทำให้ประชาชนโดยเฉพาะคนยากจนได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้ตามปกติ

๑.๔ สภาพดินทำการเกษตรเสื่อมโทรม

ศูนย์ฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมตามโครงการพระราชดำริ ระบุ ประเทศไทยมีพื้นที่ถือครองด้านการเกษตรประมาณ ๑๘๒ ล้านไร่ จากทั้งหมด ๓๒๑ ล้านไร่ แบ่งเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๗๗ ล้านไร่ ภาคกลาง ๒๗ ล้านไร่ ภาคเหนือ ๓๖ ล้านไร่ ภาคตะวันออก ๑๔ ล้านไร่ และภาคใต้ ๒๘ ล้านไร่ จากการสำรวจของกรมพัฒนาที่ดินในปี ๒๕๔๙ พบว่าในพื้นที่ถือครองด้านการเกษตร ๑๘๒ ล้านไร่ เกิดปัญหาดินเสื่อมโทรมกว่า ๑๓๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๕ ที่ดินมีสภาพเสื่อมโทรม

ดินเสื่อมโทรม คือ ดินที่มีสภาพแปรเปลี่ยนไปจากเดิม และอยู่ในสภาพที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิตทางการเกษตร คุณสมบัติของดินไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช เช่นสมบัติทางเคมีของดินมีสภาพเป็นกรดจัด เค็มจัด ทางด้านกายภาพของดินสูญเสียโครงสร้างทำให้เกิดอัดตัวแน่น ขาดความโปร่งพรุน ความอุดมสมบูรณ์ หรือปริมาณธาตุอาหารพืชลดลงและอยู่ในสภาวะไม่สมดุล กิจกรรมของจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์เกิดขึ้นยาก ปัญหาเหล่านี้เป็นอุปสรรคและข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับต่ำ สาเหตุที่ก่อให้เกิดสภาพดินเสื่อมโทรมเกิดจากการชะล้าง พังทลายของดิน และการใช้ที่ดินโดยไม่ถูกต้อง ขาดการบำรุงรักษา โดยสาเหตุสำคัญ คือ

สภาพทางนิเวศเปลี่ยนแปลงไปจากการหักล้างถางป่า เผาป่า เผาตอซัง เพื่อทำการเกษตรการทำลายสมดุลของระบบนิเวศ ทำให้ดินขาดสิ่งปกคลุม การสะสมของอินทรีย์วัตถุมีน้อย อุณหภูมิของหน้าดินสูงขึ้น การละลายตัวของวัสดุอินทรีย์ต่าง ๆ เป็นไปรวดเร็ว เมื่อกระทบกับความแรงของฝนก็ทำให้หน้าดินอัดตัวเป็นแผ่นแข็ง การไหลซึมของน้ำลงสู่ดินชั้นล่างเป็นไปโดยยาก จึงทำให้การไหลบ่าชะล้าง สูญเสียหน้าดิน และเกิดภาวะวิกฤตฝนแล้งน้ำท่วมตามมา

การใช้ดินไม่ถูกต้อง การทำการเกษตรโดยเพาะปลูกพืชใดพืชหนึ่งซ้ำซากติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่มีการปรับปรุงดินบำรุงดิน เป็นสาเหตุให้ความอุดมสมบูรณ์ของหน้าดินลดลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาดินเสื่อมโทรมในประเทศไทย ปรากฏอยู่ในสภาพดิน ๓ ประเภท คือ ดินทราย ดินลูกรังกับดินตื้น และสภาพดินเหนียว

การแก้ไขฟื้นฟูดินเสื่อมโทรม ต้องทำทั้งระบบโดยเริ่มในพื้นที่เกษตรก่อนและขยายวงออกไปให้เต็มพื้นที่ของหมู่บ้านตำบลอำเภอจังหวัดและภาค เมื่อทำได้ในบริเวณกว้างก็จะทำให้ความชื้นกลับคืนมา ฝนก็จะตกตามฤดูกาล เน้นที่สมดุลในระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม โดยน้อมนำทำการเกษตรตามแนวพระราชดำริ คือการทำเกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ การปลูกป่าทั้งป่าเศรษฐกิจและป่าธรรมชาติการรักษาระบบทางน้ำ ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ลดการใช้สารเคมี ไม่ปล่อยมลภาวะสู่อากาศ ลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทำนาในบริเวณที่ลุ่มต่ำให้มีน้ำเพียงพอ ปลูกไม้ยืนต้นบริเวณหัวไร่ปลายนา เพื่อใช้เป็นท่อน้ำซึมเบา เป็นต้น

๒. เป้าประสงค์

๒.๑ เกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ได้รับการคุ้มครองสิทธิทำกินและได้รับความช่วยเหลือตามนโยบายรัฐ

๒.๒ เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรที่ดินโดยมีสิทธิทำกินในรูปแบบที่เหมาะสม

๓. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

สภาเกษตรกรแห่งชาติเล็งเห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ปัญหาที่ดินภาคเกษตรของประเทศ จึงร่วมกับ ๑๑ หน่วยงานองค์กร เสนอการปฏิรูปที่ดินเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมเสนอให้มีกฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับที่ดินเพื่อช่วยเหลือเยียวยาและช่วยเหลือประชาชนในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมให้ลดจำนวนคดีและความรุนแรงลง กระบวนการพิสูจน์สิทธิในที่ดิน เพื่อลดความขัดแย้งและส่งเสริมให้ชุมชนร่วมกับอปท. พิสูจน์สิทธิรับรองการเข้าอยู่อาศัยและทำกินอย่างถูกกฎหมายการถือครองที่ดิน เพื่อกระจายการถือครองที่ดินไปสู่ประชาชนระดับล่าง โดยมีมาตรการการจำกัดการถือครองที่ดิน มาตรการทางภาษี มาตรการแทรกแซงราคากลไถตลาด เพื่อป้องกันการการผูกขาดที่ดิน ปฏิรูปการใช้ที่ดินโดยกำหนดพื้นที่การใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม และให้การคุ้มครองพื้นที่เกษตรและเกษตรกรรายย่อยให้มีความมั่นคงและเหมาะสม ปฏิรูประบบกรรมสิทธิ์ โดยกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อรองรับระบบการจัดการที่ดินและทรัพยากรโดยชุมชนควบคู่ไปกับระบบกรรมสิทธิ์ถือครองโดยปัจเจกและโดยรัฐ ให้มีสถาบันบริหารจัดการที่ดินเพื่อจัดระบบข้อมูลที่ดินให้เป็นสาธารณะเข้าถึงง่าย และมีหน่วยงานบริหารจัดการที่ดินทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น และปฏิรูปการบริหารจัดการที่ดิน ให้เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

๓.๑ กำหนดนโยบายการปฏิรูปที่ดินโดยเสนอให้มี ร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๔ ฉบับประกอบด้วย พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากร พระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พระราชบัญญัติภาษีที่ดินอัตราก้าวหน้า และพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม โดยมีสาระที่สำคัญ ดังนี้

๓.๑.๑ สิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรสิทธิชุมชนเป็นการอนุญาตให้ชุมชนร่วมกันบริหารจัดการ ครอบครอง และใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ เพื่อสร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัย และการใช้ประโยชน์ในที่ดินของชุมชน ซึ่งชุมชนมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด คือ

๓.๑.๑.๑ จัดตั้งคณะกรรมการสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากร และจัดตั้งสำนักงานสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี

๓.๑.๑.๒ ส่งเสริมให้ประชาชนที่รวมตัวกันเป็นชุมชนสามารถยื่นคำร้องขอรับสิทธิในการจัดการที่ดินและทรัพยากรตามหลักเกณฑ์ โดยควบคุมกันเอง ห้ามมิให้แบ่งแยกโฉนด หรือโอนสิทธิไปยังผู้อื่น ยกเว้นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยตรง

๓.๑.๑.๓ ขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินของรัฐได้ และชุมชนจัดตั้งกองทุนที่ดินของชุมชน ซึ่งจะลดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน

๓.๑.๑.๔ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้สมดุลและยั่งยืน

๓.๑.๒ ธนาคารที่ดินการจัดตั้งธนาคารที่ดิน เป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรที่ยากจนจำนวนมากในประเทศไทย ที่ไม่มีที่ดินทำกินและไม่มีที่อยู่อาศัย โดยภาครัฐไม่สามารถช่วยเหลือได้ มีสาระสำคัญ คือ

๓.๑.๒.๑ สนับสนุนช่วยเหลือคนจนให้มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

๓.๑.๒.๑ จัดตั้งธนาคารที่ดินเป็นองค์การมหาชน เพื่อให้กู้ยืมเงินซื้อที่ดิน โฉนดจอง กู้สำหรับการลงทุนพัฒนาที่ดิน หรือขยายการทำประโยชน์ จัดหาที่ดินมาให้คนจนเช่า เช่าซื้อ หรือซื้อ ทั้งโดยการเวนคืน หรือโดยการจัดซื้อ เป็นต้น

๓.๑.๒.๓ ที่ดินที่คนจนได้รับกรรมสิทธิ์ไปจากธนาคารที่ดิน ไม่สามารถแบ่งแยกให้เช่าช่วง หรือโอนไปยังผู้อื่น ยกเว้นได้รับความเห็นชอบจากธนาคารที่ดิน

๓.๑.๒.๔ ที่มาของเงินทุน มาจากรัฐเป็นทุนประเดิม และเงินอุดหนุนที่รัฐจัดให้เป็นรายปี เงินอุดหนุนมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เก็บภาษีที่ดิน เงินอุดหนุนจากภาคเอกชน เงินค่าธรรมเนียม ค่าบำรุงหรือรายได้อื่น ๆ ของธนาคาร

๓.๑.๒.๕ กิจการของธนาคารบริหารโดยคณะกรรมการธนาคารที่ดิน รวม ๑๑ คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงทางด้านการบริหารด้านการเงินการคลัง ด้านการจัดการที่ดิน หรือวิทยาการอื่นที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อกิจการของธนาคาร ผู้แทนสถาบันเกษตรกร ๒ คน ผู้ทรงคุณวุฒิ ๒ คน ที่มาจากการสรรหา ส่วนกรรมการในตำแหน่งจากภาครัฐ ๕ คน มาจากผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย และให้ผู้จัดการธนาคารเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงการคลังรักษาการตาม พ.ร.บ.

๓.๑.๓ ภาษีที่ดินอัตราก้าวหน้าเพื่อการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมไม่ให้เกิดการถือครองที่ดินกระจุกตัว และการนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น มีสาระสำคัญ คือ

๓.๑.๑.๑ ผู้เป็นเจ้าของที่ดินเกินกว่า ๕๐ ไร่ขึ้นไป ต้องเสียภาษีที่ดินที่ตนถือครองอยู่ในวันที่ ๑ มกราคมของแต่ละปี ในอัตราก้าวหน้า

๓.๑.๑.๒ จัดตั้งคณะกรรมการภาษีที่ดิน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ปลัดกระทรวงการคลัง อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้แทนของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔ คน ผู้แทนองค์กรชุมชน ๕ คน ซึ่งได้รับการสรรหาจากตัวแทนองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ๓ คน โดยประธานกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นที่ประจักษ์ในการจัดการที่ดิน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม หรือวิทยาการอื่นที่เป็นประโยชน์ เป็นกรรมการ และให้อธิการบดีกรมที่ดิน เป็นกรรมการและเลขานุการ

๓.๑.๑.๓ ฐานภาษี การคำนวณมูลค่าของที่ดิน ให้ใช้ราคาประเมินทุนทรัพย์เป็นเกณฑ์และให้เป็นไปตามราคาประเมิน

๓.๑.๑.๔ อัตราภาษีที่จัดเก็บขึ้นอยู่กับขนาดการถือครอง และประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในกรณีเป็นที่ว่างเปล่า ให้เพิ่มอัตราภาษีหนึ่งเท่าในทุกสามปี แต่จำนวนภาษีไม่เกินร้อยละหกของฐานภาษี

๓.๑.๑.๕ เมื่อจัดตั้งธนาคารที่ดินแล้ว ให้จัดสรรเงินภาษีที่ดินที่จัดเก็บได้ร้อยละ ๕๐ นำส่งให้แก่ธนาคารที่ดินภายในเดือน มีนาคมของแต่ละปี

๓.๑.๔ กองทุนยุติธรรม เกษตรกรไทยขาดความรู้เรื่องกฎหมาย ถูกเอาเปรียบหลอกลวงหรือละเมิดสิทธิ จากคนที่มีสถานภาพเหนือกว่าทั้งด้านความรู้และฐานะ ในจำนวนผู้ต้องขัง ๒.๔ แสนคน มีจำนวน ๕๐,๐๐๐ คน ที่ต้องถูกขังอยู่ในเรือนจำ เนื่องจากไม่มีเงินประกันก่อนศาลจะตัดสิน กระบวนการยุติธรรมมีลักษณะที่เป็นแบบแผนเป็นทางการ ที่ซับซ้อนการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมต้องใช้ความรู้เทคนิคทางกฎหมายและค่าใช้จ่ายทุกขั้นตอน มีสาระสำคัญคือ

๓.๑.๔.๑ ยกระดับจากระเบียบกระทรวงเป็นพระราชบัญญัติเพื่อให้กองทุนยุติธรรมมีสถานะเป็นนิติบุคคลสามารถรับช่วงสิทธิไปไล่เบี้ยกับผู้สมควรรับผิดชอบ

๓.๑.๔.๒ วัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และสนับสนุนด้านการเงินแก่ประชาชน “ผู้ยากไร้” และผู้เสียหายเป็นค่าใช้จ่ายในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เช่น ค่าประกันตัว ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าพิสูจน์สิทธิ์ ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกมากมายที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

๓.๑.๔.๓ คณะกรรมการกองทุนต้องมีสัดส่วนตัวแทนภาครัฐ นักวิชาการ และภาคประชาชน อย่างเท่าเทียมเพื่อให้การพิจารณาช่วยเหลือเป็นไปอย่างโปร่งใส

๓.๑.๔.๔ รายรับของกองทุน รัฐบาลจัดสรรให้เงินสมทบที่เป็นค่าธรรมเนียมศาล เงินสมทบจากคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เงินหรือทรัพย์สินที่จากการรับช่วงสิทธิเพื่อไล่เบี้ยกับผู้กระทำผิดอาญาหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย

๓.๒ พระราชบัญญัติสถาบันพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

ร่างพระราชบัญญัติสถาบันพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พ.ศ....เพื่อวิถิเกษตรกรรมสมดุลระบบนิเวศ และสภาพแวดล้อม ความปลอดภัยในระบบการผลิต การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกร ให้มุ่งสู่การพึ่งตนเองของเกษตรกร ชุมชน และสังคมไทย เกิดความผาสุกและความอยู่รอดของมวลมนุษยชาติโดยรวมอย่างยั่งยืนสาระสำคัญ คือ

๓.๒.๑ ให้จัดตั้ง “สถาบันพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน” (พกย.) “Sustainable Agriculture Development Institute” (SADI) เป็นองค์การอิสระ มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้การช่วยเหลือองค์กรเกษตรกร องค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ศึกษาวิจัย ระบบเกษตรกรรมยั่งยืนที่มีเกษตรกรเป็นศูนย์กลางสร้างความเข้าใจความร่วมมือทุกระดับ

๓.๒.๒ ให้มีคณะกรรมการสถาบันพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืนประกอบด้วย ๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการคัดเลือก เป็นรองประธาน๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒ คน ซึ่งได้รับเลือกจากนักวิชาการผู้มีความรู้ความสามารถและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ด้านเกษตรกรรม สิ่งแวดล้อม

วิทยาศาสตร์สุขภาพ การพัฒนาชุมชน หรือกฎหมาย ๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๗ คน ซึ่งได้รับเลือกจากเกษตรกรที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และต่อเนื่องเป็นเวลาดำเนินงานไม่น้อยกว่าห้าปี ๗) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๗ คน ซึ่งได้รับเลือกจากบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนางานด้านเกษตรกรรมยั่งยืน มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และต่อเนื่องเป็นเวลาดำเนินงานไม่น้อยกว่าห้าปี กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ติดต่อกันไม่เกินสองวาระ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายกำกับดูแลการดำเนินงาน การบริหารงาน ให้ความเห็นชอบแผนงานของสถาบัน จัดการประชุมสมัชชาเกษตรกรรมยั่งยืนแห่งชาติทุก ๒ ปี อนุมัติแผนการลงทุนแผนการเงินของสถาบัน ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับสถาบัน

๓.๓.๓ ให้มีสำนักงานของสถาบันเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับความคุ้มครองและประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่ไม่เกินร้อยละสิบของประโยชน์ตอบแทนที่กฎหมายนั้น ๆ กำหนดให้สำนักงานมีพนักงานและลูกจ้างตามความจำเป็นในการปฏิบัติงาน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถาบัน โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดมีรองผู้อำนวยการเป็นผู้ช่วย สำนักงานมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูล รวมทั้งงานอื่นที่คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการมอบหมาย

๓.๓.๔ ให้สำนักงานเสนองบประมาณรายจ่ายตามมติของคณะกรรมการต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการและสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ

๓.๓ ข้อเสนอยุทธศาสตร์เกษตรกรรมยั่งยืน

ประชากรในภาคการเกษตรลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๔.๑๘ โดยคาดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ สิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ คงมีเกษตรกรร้อยละ ๓๖.๓๐ ของประชากรทั้งหมด และมีแรงงานในภาคเกษตรทั้งหมด ๑๗.๔๑ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔๒ ของแรงงานทั้งหมด ภาคเกษตรกรรมจึงมีความสำคัญสูงต่อสังคมไทย สังคมที่มีเกษตรกรรมเป็นวิถีชีวิต เป็นฐานรองรับระบบเศรษฐกิจและสร้างความมั่นคงทางอาหารของสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้ความสำคัญกับการทำการเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อปฏิรูปภาคการเกษตร เนื่องจากการผลิตเชิงเดี่ยว ต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณท์ที่ได้มาจากเชื้อเพลิงดึกดำบรรพ์ (Fossil fuel) ทำให้เกษตรกรต้องใช้ปุ๋ยและสารเคมีการเกษตรคิดเป็นร้อยละ ๓๕ ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ในขณะที่เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ต้องใช้อาหารสัตว์ และพันธุ์สัตว์สูงถึงร้อยละ ๙๐ ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดเมื่อต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาหนี้สินที่ยากจะชำระคืนได้ ต้องสูญเสียที่ดินทำกิน ในขณะที่รัฐบาลมักใช้กลไกการสนับสนุนด้านราคาเป็นหลัก ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน ปัญหาการตกค้างของสารเคมีเงินถูกตักกลับจากต่างประเทศ และผู้บริโภคร้อยละ ๓๖ มีสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเลือดในระดับเสี่ยงและไม่ปลอดภัย การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และความเป็นธรรมมากขึ้น ตลอดจนทั่วโลกได้ปรับเปลี่ยนเพิ่มสัดส่วนของเกษตรกรรมยั่งยืนมากขึ้นตามลำดับเกษตรกรรมยั่งยืนจึงเป็นคำตอบของการปฏิรูปภาคเกษตรของไทยโดยข้อเสนอมีสาระสำคัญ คือ

๓.๓.๑ ยุทธศาสตร์การขยายผู้ผลิตผู้บริโภคและการตลาด โดยให้บทบาทภาคประชาชนเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก

๓.๓.๑.๑ จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนระดับชาติ โดยให้มีตัวแทนขององค์กรเกษตรกรที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างน้อยกึ่งหนึ่ง คณะกรรมการมีหน้าที่ในการอนุมัติแผนงาน โครงการ แผนปฏิบัติการ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จากการสนับสนุนงบประมาณของรัฐหรือแหล่งทุนอื่น ๆ

๓.๓.๑.๒ กำหนดเป้าหมายพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน และตลาดท้องถิ่น ตลาดเกษตรกร หรือตลาดอื่น ๆ ที่สนับสนุนผลผลิตเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

๓.๓.๑.๓ สนับสนุนให้ภาคประชาชนเป็นผู้ดำเนินงานมาตรฐานเกษตรกรรมยั่งยืน/เกษตรกรรมอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการผลิตเพื่อการบริโภคภายใน การบริโภคในท้องถิ่นและการส่งออก

๓.๓.๒ ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พื้นที่เกษตรยั่งยืนในระดับท้องถิ่น

๓.๓.๒.๑ กำหนดเป้าหมายการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน/เกษตรอินทรีย์ รวมทั้งตลาดและการกระจายผลผลิตในระดับภูมิภาค และระดับจังหวัดหรือเขตการปกครอง การปกครองส่วนท้องถิ่นตามความเหมาะสม เพื่อสร้างหลักประกันในการจัดสรรงบประมาณไปสู่พื้นที่ที่มีการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๓.๓.๒.๒ กำหนดให้มีกลไกในรูปแบบคณะกรรมการ คณะทำงานในระดับพื้นที่เพื่อพิจารณาแผนปฏิบัติการ งบประมาณในการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ทั้งนี้อย่างน้อยกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการให้มีสัดส่วนขององค์กรเกษตรกร องค์กรสาธารณะประโยชน์ และสถาบันวิชาการในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมยั่งยืน

๓.๓.๒.๓ สร้างกลไกการทำงานอย่างสอดคล้องประสานกันระหว่างกลไกระดับชาติกับกลไกเชิงพื้นที่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

๓.๓.๓ ยุทธศาสตร์บริหารจัดการของภาครัฐที่เอื้ออำนวยและลดอุปสรรคเพื่อสนับสนุนเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย

๓.๓.๓.๑ สนับสนุนการแก้ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานให้กับเกษตรกรรายย่อย เช่น การแก้ปัญหาพื้นฐานเรื่องที่ดินทำกิน การจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็ก การส่งเสริมและขยายผลการพึ่งพาตนเองด้านพลังงาน เพื่อขยายผลเกษตรกรรมยั่งยืนและเกษตรอินทรีย์

๓.๓.๓.๒ ดำเนินการให้มีการแก้ปัญหาหนี้สินของเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการผลิตเชิงเดี่ยวและผลที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการเกษตรของรัฐ เพื่อเริ่มต้นเกษตรกรรมยั่งยืน

๓.๓.๓.๓ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความบกพร่องของภาครัฐซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเกษตรกรรมอินทรีย์ เช่น การแก้ปัญหาการปนเปื้อนทางพันธุกรรมซึ่งเกิดขึ้นในหลายชนิดพืช การแก้ปัญหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืช หรือสารเคมีที่เป็นพิษภัยต่อแมลงที่มีประโยชน์และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๓.๓.๓.๔ แก้ไขปัญหาข้อจำกัดของระเบียบราชการ ปรับปรุงมาตรการทางการเงินการคลัง และระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนเช่น ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ

๓.๓.๓.๕ แก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย

๓.๓.๔ ยุทธศาสตร์สนับสนุนการจัดการความรู้ การวิจัย และการพัฒนานวัตกรรมแบบมีส่วนร่วม

๓.๓.๔.๑ สนับสนุนการวิจัย พัฒนาและปรับปรุงพันธุ์พืชเพื่อให้เกษตรกรสามารถเป็นนักปรับปรุงพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ (Farmer as Breeder)

๓.๓.๔.๒ พัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน การควบคุมศัตรูพืช เครื่องจักรกลขนาดเล็ก และอื่น ๆ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เกษตรกรมีส่วนร่วม (Participatory Technology Development)

๓.๓.๔.๓ สนับสนุนบทบาทของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืน ตลอดจนการจัดการความรู้ที่เกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืน

๓.๓.๔.๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งของศูนย์เรียนรู้เกษตรกรรมยั่งยืนขององค์กรเกษตรกร ชุมชนท้องถิ่น ราษฎรชาวบ้าน เพื่อทำหน้าที่ทั้งในการถอดบทเรียนองค์ความรู้ ตลอดจนทำหน้าที่เผยแพร่ ฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืนแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป

๓.๓.๔.๕ จัดฝึกอบรมแก่ทายาทเกษตรกร และเกษตรกรรุ่นใหม่

๓.๓.๕ ยุทธศาสตร์เพื่อจัดตั้งสถาบันเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อสนับสนุนบทบาทการทำงานของภาคประชาชน

โดยสถาบันดังกล่าวต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐราว ๗๐๐-๑,๐๐๐ ล้านบาทต่อปีโดยเป็นสถาบันที่สามารถทำงานคู่ขนานกับภาครัฐซึ่งเป็นการเสริมพลังของกันและกัน คณะกรรมการบริหารของสถาบันซึ่งนอกจากมีหน่วยงานของรัฐแล้ว จะต้องมีการบริหารที่มาจากเกษตรกร ชุมชน องค์กรสาธารณะประโยชน์ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างน้อยก็หนึ่ง สถาบันมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

๓.๓.๕.๑ สนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับนโยบายเกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อให้สามารถรู้เท่าทันและพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในระดับโลก ภูมิภาค และระดับประเทศ

๓.๓.๕.๒ สนับสนุนการวิจัย การพัฒนา หรือสนับสนุนโครงการที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรมหรือสามารถใช้ประโยชน์เป็นต้นแบบเพื่อให้เกิดการพัฒนาและขยายผลเกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืนทั้งในด้านการผลิต การตลาด และอื่น ๆ

๓.๓.๕.๓ สนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรต่าง ๆ ของภาครัฐ เอกชน องค์กรสาธารณะประโยชน์ ชุมชน และเกษตรกรที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน

๓.๓.๕.๔ รวบรวมสถิติและข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืน ตลอดจนประเมินผลความคืบหน้าในการดำเนินการของโครงการและแผนงานต่าง ๆ

๓.๓.๕.๕ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนให้มีการขยายผลการผลิต การตลาด และขยายผลผู้บริโภคเกษตรกรรมยั่งยืนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓.๔ ส่งเสริมเกษตรกรรมมีสิทธิในที่ดินทำกินตามรูปแบบที่เหมาะสมโดยจัดทำโครงการนำร่องต้นแบบจังหวัดละ ๑ พื้นที่ต่อปี

แนวทางในการดำเนินการ โดยให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดกฎ ระเบียบ สิทธิการทำกินแก่เกษตรกรในรูปแบบที่เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ เช่น โฉนดชุมชน, สทก. สปก. ฯลฯ

กลยุทธ์ที่ ๒ | การพัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบชลประทานเพื่อเกษตรกรรม

๑. สถานการณ์ปัญหา

ประการแรก โดยข้อเท็จจริงมีปริมาณน้ำตามธรรมชาติบนดินในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ละปีมาเพียงพอ สาเหตุหลักของปัญหาภัยแล้งของทั้งสองภาค จึงมิได้อยู่ที่ประเด็นมีฝนตกน้อย หรือมีปริมาณน้ำต้นทุนน้อยไม่เพียงพอ แต่เป็นเพราะขาดโครงสร้างพื้นฐานทางการชลประทานเพื่อการเก็บกักน้ำไว้ในช่วงฤดูแล้งอย่างเพียงพอ และขาดการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพสิ่งที่สำคัญคือแหล่งน้ำชลประทานที่ก่อสร้างไว้เดิมเป็นระยะเวลานาน ประตูกักเก็บน้ำ คู คลองส่งน้ำชำรุดควรซ่อมแซมเพื่อสามารถใช้ประโยชน์ นอกจากนั้น แหล่งน้ำธรรมชาติ ห้วย หนอง คลอง บึงที่ดินเงินกักเก็บน้ำได้ปริมาณน้อย ควรขยาย ขุดลอก เพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร

การขยายพื้นที่ชลประทานที่ผ่านมาเป็นไปอย่างล่าช้า ข้อมูลกรมชลประทาน ปี ๒๕๕๐ มีพื้นที่ชลประทาน เพิ่มขึ้น ๑๔๙,๘๙๓ ไร่ ส่วนในปี ๒๕๕๓ มีจำนวนพื้นที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้น ๖๒๐,๘๕๗ ไร่ จะเห็นได้ว่าระยะเวลา ๔ ปีที่ผ่านมาพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น จำนวน ๑,๒๐๐,๐๐๐ ไร่ หรือเฉลี่ยปีละ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการพัฒนาด้านการเกษตร เนื่องจากการก่อสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ ถูกกระแสต่อต้านเรื่องการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ของประเทศซึ่งเหลืออยู่น้อย และคัดค้านงบประมาณ

ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ของโลกที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฤดูกาล และช่วงระยะเวลาของแต่ละฤดูกาล มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงในระยะเวลาที่ยาวนานมากขึ้น

ประการที่สาม นอกเหนือจากความเป็นไปได้ที่จะเพิ่มปริมาณน้ำบนดินภายใต้แผนงานเพิ่มพื้นที่ชลประทานของกรมชลประทานข้างต้น มีข้อมูลจากกรมทรัพยากรน้ำบาดาลชี้ว่า ปัจจุบันมีการนำน้ำใต้ดินซึ่งมีปริมาณมากกว่าน้ำบนดินถึงประมาณ ๒๔ เท่า ขึ้นมาใช้เพียงร้อยละ ๑๑ เท่านั้น

ประการที่สี่ เกษตรกรขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการน้ำและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การใช้ฐานข้อมูล สารสนเทศ เพื่อการวางแผนการผลิต

ประการที่ห้า มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านน้ำมากเกินไปและขาดการบูรณาการ เช่น เนื่องจากน้ำมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานได้แก่ กรมชลประทาน, สำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร กรมทรัพยากรน้ำ, กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)

๒. เป้าประสงค์

๒.๑ ขยายพื้นที่ชลประทานเพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน ร้อยละ ๒๐ เป็นร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ทำการเกษตรทั่วประเทศ

๒.๒ รูปแบบ วิธีการ ในการดำเนินการให้มีอ่างน้ำขนาดต่าง ๆ ต้องเป็นการผสมผสานทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยการมีส่วนร่วมของเกษตรกร คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น บูรณาการความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยยึดถือความสำเร็จตามเป้าหมายในพื้นที่เป็นสำคัญ

๒.๓ ให้การบริหารจัดการน้ำเป็นวาระแห่งชาติและ/หรือจัดตั้งหน่วยงานเพื่อการบริหารจัดการน้ำอย่างเบ็ดเสร็จ ระยะเวลาดำเนินการ ๖ ปี ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมป่าไม้ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๔. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

๔.๑ การพัฒนาแหล่งน้ำชลประทานเดิม และแหล่งน้ำธรรมชาติเดิมให้สามารถเพิ่มปริมาณกักเก็บน้ำ

๔.๑.๑ การพัฒนาแหล่งน้ำและโครงการชลประทานเดิม แหล่งน้ำและโครงการชลประทานที่ก่อสร้างมานานและมีสภาพชำรุดทรุดโทรมเสียหายมาก ควรจะต้องถูกนำมาใช้ เพื่อดำเนินการซ่อมแซมปรับปรุงโครงการนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพดีเหมือนเดิมที่ออกแบบไว้ จะทำให้ได้น้ำชลประทานที่รั่วซึมเสียหายไปกลับคืนมาใช้ในพื้นที่การเกษตรทำให้น้ำได้เพิ่มขึ้น แหล่งเก็บกักน้ำขนาดต่าง ๆ ที่ก่อสร้างมานานแล้วต้องนำมาศึกษาความคุ้มค่าในการที่จะดำเนินการขุดลอกเอาดินตะกอนเหนือระดับเก็บกักที่สามารถนำไปใช้งานได้ออกไป เพื่อที่สามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มมากขึ้น มาตรการนี้หากวิเคราะห์ดำเนินการแล้วคุ้มค่า ควรจะต้องเร่งดำเนินการโดยด่วน

๔.๑.๒ ให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลการส่งน้ำบำรุงรักษาซ่อมแซมสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมดูแลรักษาระบบชลประทานเพิ่มมากขึ้น โดยการปลูกจิตสำนึกของตัวเกษตรกรเอง รวมถึงการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนรวมและดูแลระบบการส่งน้ำและการบำรุงรักษา ให้เกษตรกรตระหนักด้วยว่าระบบชลประทานนั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการทำการเกษตร หากรักษาระบบชลประทานให้มีสภาพดีมีอายุการใช้งานยาวนาน ก็หมายถึงการมีน้ำชลประทานให้ทำการเกษตรได้เพียงพอเพิ่มผลผลิตส่งผลให้รายได้จากการเกษตรสูงขึ้นตามมา

๔.๑.๓ สนับสนุนให้มีการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่มีอยู่ในพื้นที่โดยชุมชนและองค์กรในท้องถิ่น มีส่วนร่วมขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง เดิมที่ตื้นเขินให้สามารถขยายพื้นที่กักเก็บน้ำใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์โดยท้องถิ่นต้องมีแผนงานในการบำรุงรักษาให้สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มประสิทธิภาพ ชุมชนร่วมกันจัดสรรน้ำเพื่อการทำการเกษตร การบริโภค และการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศน์ ทั้งนี้ ควรส่งเสริมให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง เพื่อเร่งรัดการสร้างพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทยมากขึ้น

๔.๒ เพิ่มแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๔.๒.๑ การก่อสร้างและพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำขนาดต่าง ๆ รวมทั้งโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

(ก) ศึกษาความเหมาะสมการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ขนาดใหญ่ในพื้นที่ พร้อมระบบส่งน้ำเพื่อการเกษตร ควรจะต้องนำพิจารณาศึกษาความเหมาะสมและเตรียมความพร้อมโครงการแหล่งต่าง ๆ หากได้รับอนุมัติจะสามารถดำเนินการได้โดยเร็ว

(ข) การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ขนาดกลาง ขนาดไม่เกิน ๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรพร้อมระบบการส่งน้ำเพื่อการเกษตรโดยใช้ข้อมูล เทคโนโลยี ต่าง ๆ เช่น GPS แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศเพื่อให้ทราบข้อมูลที่แท้จริง ซึ่งนอกจากจะสามารถใช้น้ำเพื่อการเกษตรแล้วยังมีประโยชน์โดยพื้นที่ในภาคเหนือเพื่อเป็นการชะลอน้ำต้นทางเพื่อมิให้เกิดอุทกภัยส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อการกักเก็บน้ำในพื้นที่โดยการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดกลางมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถก่อสร้างได้มากกว่าแหล่งน้ำขนาดใหญ่ในมุมมองงบประมาณและการสูญเสียป่าไม้ไม่น้อยกว่า

(ค) ในส่วนการก่อสร้างและพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็ก สนับสนุนให้มีการก่อสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็กในหมู่บ้าน/ชุมชน และในไร่นาของเกษตรกรเพื่อสำรองกักเก็บไว้ใช้สนับสนุนการทำการเกษตรช่วงฝนทิ้งช่วงหรือเพื่อใช้ปลูกพืชใช้น้ำน้อย เลี้ยงปศุสัตว์ เป็นต้น โดยกรณีพบปัญหาพื้นที่ดินไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ ควรพิจารณาใช้วัสดุรองพื้นที่เหมาะสม แล้วคุ้มค่าแก่การลงทุน

๔.๒.๒ การใช้น้ำใต้ดินเสริมในกรณีที่ขาดแคลนน้ำชลประทานเป็นช่วง ๆ เมื่อเริ่มทำการเกษตรไปแล้วควรมีการพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดิน ทั้งประเภทบ่อน้ำตื้นและบ่อบาดานแบบลึก เพื่อนำน้ำใต้ดินมาใช้งานเสริมเป็นครั้งคราวในช่วงฝนทิ้งช่วง เพื่อจะเป็นหลักประกันให้เกษตรกรมั่นใจว่าจะไม่เกิดความเสียหายต่อผลผลิตนอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการปลูกพืชใช้น้ำน้อยเพิ่มรายได้ด้วย โดยแนวทางนี้ จะต้องศึกษาให้ชัดเจนถึง ว่ามีปริมาณน้ำใต้ดินที่สามารถจะนำมาใช้งานได้เท่าไร รวมทั้งมีคุณภาพน้ำเหมาะสมในการใช้งานหรือไม่เพียงใด

๔.๒.๓ การส่งน้ำแบบ pumping (สูบน้ำ) โดยปกติระบบการชลประทานในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นการส่งน้ำแบบ gravity โดยอาศัยแรงดึงดูดโลก ส่งน้ำจากที่สูงไปสู่ที่ต่ำ เพราะประหยัดพลังงานในการส่งน้ำ และค่าใช้จ่ายในการส่งน้ำไม่แพง แต่หากมีความจำเป็นต้องส่งน้ำจากที่ต่ำไปสู่ที่สูงโดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ เพื่อสนับสนุนการเกษตรในพื้นที่สูงได้ ก็จำเป็นต้องใช้มาตรการส่งน้ำแบบ pumping หากสนับสนุนให้มีการนำพลังงานแสงอาทิตย์มาดำเนินการรวมกับระบบท่อมาใช้เสริมในกรณีที่ไม่มีความจำเป็นต้องสูบน้ำในพื้นที่สูงนั้นได้ ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นนั้น บ่งชี้ได้อย่างชัดเจนว่ามีปริมาณน้ำต้นทุนเพียงพอที่จะสามารถจะดำเนินการได้ เพียงแต่จะต้องพิจารณาถึงลักษณะการผลิตและผลผลิตการเกษตรที่ได้นั้น จะต้องให้ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อต้นทุนการลำเลียงน้ำโดยวิธีดังกล่าวไปใช้งานด้วย

๔.๒.๔ การเพิ่มปริมาณน้ำโดยการเคลื่อนย้ายมวลน้ำจากพื้นที่ที่มีปริมาณมากเกินไป ไปใช้งานหรือไปเก็บกักไว้ในพื้นที่ที่ปริมาณน้ำน้อย เช่น การนำน้ำจากลุ่มเจ้าพระยา ไปสู่พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผ่านอุโมงค์ หรือระบบท่อ หรือวิธีการอื่น ๆ ที่เหมาะสม ปัญหาอุทกภัยและการขาดแคลนที่เกิดจากการกระจายตัวของน้ำฝนและน้ำท่าที่ไม่สม่ำเสมอตลอดปีได้ การใช้แหล่งเก็บน้ำเดิมที่มีอยู่ พร้อมทั้งก่อสร้างแหล่งเก็บกักน้ำใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น จากนั้นจะก่อสร้างโครงข่ายเชื่อมโยงแหล่งน้ำต่าง ๆ เข้าด้วยกันสร้างระบบแพร่กระจายน้ำเพื่อส่งลำเลียงน้ำนั้น ๆ ไปพักตัวอยู่ที่ห้วย หนอง บึง แหล่งน้ำขนาดเล็กตามธรรมชาติ รวมทั้งสระเก็บน้ำประจำแปลงการเกษตรของเกษตรกร จะทำให้มีปริมาณน้ำใช้ในทุกฤดูแล้งเพิ่มขึ้นและแก้ไขปัญหาพื้นที่แห้งแล้งซ้ำซากได้

๔.๓ พัฒนาประสิทธิภาพการใช้น้ำและระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

๔.๓.๑ การสนับสนุนและเผยแพร่องค์ความรู้ในการประหยัดและใช้น้ำอย่างคุ้มค่ากับผลผลิตทางการเกษตรที่ได้ในวิธีการต่าง ๆ อย่างจริงจังให้ได้ผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนปลูกจิตสำนึกการใช้น้ำอย่างประหยัด เพราะหากปล่อยให้มีการใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือยต่อไปแล้วแม้จะเร่งสร้างแหล่งเก็บกักน้ำเพิ่มขึ้นยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำได้ มาตรการการใช้น้ำอย่างประหยัดนี้อาจต้องมีการพิจารณาหาเทคโนโลยีการส่งน้ำที่มีการสูญเสียน้ำชลประทานให้น้อยลงมาใช้งานบ้าง เช่น ระบบ Micro-irrigation ระบบสปริงเกอร์ ระบบน้ำหยดในพืชที่อายุสั้น ในด้านการทำนาเผยแพร่การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง เพื่อถนอมดินโดยไม่ต้องใช้สารเคมี ฯลฯ

๔.๓.๒ ให้มีการรวมกลุ่มผู้ใช้น้ำทั้งในพื้นที่ชลประทาน และพื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติมีการวางแผนปลูกการเก็บเกี่ยว บำรุงรักษาซ่อมแซมระบบชลประทานร่วมกัน โดยเฉพาะการวางแผนปลูกร่วมกันตามแนวพื้นที่คลองส่งน้ำชลประทานแต่ละคลองส่งน้ำไม่พร้อมกันทำให้สามารถวางแผนการส่งน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นเกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์จากคลองส่งน้ำชลประทานควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบำรุงรักษา ซ่อมแซม ขุดลอก ทั้งร่วมลงแรงหรือทุนทรัพย์ที่จำเป็น

๔.๓.๓ จัดตั้งหน่วยงานเพื่อการบริหารจัดการน้ำอย่างเบ็ดเสร็จ ให้การบริหารจัดการน้ำเป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจากน้ำมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ได้แก่ กรมชลประทานมีหน้าที่ในการควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการบริหารงานก่อสร้างของโครงการชลประทานขนาดใหญ่ สำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร สนับสนุนเกี่ยวกับการก่อสร้างปรับปรุง ซ่อมแซมแหล่งน้ำ ในเขตปฏิรูปที่ดิน กรมทรัพยากรน้ำ เสนอแนะการจัดทำนโยบาย แผนการบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู และเสนอมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีหน้าที่ในการเสนอแนะ ฎระเบียบและมาตรฐานต่าง ๆ ในการบริหารจัดการน้ำบาดาล สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร

(องค์การมหาชน)ซึ่งมีหน้าที่ในการวิจัย พัฒนา บริการ และเผยแพร่เทคโนโลยีด้านการจัดการทรัพยากรน้ำและการเกษตร หากได้มีการรวบรวมหน่วยงานที่รับผิดชอบน้ำเพื่อการเกษตรทั้งระบบจะทำให้ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตรทุกปัญหา และทุกพื้นที่ ได้รับการแก้ไขจากผู้รับผิดชอบหน่วยงานเดียว และให้ถือว่าปัญหาเรื่องน้ำเพื่อการเกษตรเป็นวาระแห่งชาติ ที่ต้องให้ความสำคัญ

กลยุทธ์ที่ ๓ | การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการเกษตร

๑. สถานการณ์ปัญหา

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญอย่างมากต่อการเกษตร ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานหลักในการทำการเกษตร ที่ผ่านมามีการใช้มากกว่าการสร้างทดแทนหรือใช้มากกว่าที่ธรรมชาติจะฟื้นตัวได้ทัน จนทำให้เสื่อมโทรมหรือสูญสลายไป ยกต่อการที่จะให้กลับคืนเป็นเช่นเดิมได้ในระยะเวลาอันสั้น ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศการเพิ่มขึ้นของประชากร การพัฒนาประเทศ การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม จนก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการทำการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นดินที่เสื่อมสภาพ น้ำเน่าเสีย เกิดภัยธรรมชาติ อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง นอกจากนี้การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยการเพิ่มพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและขยายพื้นที่ก็เป็นการบุกรุกพื้นที่ป่า การใช้สารเคมีปริมาณมากทั้งปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชก็มีส่วนเป็นสารตกค้างทำลายความอุดมสมบูรณ์ของดินและทำลายความหลากหลายทางชีวภาพในที่สุดรวมทั้งการไม่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างจริงจังเพื่อช่วยสร้างความสมดุลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นไปอย่างยั่งยืนลดมลพิษจึงส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง นอกจากนี้เครื่องมือที่จะเป็นกลไกต่าง ๆ ในการควบคุมดูแล ทั้งกฎระเบียบและการบังคับใช้กฎหมายก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งความย่อหย่อนของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้แนวโน้มปัญหาจะรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑.๑ ทรัพยากรป่าไม้ ป่าไม้เป็นแหล่งต้นน้ำ ก่อเกิดชีวิตพืชและสัตว์ และเป็นที่พักพิงให้ประโยชน์แก่มนุษย์ ช่วยรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยที่ผ่านมามีการทำลายเป็นจำนวนมากถึงประมาณ ๖๙ ล้านไร่ โดยลดลงจาก ๑๓๑ ล้านไร่ในปี ๒๕๐๔ หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓ เหลือ ๑๐๗.๖ ล้านไร่ในปี ๒๕๕๒ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๓.๖ และ ๑๐๒ ล้านไร่ในปี ๒๕๕๗ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๗ ของพื้นที่ประเทศอันมีสาเหตุสำคัญมาจาก การบุกรุกพื้นที่ป่า การลักลอบตัดต้นไม้ที่ผิดกฎหมาย และการเกิดไฟป่า ที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ จากข้อมูลสถิติการทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ พบว่ามีการบุกรุกแผ้วถางป่าเป็นพื้นที่ ๒๒,๖๗๖ ไร่ ถูกจับกุมดำเนินคดี ๔,๖๓๓ คดี นอกจากนี้สถิติของกรมป่าไม้ ยังพบว่าการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ในรอบปี ๒๕๕๒ (ตุลาคม ๒๕๕๑-กันยายน ๒๕๕๒) เป็นพื้นที่ ๑๙,๖๐๕ ไร่ มูลค่าความเสียหายรวมทั้งสิ้น ๑,๓๑๙ ล้านบาท (ที่มา: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ๒๕๕๒, กรมป่าไม้ ๒๕๕๓ก., กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ๒๕๕๓., กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ๒๕๕๓ก.) จากพื้นที่ป่าที่ลดลงอย่างต่อเนื่องได้ส่งผลกระทบต่อความสมดุลระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพแหล่งต้นน้ำลำธารลดลงเป็นเหตุให้เกิดภัยพิบัติ อุทกภัย ภัยแล้ง วาตภัย ดินโคลนถล่ม กระทบต่อการทำการเกษตร ความมั่นคงทางอาหารและพลังงานทดแทน

๑.๒ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พื้นที่ป่าชายเลนเป็นแหล่งผลิตอินทรีย์และธาตุอาหารที่สำคัญของสัตว์น้ำ เป็นที่อยู่อาศัยและอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งปัจจุบันพื้นที่ป่าชายเลนในประเทศไทย ข้อมูลจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งปี ๒๕๕๒ มีประมาณ ๑.๕ ล้านไร่คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ ของพื้นที่ประเทศ ลดลงจากปี ๒๕๔๓ ที่มีจำนวน ๑.๕๗ ล้านไร่ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการพัฒนาการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว การก่อสร้างโรงงานอาหารสำเร็จรูปจากสัตว์น้ำ การทำเหมืองแร่ การทำนาเกลือและบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ และการทำประมง โดยขาดการควบคุมอย่างเหมาะสมรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอันได้แก่ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ในอนาคตมีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรุนแรงทั้งจากปัญหาชายฝั่งถูกกัดเซาะและแนวโน้มการเพิ่มสูงขึ้นของระดับน้ำทะเลซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยตรงทรัพยากรสัตว์น้ำลดลงค่าใช้จ่ายในการออกทำประมงในทะเลแต่ละเที่ยวสูงขึ้นเนื่องจากต้องเพิ่มระยะเวลาในการทำประมงเพื่อให้ได้สัตว์น้ำในปริมาณเท่าเดิม ทำให้เกิดความสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวประมงที่ทำการประมงด้วยเครื่องมือที่ต่างกัน เช่นประมงพื้นบ้านกับประมงพาณิชย์ ส่วนสถานการณ์ในภาพรวมของแนวปะการังอยู่ในสภาพดีปานกลาง จากการสำรวจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พบว่าแนวปะการังด้านทะเลอันดามันมีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าแนวปะการังด้านฝั่งอ่าวไทย สถานการณ์ปัญหาปะการังเสื่อมโทรมลงส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาการท่องเที่ยว และน้ำเสียรวมถึงปริมาณตะกอนที่ไหลลงมาจากฝั่ง ส่วนปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลยังเกิดขึ้นในทุกจังหวัดชายฝั่งทะเล จากข้อมูลรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ปี ๒๕๕๓ พบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ที่สูญเสียจากการกัดเซาะชายฝั่งไปแล้วประมาณ ๑๑,๓๐๐ ไร่ โดยในพื้นที่อ่าวไทยตอนบนมีอัตราการกัดเซาะรุนแรงระดับวิกฤติโดยบางแห่งมีอัตราการกัดเซาะมากกว่า ๕ เมตรต่อปีมีทั้งสิ้น ๑๓ จังหวัด คือจันทบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ กรุงเทพฯ สมุทรสาคร เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส ระยะทางรวม ๒๐๗ กิโลเมตร (ร้อยละ ๑๒) สำหรับชายฝั่งทะเลอันดามัน มีพื้นที่วิกฤติที่มีอัตราการกัดเซาะมากกว่า ๕ เมตรต่อปี ใน ๕ จังหวัด คือ ระนอง ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล รวมระยะทางรวม ๒๓ กิโลเมตร (ร้อยละ ๒)

๑.๓ ทรัพยากรดินดินเป็นทรัพยากรธรรมชาติพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ พืช สัตว์ และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ รวมทั้งมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศไทย เนื่องจากส่วนใหญ่ใช้เพื่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งหากขาดการจัดการที่ดีจะส่งผลให้ดินเสื่อมโทรมก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบการผลิต จากการประเมินพื้นที่เสื่อมโทรมของดินประเทศไทยในปี ๒๕๕๐ ของกรมพัฒนาที่ดินพบว่า มีพื้นที่เสื่อมโทรมแบ่งออกเป็น ๔ ระดับ คือ ๑) พื้นที่เสื่อมโทรมระดับดูลธรรมชาติ มีเนื้อที่ ๑๕๑ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๔๗.๒๙ ของพื้นที่ประเทศ ๒) พื้นที่เสื่อมโทรมระดับเฝ้าระวัง มีเนื้อที่ ๑๓๒.๗ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๔๑.๔๗ ของพื้นที่ประเทศ ๓) พื้นที่เสื่อมโทรมระดับรุนแรง มีเนื้อที่ ๓๕.๗ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๑๘ ของพื้นที่ประเทศ ๔) พื้นที่เสื่อมโทรมระดับวิกฤติ มีเนื้อที่ ๐.๑๘ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๖ ของพื้นที่ประเทศ สาเหตุสำคัญที่ทำให้พื้นที่ดินเสื่อมโทรมนอกจากการเสื่อมโทรมตามธรรมชาติแล้ว ยังเกิดจากการกระทำของมนุษย์เป็นสาเหตุหลักทำให้ไม่อาจใช้ประโยชน์จากดินได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งการตัดไม้ทำลายป่า การเผาป่า การปลูกพืชและเตรียมดินอย่างไม่ถูกวิธี หรือการปลูกพืชบางชนิดที่ทำให้ดินเสื่อมเร็ว การเผาป่าไม้หรือต่อข้าวในนา เมื่อดินเสื่อมมากการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการทำเกษตรกรรมก็เพิ่มสูงขึ้นตาม จากการสำมะโนการเกษตรของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี๒๕๕๖ พบว่ามีการใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย ๕๗.๓ กก./ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๓๖ และ ๒๕๔๖ ที่มีอัตราการใช้เฉลี่ย ๓๓.๙ และ ๔๑.๘ กก./ไร่ ตามลำดับ

๑.๔ ทรัพยากรน้ำ น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สิ่งมีชีวิตทุกชนิดสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ต้องอาศัยน้ำ นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญทั้งภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการปัจจุบันคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ ทั่วประเทศทั้งแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำทะเล กำลังประสบปัญหาความเสื่อมโทรม อันเนื่องมาจากการปนเปื้อนของสารพิษต่าง ๆ ที่มาจากบ้านเรือนแหล่งพักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรม

และสารเคมี ยาปราบศัตรูพืชในภาคเกษตรกรรม โดยมีผลทำให้แหล่งน้ำเสื่อมคุณภาพและเน่าเสียจนเกิดผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษแจ้งว่าคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักต่าง ๆ มีแนวโน้มลดลงตลอดเวลา บางพื้นที่มีความเสื่อมโทรมเกินมาตรฐานการใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภคของแหล่งน้ำประเภท ๔ คือ มี DO ต่ำกว่า ๒ มิลลิกรัม/ลิตร ค่า BOD มากกว่า ๔ มิลลิกรัม/ลิตร และค่ารวมแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์ม สูงกว่า ๒๐,๐๐๐ เอ็มพีเอ็น/๑๐๐ มิลลิลิตร ส่วนคุณภาพของแหล่งน้ำใต้ดิน ก็มีปัญหามาจากการปนเปื้อนของน้ำเสียจากกองขยะและสารเคมีจากการเกษตรที่เป็นพิษตกค้างด้วยเช่นกัน จากรายงานสถิติรายปีประเทศไทยปี ๒๕๕๗ ปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ปี ๒๕๕๖ จำนวน ๗๓,๓๕๕ ตัน/วัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๕ ที่มีจำนวน ๔๓,๔๓๓ ตัน/วัน และปี ๒๕๕๔ จำนวน ๔๓,๗๙๙ ตัน/วัน และขยะทั่วประเทศได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลประมาณ ๕.๙๗ ล้านตันต่อวันหรือเพียงร้อยละ ๔๐ ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ นอกจากนี้มีการนำขยะชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ ๓.๔๕ ล้านตันหรือร้อยละ ๒๓ นอกจากนี้คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น อ่าวชลบุรี เกาะลอย หาดพัทยา บางแสน จังหวัดชลบุรี และจังหวัดภูเก็ต มีคุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรมกว่ามาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลเพื่อการว่ายน้ำ มีค่ารวมแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์มสูงกว่า ๑๙,๐๐๐ เอ็มพีเอ็น/๑๐๐ มิลลิลิตร (ค่ามาตรฐาน ๑,๐๐๐ เอ็มพีเอ็น/๑๐๐ มิลลิลิตร)

๑.๕ ความหลากหลายทางชีวภาพ ในอดีตประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งชนิดพันธุ์และปริมาณ หรืออาจกล่าวได้ว่ามีความหลากหลายทางชีวภาพสูง แต่ในปัจจุบันพบว่า ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคามอย่างต่อเนื่องจากสาเหตุสำคัญคือ การทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของระบบนิเวศ เช่น การตัดไม้ทำลายป่าและการเผาป่า การขุดหรือถมแหล่งน้ำตามธรรมชาติต่าง ๆ การเน่าเสียของแม่น้ำลำคลอง การปรับเปลี่ยนป่าชายเลนเป็นพื้นที่เลี้ยงกุ้ง การเปลี่ยนพื้นที่ป่าพรุเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ พืชสวน การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างไม่เหมาะสม ไร้ขีดจำกัด และผิดกฎหมาย เช่น การลักลอบค้าสัตว์ป่า พืชป่า รวมถึงการล่าสัตว์ป่า การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการแพร่ระบาดของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในอัตราที่สูงมาก โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ พบว่ามีการจับกุมการกระทำความผิดด้านสัตว์ป่ามากถึง ๔๑๕ คดี ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จับกุม ๔๑๖ คดี (ที่มา: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ๒๕๕๓)

๑.๖ ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องไม่มีประสิทธิภาพส่งผลให้การกำหนดเครื่องมือและกลไกในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นแบบแยกส่วนระบบการจัดการข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังไม่เป็นมาตรฐาน ไม่ครอบคลุมและขาดการเชื่อมโยงกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมกฎหมายมีลักษณะของการบริหารจัดการทรัพยากรรายสาขาขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ขาดความเป็นธรรมและไม่โปร่งใสนอกจากนี้ยังมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจในการบริหารจัดการของภาครัฐในขณะที่เกิดช่องว่างทางนโยบายในการบูรณาการระหว่าง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจประกอบกับความอ่อนแอของกลไกการจัดการสิ่งแวดล้อมและการบังคับใช้กฎหมายและความไม่มีประสิทธิภาพของเครื่องมือกำกับและควบคุมในการบรรเทาผลกระทบของโครงการขนาดใหญ่ แม้โครงการพัฒนาเหล่านี้จะตอบสนองเป้าหมายทางเศรษฐกิจและเพิ่มรายได้แต่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมหลายประการดังเช่นกรณีปัญหามลพิษในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียงจังหวัดระยองซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเติบโตของอุตสาหกรรมโดยขาดการควบคุมการปล่อยมลพิษให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนดก่อให้เกิดมลพิษด้านอากาศเกินมาตรฐานคุณภาพอากาศในบางจุดตรวจวัดการปนเปื้อนโลหะหนักและสารอินทรีย์ระเหยง่ายของน้ำผิวดิน น้ำใต้ดินและน้ำทะเลปัญหาขยะและกากของเสียชุมชนการลักลอบทิ้งขยะอุตสาหกรรมและการเกิดอุบัติเหตุจากการรั่วไหลของสารเคมี ล้วนมีผลกระทบต่อการทำการเกษตรและการประมงทั้งสิ้น

๒. เป้าประสงค์

๒.๑ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่ให้เกิดความเสียหายเพิ่มมากขึ้น

๒.๒ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เสียหายให้ฟื้นคืนสภาพเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

๓. เป้าหมาย

๓.๑ เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพโดยหยุดยั้งการทำลายป่าไม้โดยเฉพาะผืนป่าต้นน้ำลำธารให้ได้โดยสิ้นเชิง เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ปีละไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ และเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนไม่น้อยกว่าปีละ ๕,๐๐๐ ไร่

๓.๒ ควบคุมไม่ให้น้ำเน่าเสียในแม่น้ำลำคลองและชายฝั่งทะเล จัดการกำจัดขยะตามหลักสุขาภิบาลให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ และนำกลับไปใช้ใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้น

๔. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

จากการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ และแนวทางแก้ไขของเกษตรกร รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมระดับจังหวัดของทุกจังหวัดทั่วประเทศโดยได้ดำเนินการจัดให้มีเวทีแสดงความคิดเห็นเพื่อให้มีส่วนร่วมในทุกระดับตั้งแต่ระดับตำบล ระดับอำเภอ จนถึงระดับจังหวัด ประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น ภาคเอกชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กรเกษตรกร รวมทั้งประชาชนทั่วไป โดยทุกเวทีกำหนดให้มีเกษตรกรในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ จากแผนแม่บทของทุกจังหวัดดังกล่าวรวมทั้งข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องของสภาเกษตรกรแห่งชาติได้นำมาประมวลสรุปเป็นแผนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการเกษตร ดังนี้

๔.๑ สร้างระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๔.๑.๑ ผลักดันให้เกษตรกรและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร ด้วยการ

(๑) ออกกฎหมาย พรบ. ภาคประชาชนด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความรู้กับประชาชนและเสนอแก้กฎหมายให้ประชาชนมีสิทธิฟ้องผู้ละเมิดที่สร้างมลภาวะ ทำลายสิ่งแวดล้อมได้ตามความเหมาะสม

(๒) ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและโรงงานอุตสาหกรรม ในกระบวนการอนุญาตจัดตั้งโรงงานให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

(๓) ปรับปรุงโครงสร้างอำนาจให้เกษตรกรมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกป่าไม้ แสวงหาแนวทางจัดการให้คนกับป่าอยู่ด้วยกันแบบเกื้อกูล โดยไม่ต้องไล่คนออกจากป่า ช่วยเหลือให้เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่รอยต่อกับผืนป่าสามารถประกอบอาชีพ มีความมั่นคงด้านความมั่นคงในสิทธิที่ดินทำกินและมีรายได้เพียงพอเพื่อใช้เป็นแนวร่วมดูแลไม่ให้เกิดการบุกรุกป่าเพิ่ม รวมทั้งสร้างความตระหนักให้เห็นประโยชน์ของป่าที่มีต่อชีวิต เช่น ความเสียหายจากภัยธรรมชาติทุกรูปแบบซึ่งล้วนมีเหตุมาจากการทำลายทรัพยากรป่าไม้

(๔) ส่งเสริมการจัดการพื้นที่ชายฝั่งโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และการทำประมงชายฝั่งอย่างยั่งยืน

(๕) กำหนดสัดส่วนการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ใช้ประโยชน์ หรือพื้นที่สัมปทานให้กับชุมชนตามความเหมาะสม เช่น เป็นจำนวนหุ้น หรืออัตราส่วนตามผลประโยชน์ ฯลฯ

๔.๑.๒ จัดทำแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐและเขตพื้นที่อนุรักษ์ให้เกิดความชัดเจน ปรับปรุงระบบการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตอนุรักษ์ให้เป็นมาตรฐานที่ยอมรับร่วมกัน สามารถติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าและการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ รวมทั้งประกาศเขตป่าและที่ดินสาธารณะทำแนวเขตแดนและสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนให้ชัดเจน

๔.๑.๓ ดำเนินการทวงคืนพื้นที่ที่ถูกบุกรุกไปแล้วทั้งหมดกลับคืน โดยดำเนินการก่อนเป็นลำดับแรกในพื้นที่ป่าบริเวณที่เป็นต้นน้ำลำธาร

๔.๒ พัฒนาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๑ บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้มีความชัดเจน มีการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ด้วยการตรวจสอบทบทวนพื้นที่ป่าที่สร้างที่สมควรให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์เป็นที่ดินทำกิน

๔.๒.๒ การตัดไม้ที่เจ้าของมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินถูกต้องตามกฎหมาย ปลุกขึ้นในที่ดินของตนเอง ควรมีแนวทางให้ตัดไม้เพื่อใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกกฎหมายในแนวทางที่เหมาะสมสนับสนุน พรบ.ธนาคารต้นไม้ (ฉบับสภาเกษตรกรแห่งชาติ) รณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และแสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการทำลายสิ่งแวดล้อมของมนุษย์

๔.๒.๓ ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของภาคเอกชนจัดตั้งบริษัทเพื่อปลูกไม้เศรษฐกิจ จัดให้มีกองทุนไม้เศรษฐกิจเพื่อการสนับสนุนกลุ่มผู้ปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่เขตส่งเสริม โดยรัฐร่วมมือกับบริษัทเอกชนในรูปแบบการทำสัญญาเพื่อการส่งเสริมการปลูกไม้ในเขตส่งเสริม ซึ่งบริษัทเอกชนจะทำสัญญาเช่าที่ดินกับเจ้าของที่ดินหรือเกษตรกรในเขตส่งเสริมเพื่อนำมาปลูกไม้เศรษฐกิจ เกษตรกรหรือเจ้าของที่ดินอาจรับงานปลูก ดูแลรักษาภายใต้คำแนะนำและการจัดการโดยบริษัทเอกชนที่ทำสัญญากับรัฐ ผลผลิตที่ได้จะถูกนำส่งกลุ่มผู้ซื้อวัตถุดิบไม้ ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมไม้ประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ผลผลิตภาคอุตสาหกรรมไม้เพิ่มมากขึ้น และมีเสถียรภาพ ยุติการตัดไม้จากป่าธรรมชาติ รัฐจะมีภาษีรายได้ในภาคป่าไม้มากขึ้น สามารถนำกลับมาเป็นกองทุนสนับสนุนการปลูกไม้เศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน

๔.๓ วางระบบคุ้มครอง ป้องกัน บรรเทาปัญหาผลกระทบที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ

๔.๓.๑ รัฐต้องจัดให้มีกองทุนช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากมลภาวะ และการทำลายธรรมชาติสิ่งแวดล้อม กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับภาระการเสียภาษี เช่น ผู้ซื้อต้องจ่ายเพิ่มสำหรับบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะให้ต้องกำจัด ไม่สามารถสลายได้เองตามธรรมชาติ เป็นต้น และกำหนดโทษอย่างรุนแรงต่อผู้ที่ก่อให้เกิดมลพิษทำลายสิ่งแวดล้อม

๔.๓.๒ ควบคุมการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ การจัดการขยะชุมชนที่ไม่ได้มาตรฐาน โดยกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงและให้ชัดเจนความเสียหายให้กับชุมชนและผู้ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม

๔.๓.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการด้านสัตว์น้ำ พัฒนาศักยภาพการผลิตสัตว์น้ำทั้งระบบแก้ไขระเบียบการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ หรือน้ำเน่าเสียให้การช่วยเหลือในอัตราที่เหมาะสม

๔.๓.๔ พื้นฟูทรัพยากรดินที่เสื่อมสภาพ ให้มีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อการผลิตทางการเกษตร ด้วยการ

(๑) น้อมนำแนวทางตามพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม โดยการ

➔ สนับสนุนระบบเกษตรอินทรีย์และการเกษตรที่ปลอดภัย

➔ ส่งเสริมการจัดตั้งโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในสถาบันเกษตรกรให้แพร่หลาย

(๒) รมรณค้ ปรระชาสั้มนั้พันธั้ถึงผลกระทบที่เกดจากการเผาไร้ นาทามาตรการลงโทษแก้ผู้ฝ่าฝืนสร้ารงแรงจูงใจเป็นค่าตอบแทนเกษตรกรที่ลดการเผาไร้ นา

(๓) เร่งรัดพัฒนาและฟื้นฟูคุณภาพดินเพื่อสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรและความมั่นคงทางอาหารโดยส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืนแก้ไขปัญหาดินเค็ม ดินขาดอินทรีย์วัตถุและการชะล้างพังทลายของหน้าดินด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมอาทการพัฒนารั้พันธุ์พืชทนเค็มที่ใช้ในการฟื้นฟูบำรุงดินการใช้น้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน การปลูกหญ้าแฝกและการปลูกพืชคลุมดินเพื่อลดการชะล้างพังทลายของหน้าดินเป็นต้น

(๔) ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาดินเปรี้ยวดินเค็มสนับสนุนการดำเนินงานของหมอดินอาสาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐภาควิชาการและภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีถ่ายทอดองค์ความรู้พัฒนากระบวนการส่งเสริมและการจัดการสร้ารงศูนย์การเรียนรู้และบ่มเพาะเกษตรกรเพื่อให้สามารถนำความรู้และเทคโนโลยีการอนุรักษ์ฟื้นฟูบำรุงดินไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างได้ผล

๔.๓.๕ ฟื้นฟูคุณภาพน้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรและป้องกันภัยด้วยการ

(๑) ควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการรวมทั้งการสร้ารงที่อยู่อาศัยไม่ให้กีดขวางทางน้ำ

(๒) แก้ปัญหาน้ำเสียด้วยการกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลที่ทำลายคุณภาพน้ำ

๔.๓.๖ ฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(๑) จัดให้มีระบบการจัดการร่วมในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทั้งด้านการอนุรักษ์การท่องเที่ยวและการพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรประมง

(๒) ส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนฟื้นฟูแนวปะการังอนุรักษ์แหล่งหญ้าทะเลและสาหร่ายทะเล

(๓) ส่งเสริมและอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำและป่าชายเลนสร้ารงจิตสำนึกสาธารณะให้กับเกษตรกรและคนในชุมชนตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

กลยุทธ์ที่ ๔ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเกษตรกร และการเพิ่มสิทธิและบทบาทของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการทำกิน และการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นต่อการประกอบการเกษตร

๑. สถานการณ์ปัญหา

๑.๑ เกษตรกรขาดสวัสดิการและหลักประกันในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ในสถานการณ์ปัจจุบัน เกษตรกรส่วนใหญ่อายุเฉลี่ยสูงกว่า ๕๐ ปีประสบปัญหาความเสี่ยงทั้งด้านภัยธรรมชาติ ราคาผลผลิต รวมทั้งขาดสวัสดิการต่าง ๆ ทั้งด้านสุขภาพ ราคาขายผลผลิตที่ไม่เป็นธรรม และสวัสดิการยามชราภาพไม่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรได้ เมื่อเทียบกับผู้ประกอบอาชีพอื่น ที่ผ่านมามีนโยบายของรัฐช่วยเหลือผลตอบแทนจากการขายผลผลิตบางชนิดสินค้าเกษตร แต่เป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไม่ยั่งยืน

๑.๒ สัดส่วนความยากจนมีแนวโน้มสูงขึ้น

จากเอกสารการประเมินผลแผนพัฒนาการเกษตรในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร แสดงว่า สัดส่วนความยากจน มีแนวโน้มสูงขึ้นจากครัวเรือนเกษตรกรยากจน ๑.๖๑๖ ล้านครัวเรือนในปี ๒๕๔๙/๕๐ เพิ่มขึ้นเป็น ๑.๗๔๕ ล้านครัวเรือนในปี ๒๕๕๑/๕๒ หรือจากร้อยละ ๒๐.๐๙ ในปี ๒๕๔๙/๕๐ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๙.๗๖ ในปี ๒๕๕๑/๕๒ โดยคนจนส่วนใหญ่อยู่ในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ ๔๑.๘๙ รองลงมาคือภาคเหนือ ร้อยละ ๒๖.๘๑ ภาคกลางและภาคใต้ร้อยละ ๑๓.๕๗ และ ๑๓.๐๘ ตามลำดับ ปัญหาของความยากจนส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัย นอกจากนั้นช่องว่างทางรายได้ระหว่างกลุ่มคนที่ร่ำรวยที่สุดเทียบกับกลุ่มยากจนที่สุดในปี ๒๕๕๑/๕๒ ห่างกันถึง ๑๘ เท่า แสดงว่ายังมีการกระจายรายได้ที่ไม่ดี หรือครัวเรือนไม่มีความเท่าเทียมกันเรื่องรายได้ค่อนข้างสูง

๑.๓ ปัญหาการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่ดิน

จากข้อมูลขนาดพื้นที่ถือครองของเกษตรกร ปี ๒๕๕๑/๕๒ เทียบกับปี ๒๕๕๔/๕๕ มีขนาดพื้นที่ลดลงจาก ๒๕.๕๒ ไร่ ลดลงเหลือ ๒๔.๙๖ ไร่ ต่อครัวเรือนและผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดเผยว่าปัญหาการสูญเสียที่ดินทำกินของเกษตรกรชาวนาส่วนใหญ่ เกิดจากความต้องการปลดหนี้จากสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน รวมถึงเจ้าหนี้ในระบบ โดยจากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในปี ๒๕๕๖ ที่มาพบว่า จำนวนที่ดินเป็นของชาวนามากกว่า ๗๑.๕๙ ล้านไร่ มีที่ดินกว่า ๒๙.๗๒ ล้านไร่ ที่ติดจำนองกับสถาบันการเงิน และอีกกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ อยู่ในช่วงการขายฝาก ซึ่งในอนาคตอันใกล้จำนวนที่ดินในส่วนดังกล่าวก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการกระจายรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ ช่องว่างระหว่างรายได้ของกลุ่มครัวเรือนเกษตรกรรายที่สุ่กับจนที่สุ่แตกต่างกัน ๑๘.๐๓ เท่า กลุ่มคนยากจนไม่มีกำลังซื้อที่จะเป็นเจ้าของทรัพยากรที่ดินนอกจากนั้นกลุ่มคนที่ไม่มีเงินทุน สามารถเข้าไปถือครองที่ดินได้อย่างไม่จำกัด รวมทั้งการขยายตัวของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมล้ำเข้าไปในพื้นที่การเกษตรเดิม ส่งผลกระทบสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมในการทำเกษตร อีกทั้งเกษตรกรต้องการใช้เงินไม่สามารถทนต่อการเสนอซื้อที่ดินในราคาสูง ดังนั้นทรัพยากรที่ดินจึงกระจุกตัวอยู่ในการถือครองของทุนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง เกษตรกรมีเนื้อที่ถือครองลดลง ต้องเช่าที่ดินทำกินหรือเป็นเกษตรกรรับจ้างในภาคเกษตร

จากการสำรวจของมูลนิธิสถาบันที่ดินในปี ๒๕๔๕ พบว่า ที่ดินที่มีการออกเอกสารสิทธิ์อย่างถูกต้องตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว มีจำนวนทั้งสิ้น ๓๐ ล้านฉบับ มีเนื้อที่รวมกันกว่า ๑๒๗ ล้านไร่ ในจำนวนนี้มากกว่า ๗๐% ถูกครอบครองอยู่ในมือคนเพียง ๑๐% หรือประมาณ ๖ ล้านคน และพบว่า ส่วนหนึ่งถือครองที่ดินมากกว่ารายละ ๑๐๐ ไร่ ขณะที่คนอีก ๙๐% หรือประมาณ ๕๕ ล้านคน ครอบครองที่ดินเฉลี่ยไม่ถึงคนละ ๑ ไร่ นอกจากนั้นตามข้อมูลการบรรยายของนายโชติ ตราชู ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บรรยายในการประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๗ ว่าครัวเรือนชนบทไร้ที่ดินทำกิน ประมาณ ๔๕๑,๓๑๒ ครัวเรือน

๑.๔ มีราษฎรถือครองที่ดินทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ๖.๔ ล้านไร่

กรมป่าไม้ได้ดำเนินการจำแนกพื้นที่ลุ่มน้ำแล้ว ๔.๘ ล้านไร่ โดยในพื้นที่ลุ่มน้ำ ๓, ๔, ๕ ออกใบอนุญาตหนังสือ สทก.แล้ว ๓.๓ แสนราย ๓.๑ ล้านไร่ ส่วนที่เหลือในพื้นที่ลุ่มน้ำ ๑, ๒ จำนวน ๑.๗ แสนราย ๑.๗ ล้านไร่ ดำเนินการพิสูจน์การครอบครองสิทธิ์ ควบคุมไม่ให้ขยายพื้นที่ ข้อมูลจากการบรรยายพิเศษของนายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์ อธิบดีกรมป่าไม้ ในการประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๗ นอกจากนั้น เกษตรกรซึ่งอยู่อาศัยทำกินอยู่ในพื้นที่สูงเขตภูเขาจำนวนมากไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ไม่สามารถขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับหน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร ทำให้ไม่สามารถรับการช่วยเหลือกรณีเกิดความเสียหายจากภัยพิบัติ หรือโครงการช่วยเหลือเกษตรกรตามนโยบายของรัฐได้

๑.๕ เกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาไม่ได้รับความเป็นธรรม

เกษตรพันธสัญญาเป็นนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนให้เอกชนมีบทบาทในการจัดการด้านการผลิตและการตลาด เป็นการเชื่อมโยงการตลาดกับผู้ผลิตเข้าด้วยกันแบบบูรณาการ แม้ว่าเกษตรพันธสัญญามุ่งหมายให้บริษัทผู้ประกอบการได้รับสินค้าเกษตรตามปริมาณ คุณภาพและราคา เพื่อนำไปดำเนินการแปรรูป หรือคัดแยกบรรจุภัณฑ์จำหน่ายต่อไป ในอีกด้านหนึ่งเกษตรกรรายย่อยก็มุ่งหวังทำการผลิตสินค้าเกษตร ตามชนิด คุณภาพ และราคา ส่งขาย

ให้บริษัท ผู้ประกอบการตามข้อตกลงโดยได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรม ทั้งนี้เกษตรกรรายย่อยต้องพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตเพื่อให้ได้สินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ และไม่สามารถนำไปจำหน่ายแก่ผู้ซื้อรายอื่นซึ่งให้ราคาสูงกว่าแต่ในความเป็นจริงเกษตรกรมักมีสถานะเป็นแรงงานรับจ้างโดยบริษัทไม่ต้องรับผิดชอบด้านสวัสดิการ และปัจจัยการผลิตที่จำเป็นรวมทั้งการให้สินเชื่อ การใช้เทคโนโลยี วัสดุผลิตและเวชภัณฑ์ถูกกำหนดโดยบริษัท ผู้ประกอบการ ซึ่งผูกขาดตลาดปัจจัยการผลิตแบบครบวงจร เกษตรกรบางรายต้องซื้อปัจจัยการผลิตตามข้อตกลงในราคาที่บวกกำไรและดอกเบี้ยซึ่งสูงเกินจริง ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต ส่วนราคาขายผลผลิตเมื่อถึงกำหนดเก็บเกี่ยวก็ขึ้นอยู่กับบริษัท หรือผู้ประกอบการแจ้งหากเกิดโรคระบาดภัยธรรมชาติหรือขาดทุนจากการผลิต เกษตรกรรายย่อยคู่สัญญาต้องรับผิดชอบซึ่งเป็นการผลักภาระความเสี่ยงทั้งหลายไปให้เกษตรกร และผลักปัญหาสิ่งแวดล้อมไปให้สังคม โดยไม่มีกลไกทางกฎหมายควบคุม

๑.๖ ปัญหาขาดข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้ในการพิทักษ์สิทธิของตนเอง

การถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่ผ่านมา หน่วยงานราชการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรตามภารกิจของหน่วยงาน แต่เกษตรกรยังขาดความรู้ด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพการเกษตร เช่น องค์ความรู้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เมื่อซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยคุณภาพปลอมปน การจ้างแรงงานต่างด้าวทำงานภาคเกษตร ความรู้กฎหมายที่ดิน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ กฎหมาย ระเบียบ สัญญาเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย หลักประกันเงินกู้ การชำระคืนเงินกู้ การคุ้มครองพันธุ์พืช และสิทธิในการได้รับการช่วยเหลือ เรื่อง การผลิตทางการเกษตรเสียหายจากภัยพิบัติ เป็นต้น

๑.๗ ขาดการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ และการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นต่อการประกอบการเกษตร เช่น คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคระดับจังหวัด คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) คณะกรรมการผังเมืองจังหวัด เป็นต้น

๒. เป้าประสงค์

๒.๑ เพิ่มโอกาสของเกษตรกรในการได้รับสวัสดิการ เข้าถึงทรัพยากรที่ดินทำกินการเกษตรแบบพันธะสัญญา ได้รับการคุ้มครอง และความรู้ในการพิทักษ์สิทธิ

๒.๒ เกษตรกรยากจนได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และสนับสนุนสร้างความเข้มแข็งด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

๓. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

๓.๑ ร่างพระราชบัญญัติการจัดสวัสดิการเกษตรกร พ.ศ.....

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ทำการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการประมง เพื่อการบริโภคภายในประเทศ และส่งออกต่างประเทศ เป็นครัวโลก สร้างความมั่นคงด้านอาหาร และมีรายได้เข้าประเทศ แต่เกษตรกรเองต้องแบกภาระที่เกิดจากภัยธรรมชาติ โรคแมลงและอุบัติเหตุต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไปว่า เกษตรกรไทยขาดความมั่นคงในชีวิต ไม่มีหลักประกันรายได้ ไม่มีการคุ้มครองสุขภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับล่าง แม้ในยามชราภาพทุพพลภาพ หรือถึงแก่ความตายก็ไม่มีหลักประกันตอบแทนแก่เกษตรกรเหล่านี้ ดังนั้นเพื่อให้มีการจัดสวัสดิการแก่เกษตรกรเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การดำรงชีวิต การประกันรายได้ การจัดบำเหน็จบำนาญตลอดจนสวัสดิการอื่น ๆ พร้อมทั้งการให้ฝึกอบรมเพื่อการนี้ จึงเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๑. การจัดสวัสดิการเกษตรกร การจัดสวัสดิการเกษตรกรต้องจัดให้เพียงพอที่เป็นหลักประกันความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ ดูแลสุขภาพะยฐานะทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมของเกษตรกร

๑.๑ คณะกรรมการสวัสดิการเกษตรกร

คณะกรรมการสวัสดิการเกษตรกร มีหน้าที่ กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการจัดสวัสดิการเกษตรกร, ออกระเบียบ, ข้อบังคับ หรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารและการใช้จ่ายเงินกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง, ออกระเบียบเกี่ยวกับกับการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการแก่เกษตรกร, และกำกับดูแลการจัดการกองทุนเบื้องต้น

๑.๒ กองทุนสวัสดิการเกษตรกร

ให้จัดตั้งกองทุนขึ้น กองทุนหนึ่งในสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เรียกว่า “กองทุนสวัสดิการเกษตรกร”

๑.๓ การบริหารกองทุนสวัสดิการเกษตรกร

คณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการเกษตรกร มีหน้าที่ จัดทำแผนการใช้จ่ายเงินกองทุน, บริหารกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด, ควบคุมการรับเงิน จ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุน เป็นต้น

๓.๒ ให้เกษตรกรมีโอกาเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่ดิน

๓.๒.๑ ให้เกษตรกรสามารถทำกินในที่ดินและร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาป่าไม้

เนื่องจากในเขตพื้นที่ภูเขา เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา เกษตรกรทำกินอยู่บริเวณเขตป่าไม้มายาวนาน พื้นที่ดังกล่าวไม่สามารถออกเอกสารสิทธิ์ที่ดิน แต่เกษตรกรประสงค์ขอสิทธิทำกินประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ดังกล่าว และมีส่วนร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาป่าไม้ด้วยตามแนวทางดังนี้

(๑) ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาสิทธิที่ดินทำกินในบริเวณพื้นที่ป่าไม้ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านป่าไม้ หน่วยงานด้านการเกษตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่แตกต่างกันในแต่ละจังหวัด

(๒) การสำรวจพื้นที่ทำกินของเกษตรกรรายแปลง และพื้นที่กันเขตเป็นป่าชุมชนและเขตป่าสงวน/ป่าอนุรักษ์ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบร่วมกับชาวบ้านและหน่วยงานป่าไม้ เดินสำรวจพื้นที่ทำกินของเกษตรกรรายแปลง ใช้เครื่อง GPS จับพิกัด จัดทำแผนที่ทำกินรายแปลง พร้อมสำรวจจัดทำพื้นที่เขตป่าชุมชนที่จะใช้ประโยชน์ร่วมกันรวมทั้งพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์

(๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)/เทศบาลและหน่วยงานป่าไม้หรือกำหนด กฎ ระเบียบ ป้องกันมิให้เกษตรกรบุกรุกป่าเพิ่มจากเขตพื้นที่ซึ่งสำรวจไว้ และกำหนดวิธีการเข้าใช้ประโยชน์ รวมทั้งการร่วมดูแลรักษาป่าชุมชนร่วมกัน

(๔) หน่วยงานของรัฐออกเอกสารสิทธิให้เกษตรกรมีสิทธิเข้าทำกินในเขตพื้นที่ป่าดังกล่าวได้ตามความเหมาะสม เช่น สิทธิทำกิน (สทก.)

(๕) หน่วยงานภาครัฐสามารถเข้าไปส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมเพื่อให้เกษตรกร มีรายได้พอเพียง ไม่บุกรุกป่าเพิ่ม และสามารถร่วมกันปรับปรุงสร้างระบบน้ำ เช่น ฝาย สระเก็บน้ำขนาดเล็ก สำหรับการเกษตร
หน่วยงานรับผิดชอบ

ผู้ว่าราชการจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อบต./เทศบาล สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัด ป่าไม้จังหวัด หัวหน้าเขตป่าสงวนแห่งชาติ หัวหน้าเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และหน่วยงานป่าไม้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานประมงจังหวัด สถานีพัฒนาที่ดิน การค้าภายในจังหวัด ร่วมกับสภาเกษตรกรจังหวัดและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด

๓.๒.๒ จัดทำแผนการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ

โดยเริ่มจากทำแผนที่ดินระดับชุมชน สำรวจจำแนกพื้นที่เกษตร, พื้นที่เขตเมือง, พื้นที่อุตสาหกรรม, พื้นที่รักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม และที่สาธารณะที่ชัดเจน แล้วจึงบูรณาการจากแผนที่ดินชุมชน เป็นแผนที่ดินระดับจังหวัด และแผนที่ดินระดับชาติ จากนั้นออกกฎหมายว่าด้วยแผนการใช้ที่ดินหลักของประเทศและแผนการใช้ที่ดินระดับชุมชน

๓.๒.๓ จัดระบบข้อมูลที่ดินเพื่อเกษตรทั้งประเทศให้เป็นข้อมูลสาธารณะ

ปรับปรุงข้อมูลถือครองที่ดิน และข้อมูลแผนที่ดินทั่วประเทศให้เป็นปัจจุบัน เข้าถึงง่าย เพื่อใช้วางแผนกระจายถือครองที่ดิน ตรวจสอบการถือครองและการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เหมาะสม

๓.๒.๔ เน้นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในที่ดินเพื่อกระจายและคุ้มครองสิทธิให้แก่เกษตรกร

(๑) กฎหมายที่ควรปรับปรุงเพื่อกระจายสิทธิในที่ดินให้แก่เกษตรกร เช่น พระราชบัญญัติการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๒๘ พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่ จำนวน ๔ ฉบับ คือ ประกาศทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ พ.ศ. ๒๔๘๓ และ พ.ศ. ๒๔๘๘, ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗, พระราชบัญญัติจัดที่ดินทำกินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑, พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๑๗, พระราชบัญญัติที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘, พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘, พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘, พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๒๔, พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ...., ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๖

(๒) ออกกฎหมาย ระเบียบหรือคำสั่ง กำหนดเขตที่ดินที่สมควรออกโฉนดที่ดินที่เหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่การเกษตรที่มีจำกัด เพื่อกระจายโอกาสให้เกษตรกรรายย่อยสามารถถือครองที่ดินได้ นอกจากนั้นปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรไม่ให้นำไปใช้ผิดประเภท เพื่อหยุดยั้งการซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไรทำให้ราคาที่ดินลดลง ที่สำคัญมุ่งให้กรรมสิทธิในที่ดินเพื่อการเกษตรแก่เกษตรกรที่ทำการเกษตรด้วยตนเองเท่านั้น ห้ามผู้อื่นเช่าหรือปล่อยทิ้งร้าง

(๓) ให้ผู้แทนเกษตรกรมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นต่อการประกอบการเกษตร เช่น คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคระดับจังหวัด คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) และคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด เป็นต้น

๓.๒.๕ แก้ไขกฎระเบียบให้เกษตรกรที่ทำอาชีพเกษตรกรรม มีสิทธิเท่าเทียมกันในการขึ้นทะเบียนเพื่อเข้าถึงแหล่งทุนและรับการสนับสนุนจากภาครัฐ

ปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบ ของหน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร ให้สามารถรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรรายย่อยมีที่ดินทำกินในพื้นที่ทับซ้อนกับเขตพื้นที่ป่า โดยกำหนดให้ผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชน เป็นผู้รับรองว่าเป็นเกษตรกรรายย่อยและทำการเกษตรจริง ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรรายย่อยดังกล่าวสามารถเข้าถึงการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากภาครัฐเท่าเทียมกับเกษตรกรรายอื่น เช่น สามารถรับการช่วยเหลือกรณีเกิดความเสียหายจากภัยพิบัติ และสามารถรับการช่วยเหลือโครงการตามนโยบายของรัฐในด้านราคาตลาดผลผลิต เป็นต้น

๓.๒.๖ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้

เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้เพื่อให้เกษตรกรรู้เท่าทันสามารถพิทักษ์สิทธิ์ของตนเอง เช่น ความรู้ด้านการพิจารณาคุณภาพปัจจัยการผลิตเบื้องต้นก่อนตัดสินใจซื้อ ได้แก่ การตรวจดูฉลากสินค้า การรับรองมาตรฐานสินค้า สุ่มตรวจคุณภาพสินค้า เช่น ความออกของเมล็ดพันธุ์ ลักษณะและคุณภาพของปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช ตลอดจนราคาสินค้าที่สูงกว่าปกติ การแจ้งร้องเรียนต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในจังหวัดและหน่วยงานที่รับผิดชอบ นอกจากนั้นควรถ่ายทอดความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เป็นต้น

๓.๓ ร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริม คຸ້ມครอง และพัฒนาระบบการเกษตรแบบพันธะสัญญาที่เป็นธรรม พ.ศ.....

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบการเกษตรแบบพันธะสัญญาที่เป็นธรรมต่อเกษตรกร ผู้บริโภค ชุมชนและภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการ, ส่งเสริมการรวมกลุ่มและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรที่จะเข้าสู่ระบบเกษตรแบบพันธะสัญญา, ป้องกันการผูกขาดพันธุ์ ปัจจัยการผลิต เงินทุน เทคโนโลยีการผลิต และตลาดสินค้าทางการเกษตร

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริม คຸ້ມครอง และพัฒนาระบบแบบพันธะสัญญาที่เป็นธรรม พ.ศ.....มีดังนี้

๓.๓.๑ เสนอให้คณะกรรมการกำหนดนโยบาย และแนวทางการสร้างความเป็นธรรมแก่เกษตรกรในระบบพันธะสัญญา มีหน้าที่ จัดทำนโยบายเสนอคณะรัฐมนตรี, ปฏิรูปกฎหมายที่สร้างผลกระทบที่ไม่เป็นธรรม

๓.๓.๒ เสนอให้มีคณะกรรมการสัญญาการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมทางการเกษตร เพื่อทำหน้าที่ ให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในเรื่องการตราพระราชกฤษฎีกา และการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้ ศึกษารวบรวมจัดทำรายงานสถานการณ์ปัญหา ความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากสัญญาการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมทางการเกษตร รวมถึงผลกระทบ และแนวทางแก้ไขหรือป้องกันเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรี, กำหนดรูปแบบสัญญาการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมทางการเกษตรที่เป็นธรรม, รวมทั้งดำเนินการแก้ปัญหาเมื่อเกิดการเอาเปรียบคู่สัญญาอย่างไม่เป็นธรรม

๓.๓.๓ เสนอให้มีสำนักงานกำหนดนโยบายและกำกับดูแลระบบการผลิตทางการเกษตรแบบพันธะสัญญา ให้เกิดความเป็นธรรม โดยเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่ รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการฯ

๓.๓.๔ ส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรภายใต้ระบบการเกษตรแบบพันธะสัญญาจัดทำทะเบียนรวมกลุ่ม และจัดทำแผนเพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร

๓.๓.๕ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาเกษตรกรในระดับจังหวัด และสำนักงานกำหนดนโยบายฯ มีบทบาทหน้าที่ กำหนดเขตพื้นที่เหมาะสมในการดำเนินการผลิต, จัดทำทะเบียนกลุ่มเกษตรกร, ประสานให้เกิดการทำสัญญาระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ โดยใช้แบบสัญญาที่กำหนด ทั้งนี้ผู้ประกอบการต้องร่วมรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตตามพันธะสัญญา

๓.๔ ให้มีการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรรายจนตามแนวเกษตรกรรมยั่งยืน

เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน เป็นผู้ขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรการผลิต เช่น ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำ เงินทุน เครื่องมืออุปกรณ์ ดังนั้น เกษตรกรยากจน จำนวน ๑.๗๔๕ ล้านครัวเรือน ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดย

➔ จัดทำทะเบียนเกษตรกรรายจนในจังหวัด และให้เกษตรกรมีโอกาสร่วมสำรวจ ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนตนเอง เพื่อรู้ว่ายีนอยู่จุดใดมีศักยภาพและปัญหาด้านการเกษตรอย่างไร

→ เกษตรกรมีโอกาสรับองค์ความรู้ในการกำหนดแนวทางการผลิต การตลาดของตนเองในอนาคต โดยเฉพาะองค์ความรู้การผลิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพื้นที่บางส่วนที่มีศักยภาพไปผลิตสินค้าเกษตรที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า

→ การสร้างความเข้มแข็งร่วมกันดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เช่น การผลิตปัจจัยการผลิต, รวมซื้อ, แปรรูป, รวมขายผลผลิต

→ หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนสร้างโอกาสให้เกษตรกรโดยสนับสนุนปัจจัยการผลิต เครื่องจักรอุปกรณ์ แหล่งน้ำ ตลอดจนแหล่งตลาด โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมสมทบเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและเกิดความยั่งยืนในอนาคต

หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สภาเกษตรกรแห่งชาติ สภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด องค์การเอกชนที่ดำเนินการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พ่อค้าเอกชน ร่วมกับหน่วยงานราชการ กรมส่งเสริมการเกษตรกรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมการค้าภายในสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และหน่วยงานป่าไม้

ยุทธศาสตร์ที่ ๓

การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการรักษาเสถียรภาพด้านราคาสินค้าเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความเป็นธรรมด้านราคาผลผลิตทางเกษตรกรรมโดยคำนึงถึง การส่งเสริมสินค้าเกษตรได้รับผลตอบแทนสูงสุด

๑. สถานการณ์ปัญหา

ในช่วงที่ผ่านมาพบว่า ราคาผลผลิตการเกษตรชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจสำคัญ อาทิ ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลังโรงงาน อ้อยโรงงาน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อยู่ในสถานะที่ไม่มีเสถียรภาพ ส่วนใหญ่อยู่ในภาวะที่มีราคาตกต่ำทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตน้อยไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัวและการลงทุนทางการเกษตรรอบใหม่ บางครั้งไม่คุ้มแม้กระทั่งต้นทุนการผลิตโดยต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรชนิดต่าง ๆ มีแนวโน้มโดยรวมเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรอาจได้รับราคาผลผลิตสูงเพียงช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ช่วงนอกฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในมือเกษตรกร หรือในปีที่เกิดวิกฤตการผลิต เช่น ประสบภัยแล้ง หรือน้ำท่วมผลผลิตเสียหาย ผลผลิตจะมีราคาสูงขึ้นช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วจะถูกแรงกดดันจากผู้บริโภค ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องใช้มาตรการเพื่อลดราคาจำหน่ายผลผลิตดังกล่าวทำให้เกษตรกรได้รับราคาผลผลิตตกต่ำเช่นเดิมเกือบตลอดทั้งปีโดยพบว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้ราคาผลผลิตการเกษตรชนิดต่าง ๆ ไม่มีเสถียรภาพ มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงไม่แน่นอน โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในภาวะที่มีราคาตกต่ำได้แก่

๑.๑ ปัจจุบันเกษตรกรอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบตลาดแต่เกษตรกรส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นเกษตรกรรายย่อย มีความรอบรู้ไม่เท่าทันตลาด จึงถูกเอารัดเอาเปรียบกอบโกยผลประโยชน์ ไม่ได้รู้ความเป็นธรรมขาดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่จำเป็น อาทิ การตรวจวัดคุณภาพผลผลิต การจัดชั้นคุณภาพผลผลิต การตรวจวัดความชื้นและสิ่งเจือปนในผลผลิต รวมถึงกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ต้นทุนการผลิตสูง จากการต้องพึ่งปัจจัยการผลิตจากภายนอก ซึ่งมีราคาแพง และบางครั้งมีการปลอมปนเสื่อมคุณภาพ มีการพึ่งตนเองน้อยรวมทั้งมีผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ค่อนข้างต่ำ ขาดการรวมกลุ่มร่วมจัดหาปัจจัยการผลิต และใช้เครื่องมืออุปกรณ์เครื่องจักรกลการเกษตรร่วมกัน

๑.๓ ขาดการวางแผนการผลิต จัดการผลิตและเก็บเกี่ยวจัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทำให้มีผลผลิตเกินความต้องการของตลาด ราคาจึงตกต่ำ ด้วยหากปราศจากการจัดการผลิตและจัดการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม จะทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมกันเป็นจำนวนมาก และจากการที่เกษตรกรโดยส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่เก็บรักษาผลผลิตเพื่อรอเวลาจำหน่ายเมื่อได้ราคาดี ผลผลิตการเกษตรบางชนิดมีอายุสั้นขาดเทคโนโลยีในการเก็บรักษา รวมทั้งมีความจำเป็นต้องนำเงินไปชำระหนี้สินจากการกู้ยืมไปลงทุนทำการผลิต และเป็นค่าใช้จ่ายประการต่าง ๆ ในครอบครัว ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องรีบจำหน่ายผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวแม้จะได้รับราคาต่ำ

๑.๔ เกษตรกรยังขาดการรวมกลุ่ม หรือมีการรวมเป็นกลุ่ม/องค์กร แต่ไม่เข้มแข็ง ไม่มีพลังอำนาจในการต่อรองราคา เป็นพ่อค้าคนกลางที่เป็นผู้กำหนดราคาทั้งปัจจัยการผลิตและราคาผลผลิตเกษตรกรยังไม่สามารถบริหารจัดการการผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาดด้วยตนเองอย่างเบ็ดเสร็จครบวงจรยังอยู่ในสถานะที่ยอมรับสภาพการณ์ดังกล่าว และพึ่งตนเองน้อย รอคอยพึ่งพาการช่วยเหลือจากภายนอก โดยเฉพาะจากรัฐบาลเป็นหลัก

๑.๕ ผลผลิตมีคุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐานความต้องการของผู้ซื้อ โดยอาจเกิดจากหลายสาเหตุ อาทิ ใช้พันธุ์คุณภาพต่ำ ขาดการดูแลเอาใจใส่ และการแนะนำช่วยเหลือโดยใกล้ชิดเหมาะสม ประสบโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง น้ำท่วม ปลูกในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมทำให้ได้ผลผลิตไม่สมบูรณ์ เก็บเกี่ยว แปรรูป บรรจุหีบห่อ ขนส่งไม่เหมาะสม

๑.๖ เกษตรกร (รวมถึงประเทศไทยในภาพรวม) ยังขายผลผลิตการเกษตรในรูปวัตถุดิบ หรือสินค้าเกษตรแปรรูปเบื้องต้นเป็นหลัก นอกจากจะมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการและการจัดจำหน่าย ยังมีราคาต่ำกว่าสินค้าเกษตรที่มีการแปรรูปขั้นสูงขึ้น

๑.๗ เกษตรกรมีช่องทางการจำหน่ายผลผลิตจำกัดยังขาดระบบการรวบรวมและกระจายผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลและสร้างความเป็นธรรมต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยยังขาดระบบตลาดท้องถิ่น ตลาดกลาง และศูนย์กระจายผลผลิตและสินค้าเกษตรที่มีการเชื่อมโยงการดำเนินงานเป็นเครือข่ายครอบคลุมทั่วทั้งประเทศและกับต่างประเทศ

๑.๘ ผลผลิตการเกษตรของไทยหลายชนิดพึ่งตลาดต่างประเทศค่อนข้างมาก อาทิ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง โรงงาน อ้อยโรงงาน และผลไม้ เช่น ทุเรียน ลำไย เป็นการผลิตเพื่อส่งออกเป็นหลักใช้บริโภคอุปโภคภายในประเทศน้อย และส่งออกกระจุกตัวเพียงไม่กี่ตลาด เช่น ยางพารา และมันสำปะหลังโรงงาน ส่งออกไปสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นหลัก นอกจากนี้สินค้าเกษตรบางชนิดมีสินค้าอื่นทดแทนได้ เช่น ยางพาราทดแทนได้ด้วยยางสังเคราะห์ ขณะเดียวกันมีหลายประเทศที่สามารถผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดียวกัน คุณภาพใกล้เคียงกัน แข่งขันส่งออกไปตลาดเดียวกันกับตลาดส่งออกของประเทศไทย โดยมีราคาส่งออกต่ำกว่า เนื่องจากมีต้นทุนต่ำกว่า มีผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่สูงกว่า เมื่อผนวกกับการขยายตัวของการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศ จึงทำให้ประเทศผู้นำเข้า (ซึ่งนอกจากจะมีนโยบายเพิ่มการพึ่งตนเองด้วยการเพิ่มผลผลิตของตนเอง เพื่อลดความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนด้านปริมาณและราคา) มีทางเลือกในการนำเข้าสินค้าจากประเทศต่าง ๆ มากขึ้น และผลจากการที่ราคาส่งออกย้อนกลับมาเป็นปัจจัยกำหนดราคาซื้อขายผลผลิตภายในประเทศ จึงทำให้โอกาสในการจำหน่าย ปริมาณ และราคาผลผลิตที่เกษตรกรจะได้รับมีความผันผวนไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงขึ้นลงตามการกำหนดของประเทศผู้นำเข้าค่อนข้างมาก ตั้งอยู่บนความเสี่ยง ขาดหลักประกันที่จะจำหน่ายและได้รับราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม

๑.๙ นโยบาย แนวทาง มาตรการพัฒนาแก้ปัญหาทางการเกษตรของภาครัฐช่วงที่ผ่านมาแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่เบ็ดเสร็จครบวงจร ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาด และดำเนินการไม่ต่อเนื่องจริงจัง โดยเฉพาะเรื่อง “การตลาดสินค้าเกษตร” ยังเป็นจุดอ่อนที่ไม่มีหลักประกันของความสำเร็จในการพัฒนาแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรส่วนใหญ่เน้นการแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องการผลิต และวิธีการแก้ปัญหาบางกรณีเป็นการสร้างปัญหาใหม่ เช่น มาตรการให้สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำกับองค์กรเกษตรกรเพื่อการรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรไปจำหน่ายให้ได้ราคาดี อาจจะไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง หากปราศจากมาตรการสนับสนุนที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย อาทิ การพัฒนาระดับขีดความสามารถการบริหารจัดการขององค์กรเกษตรกร สินเชื่อเพื่อการส่งออก การจัดแบ่งตลาด หรือโควตาการส่งออกให้กับองค์กรเกษตรกร โดยมีความเป็นไปได้ที่องค์กรเกษตรกรอาจนำสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำไปใช้รวบรวมผลผลิตเท่าที่มันไหวจะมีตลาดรองรับ และนำเงินทุนสนับสนุนที่เหลือไปเป็นทุนหมุนเวียนดำเนินธุรกิจอย่างอื่น หรือฝากธนาคารรับกำไรส่วนต่างจากอัตราดอกเบี้ย

๒. เป้าประสงค์

๒.๑ เกษตรกรสามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิต และสามารถกระจายการเก็บเกี่ยวผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดเสถียรภาพเชิงปริมาณ มีผลผลิตในตลาดเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป

๒.๒ เกษตรกรสามารถแปรรูปผลผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มปรับเปลี่ยนจากการทำการเกษตรที่ขายผลผลิตในรูปวัตถุดิบ เป็นเกษตรอุตสาหกรรมที่มีการเชื่อมโยงตั้งแต่การผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาดอย่างครบวงจร

๓. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

๓.๑ การพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมเชื่อมโยงตั้งแต่การผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาด

๓.๑.๑ เป้าหมาย

(๑) มีการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีศักยภาพทุกชนิด อาทิ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลังโรงงาน ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สู่เกษตรอุตสาหกรรมที่มีการดำเนินงานเชื่อมโยงเป็นระบบครบวงจร ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาด

(๒) มีการส่งเสริม พัฒนา สนับสนุนให้องค์กร/สถาบันเกษตรกรสามารถให้การช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓.๑.๒ หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กระทรวงอุตสาหกรรมกระทรวงพาณิชย์

หน่วยงานร่วมดำเนินการ อาทิ กระทรวงการคลังกระทรวงมหาดไทยสภาเกษตรกรแห่งชาติ

๓.๑.๓ ขั้นตอน/วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นที่ ๑ (ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑) จัดทำโครงการนำร่องเกษตรอุตสาหกรรมสำหรับพืชเศรษฐกิจที่มีศักยภาพ อาทิ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลังโรงงาน ปาล์มน้ำมันอ้อยโรงงาน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

วิธีดำเนินการ

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรในปัจจุบัน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นเพียงเกษตรกรผู้ผลิต และขายผลผลิตในรูปวัตถุดิบ ได้รับราคาต่ำ มีรายได้น้อย ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายและการลงทุนรอบการผลิตต่อไป ให้เป็นเกษตรกรที่มีความสามารถผลิต และแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า สามารถจำหน่ายได้ราคาสูงขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นเกษตรอุตสาหกรรมที่มีการดำเนินการเชื่อมโยงเป็นระบบครบวงจร ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาดมีวิธีดำเนินงานแต่ละรายสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตร ดังนี้

(๑) จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกษตรกร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

(๒) เกษตรกร และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ร่วมวางแผนการผลิต การแปรรูป และการตลาด เพื่อกำหนดชนิดและปริมาณผลผลิตทั้งหมดที่ต้องทำการผลิต เพื่อการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่กำหนด ส่งมอบให้กับลูกค้า ตามที่ได้ตกลงผูกพันสัญญากันไว้ รวมถึงการจัดทำแผนปฏิบัติงานในรายละเอียด อาทิ จำนวนพื้นที่ปลูก ระยะเวลาเริ่มต้น การปลูกในแต่ละรอบ ช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยว และปริมาณผลผลิตที่จะเก็บเกี่ยวเพื่อมีผลผลิตกระจายสู่การแปรรูป อย่างเหมาะสมสม่ำเสมอ จุตรรวบรวมผลผลิต แผนงานการจัดระบบขนส่งผลผลิต และรูปแบบวิธีการจัดการแปรรูป เป็นต้น

(๓) สนับสนุนเกษตรกรรวมเป็นกลุ่มผู้ผลิต เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตของเกษตรกรแต่ละราย อาทิ จัดแบ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพ และกลุ่มผู้ผลิตรายฟิชดังกล่าว การร่วมจัดหาปัจจัยการผลิต และการใช้เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการเกษตรร่วมกัน เช่น เครื่องอบลดความชื้นและยุ่งฉาง

(๔) เกษตรกรแต่ละรายจะต้องปรับเปลี่ยนระบบความคิด พัฒนาดตนเองให้รู้เท่าทันต่อ สถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางการตลาด พึ่งตนเองให้มากขึ้น เพื่อลดการพึ่งพาภายนอกและลดต้นทุนการผลิต (เช่น การพัฒนาพันธุ์ เก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง ผลิตปุ๋ยใช้เอง) ให้ความเอาใจใส่ในการผลิตของตนเองมุ่งเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต และคุณภาพผลผลิต ดำเนินการผลิตตามรูปแบบวิธีการที่ได้ตกลงเห็นชอบร่วมกันโดยเคร่งครัด อาทิ การทำการผลิต ในระบบ GAP การเริ่มต้นทำการผลิตในพื้นที่เดียวกันพร้อมกันการใช้พันธุ์ที่มีคุณภาพดี และการใช้เทคนิควิธีการผลิต ที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุนการผลิต

(๕) ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาวิจัย สถาบันการเงิน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ บูรณาการความร่วมมือให้การสนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิต พัฒนา คุณภาพผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การจัดทำแปลงสาธิต การจัดตั้งและบริหารงานกลุ่มผู้ผลิต การวางแผนการผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิตให้กระจายสู่ตลาดอย่างเหมาะสม มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการสนับสนุน อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ การศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาพันธุ์ การพัฒนาระบบชลประทาน ระบบการขนส่ง ระบบประกัน ความเสี่ยงในการผลิต การจัดให้มีฐานข้อมูลที่ถูกต้องเป็นเอกภาพเป็นที่ยอมรับและการสร้างการรับรู้ที่เท่าทัน ต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางการตลาดให้กับเกษตรกร

กระทรวงพาณิชย์ สนับสนุนข้อมูลความต้องการของตลาด ร่วมให้คำแนะนำการวางแผน การผลิต เก็บเกี่ยวผลผลิตให้กระจายสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ช่วยจัดหาตลาดให้กับเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร ช่วยพัฒนาองค์ความรู้และขีดความสามารถการบริหารจัดการตลาด และการสนับสนุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สินเชื่อ เพื่อการส่งออก ระบบประกันความเสี่ยงในการส่งออก การจัดให้มีมาตรการควบคุมราคาปัจจัยการผลิต

กระทรวงอุตสาหกรรม สนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต และ การสนับสนุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ โรงงานแปรรูป

กระทรวงมหาดไทย สนับสนุนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่โดยรวมและการสนับสนุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การควบคุมอัตราค่าเช่าที่ดินทางการเกษตร การจัดหาตลาดให้กับเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

กระทรวงการคลัง สนับสนุนเงินทุนปลอดดอกเบี้ย หรืออัตราดอกเบี้ยต่ำในการจัดหาเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ โรงงานแปรรูปและเป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน และการสนับสนุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สภาเกษตรกรแห่งชาติ สนับสนุนข้อมูลในส่วนของเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร และการคัดเลือก พื้นที่นำร่องโครงการการประสานงาน ติดตามการดำเนินงานโครงการ

ขั้นที่ ๒ (ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔) ขยายผลการดำเนินการในแต่ละรายสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตร ที่อยู่ในเป้าหมายการดำเนินการให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

๓.๒ การประกันความเสี่ยงการผลิตและราคาผลผลิต

๓.๒.๑ เป้าหมาย

มีกองทุนประกันความเสี่ยงประการต่าง ๆ สำหรับผลิตผลและผลิตภัณฑ์การเกษตร อาทิ ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง โรคแมลงศัตรูพืชระบาดและความเสี่ยงจากความไม่มีเสถียรภาพของราคาผลิตผลและผลิตภัณฑ์การเกษตร

๓.๒.๒ หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์

หน่วยงานร่วมดำเนินการ อาทิ กระทรวงการคลังกระทรวงมหาดไทยสภาเกษตรกรแห่งชาติ

๓.๒.๓ ขั้นตอน/วิธีดำเนินการ

ขอบเขตการช่วยเหลือเป็นกองทุนให้การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตร ให้ได้รับการชดเชย เยียวยา บรรเทาความเสียหาย จากความเสี่ยงประการต่าง ๆ ที่เกิดในระหว่างขั้นตอนการผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาด

รูปแบบการดำเนินงาน ดำเนินการยุบรวมกองทุนที่มีอยู่เดิม หรือขยายขอบเขตการให้บริการของกองทุนที่มีอยู่เดิม หรือจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อการประกันความเสี่ยงประการต่าง ๆ ที่เกิดในระหว่างขั้นตอนการผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาด สำหรับเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยอาจจัดตั้งเป็นกองทุนรวมสำหรับทุกรายสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตร หรือแยกเป็นกองทุนแต่ละรายสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรตามความเหมาะสม โดยเบื้องต้นมีภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนเงินทุนเป็นหลัก และมีธุรกิจการเกษตร รวมถึงองค์กร/สถาบันเกษตรกรร่วมสหทบเงินทุนในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยกำหนดให้องค์กร/สถาบันเกษตรกรสามารถสะสมทุนเข้าในกองทุนจนเป็นเจ้าของเงินทุนรายใหญ่ และสำหรับธุรกิจการเกษตรอาจกำหนดให้สามารถนำเงินทุนที่นำมาร่วมสหทบไปลดหย่อนภาษีได้

การบริหารงาน อยู่ในรูปของคณะกรรมการร่วม ๓ ฝ่าย ๆ ละเท่า ๆ กัน คัดเลือกกันเองในแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กร/สถาบันเกษตรกรที่ร่วมสหทบเงินทุนในกองทุนดังกล่าว

๓.๓ การจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าเกษตร และเครือข่าย

๓.๓.๑ เป้าหมาย

เกษตรกรโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย มีช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น โดยมีตลาดที่สามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายกระจายทั่วถึงทุกพื้นที่ และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการตลาด จากระดับพื้นที่ตำบล อำเภอ สู่ระดับจังหวัด และภูมิภาคทั่วประเทศ

๓.๓.๒ หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย

หน่วยงานร่วมดำเนินการ อาทิ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงคมนาคม สภาเกษตรกรแห่งชาติ

๓.๓.๓ ขั้นตอน/วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นที่ ๑ (ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑) จัดทำโครงการนำร่องเพื่อทดลองจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าเกษตรและเครือข่าย จำนวน ๒ ภูมิภาค จากทั้งหมด ๔ ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้)

วิธีดำเนินการ

(๑) ระดับตำบล/อำเภอ จัดตั้งเป็น “ตลาดเกษตรกรประจำตำบล” เพื่อเป็นสถานที่ให้เกษตรกรนำผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตรของตนไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคและพ่อค้าในพื้นที่ ขณะเดียวกันเป็นสถานที่ซึ่งเกษตรกรพ่อค้า และผู้บริโภคในพื้นที่สามารถซื้อผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตร และสินค้าที่เกี่ยวข้อง จากจังหวัดและภูมิภาคอื่นได้

(๒) ระดับจังหวัด จัดตั้งเป็น “ตลาดกลางเกษตรกรประจำจังหวัด” เชื่อมโยงการดำเนินงานกับตลาดเกษตรกรประจำตำบลในจังหวัด เน้นการขนส่ง โดยรวบรวมผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตร และสินค้าที่เกี่ยวข้อง จากตลาดเกษตรกรประจำตำบลในจังหวัด เพื่อกระจายไปสู่ศูนย์กระจายผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตรประจำภูมิภาคต่าง ๆ (โดยเฉพาะในภูมิภาคอื่น) และรับผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตร และสินค้าที่เกี่ยวข้อง จากศูนย์กระจายผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตรประจำภูมิภาค (โดยเฉพาะจากภูมิภาคอื่น) เพื่อกระจายภายในจังหวัด ผ่านกลไกตลาดเกษตรกรประจำตำบล

(๓) ระดับภาคจัดตั้งเป็น “ศูนย์กระจายผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตรประจำภูมิภาค” จำนวน ๔ ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้) ดำเนินการเชื่อมโยงกับตลาดกลางเกษตรกรประจำจังหวัด เน้นการขนส่ง โดยรวบรวมผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตร และสินค้าที่เกี่ยวข้อง จากตลาดกลางเกษตรกรประจำจังหวัดภายในภูมิภาค เพื่อกระจายไปยังศูนย์กระจายผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตรภูมิภาคอื่น และขณะเดียวกันรับผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตร และสินค้าที่เกี่ยวข้อง จากศูนย์กระจายผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตรภูมิภาคอื่น เพื่อกระจายผ่านกลไกตลาดกลางเกษตรกรประจำจังหวัด และตลาดเกษตรกรประจำตำบล ในภูมิภาคของตน

การบริหารงาน

(๑) จัดให้มีการวางแผนการตลาดโดยสอดคล้องกับการวางแผนการผลิต มีการวางแผนจัดการขนส่งผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตร และสินค้าที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม เพื่อให้มีต้นทุนค่าขนส่งต่ำ และมีการวางแผนจัดส่งเสริมการขายของตลาดเกษตรกรประจำตำบล ตลาดกลางเกษตรกรประจำจังหวัด และศูนย์กระจายผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตรประจำภูมิภาคอย่างเหมาะสม

(๒) บริหารงานในรูปแบบ “คณะกรรมการ” โดยมีผู้แทนเกษตรกร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายละเท่า ๆ กัน

ส่วนกลาง มีนายกรัฐมนตรี หรือผู้ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ

ระดับภูมิภาค มีผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีศูนย์กระจายผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตรประจำภูมิภาคตั้งอยู่ ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ

ระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ๆ ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ

ระดับตำบล/อำเภอ มีปลัด อบต. หรือนายก อบต. ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ

(๓) องค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสนับสนุน

ขั้นที่ ๒ (ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔) ขยายผลการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าเกษตรและเครือข่ายให้ครอบคลุมทั้ง ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

๓.๔ การจัดตั้งบริษัทจัดการส่งออกสินค้าเกษตรรายผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ และศูนย์กระจายสินค้าเกษตรในตลาดประเทศเป้าหมาย

๓.๔.๑ เป้าหมาย

เกษตรกรมีช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้นถึงการส่งออก ช่วยให้สินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรของไทย โดยเฉพาะสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรที่ต้องพึ่งตลาดต่างประเทศค่อนข้างมาก อาทิ ยางพารา อ้อย มันสำปะหลังโรงงาน และข้าว มีช่องทางการจำหน่ายดีขึ้น เกษตรกรได้รับราคาและรายได้เพิ่มขึ้น

๓.๔.๒ หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หน่วยงานร่วมดำเนินการ อาทิ กระทรวงมหาดไทยกระทรวงการคลังกระทรวงการต่างประเทศ สภาเกษตรกรแห่งชาติ

๓.๔.๓ ขั้นตอน/วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นที่ ๑ (ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑) จัดทำโครงการนำร่องทดลองจัดตั้งบริษัทจัดการส่งออกสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีศักยภาพ และจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าเกษตรในประเทศที่เป็นตลาดส่งออกหลักสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรเพื่อเป็นกลไกคู่ขนานการผลิตส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทย

วิธีดำเนินงาน

(๑) ประชุมหารือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดชนิดผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตรที่จะทดลองจัดตั้งบริษัทจัดการส่งออกผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตรดังกล่าวและประเทศที่จะไปทดลองจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าเกษตร รวมทั้งการกำหนดรูปแบบวิธีดำเนินงานของบริษัทจัดการส่งออก และศูนย์กระจายสินค้าเกษตรในตลาดต่างประเทศ

(๒) ทั้งนี้ บริษัทจัดการส่งออก และศูนย์กระจายสินค้าเกษตรในตลาดประเทศเป้าหมายที่จะจัดตั้งขึ้น ควรเป็นการต่อยอดการพัฒนาศูนย์เกษตรกรในประเทศ โดยจัดตั้งเป็นบริษัทจัดการส่งออก/ศูนย์กระจายสินค้าเกษตรในต่างประเทศ ซึ่งจะสามารถพัฒนาต่อไปในอนาคตเป็นบริษัทจัดการส่งออก/ศูนย์กระจายสินค้าเกษตรในต่างประเทศ ที่เป็นของเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร บริหารงานโดยเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร เพื่อผลประโยชน์ของเกษตรกร/องค์กรเกษตรกรโดยจัดให้มีการบริหารงานในรูปคณะกรรมการที่มาจากผู้แทน ๓ ฝ่าย ๆ ละเท่า ๆ กัน ประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และองค์กรเกษตรกร รวมทั้งมีเงินลงทุนจากทั้ง ๓ ฝ่ายดังกล่าว โดยในเบื้องต้นภาครัฐควรเป็นผู้ลงทุนก้อนใหญ่ และให้ธุรกิจการเกษตรภาคเอกชนสามารถนำเงินลงทุนในบริษัทจัดการส่งออก/ศูนย์กระจายสินค้าเกษตรในต่างประเทศไปหักลดหย่อนภาษีได้ รวมทั้งมีเงื่อนไขให้องค์กรเกษตรกรสามารถเพิ่มทุนในกิจการดังกล่าวได้

(๓) จัดให้มีมาตรการสนับสนุนการดำเนินงานของบริษัทจัดการส่งออก/ศูนย์กระจายสินค้าเกษตรในต่างประเทศดังกล่าว อาทิ การประกันคุณภาพผลิตผล/การตามสอบย้อนกลับ ระบบรวบรวมขนส่งผลิตผล/ผลิตภัณฑ์การเกษตร สินเชื่อเพื่อการส่งออก และการประกันความเสี่ยงในการส่งออก รวมถึงการจัดให้มีฐานข้อมูลที่ถูกต้องเป็นเอกภาพ เป็นที่ยอมรับและการสร้างการรับรู้ที่เท่าทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางการตลาดให้กับเกษตรกร เป็นต้น

ขั้นที่ ๒ (ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔) ขยายผลการจัดตั้งบริษัทจัดการส่งออกสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีศักยภาพ และการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าเกษตรในประเทศที่เป็นตลาดส่งออกหลักสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรของประเทศไทยเป็นการเพิ่มเติม

กลยุทธ์ที่ ๒

การค้นคว้า วิจัย และพัฒนาภูมิปัญญาพื้นธรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่น นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการ ค้นคว้าวิจัยและพัฒนา เพื่อประโยชน์ทางเกษตรกรรม และเกษตรอุตสาหกรรม

๑. สถานการณ์ปัญหา

การวิจัยและพัฒนาเป็นอีกกระบวนการหนึ่งในการค้นหาความรู้ เพื่อพัฒนางานด้านการเกษตร การกำหนดทิศทางในการพัฒนาทุกเรื่องทุกโครงการอย่างน้อยควรต้องมีผลการวิจัยรองรับแนวคิดนั้น ๆ ปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการวิจัย คือไม่มีการบูรณาการวิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างเป็นองค์รวม เพื่อเป็นข้อมูลของประเทศ ในการกำหนดนโยบายชาติ และแก้ปัญหาชาติหรือเพื่อการแข่งขันกับประเทศอื่น เช่น นโยบายในการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารกับพืชพลังงานหรือพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ยังไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างบูรณาการว่าประเทศไทยจะให้การส่งเสริมอย่างไร พืชอาหารจะมีที่เปอร์เซ็นต์ พืชพลังงานกี่เปอร์เซ็นต์ หรือพืชเศรษฐกิจอื่นจำนวนเท่าใด นอกจากนี้งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ได้ทำการศึกษาแล้วไม่ได้นำไปขยายผลสู่การพัฒนา หรือนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรจำนวนมากประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพจากองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ เป็นนวัตกรรมใหม่และเป็นภูมิปัญญา แต่เกษตรกรเหล่านั้นไม่มีโอกาสได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่เกษตรกรรายอื่น ทำให้องค์ความรู้บางอย่างสูญหายไปด้วย

บทบาทการวิจัยและพัฒนาภาคเกษตรที่ผ่านมาให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การลดต้นทุนด้านแรงงาน ผลผลิตการเกษตรที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบันมาจากการลงทุนในเครื่องจักรที่มาจากผลการวิจัยการลงทุนการวิจัยและพัฒนาภาคเกษตรที่ผ่านมาเทคโนโลยีส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงพันธุ์/การผสมพันธุ์เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ (productivity) ในระยะหลังเริ่มมีเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเช่นพันธุ์ทนแล้งพันธุ์ทนน้ำท่วมต้านทานศัตรูกระบวนการผลิตที่ลดการใช้สารเคมีความรู้ด้านเทคโนโลยีชีวภาพช่วยในงานวิจัยด้านปรับปรุงพันธุ์ลดหน้ามากขึ้นเช่นพันธุ์ที่มีธาตุอาหารเฉพาะสร้างกลิ่นข้าวขาวชลสิทธิ์ทนน้ำท่วม พืชพันธุ์ลูกผสมที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้นแต่เนื่องจากมีปัญหาในเรื่องงบประมาณด้านการวิจัยที่มีจำนวนน้อย จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่างบประมาณด้านการวิจัยที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๔๘ กล่าวคือในช่วงปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฉบับที่ ๘ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ (ปี ๒๕๔๔) จำนวน ๑,๔๓๓.๐๑ ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น ๒,๗๐๒.๐๓ ล้านบาท ในช่วงปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ (ปี ๒๕๕๔) แต่เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนงบวิจัยด้านการเกษตรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร กลับมีแนวโน้มลดลง โดยในช่วงปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฉบับที่ ๘ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๐.๐๒๘ และ ๐.๓๐๖ ตามลำดับ ลดลงเป็นร้อยละ ๐.๐๒๔ และ ๐.๒๔๐ ในช่วงปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ (ปี ๒๕๕๔) ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ามีสัดส่วนน้อยมาก ควรที่รัฐจะต้องสนับสนุนให้มากขึ้น

ในด้านของการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ด้วยภูมิปัญญา (Traditional Knowledge) ซึ่งเป็นผลมาจากความคิดสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษไทยประชากรไทยได้ใช้ภูมิปัญญาดังกล่าวเพื่อเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตมาช้านานและด้วยคุณค่าและศักยภาพของภูมิปัญญาไทยนี้ทำให้องค์กรหรือบริษัทต่างชาติให้ความสนใจในภูมิปัญญาดังกล่าวและประสงค์ที่จะเข้าถึงภูมิปัญญาเหล่านั้นเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่นกรณีสิทธิบัตรสารออกฤทธิ์จากเปลือกยลธิบัตรกวาวเครือการจดเครื่องหมายการค้าในชื่อธาตุติดทน เป็นต้นนอกจากนี้ยังพบการนำภูมิปัญญาไทยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดกระแสเรียกร้องการคุ้มครองปกป้องภูมิปัญญาไทยขึ้น ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ประเทศไทยจึงเป็นจุดสนใจในการเข้ามาคิดค้นเรียนรู้และแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มประเทศยุโรป อเมริกาและแม้กระทั่งเอเชียคือจีนญี่ปุ่น มาตลอดโดยการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นมีมากมายหลายรูปแบบเช่นการร่วมมือทางวิชาการ

ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนตลอดจนการเข้าถึงโดยผ่านบุคคลหรือชุมชนโดยตรงและโดยอ้อมการให้ทุนศึกษาวิจัย การสนับสนุนให้มีการนำผลงานไปแสดงในลักษณะต่าง ๆ (การจัดนิทรรศการ การสาธิตหรือการเสนองานทางวิชาการ) และการว่าจ้างเป็นต้นซึ่งในอนาคตรูปแบบการเข้าถึงจะมีแนวโน้มที่หลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นโดยประเทศไทย อาจจะตกอยู่ในสถานะที่เสียประโยชน์ได้สำหรับประชาชนคนไทยได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าวเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ปัจจุบันทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาได้ถูกพัฒนานำมาใช้ โดยอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มากขึ้น แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นตรงกันข้ามคือภูมิปัญญาดั้งเดิมกำลังจะสูญหาย สมุนไพรเป็นภูมิปัญญาของคนไทยอีกชนิดหนึ่งมีมาเป็นเวลาช้านาน การแพทย์แผนโบราณ ตำรับยาไทยและสมุนไพรไทยมีส่วนในการดูแลสุขภาพและเป็นวิถีของคนไทยมาถึงทุกวันนี้แม้การแพทย์สมัยใหม่จะเข้ามามีบทบาทอย่างมากก็ตาม สมุนไพรไทยก็ยังเป็น ที่ต้องการมีการใช้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปัจจุบันมีกระแสความต้องการสารธรรมชาติเข้ามาทดแทนการใช้สารเคมี ในชีวิตประจำวันมากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศพัฒนาแล้ว จากข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๕๐ องค์การอนามัยโลกประมาณการว่า ตลาดยาสมุนไพรของโลกมีมูลค่าปีละ กว่า ๖ หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ และในรอบ ๒๐ ปี ข้างหน้า โลกจะมีความต้องการสมุนไพรเป็นส่วนประกอบของยา อาหารเสริมและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี

การพัฒนาพันธุ์กรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่น

๑) พันธุ์กรรมพืชท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิตทางการเกษตร เนื่องจากบรรพบุรุษได้พัฒนาปรับปรุงพันธุ์มาจากพืชป่านำมาเพาะปลูก มีการคัดเลือกพันธุ์ที่มีลักษณะดีเอาไว้สืบทอดพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน พันธุ์พืชพื้นเมืองเหล่านี้จึงมีความเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นการพัฒนาระบบเกษตรกรรมกระแสหลักได้มีส่วนสำคัญในการทำลายพันธุ์พืชพื้นเมืองไปอย่างมากมาย เช่น กรณีข้าวในอดีตนั้นประเทศไทยมีพันธุ์ข้าวมากมายหลากหลายสายพันธุ์ที่มีความเหมาะสมในแต่ละท้องถิ่นประมาณกันว่าไม่ต่ำกว่า ๕๐,๐๐๐ สายพันธุ์ แต่น่าเสียดายที่พันธุ์ข้าวเหล่านี้กำลังสูญหายไปมาก เห็นได้จากที่ปัจจุบันเกษตรกรทั้งประเทศนิยมปลูกข้าวไม่กี่สายพันธุ์ ส่วนใหญ่เป็นข้าวพันธุ์สูงเสริมจากทางราชการ ประเภทพันธุ์ กข.ต่าง ๆ ซึ่งพันธุ์ข้าวเหล่านี้ต้องใช้ปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจึงจะให้ผลผลิตสูง ดังนั้นเกษตรกรจึงมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ อีกที่ก่อให้เกิดการสูญเสียพันธุ์พืชพื้นเมือง เช่นการส่งเสริมการปลูกพืชไร่ ซึ่งเป็นการปลูกพืชชนิดเดียวในพื้นที่กว้างใหญ่มีการกำจัดวัชพืชชนิดอื่นไม่ให้ขึ้นมาปะปนเป็นการทำลายพันธุ์พืชพื้นเมืองที่จะฟื้นฟูก่อขึ้นมาใหม่ ในกรณีนี้รวมไปถึงไม้ผลหลายชนิดก็ได้สูญหายไปแล้วเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน มีการปลูกเหลือเพียงไม่กี่สายพันธุ์เท่านั้น เช่นทุเรียนที่ปลูกมากคือ พันธุ์หมอนทอง ชะนี และก้านยาวนอกจากนี้ยังมีพืชผักพื้นเมืองหลายชนิดที่สูญหายไปจากวิถีชีวิตของคนไทย

๒) ด้านการพัฒนาพันธุ์กรรมสัตว์ ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการศึกษาและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ซึ่งหมายถึงการคัดเลือกและการปรับปรุงพันธุ์เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของสัตว์ไม่ว่าจะเป็นสัตว์บก สัตว์น้ำและสัตว์ปีก เช่น โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ และปลา มีการนำเทคโนโลยีด้านการผสมเทียม การถ่ายฝากตัวอ่อน การโคลนนิ่ง พันธุ์วิศวกรรม เพื่อปรับปรุงพันธุ์สัตว์ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีการเพิ่มปริมาณสัตว์ด้วยการใช้ฮอร์โมนหรือสารกระตุ้นความสมบูรณ์พันธุ์และอัตราการเจริญเติบโตของสัตว์บางประเภท เช่น โค กระบือ และการนำเทคโนโลยีชีวภาพในด้านต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม อาหาร และการแพทย์ ปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ได้กระทำไปแล้วนั้นส่งผลให้ผลผลิตด้านเกษตรกรรมเกี่ยวกับสัตว์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีให้ประเทศไทยมีผลผลิตเหล่านี้เพื่อใช้ในการอุปโภคและบริโภคอย่างเพียงพอ ไม่ประสบปัญหาการขาดแคลนอาหาร และยังสามารถส่งเป็นสินค้าออกที่สำคัญของประเทศไทยได้อีกด้วย ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการปรับปรุงพันธุ์สัตว์โดยการนำสัตว์พันธุ์ดีจากต่างประเทศซึ่งอ่อนแอ ไม่สามารถทนต่อสภาพอากาศของไทยมาผสมพันธุ์กับพันธุ์พื้นเมือง เพื่อให้ได้

ลูกผสมที่มีลักษณะดีเหมือนกับพันธุ์ต่างประเทศที่แข็งแรง ทนทานต่อโรคและทนต่อสภาพภูมิอากาศของเมืองไทย และที่สำคัญคือราคาต่ำ เกษตรกรที่มีทุนไม่มากนัก สามารถซื้อไปเลี้ยงได้ ตัวอย่างเช่น การผลิตโค ๓ สายเลือด โดยนำโคพันธุ์พื้นเมืองมาผสมพันธุ์กับโคพันธุ์บราห์มันได้ลูกผสมแล้วนำลูกผสมที่ได้ไปผสมพันธุ์กับแม่พันธุ์โคนมหรือโคเนื้ออีกครั้งหนึ่ง จะได้ลูกผสม ๓ สายเลือดที่มีลักษณะดีเหมือนพันธุ์ต่างประเทศ แต่ทนทานต่อโรคและทนร้อนได้ดีเหมือนพันธุ์พื้นเมืองและมีราคาต่ำในขณะเดียวกันจากการปรับปรุงพันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์จากต่างประเทศเพื่อให้ผลผลิตสูงขึ้น ปัจจุบันจึงหาว่าพื้นเมืองพันธุ์แท้ได้ยาก สัตว์พื้นเมืองชนิดอื่น ๆ ก็อยู่ในสถานะเช่นเดียวกันที่น่าห่วงคือไก่พื้นเมือง หรือไก่บ้าน ที่ยังนิยมเลี้ยงกันอยู่มากในชนบท เนื่องจากมีความทนทาน เลี้ยงง่ายและคุณภาพเนื้อดี ปัจจุบันมีจำนวนลดน้อยลงเพราะถูกทดแทนด้วยระบบการเลี้ยงไก่แบบอุตสาหกรรม

๒. เป้าประสงค์

๒.๑ คัดกรองและรักษาภูมิปัญญาทางการเกษตร พันธุกรรมพืชและพันธุกรรมสัตว์ท้องถิ่นให้คงอยู่เป็นสมบัติของประเทศไทยตลอดไปป้องกันไม่ให้ชาวต่างชาติฉวยโอกาสนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

๒.๒ ทบทวนทิศทางการวิจัยด้านการเกษตรให้สามารถตอบสนองความได้เปรียบในการผลิตเพื่อการแข่งขันของสินค้าเกษตรไทยสู่ตลาดโลก

๒.๓ ถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรและเกษตรอุตสาหกรรม

๓. เป้าหมาย

๓.๑ เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์

๓.๒ เพิ่มสัดส่วนงบประมาณการวิจัยด้านการเกษตรในอัตราร้อยละ ๑ ของจีดีพีเกษตรภายใน ๓ ปี และร้อยละ ๑.๕ ของจีดีพีเกษตรภายใน ๖ ปี และร้อยละ ๒.๐ ของจีดีพีเกษตรภายใน ๑๐ ปี

๓.๓ ผลงานวิจัยด้านการเกษตรภาครัฐที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร ถูกนำไปสู่การปฏิบัติจริงบังเกิดผลเป็นรูปธรรม

๔. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา

จากการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ และแนวทางแก้ไขปัญหของเกษตรกร รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนของการจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมระดับจังหวัดของทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยดำเนินการจัดให้มีเวทีแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกษตรกรในทุกระดับตั้งแต่ระดับตำบล ระดับอำเภอ จนถึงระดับจังหวัดได้มีส่วนร่วม รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น ภาคเอกชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กรเกษตรกร รวมทั้งประชาชนทั่วไป โดยทุกเวทีกำหนดให้มีเกษตรกรเข้าร่วมในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ซึ่งจากแผนแม่บทของทุกจังหวัดดังกล่าวรวมทั้งข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องของสภาเกษตรกรแห่งชาติได้นำมาประมวลสรุปเป็นแผนแม่บทในการค้นคว้า วิจัย และพัฒนาภูมิปัญญา พันธุกรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่น นวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสม และการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า วิจัย และพัฒนาเพื่อประโยชน์ทางเกษตรกรรม และเกษตรอุตสาหกรรม ดังนี้

๔.๑ ปกป้อง คัดกรองและรักษาภูมิปัญญา พันธุกรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่น ด้วยการ

๔.๑.๑ กำหนดกลยุทธ์และดำเนินการเพื่อปกป้องภูมิปัญญาไทย พันธุกรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่นให้ทันต่อสถานการณ์ จัดทำฐานข้อมูลรวบรวมภูมิปัญญาพันธุกรรมพืชและสัตว์โดยจัดตั้งหน่วยงานถาวรขึ้นทำหน้าที่เฝ้าระวังและพิทักษ์ภูมิปัญญาไทย พันธุกรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่นรวมทั้งให้ความรู้คนไทยด้านภูมิปัญญา/ลิขสิทธิ์/สิทธิบัตรมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในระยะยาว

๔.๑.๒ พิจารณาทบทวนกฎหมายข้อบังคับที่มีอยู่ให้ทันสมัยและใช้ได้จริงตรงตามสถานการณ์ปัจจุบัน และเหมาะสมกับลักษณะพิเศษของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมและกระตุ้นคนไทยให้มีจิตสำนึกปกป้องและคุ้มครองภูมิปัญญาของชาติโดยชี้ให้เห็นผลเสียของการละเลยในอดีตจนหลายภูมิปัญญาถูกต่างชาติขโมยไป

๔.๑.๓ สนับสนุนการคุ้มครอง และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ด้วยการกำหนดให้แจ้งสิทธิบัตรและภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยของผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร

๔.๒ พัฒนาการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม ด้วยการ

๔.๒.๑ ส่งเสริมการพัฒนาฯแผนไทยและยาจากสมุนไพรให้มีรูปแบบผลิตภัณฑ์และการแสดงสรรพคุณได้สอดคล้องกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาไทย

๔.๒.๒ เร่งสร้างวงจรความร่วมมือในการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรจากต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและเอกชนในการผลิตวัตถุดิบพืชสมุนไพรเพื่ออุตสาหกรรมในระบบตลาดข้อตกลง พร้อมเร่งพัฒนาความรู้และความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร ถ่ายทอดความรู้ สนับสนุนให้ผู้ปลูกสมุนไพรได้รับการรับรองมาตรฐานแปลง GAP หรือมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

๔.๒.๓ ผลักดันให้เกิดการใช้สมุนไพรเป็นทางเลือกหนึ่งของประชาชนในการดูแลสุขภาพพร้อมกับ การแพทย์แผนปัจจุบัน และเผยแพร่ผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าจำหน่ายสู่ระดับสากลโดยจัดสร้างเป็นศูนย์สาธิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพรโดยองค์การเภสัชกรรม กำหนดให้เป็นสถานที่ที่บริษัทส่งเสริมการท่องเที่ยวสำนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าเยี่ยมชม

๔.๒.๔ ส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกร องค์กรเกษตรกร ชุมชนเป็นแหล่งผลิตพันธุ์พืชและสัตว์ที่มีคุณภาพเพียงพอต่อความต้องการ

๔.๒.๕ กำหนดให้หน่วยงานเจ้าของผลงานวิจัย นำผลงานวิจัยที่ผ่านการรับรองแล้วว่ามีประสิทธิภาพ ทำการผลิตเพื่อจำหน่ายให้เกษตรกรในราคาที่เป็นธรรม หรือเผยแพร่ให้องค์กรเกษตรกรผลิตใช้เองหรือผลิตจำหน่ายเกษตรกรสมาชิก

๔.๓ ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยด้านการเกษตรด้วยการจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น เพียงพอต่อความต้องการของหน่วยงานในการศึกษา วิจัย และพัฒนา โดยให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ เป็นลำดับต้น

๔.๓.๑ สนับสนุนการศึกษาวิจัยให้เกิดความชัดเจนในการใช้ประโยชน์จากที่ดินที่มีจำกัด เพื่อกำหนดเขตให้เกิดการใช้พื้นที่เพาะปลูกอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดได้ว่าปริมาณพืชเศรษฐกิจที่ผลิตแต่ละชนิดในการผลิตมีจำนวนเท่าใด จะแปรรูปและทำการค้าขายอย่างไร ให้มีความชัดเจนทุกขั้นตอน

๔.๓.๒ วิจัยเชิงนโยบายแบบบูรณาการเพื่อสร้างฐานข้อมูลนำมาใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหา และเพื่อให้เกิดการแข่งขันกับต่างประเทศได้ ยกตัวอย่างเช่น แผนงานวิจัยเพื่อพัฒนาสินค้าเกษตรครบวงจรตั้งแต่การผลิต แปรรูป บรรจุภัณฑ์และการตลาดแผนงานวิจัยพัฒนาการขนส่งสินค้าเกษตรที่มีโอกาสเน่าเสียสูง แผนงานวิจัยพัฒนาการตลาด ส่งเสริมการขายการบริโภคสินค้าเกษตร แผนงานวิจัยเชิงนโยบายการใช้พื้นที่เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ในประเทศให้เกิดสัดส่วนและผลสัมฤทธิ์สูงสุดหรือแผนงานวิจัยเพื่อเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรรายย่อยในการพัฒนาสู่สหกรณ์การเกษตรที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น แผนงานวิจัยเหล่านี้ต้องบูรณาการทำงานร่วมกันของหลายกระทรวง หลายหน่วยงาน จากนั้นวิจัยที่เป็นกลาง มีองค์ความรู้ ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่มีอิทธิพลของพ่อค้า นักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องเป็นแผนงานที่ต่อเนื่องเป็นกระบวนการและมีข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เป็นนโยบายชาติได้ เป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์อนาคตของราคาสินค้าเกษตรเพื่อการผลิตได้ เป็นข้อมูลที่สามารถให้ภาคเอกชนนำไปใช้เพื่อการแข่งขันกับประเทศอื่นได้

๔.๓.๓ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ สัตว์น้ำ และจุลินทรีย์ที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔.๓.๔ สนับสนุนและส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชพลังงานทดแทนที่ให้ผลผลิตสูง ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น ผลิตพลังงานได้มากขึ้นในปริมาณพืชที่เท่ากัน อาทิ มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และพืชพลังงานทดแทนชนิดอื่นในอนาคตที่ไม่ได้ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหาร เช่น สาหร่าย เป็นต้น รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมตลอดห่วงโซ่สินค้าเกษตรและอาหาร เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพึ่งพาตนเองด้านอาหารและพลังงานในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

๔.๓.๕ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการตลาดสินค้าเกษตรในภูมิภาคอาเซียน และตลาดโลก เกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหารในระดับสากล ปรับปรุงนโยบายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งออกสินค้า พัฒนาคุณภาพและการผลิตผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

๔.๓.๖ ส่งเสริมการวิจัยเครื่องจักรกลการเกษตร เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่า ลดต้นทุน การใช้แรงงาน และลดการสูญเสียผลผลิตในกระบวนการปลูก การเก็บเกี่ยว การขนส่ง ตลอดจนการเก็บรักษาในยุ้งฉาง รวมทั้งการวิจัยนวัตกรรมเครื่องจักร เครื่องมือเพื่อใช้ในการแปรรูปขั้นต้นในฟาร์ม การผลิตระหว่างการขนส่งและเกษตรอุตสาหกรรม

๔.๓.๗ สร้างแรงจูงใจของนักวิจัยในระบบราชการให้มีค่าตอบแทนพิเศษในการวิจัยเช่นเดียวกับเงินประจำตำแหน่งผู้บริหาร

๔.๓.๘ สนับสนุนให้มีการพัฒนางานวิจัยพันธุ์กรรมพืช งานวิจัยพันธุ์กรรมสัตว์ สัตว์น้ำและจุลินทรีย์ โดยการดัดแปลงพันธุกรรม (Genetically Modified Organisms : GMOs) ในระดับการทดลองที่ควบคุมได้ โดยต้องตรวจสอบความปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอนที่ทำการวิจัยและพัฒนา และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องสู่สังคมโดยอาศัยข้อเท็จจริงบนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

๔.๔ ระบบการศึกษาและเรียนรู้สำหรับเกษตรกร

๔.๔.๑ สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาาระบบเกษตรจากการปฏิบัติจริงในไร่นา เรียนรู้ระบบรวมกลุ่มรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการทำธุรกิจในระบบตลาด จัดให้เกิดโรงเรียนเกษตรกรเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทางเลือก ให้กระจายไปตามท้องถิ่นที่มีการทำเกษตรรายย่อยอยู่มาก ในขณะเดียวกันควรสร้างความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรมรายย่อยส่วนหนึ่งมาจากการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยของเกษตรกรเอง และอีกส่วนหนึ่งมาจากการเผยแพร่ นวัตกรรมที่เกษตรกรบางท้องถิ่นค้นพบให้แพร่หลาย สามารถนำมาทดลองใช้ในท้องถิ่นอื่น ๆ ได้

๔.๔.๒ ฝึกอบรมทักษะการทำอาชีพเสริม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เช่นการบำรุงและขยายพันธุ์พืชและสัตว์ การทำธุรกิจการแปรรูปผลผลิตการเกษตร การทำหรือซ่อมปัจจัยการผลิตเอง เป็นต้น

๔.๔.๓ กำหนดให้หน่วยงานเจ้าของงานวิจัยนำผลงานวิจัย และผลงานประดิษฐ์คิดค้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาขยายผลถ่ายทอดสู่เกษตรกร หรือภาคการผลิต รวมทั้งขยายผลงานวิจัยด้านเครื่องจักรกลการเกษตร ไปดำเนินการต่ออย่างเป็นรูปธรรมผ่านสหกรณ์การเกษตรกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน องค์กรเกษตรกรหรือสภาเกษตรกรแห่งชาติ

๑. สถานการณ์ปัญหา

จากการสังเคราะห์ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่ได้รับรวบรวมประมวลจากแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมจังหวัด รวมทั้งข้อมูลจากการส่งเสริมของหน่วยงานในการส่งเสริมการดำเนินงานของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ซึ่งได้จัดทำสรุปสถานการณ์ปัญหา ในกรณีของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่เริ่มจัดตั้งใหม่ หรือกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรขนาดเล็กที่มีปริมาณธุรกิจน้อยมักประสบปัญหา ดังนี้

๑.๑ กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรจัดตั้งขึ้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะรองรับการถ่ายทอดความรู้ปัจจัยการผลิตสินเชื่อ หรืออื่น ๆ ตามภารกิจของหน่วยงาน

โดยทั่วไปการดำรงชีพของเกษตรกรมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การผลิต เตรียมเงินทุน, ไถเตรียมดิน การซื้อปัจจัยการผลิต (พันธุ์พืช, พันธุ์สัตว์, ปุ๋ย, ยา, อาหารสัตว์) การแปรรูปผลผลิต (แปรรูปผลผลิตเบื้องต้นในครัวเรือนเพื่อเพิ่มมูลค่า) และการขายผลผลิต จากนั้นนำเงินที่ได้จากการขายผลผลิตชำระคืนหนี้เงินกู้ ซึ่งแต่ละขั้นตอนที่เกี่ยวข้องต้องการการสนับสนุนส่งเสริมจากหลายหน่วยงาน เนื่องจากการกิจของหน่วยงานแต่ละแห่ง เป็นความรับผิดชอบหน้าที่เฉพาะด้าน (Function) ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ดำเนินกิจกรรมการเกษตรหลายอย่างในพื้นที่ เช่น ปลูกข้าว ปลูกไม้ผล เลี้ยงปศุสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ จึงต้องการการสนับสนุนจากหลายหน่วยงาน

ทั้งนี้ การพัฒนากลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่ผ่านมา หน่วยงานราชการ เช่น กรมต่าง ๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมพัฒนาชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละกลุ่ม/องค์กร เพื่อเป็นกลุ่มเป้าหมายรองรับการให้การศึกษาอบรม สนับสนุนปัจจัยการผลิต สินเชื่อ ตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน กลุ่มผู้ผลิตไม้ผลคุณภาพ กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ภาคการเกษตร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กลุ่มแปรรูปสินค้าเกษตร และกลุ่มพัฒนาอาชีพต่าง ๆ จึงเกิดกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรขึ้นมากมาย ขาดความเป็นเอกภาพในการรวมตัว

๑.๒ กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการสนับสนุนตามภารกิจของหน่วยงานเหล่านั้น ส่วนใหญ่เป็นองค์กรขนาดเล็กในระดับหมู่บ้านหรือตำบล

ปัญหาที่เกษตรกรประสบจึงขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และภูมิสังคม เช่น ขาดแคลนแหล่งน้ำ ปัจจัยการผลิต ราคาสูง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ที่ดินทำกินไม่มีเอกสารสิทธิ์และขายผลผลิตได้ราคาต่ำ เป็นต้น

๑.๓ ขาดการประสานภาคีเครือข่ายเข้ามีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน พ่อค้าภาคเอกชน

๑.๔ ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม ได้แก่ ขาดผู้นำที่มีความสามารถ เสียสละและเป็นธรรม คณะกรรมการกลุ่ม และพนักงานขาดประสบการณ์ในการบริหารธุรกิจของกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มไม่ต่อเนื่อง เพราะขาดการมีส่วนร่วมของเกษตรกรสมาชิกในพื้นที่ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านและภาคเอกชนแยกเป็นประเด็นย่อยได้ดังนี้

๑.๔.๑ เกษตรกรสมาชิก ขาดความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม/องค์กร รวมทั้งสมาชิกบางส่วนไม่ร่วมมือดำเนินกิจกรรมกลุ่ม/องค์กร หรืออุดหนุนธุรกิจของกลุ่ม/องค์กร เช่น ใช้บริการธุรกิจสินเชื่อกู้เงินจากกลุ่ม/องค์กร แต่ซื้อปัจจัยการผลิต ปุ๋ย ยา อาหารสัตว์จากพ่อค้าแทนการซื้อจากกลุ่ม/องค์กร

๑.๔.๒ ประธานและคณะกรรมการกลุ่ม/องค์กร

๑.๔.๒.๑ ประธานกลุ่ม/องค์กร มีปัญหาขาดผู้นำองค์กรที่มีความสามารถ เสียสละเป็นธรรมในการบริหารจัดการกลุ่ม

๑.๔.๒.๒ คณะกรรมการกลุ่ม/องค์กร ขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการธุรกิจของกลุ่ม/องค์กร

๑.๔.๓ พนักงานเจ้าหน้าที่ของกลุ่ม/องค์กร

ในกรณีกลุ่ม/องค์กรขนาดเล็ก ปริมาณธุรกิจน้อย หรือกลุ่ม/องค์กรตั้งใหม่ไม่สามารถจ่ายค่าตอบแทนสูงจึงไม่จูงใจพนักงานที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงาน หรือทำงานต่อเนื่องระยะยาว

๑.๔.๔ กฎ ระเบียบของกลุ่ม

กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่มีลักษณะเป็นกลุ่มอาชีพยังไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลส่วนใหญ่กำหนดระเบียบ หรือข้อบังคับของกลุ่มไว้ แต่ในการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับผู้นำกลุ่ม และกรรมการบางท่าน นอกจากนั้นยังขาดการตั้งผู้แทนสมาชิกเป็นกลไกเข้ามามีส่วนร่วมช่วยปฏิบัติงาน

๑.๔.๕ การวางแผนธุรกิจและสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจ

คณะกรรมการ/พนักงานกลุ่ม/องค์กร ขาดการวางแผนดำเนินธุรกิจของกลุ่ม/องค์กร ประจำปีอย่างเป็นระบบ โดยวิเคราะห์ผลการดำเนินธุรกิจที่ผ่านมา แนวโน้ม และการสำรวจข้อมูลความต้องการรับบริการธุรกิจจากกลุ่ม/องค์กร การประชุมรับทราบข้อมูลความต้องการรับบริการธุรกิจจากสมาชิก เพื่อเตรียมให้บริการธุรกิจสินเชื่อจัดหาสินค้าตามชนิด/คุณภาพที่สมาชิกต้องการ การรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกเพื่อดำเนินการแปรรูปและตลาดจำหน่าย

๑.๔.๖ ความร่วมมือระหว่างกลุ่ม/องค์กรเครือข่ายกับภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่ริเริ่มตั้งใหม่ หรือกลุ่ม/องค์กรขนาดเล็กที่มีปริมาณธุรกิจน้อย ย่อมมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน ต้องอาศัยหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนเป็นหลัก ยังขาดการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการพัฒนาธุรกิจ นอกจากนั้นยังขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายสู่การพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น ได้แก่ ร่วมตั้งโรงงานแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม หรือตั้งโรงงานผลิตปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ เมล็ดพันธุ์พืช

๑.๔.๗ ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ และเงินทุนขยายปริมาณธุรกิจ

กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่ริเริ่มตั้งใหม่ หรือกลุ่ม/องค์กรขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดแคลนเครื่องจักรกลอุปกรณ์ในการสนับสนุนให้บริการแก่สมาชิก ทั้งด้านการผลิต และการแปรรูป เช่น รถไถเดินตาม รถเกี่ยวข้าว เครื่องจักรกลในการสีข้าว ฉางเก็บข้าว เป็นต้น นอกจากนั้นยังขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจ และขยายปริมาณธุรกิจให้บริการแก่สมาชิก เนื่องจากขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้และปริมาณการผลิตไม่คุ้มทุนกับการดำเนินธุรกิจเฉพาะเพียงกลุ่ม/องค์กรเล็ก ๆ จึงควรมีแนวทางเชื่อมโยงเครือข่ายกับกลุ่ม/องค์กรในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อให้คุ้มทุนกับปริมาณธุรกิจ

๑.๕ ขาดความเป็นเอกภาพของกลุ่ม/องค์กรและขาดการเชื่อมโยงดำเนินธุรกิจของเครือข่าย

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ภาคการเกษตร (สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง และสหกรณ์นิคม) โดยทั่วไปดำเนินธุรกิจรูปแบบสหกรณ์เอกประสงค์ดำเนินธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจซื้อ แปรรูป ธุรกิจตลาดและธุรกิจบริการ ส่วนการร่วมดำเนินการในรูปชุมชนสหกรณ์มีเป็นจำนวนน้อย ในส่วนของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม/องค์กรขนาดเล็กกรองลงไป ยังไม่มีกฎหมายการรวมตัวเพื่อดำเนินธุรกิจระดับสูงขึ้นไปเช่นเดียวกับสหกรณ์ นอกจากนั้นในประเทศไทยยังมีวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มของเกษตรกรที่รวมตัวอีกหลากหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ กลุ่มลูกค้า

ธ.ก.ส. กลุ่มแปรรูปสินค้าเกษตร กลุ่มพัฒนาอาชีพต่าง ๆ ฯลฯ โดยแต่ละกลุ่มจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการพัฒนาเป็นกลุ่มเป้าหมายที่แต่ละหน่วยงานมุ่งส่งเสริมตามภารกิจของหน่วยงาน รวมทั้งในส่วนของกลุ่มอาชีพแต่ละอาชีพก็ยังมี การแยกตั้งเป็นชมรม สมาคม เพื่อเสนอข้อเรียกร้องจากภาครัฐ แต่ยังคงขาดความเป็นเอกภาพในการเชื่อมโยงธุรกิจ ในการร่วมมือกันลดต้นทุนการผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิต ร่วมมือทางด้านการแปรรูปและการตลาดร่วมกับภาคเอกชน มุ่งเพื่อประโยชน์แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิก นอกจากนี้ยังส่งผลถึงการสนับสนุนงบประมาณและเครื่องจักรอุปกรณ์ และกลุ่ม/องค์กรกระจายไม่เพียงพอแก่การพัฒนาให้เกิดผลการพัฒนาที่เด่นชัด เกษตรกรบางรายเป็นสมาชิก ๒-๓ กลุ่ม/องค์กรและกรรมการกลุ่ม/องค์กรบางท่านเป็นกรรมการ ๒-๓ กลุ่ม/องค์กร เช่นกันซึ่งเป็นการซ้ำซ้อน

๑.๖ ผลการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรบางส่วนยังต้องพัฒนา

จากการสังเคราะห์ข้อมูลของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พบว่า ในปี ๒๕๕๗ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๗ มีจำนวนสหกรณ์ภาคการเกษตร รวม ๓,๘๘๑ สหกรณ์ สมาชิก ๖.๖๐๑ ล้านบาท แยกเป็น สหกรณ์การเกษตร ๓,๗๑๒ สหกรณ์ สมาชิก ๖.๓๙๗ ล้านราย สหกรณ์ประมง ๗๙ สหกรณ์ สมาชิก ๐.๐๑๕ ล้านราย และสหกรณ์นิคม ๙๐ สหกรณ์ สมาชิก ๐.๑๘๘ ล้านราย จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตร ซึ่งกระจายตามอำเภอต่าง ๆ จัดเป็น สหกรณ์ชั้นปฐม เมื่อพิจารณาถึงการรวมตัวของสหกรณ์ภาคการเกษตรระดับปฐมเหล่านั้น เพื่อดำเนินการธุรกิจที่สูงขึ้น ในรูปชุมนุมสหกรณ์ มีชุมนุมสหกรณ์การเกษตรจำนวน ๙๘ สหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ประมง ๒ สหกรณ์ ยังไม่มีการรวมตัว ในรูปชุมนุมสหกรณ์นิคม ในส่วนของการจัดมาตรฐานสหกรณ์ภาคการเกษตรประจำปี ๒๕๕๖ พบว่า สหกรณ์การเกษตร ทั้งหมดจำนวน ๔,๔๔๒ สหกรณ์ นำมาจัดมาตรฐานจำนวน ๓,๑๓๐ สหกรณ์ ผ่านมาตรฐาน ๒,๒๐๔ สหกรณ์ หรือ คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ส่วนสหกรณ์ประมงมีทั้งหมด ๑๐๓ สหกรณ์ นำมาจัดมาตรฐานจำนวน ๖๐ สหกรณ์ ผ่านมาตรฐาน ๓๓ สหกรณ์ หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๕ ส่วนสหกรณ์นิคมมีทั้งหมด ๙๕ สหกรณ์ นำมาจัดมาตรฐาน ๘๙ สหกรณ์ ผ่านมาตรฐาน ๕๙ สหกรณ์ หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๖.๒๙ นอกจากนั้นในด้านระดับการศึกษาของคณะกรรมการสหกรณ์ ภาคการเกษตรจากจำนวนกรรมการสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด ๓๐,๐๔๗ คน มีผู้จบระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ ๔๖.๗๓ จบระดับมัธยม/ปวช. รองลงไปคิดเป็นร้อยละ ๓๘.๘๙ จบปริญญาตรีร้อยละ ๗.๓๐ นอกจากนั้น จบอนุปริญญา/ปวส. ปริญญาโท และปริญญาเอกตามลำดับ ส่วนสหกรณ์ประมง และสหกรณ์นิคมก็มีผู้จบระดับ ประถมศึกษามากที่สุด รองลงไปได้แก่ผู้จบระดับมัธยม/ปวช. เช่นเดียวกัน นอกจากนั้นในด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์ แยกตามประเภทสหกรณ์พบว่า สหกรณ์นิคมมีการจัดทำแผนกลยุทธ์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖๗ รองลงมาได้แก่ สหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗๙ และน้อยที่สุดที่มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ ได้แก่ สหกรณ์ประมงคิดเป็น ร้อยละ ๘.๖๔

ในส่วนของคุณลักษณะกลุ่มเกษตรกรในปี ๒๕๕๖ มีจำนวนกลุ่มเกษตรกรรวม ๔,๒๙๖ กลุ่มมีสมาชิกรวม ๖๑๒,๗๘๘ ราย แยกเป็นกลุ่มเกษตรกรทำนามากที่สุดจำนวน ๒,๑๒๒ กลุ่ม รองลงไปได้แก่ กลุ่มเกษตรกรทำสวน จำนวน ๗๙๗ กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์จำนวน ๗๐๕ กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรทำไร่จำนวน ๕๘๘ กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ จำนวน ๔๕ กลุ่ม และกลุ่มเกษตรกรประมงจำนวน ๓๙ กลุ่ม ในการนี้ผลการจัดมาตรฐานกลุ่มเกษตรกรประจำปี ๒๕๕๖ มีกลุ่มเกษตรกรที่นำมาจัดมาตรฐานทั้งหมด ๓,๘๓๑ กลุ่ม ผ่านมาตรฐานจำนวน ๓,๓๒๗ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๘๔ โดยเฉลี่ยมีสัดส่วนจำนวนกรรมการต่อกลุ่มเกษตรกร ๖ คน

จากข้อมูลจำนวนวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๘ จำแนกตามประเภทกิจการทั้งประเทศมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๐๑,๐๘๘ วิสาหกิจชุมชน และแยกเป็น เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนรวม ๕๕๓ เครือข่าย ในจำนวนนี้เป็นประเภทกิจการการผลิตสินค้าจำนวน ๑๘ สินค้า และ ให้บริการ ๖ กิจการ โดยในส่วนของกิจการผลิตสินค้าเกษตรนั้น ๕ อันดับแรกที่มีการจดทะเบียนสูง ได้แก่ การผลิตพืช มีจำนวนการจดทะเบียนสูงสุดจำนวน ๒๐,๘๐๔ วิสาหกิจชุมชน ๑๑๑ เครือข่าย รองลงไป ได้แก่ การผลิตปศุสัตว์

มีจำนวน ๑๒,๗๕๗ วิชาหกิจชุมชน ๓๕ เครือข่าย ส่วนรองลงไปอีก ๓ อันดับ ได้แก่ การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ เสื้อผ้า และการผลิตประมง จำนวน ๑๐,๑๘๑ วิชาหกิจชุมชน ๙,๒๖๕ วิชาหกิจชุมชน และ ๓,๐๖๔ วิชาหกิจชุมชนตามลำดับ

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอาชีพรวม ๕,๗๕๖ กลุ่ม ซึ่งเมื่อพิจารณาสถานะกลุ่มอาชีพเหล่านั้นพบว่า มีการดำเนินกิจกรรม ร้อยละ ๖๒.๙๘ แยกเป็น ดำเนินธุรกิจร้อยละ ๓๙.๘๘ และดำเนินธุรกิจเป็นครั้งคราว ร้อยละ ๒๓.๑๐ ส่วนกลุ่มอาชีพที่หยุดดำเนินการมีถึงร้อยละ ๒๔.๒๑ แจกยกเลิกกลุ่มแล้ว ร้อยละ ๒.๓๙ และติดตามไม่ได้ถึงร้อยละ ๑๐.๔๒

๑.๗ เกษตรกรสังกัดหลายกลุ่ม/องค์กร ทำให้เสียเวลา ค่าใช้จ่าย

สืบเนื่องจากความหลากหลายของกลุ่มองค์กรที่มีในพื้นที่ ประกอบกับเกษตรกรแต่ละรายประกอบอาชีพเกษตรกรรมในฟาร์มหลากหลายชนิด ทั้งทำนา ปลูกไม้ผล เลี้ยงปศุสัตว์ และเลี้ยงสัตว์น้ำ จึงสมัครเข้าสังกัดกลุ่มองค์กรมากกว่า ๑ กลุ่ม ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายของเกษตรกรในการต้องเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ

๒. เป้าประสงค์

๒.๑ กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินกิจกรรมพัฒนาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแก่เกษตรกรสมาชิกต่อเนื่องในแนวราบร่วมกับภาคีภาคส่วนต่าง ๆ

๒.๒ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตรในแนวตั้งจากระดับหมู่บ้านสู่อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ

๓. ข้อเสนอแนวทางการพัฒนา

๓.๑ การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายชนิดสินค้า

๓.๑.๑ วิธีดำเนินการ

๓.๑.๑.๑ พัฒนาการจัดการของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรจากเดิมมุ่งเน้นดำเนินธุรกิจสินเชื่อให้เงินกู้แก่สมาชิกเป็นหลัก เปลี่ยนเป็นการให้บริการธุรกิจแบบอเนกประสงค์ ทั้งสินเชื่อ รวมซื้อ แปรรูป รวมขายและธุรกิจบริการแก่สมาชิกครบวงจรเพื่อสามารถสนองความต้องการของสมาชิกซึ่งกรรมการ พนักงานของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรได้รับความรู้ในการจัดการธุรกิจขององค์กร

๓.๑.๑.๒ ดำเนินการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรโดยให้เกษตรกรที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน รวมกลุ่มระดมความคิดเห็นในการพัฒนาแก้ไขปัญหาตามลักษณะเฉพาะของสินค้าแต่ละชนิดซึ่งแตกต่างกัน ตั้งแต่การผลิต, การดูแลรักษา, การแปรรูปและการตลาด

(๑) ดำเนินการนำร่องสร้างความเข้มแข็งกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายชนิดสินค้าเกษตรชนิดเดียวกัน อย่างน้อย ๒ กลุ่ม/องค์กรขึ้นไปในแต่ละอำเภอนำร่อง โดยส่งเสริมให้เกษตรกรสมาชิกกลุ่มจัดทำแผนการผลิต และแผนความต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิต สินเชื่อ องค์ความรู้การตลาด จากกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่ตนสังกัด โดยกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรดำเนินธุรกิจให้การสนับสนุนสินเชื่อ ปัจจัยการผลิต ฯลฯ ตามความต้องการของสมาชิก

(๒) ดำเนินการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ในระดับอำเภอ โดยให้กรรมการของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในแต่ละอำเภอ พิจารณาเลือกผู้แทนเป็นกรรมการรายชนิดสินค้าระดับอำเภอ เพื่อรวบรวมแผนการผลิตและแผนความต้องการสนับสนุนจากกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรย่อยภายในอำเภอ เป็นแผนการผลิต ความต้องการระดับอำเภอ โดยคณะกรรมการระดับอำเภอทำหน้าที่ประสานแหล่งตลาด ชนิด และปริมาณความต้องการสินค้า จากนั้นกรรมการหารือวางแผนพัฒนาการผลิตของสมาชิกกลุ่มองค์กร ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด หรือกรณีสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรระดับจังหวัด ดำเนินการในแนวทางเดียวกันระดับอำเภอ

(๓) การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรระดับประเทศ โดยให้กรรมการของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในระดับจังหวัดพิจารณาเลือกตั้งผู้แทนเป็นกรรมการรายชนิดสินค้าระดับประเทศเพื่อวางแผนการผลิต แผนการให้บริการธุรกิจรวมซื้อ แปรรูป และรวมขาย เชื่อมโยงกับกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายชนิดสินค้าระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

๓.๑.๒ หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สถานีพัฒนาที่ดิน การค้าภายในจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเกษตรจังหวัด ประมงจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด แล้วแต่กรณี สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดและภาคเอกชน ร่วมกับสภาเกษตรกรจังหวัดและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด

๓.๒ การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในการใช้ข้อมูลร่วมวางแผนพัฒนาพื้นที่

การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในการใช้ข้อมูลร่วมวางแผนพัฒนาพื้นที่ เป็นการมุ่งพัฒนาให้เกษตรกรในพื้นที่ห่างไกล พื้นที่ความมั่นคง ได้มีโอกาสพัฒนาความตามศักยภาพสภาพภูมิสังคมแต่ละพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของแต่ละชุมชน ดำเนินการตามแนวทางมูลนิธิปิดทองหลังพระ ตั้งแต่การให้ชุมชนมีส่วนร่วมสำรวจข้อมูลสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน แหล่งน้ำ สภาพดิน ฯลฯ แล้วนำข้อมูลเสนอให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็น สรุปปัญหาและแนวทางการพัฒนาแก้ไข พร้อมร่วมกันกำหนดกิจกรรมดำเนินการ ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ “อยู่รอด” ให้ชาวบ้านพ้นความอดอยากก่อน มีอาหารกินตลอดปี ขั้นต่อไป “พอเพียง” ใช้หนี้หมด มีรายได้สม่ำเสมอ ชีวิตพอสบายขึ้น และ “ยั่งยืน” มีเงินออม พัฒนาตนเองด้วยลำแข้ง มีภูมิคุ้มกันภัยคุกคามจากภายนอก ซึ่งการจะดำเนินกิจกรรมร่วมกันให้ประสบผลสำเร็จนั้น ในพื้นที่เป้าหมายควรมีการรวมกลุ่ม เลือกผู้นำ/กรรมการ กำหนด กฎ ระเบียบ การดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร และติดต่อประสานการสนับสนุนจากภาคีภาค ส่วนต่าง ๆ

๓.๒.๑ วิธีดำเนินการ

๓.๒.๑.๑ ขั้นเตรียมความพร้อมบุคลากรและคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

➔ โดยคัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมายดำเนินการในพื้นที่ห่างไกล, พื้นที่ความมั่นคง ที่มีความพร้อมจะเข้าร่วมโครงการ แล้วส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง กลุ่ม/องค์กรเกษตรกร เพื่อร่วมดำเนินกิจกรรม

➔ ถ่ายทอดความรู้แก่กรรมการและพนักงานของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรด้านการจัดการธุรกิจองค์กรแบบอเนกประสงค์ให้บริการแก่สมาชิกครบวงจรตั้งแต่ธุรกิจสินเชื่อ รวมซื้อ แปรรูป รวมขาย และธุรกิจบริการ อย่างเป็นระบบครบวงจร

➔ นำเกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมาย สมาชิกเกษตรกร และพนักงานสำนักงาน สภาเกษตรกรจังหวัด ศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือโครงการปิดทองหลังพระในพื้นที่เพื่อเพิ่มความรู้ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ปรับปรุงดิน อาชีพเกษตรกร การรักษาสังแวดล้อม รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของกลุ่ม/องค์กรที่ประสบผลสำเร็จ

➔ ดำเนินการสำรวจข้อมูลสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมาย พร้อมสรุปประมวลผลการวิเคราะห์อย่างง่าย นำเสนอที่ประชุมเกษตรกรในหมู่บ้านเพื่อกำหนดแนวทางดำเนินกิจกรรมพัฒนาการเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่

➔ เกษตรกรร่วมกันดำเนินกิจกรรมพัฒนาการเกษตรตามที่กำหนดร่วมกัน โดยประสานการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนเกษตรกรและภาคเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษา

๓.๒.๑.๒ ขั้นตอนการพัฒนาพื้นที่

มีการพัฒนามิติดินน้ำ โดยสร้างหรือพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร มิติดิน โดยปรับปรุงดิน มิติเกษตร ได้แก่ การปลูกพืช เลี้ยงปศุสัตว์ และสัตว์น้ำตามศักยภาพ มิติอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ได้แก่ ทำการเกษตร GAP มิติอนุรักษ์ป่า ได้แก่ ปลูกป่า ดูแลรักษาป่า รวมทั้งมิติสร้างความเข้มแข็งขององค์กร โดยพัฒนาผู้นำที่เข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑.๓ หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมการค้าภายใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการเกษตรกรมประมงกรมปศุสัตว์ ปรากฏ ชาวบ้านและภาคเอกชน ร่วมกับสภาเกษตรกรแห่งชาติ สภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและ สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด

๓.๓ การสร้างความเป็นเอกภาพของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร

มีข้อเสนอเชิงโครงสร้างให้แก่ไขกฎหมาย คำสั่ง ประกาศ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนด ให้มี องค์กรเกษตรกรประเภทเดียว ตั้งแต่ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัดเชื่อมโยงกันเพื่อความเป็นเอกภาพ โดย

๓.๓.๑ ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ การรวมองค์กรเกษตรกรให้เป็นเอกภาพ

๓.๓.๒ กำหนดแนวทางสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่รวมเป็นเอกภาพแล้วร่วมกับหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และเครือข่ายอย่างเป็นทางการ

ประโยชน์จากการรวมองค์กรเป็นเอกภาพ มีดังนี้

๑) ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินธุรกิจขององค์กร เนื่องจากองค์กรเกษตรกรเป็นองค์กรที่มุ่งบริการ เกษตรกรสมาชิก ดังนั้นจำนวนสมาชิกจึงมีส่วนสำคัญกว่าเงินทุนในการสร้างความมั่นคงขององค์กร ส่วนปริมาณธุรกิจ ขององค์กรก็สามารถขยายปริมาณธุรกิจ ตามปริมาณผลผลิต ปริมาณธุรกิจรวมซื้อ รวมขายที่เพิ่มขึ้น

๒) ลดความซ้ำซ้อนและประหยัดเวลาของเกษตรกรในการเป็นสมาชิกหลายองค์กรต้องเข้าร่วมประชุม รับการอบรมหลายกลุ่มองค์กร รวมทั้งบางรายที่เป็นกรรมการมากกว่า ๑ องค์กรทำให้ประหยัดเวลา ลดความซ้ำซ้อน

๓) หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนองค์กรเกษตรกร สามารถบูรณาการเข้าไปส่งเสริมกลุ่ม/ องค์กรอย่างเป็นระบบ ประหยัดงบประมาณ เวลา และบุคลากรที่ลงไปสนับสนุน

๔) ลดความซ้ำซ้อนของการสนับสนุนงบประมาณแก่กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรลงสู่เกษตรกรสมาชิก และ จำนวนกลุ่มที่เป็นเอกภาพช่วยให้สามารถสนับสนุนแต่ละกลุ่มได้ปริมาณเพิ่มขึ้น

๕) การรวมกลุ่มเป็นองค์กรเดียวทำให้ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ รวมซื้อแปรรูปและรวมขายเพิ่มปริมาณขึ้น มีต้นทุนต่อหน่วยลดลงส่งผลให้เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔

การแก้ไขปัญหานี้สภาคการเกษตรและการสร้างความเข้มแข็ง การบริหารจัดการด้านกองทุนการเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๑ | การเสนอแนะแนวทางการเข้าถึงแหล่งทุนและการแก้ไขปัญหานี้สภาคการเกษตร

๑. สถานการณ์ปัญหา

๑.๑ เกษตรกรมีหนี้สินเพิ่มขึ้น

ข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (๒๕๕๗) ระบุว่า คราวเรือนภาคการเกษตรมีหนี้สินเพิ่มขึ้นจาก ๒.๐๔ แสนล้านบาทในปี ๒๕๔๒ เป็น ๔.๕๓ แสนล้านบาทในปี ๒๕๕๕ ในขณะที่สัดส่วนหนี้สินคราวเรือนภาคการเกษตรต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๐.๗๑ ในปี ๒๕๔๒ เป็นร้อยละ ๑.๑๐ ในปี ๒๕๕๕ โดยขนาดหนี้สินและทรัพย์สินทางการเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน ในปี ๒๕๓๘/๒๕๓๙ คราวเรือนเกษตรมีหนี้สิน ๒๔,๖๗๒ บาทต่อคราวเรือนเพิ่มเป็น ๗๖,๖๙๗ บาทต่อคราวเรือนในปี ๒๕๕๔/๒๕๕๕ คิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๑๕ ต่อปี ในขณะที่มูลค่าทรัพย์สินนั้น ในปี ๒๕๓๘/๒๕๓๙ คราวเรือนเกษตรมีมูลค่าทรัพย์สินทางการเกษตร ๙๖๔,๓๗๒ บาทต่อคราวเรือนและเพิ่มขึ้นเป็น ๑,๐๒๙,๒๑๘ บาทต่อคราวเรือนในปี ๒๕๕๔/๒๕๕๕ คิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๓๔ ต่อปี แสดงว่าคราวเรือนเกษตรมีอัตราการเพิ่มขึ้นของหนี้สินสูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินทางการเกษตร

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ศึกษาพฤติกรรมการเป็นหนี้ของคราวเรือนเกษตร ศึกษาลักษณะทั่วไปของคราวเรือนเกษตรรูปแบบการเป็นหนี้ และความสามารถในการชำระหนี้ของคราวเรือนเกษตร รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ของคราวเรือนเกษตร โดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของคราวเรือน พ.ศ. ๒๕๕๒ และ พ.ศ. ๒๕๕๔ ผลการศึกษาพบว่า ประมาณ ๒ ใน ๓ ของคราวเรือนเกษตรเป็นหนี้ แต่มีแนวโน้มที่ลดลงจากคราวเรือนเกษตรที่มีการเป็นหนี้ร้อยละ ๗๕.๒ ในปี ๒๕๕๒ เหลือร้อยละ ๗๒.๔ ในปี ๒๕๕๔ แต่มูลค่าหนี้สินของคราวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้กลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากมูลค่าหนี้สินเฉลี่ย ๑๒๑,๙๖๕ บาทต่อคราวเรือนในปี ๒๕๕๒ เพิ่มเป็น ๑๔๐,๔๐๔ บาทต่อคราวเรือนในปี ๒๕๕๔ ซึ่งมีอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๗.๓ ต่อปีสำหรับรูปแบบการเป็นหนี้ของคราวเรือนเกษตรพบว่า คราวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้มากกว่าร้อยละ ๘๐ เป็นหนี้ในระบบและมีแนวโน้มที่จะเป็นหนี้ในระบบเพิ่มขึ้น กล่าวคือ คราวเรือนเกษตรเป็นหนี้ในระบบอย่างเดียวร้อยละ ๘๖.๔ ในปี ๒๕๕๒ เพิ่มเป็นร้อยละ ๙๑.๐ ในปี ๒๕๕๔ โดยคราวเรือนเกษตรมากกว่าครึ่งกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแสดงว่าจำนวนคราวเรือนเกษตรกรที่เป็นหนี้ลดลงแต่คราวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้มีมูลค่าหนี้เพิ่มขึ้น

๑.๒ ปัญหาหนี้สินเกษตรกรเกิดจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูง

ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโครงการวิจัยหนี้สินภาคครัวเรือนของเกษตรกรในชนบทไทย ในปี ๒๕๕๐ ของ ธ.ก.ส.กับผลการศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกร ของสภาเกษตรกรแห่งชาติ ปี ๒๕๕๗ ปรากฏผล ดังนี้

รายการ	ธ.ก.ส. (บาท)	สภาเกษตรกรแห่งชาติ (บาท)
รายได้การเกษตรเฉลี่ย	๑๔๐,๐๗๖	๑๐๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐
รายได้นอกการเกษตรเฉลี่ย	๖๐,๒๘๘	๕๐,๐๐๐ - ๑๕๐,๐๐๐
รวมรายได้	๒๐๐,๓๖๔	๒๕๐,๐๐๐
ค่าใช้จ่ายการเกษตรเฉลี่ย	๗๕,๐๔๓	๕๐,๐๐๐ - ๑๕๐,๐๐๐
ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรเฉลี่ย	๑๒๑,๐๓๐	-
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในและนอกภาคการเกษตร	๑๙๖,๐๗๓	๑๙๓,๒๔๗.๖๐

จากข้อมูลเกษตรกรมีรายได้ประมาณ ๒ แสนบาท และมีรายจ่ายที่ใกล้เคียงกัน โดยที่เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว อาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ รายได้ขึ้นอยู่กับราคาผลผลิต ภัยธรรมชาติ โรคระบาด จึงมีรายได้ไม่แน่นอน โดยข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในระหว่างปี ๒๕๔๓-๒๕๕๔ ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนสูงขึ้นอย่างค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย ๙,๘๔๘ บาทต่อเดือน ในปี ๒๕๔๓ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๓,๔๐๓ บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ในปี ๒๕๕๔ โดยภาคกลางมากกว่าร้อยละ ๔๐.๐ ของหนี้สิน นำไปซื้อ/เช่าซื้อบ้าน และที่ดิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้มากกว่าร้อยละ ๔๐ นำไปใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ส่วนครัวเรือนในภาคเหนือมีส่วนใหญ่นำไปใช้เพื่อการเกษตรและทำธุรกิจที่ก่อให้เกิดรายได้

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ศึกษาพฤติกรรมกรรมการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตรกร ศึกษาลักษณะทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกร รูปแบบการเป็นหนี้ และความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนเกษตรกร รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตรกร โดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๕๒ และ พ.ศ. ๒๕๕๔ ผลการศึกษาพบว่าครัวเรือนเกษตรกรนำเงินกู้จำนวนกว่าครึ่งมาใช้เพื่อทำการเกษตร ส่วนเงินกู้ที่เหลือนำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน ใช้ทำธุรกิจ และมีเพียงประมาณร้อยละ ๑ - ๒ ของมูลค่าหนี้สินมาใช้ในการศึกษา สำนักงานสถิติแห่งชาติ สรุป ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตรกรมีเพียง ๕ ตัวแปร ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ภาคเขตการปกครอง จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่กำลังเรียนหนังสือ จำนวนสมาชิกที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปทำงานหารายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

สถาบันคินันท์แห่งเอเชียเมื่อ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ เสนอผลวิจัยจากโครงการ “คนไทยก้าวไกล ใส่ใจการเงิน” ว่าปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบันเกิดจาก ๑) ระดับความรู้ทางการเงินน้อย ๒) ทักษะคิดต่อการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล และ ๓) ความไม่สมดุลของการเข้าถึงแหล่งเงินและกลไกควบคุมดูแล โดยในกลุ่มเสี่ยง ๓ กลุ่ม คือนักเรียน เกษตรกร และแรงงานรายได้น้อยกับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ขณะที่ประชาชนยังมีพฤติกรรมใช้จ่ายมากกว่ารายได้ของตนเอง จะทำให้เกิดภาระหนี้สินล้นพ้นตัวของหลาย ๆ ครัวเรือน โดยได้รับจำนวนเกษตรกรคิดเป็น ๒๒-๒๔% ของประชากร ส่วนใหญ่ยากจนและมีความรู้ทางการเงินค่อนข้างต่ำกลายเป็นอุปสรรคในการบริหารการเงิน อีกทั้งเกษตรกรส่วนมากยังนิยมการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ซึ่งราคาผลผลิตค่อนข้างผันผวน จากข้อมูลมีเพียง ๒๐% ของเกษตรกรทั่วประเทศเท่านั้นที่ปลูกพืชมากกว่าหนึ่งชนิดหรือทำการเกษตรแบบผสมผสาน

๑.๓ ผู้มีรายได้น้อยส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ระบุว่าในปี ๒๕๕๔ เกษตรกรเป็นหนี้ในระบบ ๑๓๕,๓๖๓ บาทต่อครัวเรือน หนี้ในระบบ ๕,๐๔๑ บาท ต่อครัวเรือน รวมหนี้สินทั้งหมด ๑๔๐,๔๐๔ บาท ต่อครัวเรือน โดยเมื่อหนี้สินรวมมาคำนวณเป็นอัตราร้อยละพบว่า เกษตรกรเป็นหนี้ในระบบร้อยละ ๙๖.๔ เป็นหนี้ในระบบร้อยละ ๓.๖ นอกจากนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรระบุว่าจำนวนเกษตรกรในปี ๒๕๕๕ มี ๒๔ ล้านคน เป็นหนี้ ๑๙ ล้านคน มูลหนี้ ๔๕๓,๓๓๙.๙๔ ล้านบาท หากนำมูลหนี้มาคำนวณตามอัตราร้อยละการเป็นหนี้ จะพบว่ามีเกษตรกรเป็นหนี้ในระบบ ๔๓๗,๐๑๙.๗ ล้านบาท เป็นหนี้ในระบบ ๑๖,๓๒๐.๒๔ ล้านบาท

ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ระบุสถานการณ์หนี้ครัวเรือนประชากรทั่วประเทศ ปี ๒๕๕๗ เป็นหนี้เฉลี่ยครัวเรือนละ ๒๑๙,๑๕๙ บาท เพิ่มขึ้น ๑๖.๑ % เพิ่มสูงสุดนับแต่ปี ๒๕๔๙ โดยเป็นหนี้ในระบบ ๔๙.๑ % ส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย สาเหตุมาจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น การไม่มีวินัยทางการเงิน และการเข้าถึงแหล่งทุนเพราะการเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน การแก้ไขปัญหาของรัฐโดยกระทรวงการคลังจาก ๓ โครงการ คือขึ้นทะเบียนคนยากจนในปี ๒๕๔๗ ลูกหนี้ได้รับการช่วยเหลือ ๙๔,๐๐๐ ราย จากการขึ้นทะเบียน ๑.๗ ล้านราย มูลหนี้ ๑๓๕,๐๐๐ ล้านบาท โครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ ลูกหนี้ได้รับการช่วยเหลือ ๔๑๗,๐๐๐ ราย จากการขึ้นทะเบียน ๑.๒ ล้านราย มูลหนี้ ๑๒๓,๐๐๐ ล้านบาท และในปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๖ ลูกหนี้ได้รับการช่วยเหลือ ๑๒๔,๐๐๐ ราย มูลหนี้ ๑๒,๐๐๐ ล้านบาท ธนาคารออมสินได้จัดทำโครงการธนาคารประชาชน ในปี ๒๕๕๕ ให้กู้เงินรายละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ ถึงปัจจุบันให้กู้ ๑.๐๓ ล้านราย วงเงิน ๑๐๓,๐๐๐ ล้านบาท ธ.ก.ส. ทำโครงการแก้ไขปัญหาหนี้ของเกษตรกรและบุคคลในครัวเรือน วงเงิน ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท รายละไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาทตั้งเป้าหมาย ๑๕๐,๐๐๐ ราย ต้องเป็นหนี้ที่เกิดจากความจำเป็น ไม่ใช่การเล่นพนันหรือจากความฟุ่มเฟือยชำระคืนไม่เกิน ๑๐ ปี

๑.๔ การเข้าถึงแหล่งทุนของเกษตรกร

จากการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี ๒๕๕๖ พบว่า มีการเข้าถึงแหล่งเงินที่เป็นทางการ ๘๘% มีเพียงประมาณ ๔.๒% ที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินที่เป็นทางการได้ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในชนบท สอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี ๒๕๕๖ระบุว่า สาเหตุที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนเนื่องจากประชาชนในชนบทอาจจะมิรายได้ไม่เพียงพอ มีความเสี่ยงทางการเงินสูง ซึ่งส่วนใหญ่จะไปหาแหล่งเงินทุนผ่านระบบสหกรณ์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจต่าง ๆ เช่น ธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กู้เงินนอกระบบ หรือหยิบยืมจากญาติพี่น้อง

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ได้เสนอบทความยุทธศาสตร์ชาติในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้ในทางเศรษฐกิจและการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดย ศาสตราจารย์ ดร. กำชัย จงจักรพันธ์ ระบุสาเหตุที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน สาเหตุหนึ่งที่สำคัญคือ ระบบกฎหมายไทยยังไม่ทันสมัยเพียงพอ มีการกำหนดหลักประกันด้วยทรัพย์สินเพียง ๒ ชนิด คือ จำน่า จำนอง หลักประกัน ๒ ชนิดนี้ เป็นประโยชน์ เพียงแต่ว่าเป็นประโยชน์ในวงจำกัด เพราะว่าถูกออกแบบ ถูกสร้างไว้นานมากกว่า ๘๐ ปี แล้ว จึงไม่สอดคล้องกับความทันสมัย การควบคุมกำกับดูแลเป็นเหตุทำให้มีปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรได้จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายช่วยเหลือหรือส่งเสริมเกษตรกรในการผลิต การตรวจสอบและรับรอง ผลิตผลเกษตรกรรมขั้นต้นหรือผลิตภัณฑ์อาหาร การรักษาเสถียรภาพของราคา ผลิตผลเกษตรกรรมขั้นต้นหรือผลิตภัณฑ์อาหาร การดำเนินการที่จำเป็นและเร่งด่วนเพื่อป้องกันและขจัดภัยอันจะเป็นผลเสียหายแก่เกษตรกร การศึกษาวิจัย เพื่อการพัฒนาการผลิต การแปรรูป หรือการตลาดซึ่งผลิตผลเกษตรกรรมขั้นต้นหรือผลิตภัณฑ์อาหาร โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินการจากงบประมาณผลการดำเนินงานทางการเงิน

ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖ ปรากฏว่า กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรมีรายได้จากการดำเนินงานรวมทั้งสิ้นจำนวน ๒๑๙,๐๖๙,๖๗๘.๘๐ บาท โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารจำนวน ๑๗๓,๗๗๔,๘๕๖.๙๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๓๒ กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรมีลูกหนี้จำนวน ๗ หน่วยงาน ๒๔ โครงการ วงเงินค้างชำระ ๑,๖๔๖,๔๒๒,๖๕๗.๗๙ บาทโดยงบดุลเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๘ กองทุนมีเงินฝากธนาคารพาณิชย์ ๗,๖๙๑,๒๘๑,๑๔๔.๐๒ บาท แสดงถึงการให้สินเชื่อแก่องค์กรเกษตรกรของกองทุนยังไม่มีข้อจำกัด

๑.๕ การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหนี้สินบางกองทุน ยังช่วยเหลือเกษตรกรได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

(๑) พระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้จัดตั้งกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร เพื่อการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบของเกษตรกร ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาสามารถทำได้ในจำนวนจำกัด ทั้งการรับซื้อหนี้ในระบบของเกษตรกรที่เป็นหนี้สถาบันการเงิน เป็นหนี้สหกรณ์ และการฟื้นฟูอาชีพหลังการซื้อหนี้ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคง จนสามารถชำระคืนหนี้แก่กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรได้จากข้อมูลของกองทุนฯ ที่ผ่านมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ ถึงปี ๒๕๕๖ สามารถช่วยเหลือเกษตรกรผู้เป็นหนี้ในระบบโดยการรับซื้อหนี้ได้จำนวน รวมทั้งสิ้น ๒๔,๓๒๓ ราย จำนวน ๒๕,๐๒๖ บัญชีวงเงิน ๕,๐๒๙,๑๗๓,๓๗๔.๑๐ บาท พื้นที่ที่ดิน ๑๗,๑๙๙ แปลง ๑๒๒,๙๕๔.๙๓ ไร่ เนื่องจากข้อจำกัด ๒ ประการ คือ สภาพปัญหาการบริหารจัดการภายในของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร และการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนของรัฐบาลที่ไม่เพียงพอให้กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ไปดำเนินการตามภารกิจ

(๒) กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน (กขก.) ที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นเพื่อการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบโดยอยู่ในความดูแลของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีโครงสร้างการบริหารงานโดยคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน (ส่วนกลาง) แต่งตั้งคณะกรรมการการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนระดับจังหวัด (อชก.จังหวัด) ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานอนุกรรมการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้จัดการ ธกส. และเกษตรกรและสหกรณ์จังหวัดเป็นเลขานุการ นอกจากนั้นแต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนระดับอำเภอ (อชก.อำเภอ) ซึ่งมีนายอำเภอ เป็นประธานอนุกรรมการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้จัดการ ธกส. สาขาและเกษตรกรอำเภอเป็นเลขานุการ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานในรูปคณะกรรมการ อชก. ระดับจังหวัด และระดับอำเภอดังกล่าว เลขานุการคณะกรรมการไม่ได้มีหน้าที่ตามภารกิจงานในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร เป็นภารกิจหลักโดยตรง หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้นจึงเป็นงานภารกิจรอง การดำเนินการเชิงรุกยังไม่เข้าถึงหมู่บ้าน/ตำบล เช่น การประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์เงื่อนไขการเข้าถึงเงินกู้กองทุนหมุนเวียน ดังนั้น การช่วยเหลือเกษตรกรด้านหนี้สิน จึงไม่ได้ขยายปริมาณช่วยเหลือได้ครอบคลุมทั่วถึง โดยตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๔ ถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ได้อนุมัติเบิกจ่ายเงินกู้ให้เกษตรกรและผู้ยากจนจำนวนทั้งสิ้น ๒๖,๙๒๐ ราย จำนวนเงินที่อนุมัติ ๔,๖๗๘,๐๒๕,๕๐๙.๗๒ บาท จำนวนที่ดินที่ช่วยเหลือเนื้อที่ ๒๖๗,๗๑๘ ไร่

๑.๖ เกษตรกรรายย่อยและองค์กรเกษตรกรที่ประสงค์จะกู้เงิน ติดปัญหาหลักประกันเงินกู้

เกษตรกรรายย่อยที่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน หากประสงค์จะขอกู้เงินต้องใช้บุคคลค้ำประกันหรือค้ำประกันกลุ่ม ซึ่งควรจะขยายวงเงินกู้ให้พอเพียงกับแผนการประกอบอาชีพ เพื่อลดปัญหาต้องไปกู้เงินจากแหล่งเงินกู้นอกระบบเพื่อทำให้เป็นหนี้สินเพิ่มขึ้น ในส่วนของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่จะลงทุนเกษตรอุตสาหกรรม เพื่อแปรรูปเพิ่มมูลค่า โดยมุ่งให้เกษตรกรได้เป็นเจ้าของกิจการโรงงานแปรรูปเอง ไม่สามารถขอกู้เงินได้หากไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เนื่องจากวงเงินลงทุนก่อสร้างโรงงานค่อนข้างสูง

๒. เป้าประสงค์

๒.๑ เกษตรกรรายย่อยสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินโดยพึ่งพาตนเอง

๒.๒ เกษตรกรและกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน

๓. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

๓.๑ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(๑) ภาครัฐและสภาเกษตรกรแห่งชาติร่วมรณรงค์สร้างค่านิยมใหม่ของเกษตรกรไทย ภายใต้คำขวัญ “ขยัน ประหยัด คือคุณสมบัติของเกษตรกรไทย” โดยกำหนดนโยบายส่งเสริมให้เกษตรกรค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนค่านิยมทัศนคติอันเป็นพฤติกรรมที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของครัวเรือน เช่นร่วมกับสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติส่งเสริมให้เกษตรกรลด-ละ-เลิก อบายมุข ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดงานประเพณีแบบเรียบง่ายไม่ใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับองค์กรเกษตรกรในแต่ละจังหวัดเป็นแกนนำในการจัดงานประเพณีที่สำคัญของเกษตรกร เช่น การอุปสมบทหมู่บุตร-หลานเกษตรกรประจำปีรายจังหวัด การจัดมงคลสมรสหมู่เกษตรกรประจำปีรายจังหวัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และทุกหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่มีการคัดเลือกเกษตรกรเพื่อมอบรางวัลในทุกระดับ ทุกรางวัล ขอให้ผู้นำคุณสมบัติขยัน ประหยัดเป็นเกณฑ์สำคัญในการคัดเลือก ตัดสิน เพื่อเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดจากเกษตรกรสู่เกษตรกร

(๒) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้ใช้เครือข่ายสภาเกษตรกรระดับตำบลเป็นแกนนำในการดำเนินการรวมกลุ่มโดยใช้ระบบสหกรณ์เป็นแนวทางดำเนินงาน ภาครัฐส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือผ่านกลุ่มของเกษตรกร โดยกำหนดทิศทาง ส่งเสริม สนับสนุน ด้านการเกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ ไร่นาสวนผสม ให้สอดคล้องตามแผนชีวิตชุมชน (ระดับตำบล) ที่ประมวลผลมาจากบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน ของเกษตรกรรายคนในชุมชน โดยให้ความสำคัญตามลำดับความเข้มแข็งของชุมชน

(๓) องค์กรเกษตรกร และสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริม สนับสนุนเกษตรกรให้มีแผนการออมเงิน โดยรณรงค์ส่งเสริมการออมตั้งแต่เด็ก ผู้ใหญ่ และวัยสูงอายุ แบบรายคนและครอบครัว จัดเป็นสัปดาห์ เดือน ปี แห่งการออมของเกษตรกรไทย กำหนดให้เกษตรกรที่มีการออมเงินตามแผนมีสิทธิที่เพิ่มขึ้นในการขอกู้เงินโดยใช้สัดส่วนการออมเป็นเงื่อนไข ภาครัฐกำหนดให้การออมของเกษตรกรเป็นส่วนสำคัญในการจัดสวัสดิการ การประกันภัย การชดเชยราคาส่วนต่างตามมาตรการช่วยเหลือ

(๔) สถานศึกษาของรัฐและเอกชนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา ในท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรที่ส่งเสริมให้บุตร-หลานเกษตรกรศึกษาต่อด้านการเกษตร ทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติการ เพื่อสร้างโอกาสให้บุตร-หลานเกษตรกรเรียนรู้อย่างมีความผูกพันด้านเกษตรกรรม เมื่อจบออกมาเป็นผู้สืบทอดอาชีพ ทดแทนเกษตรกรรุ่นพ่อแม่ โดยภาครัฐมีแนวทางส่งเสริมการให้ที่ดินทำกินสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่

๓.๒ ปรับปรุงแก้ไข กฎ ระเบียบโดยควรวางมององค์กรที่มีวัตถุประสงค์แก้ไขปัญหานี้ขึ้นเช่นเดียวกัน

ควรควรวางกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กับกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหนี้สินให้แก่เกษตรกร ทั้งแก้ไขปัญหานี้ในระบบจากสถาบันการเงิน, สหกรณ์ภาคการเกษตร และหนี้ในระบบ โดยปรับปรุงภารกิจงาน และการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๓.๓ เพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

๓.๓.๑ ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ให้ถึงพื้นที่เพื่อให้เกษตรกรและผู้ยากจนที่เป็นหนี้ในระบบ ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะสูญเสียที่ดินทำกิน สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจนได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ยังไม่เข้าถึงหมู่บ้าน ชุมชน ทำให้ผู้เป็นหนี้ที่ต้องการความช่วยเหลือไม่ทราบข้อมูล

๓.๓.๒ ควรเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกรรายย่อย และกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่จะดำเนินธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรม โดย

(๑) ปรับปรุงหลักเกณฑ์เงื่อนไขการกู้เงิน ผ่อนปรนหลักประกันเงินกู้ โดยเกษตรกรรายย่อยสามารถใช้บุคคลค้ำประกัน หรือกลุ่มค้ำประกันในวงเงินที่สูงขึ้น ทั้งนี้ให้เกษตรกรผู้จัดทำประกันภัยพิบัติความเสียหายจากภัยธรรมชาติ และประกันหนี้เสียเพื่อไม่เป็นภาระแก่ผู้ค้ำประกัน เช่น เสียชีวิต ทุพพลภาพ โดยพิจารณาจากแผนการผลิตและประวัติการชำระหนี้เป็นหลักมากกว่าหลักประกัน

(๒) ปรับปรุงหลักเกณฑ์เงื่อนไขการกู้เงินแก่กลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ที่ประสงค์จะกู้เงินลงทุนประกอบธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรม โดยผ่อนปรนหลักประกันเงินกู้ที่มุ่งใช้สังหาริมทรัพย์ กรณีวงเงินกู้สูง เปลี่ยนเป็นพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนการดำเนินธุรกิจ สามารถใช้เครื่องจักรกลที่จะลงทุนเป็นหลักประกันเงินกู้ได้ โดยภาครัฐควรสนับสนุนเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยในเบื้องต้น และองค์กรเกษตรกรสมทบการลงทุนตามกำลังความสามารถ จากนั้นเมื่อผลการดำเนินงานมีกำไร จึงผ่อนชำระคืนเงินกู้แก่ภาครัฐระยะยาว

กลยุทธ์ที่ ๒ การปรับปรุงการบริหารจัดการกองทุนที่เกี่ยวกับการเกษตรที่มีอยู่ ให้สามารถรองรับการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างครบวงจรและลดการซ้ำซ้อน รวมถึงการจัดตั้งกองทุนเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว

๑. สถานการณ์ปัญหา

๑.๑ บางกองทุนที่มีอยู่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง ไม่ครอบคลุมความต้องการทั้งหมดของเกษตรกร ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีความต้องการหลายอย่าง ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาให้เกษตรกรได้อย่างเบ็ดเสร็จครบวงจร

๑.๒ กองทุนที่มีอยู่โดยส่วนใหญ่ยังมีปริมาณเงินทุนไม่มากเพียงพอที่จะให้การช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างเต็มที่ หากสามารถรวบรวมกองทุนที่มีขอบเขตการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกันเป็นกองทุนที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ย่อมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรได้มากขึ้น

๑.๓ เกษตรกรบางส่วนยังไม่สามารถเข้าถึงกองทุนที่มีอยู่จากหลายสาเหตุ อาทิ ไม่ทราบว่ามีการให้ทุนให้ความช่วยเหลือ หรือมีเอกสาร หลักฐานไม่ครบถ้วนตามเงื่อนไขของกองทุน หรือมีเงื่อนไข ขั้นตอน วิธีการยุ่งยาก รวมถึงขาดหลักประกันในการกู้ยืมเงินจากกองทุนดังกล่าว

๑.๔ เกษตรกรบางส่วนประสบปัญหาได้รับเงินกู้ล่าช้า มีสาเหตุประการหนึ่งจากการที่ไม่ทราบรายละเอียดเงื่อนไขข้อกำหนดการขอกู้ยืมเงินโดยชัดเจน ทำให้จัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ไปยื่นไม่ครบถ้วนในครั้งเดียว ประกอบกับกองทุนให้ความช่วยเหลือเกษตรกรอาจมีกระบวนการพิจารณาลั่นกรองคำขอกู้ยืมเงินยุ่งยากหลายขั้นตอน เพื่อป้องกันข้อผิดพลาด จึงทำให้เกิดความล่าช้า

๑.๕ เกษตรกรบางส่วนประสบปัญหาได้รับเงินทุนน้อยไม่เพียงพอมีสาเหตุสำคัญจากการขาดหลักประกันในการกู้ยืมเงิน โดยเฉพาะหลักประกันที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ และการขาดองค์ความรู้เชิงเทคนิคและวิชาการในการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อขอเงิน/รับเงินทุนสนับสนุน รวมทั้งกองทุนให้ความช่วยเหลือเกษตรกรมีปริมาณเงินทุนจำกัดไม่สามารถให้การช่วยเหลือได้เต็มตามความต้องการของเกษตรกรทั้งหมดและพบว่า การได้รับเงินทุนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการลงทุนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรนำเงินกู้ดังกล่าวไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

๑.๖ ทั้งนี้ การนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์การขาดวินัยทางการเงิน การขาดความรู้ในการบริหารจัดการทางการเงิน การมีหนี้สินหลายทาง รวมถึงการประสบภัยพิบัติ และราคาผลผลิตตกต่ำส่งผลให้เกษตรกรบางส่วนผิมนัดส่งชำระหนี้ ไม่สามารถส่งชำระหนี้กองทุน กระทบต่อสภาพคล่องของกองทุน และการให้การช่วยเหลือของกองทุน

๑.๗ นอกจากนี้ เกษตรกรบางส่วนยังไม่มีกองทุนให้การช่วยเหลือโดยเฉพาะเจาะจงทำให้ไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม รวดเร็ว เมื่อประสบปัญหา

๒. เป้าประสงค์

เกษตรกรมีกองทุนให้ความช่วยเหลือตามความต้องการอย่างเบ็ดเสร็จครบวงจร และมีเงื่อนไขขั้นตอนวิธีการที่เอื้ออำนวยให้เกษตรกรเข้าถึงกองทุนดังกล่าว

๓. ข้อเสนอแนะทางพัฒนา

๓.๑ การปรับปรุงการบริหารจัดการของกองทุนที่มีอยู่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงกองทุน และได้รับการช่วยเหลือที่ครอบคลุมความต้องการด้านต่าง ๆ มากขึ้น

๓.๑.๑ เป้าหมาย

- (๑) เกษตรกรสามารถเข้าถึงกองทุนที่มีอยู่มากขึ้น
- (๒) เกษตรกรได้รับการช่วยเหลือด้านเงินทุนเพื่อแก้ปัญหาความต้องการอย่างครอบคลุมเพียงพอ

มากขึ้น

๓.๑.๒ หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก ได้แก่ กระทรวงการคลังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์

หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ กระทรวงมหาดไทยกระทรวงอุตสาหกรรม สภาเกษตรกรแห่งชาติ

๓.๑.๓ ขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน

(๑) ประชุมหารือผู้กำกับดูแลกองทุนเกี่ยวกับการเกษตรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อพิจารณาแนวทางปรับปรุงการบริหารจัดการของกองทุนที่มีอยู่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงกองทุน และได้รับการช่วยเหลือที่ครอบคลุมความต้องการด้านต่าง ๆ มากขึ้น

(๒) รวบรวมจัดทำฐานข้อมูลกองทุนเกี่ยวกับการเกษตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยแยกเป็นหมวดหมู่ตามขอบเขตของการให้ความช่วยเหลือ อาทิ กองทุนเพื่อการจัดหาปัจจัยการผลิต กองทุนเพื่อสนับสนุนการแปรรูปและการตลาด และกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางการเกษตร เป็นต้น

(๓) ควบรวมกองทุนที่อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันซึ่งมีขอบเขตการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรคล้ายคลึงกันหรือซ้ำซ้อนกัน เพื่อเพิ่มขนาดกองทุนให้ใหญ่ขึ้น สามารถให้การช่วยเหลือเกษตรกรได้มากขึ้น

(๔) ขยายขอบเขตการให้บริการของกองทุนให้ครอบคลุมความต้องการด้านต่าง ๆ ของเกษตรกร อย่างครบวงจร และนอกเหนือจากการให้เงินทุน ควรให้บริการด้านเทคนิควิชาการควบคู่กัน เช่น การช่วยวิเคราะห์ ปัญหาความต้องการ และการพัฒนาจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนเงินทุนจากกองทุน รวมถึงการ ให้องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการทางการเงิน เพื่อลดปัญหาการใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ผิดนัดการส่งชำระหนี้ ส่งชำระหนี้คืนไม่ได้

(๕) ทบทวนปรับปรุงขั้นตอนวิธีการยื่นเรื่องขอรับการช่วยเหลือ การพิจารณาอนุมัติความช่วยเหลือ และการเบิกจ่ายเงินทุนให้กับเกษตรกร ให้มีความคล่องตัวสะดวกรวดเร็วมากขึ้นรวมทั้งให้เกษตรกรเข้ามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการกองทุน เป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารกองทุนร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ฝ่ายละเท่า ๆ กัน

(๖) ทั้งนี้ แต่ละกองทุนควรเน้นการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในลักษณะที่เป็นแผนงาน/ โครงการรวม แทนการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรรายคนที่เป็นอิสระต่อกัน ไม่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งขาดหลักประกันของ ความสำเร็จในการดำเนินงาน เช่น การให้สินเชื่อกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรอุตสาหกรรม ซึ่งดำเนินงาน ครบวงจรตั้งแต่การผลิต แปรรูป จนถึงการตลาด หรือการสนับสนุนเงินทุนเพื่อจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตรสำหรับ เกษตรกรใช้ประโยชน์ร่วมกันในกลุ่ม/องค์กรของเกษตรกร

(๗) พิจารณาศึกษาหารูปแบบและดำเนินการจัดตั้งองค์กรกลางที่เหมาะสม อาจอยู่ในรูป คณะกรรมการที่มาจากผู้แทนเกษตรกร และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องฝ่ายละเท่า ๆ กัน เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลและ บูรณาการการให้ความช่วยเหลือของกองทุนต่าง ๆ ให้เป็นไปในกรอบทิศทางและแนวทางที่เหมาะสม สอดประสาน สนับสนุนกัน ช่วยให้เกษตรกรได้รับการแก้ปัญหาด้านเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

๓.๒ การพัฒนากองทุน แหล่งทุนขนาดย่อมต่าง ๆ ในชุมชน ยกกระดับเป็น “กองทุนพัฒนาเกษตรกร” เพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร

๓.๒.๑ เป้าหมาย

กองทุน แหล่งทุนขนาดย่อมต่าง ๆ ในชุมชนชนบท ได้รับการพัฒนายกระดับเป็นกองทุนพัฒนา เกษตรกร เป็นแหล่งการเงินของเกษตรกรและคนในชุมชนชนบท บริหารจัดการโดยเกษตรกรและคนในชุมชนชนบท เพื่อเกษตรกรและคนในชุมชนชนบท ซึ่งมีศักยภาพในการให้บริการเกษตรกรและคนในชุมชนชนบท สามารถให้ความ ช่วยเหลือเกษตรกรอย่างครอบคลุม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

๓.๒.๒ หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก ได้แก่ กระทรวงการคลังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย

หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์กระทรวงอุตสาหกรรม สภาเกษตรกรแห่งชาติ

๓.๒.๓ ขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นที่ ๑ (ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑) จัดทำโครงการนำร่องจำนวน ๔ ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้) ภูมิภาคละ ๑ แห่ง

วิธีดำเนินงาน

(๑) ประชุมหารือเกษตรกร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประเมินความพร้อม ความต้องการพัฒนา ยกย่องกองทุน แหล่งทุนขนาดย่อมต่าง ๆ ในชุมชนชนบท เป็นกองทุนพัฒนาเกษตรกร และกำหนดรูปแบบโครงสร้าง ขอบเขตการให้บริการ การบริหารจัดการ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) พัฒนาเงื่อนไขความพร้อมบุคลากรและระบบการทำงานของกองทุน แหล่งทุนขนาดย่อมต่าง ๆ ในชุมชนชนบท อาทิ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเตรียมการยกระดับเป็น “กองทุนพัฒนาเกษตรกร” ที่จะเป็นการระดมทุนของเกษตรกรและคนในชุมชน เพื่อการช่วยเหลือพัฒนาเกษตรกรและคนในชุมชน เพิ่มการพึ่งตนเอง สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและคนในชุมชนชนบท

(๓) เตรียมการตรากฎหมายรองรับการจัดตั้งและการดำเนินงานของ “กองทุนพัฒนาเกษตรกร” รวมถึงการจัดตั้งหน่วยงาน หรือระบบกำกับดูแลการจัดตั้งและดำเนินงานของกองทุนพัฒนาเกษตรกร

(๔) ดำเนินการทดลองจัดตั้งกองทุนพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่ซึ่งมีความพร้อมเป็นการนำร่องตามรูปแบบ และวิธีการที่กำหนด

(๕) ให้เกษตรกรและคนในชุมชนชนบทเป็นผู้บริหารงานหลักของกองทุนพัฒนาเกษตรกร โดยมีภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหาร หรือเป็นที่ปรึกษาของกองทุนตามความเหมาะสม

ขั้นที่ ๒ (ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔) เผยแพร่ขยายผลการดำเนินการจัดตั้งกองทุนพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

๒.๒.๔ ผลการจัดทำความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

ในปีงบประมาณปี ๒๕๕๙ สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ดำเนินการการสร้างความร่วมมือและประสานงานกับภาครัฐและเอกชน สรุปผลการดำเนินการได้ ดังนี้

๑. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสภาเกษตรกรแห่งชาติ กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๘ โดยมีกรอบและแนวทางของความร่วมมือ ดังนี้

(๑) ร่วมมือในการส่งเสริมสนับสนุนทางด้านการศึกษา การฝึกอบรม การฝึกงานแก่บุคคลทั้งสองฝ่าย

(๒) ร่วมมือในการจัดทำโครงการวิจัยและพัฒนา

(๓) ร่วมมือในการพัฒนาบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน การถ่ายทอดองค์ความรู้ รวมทั้งการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาการเกษตรของทั้งสองฝ่าย

๒. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือพัฒนาเกษตรกรรม พัฒนาเกษตรกรและบุคลากรระหว่างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสภาเกษตรกรแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมีขอบเขตความร่วมมือ ดังนี้

(๑) ร่วมมือกันในการพัฒนาเกษตรกร สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้และการเผยแพร่ผลงานวิจัยทางการเกษตรสู่เกษตรกร เพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม อย่างต่อเนื่อง

(๒) สนับสนุนการจัดทำ การแลกเปลี่ยน และการใช้ประโยชน์ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน รวมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการพัฒนาเกษตรกรรม

(๓) ร่วมมือกันในการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริม สนับสนุนอุปกรณ์ สถานที่ทางการศึกษาวิชาการ และการวิจัยของนักศึกษา พัฒนาเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

๓. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่เกษตรกร ระหว่างสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ กับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙ โดยมีขอบเขตการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่เกษตรกร ดังนี้

(๑) คณะนิติศาสตร์ โดยศูนย์ศึกษาความเป็นธรรมและศูนย์ให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่ประชาชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สนับสนุน

๑.๑) การให้คำปรึกษาและขอแนะนำทางกฎหมายแก่เกษตรกร โดยไม่คิดค่า บริการใด ๆ

๑.๒) การสนับสนุนวิทยากรในการฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของเกษตรกร กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิตทางการเกษตร

๑.๓) สนับสนุนและพัฒนางานวิจัยทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและการคุ้มครองเกษตรกร

๔. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “สารสนเทศเพื่อบริหารจัดการน้ำ โดยเกษตรกรอย่างยั่งยืน” ระหว่างสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) และสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๙ โดยมีขอบเขตความร่วมมือ ดังนี้

(๑) สนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกันในการพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ ด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ ร่วมกับเครือข่ายเกษตรกรอันจะนำไปสู่การบรรเทาปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง ในพื้นที่เกษตร เกิดการพัฒนาโครงสร้างน้ำและจัดการน้ำแบบพึ่งตนเอง

(๒) สนับสนุน แลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อเป็นตัวอย่างความสำเร็จสำหรับขยายผลสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ของเกษตรกร

(๓) ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อเกษตรกรอย่างยั่งยืน

๕. บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศระหว่างสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ กับองค์กรเครือข่าย เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ ซึ่งมีสภาเกษตรกรแห่งชาติร่วมลงนามด้วย เพื่อแสดงเจตนารมณ์ในความร่วมมือขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุเป้าหมาย อันจะเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ โดยดำเนินการให้เกิดการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

๖. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “การสร้างเกษตรกรเข้มแข็ง เอสเอ็มอีไทยแข็งแกร่ง เพื่อเศรษฐกิจฐานรากที่ยั่งยืน ระหว่างสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทยกับสภาเกษตรกรแห่งชาติ ” เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ โดยมีขอบเขตความร่วมมือ ดังนี้

(๑) ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงธุรกิจ และการดำเนินงานระหว่างเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และผู้ประกอบการ SMEs เพื่อเพิ่มโอกาสและช่องทางในการจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรของเกษตรกร และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของ SMEs

(๒) สนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางประชารัฐ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก โดยการสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และองค์กรชุมชนในส่วนภูมิภาค

(๓) ความร่วมมืออื่น ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อให้เกิดผลตามบันทึกข้อตกลงนี้

๗. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กับสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ในการให้ความร่วมมือช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัด นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และสตูล) โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) เพื่อช่วยเหลือประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้จากวิกฤตเศรษฐกิจและผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

(๒) เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาหาคาผลไม้มักต่ำตามฤดูกาลผลิต ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

(๓) ร่วมกันพัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการ ในการรวบรวม จัดการผลผลิต และดำเนินการด้านการตลาดด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาหาคาผลไม้มิในระยะยาว

๒.๓ ผลการปฏิบัติงานภายใต้แผนปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๙

แผนงาน	: สร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนแก่เกษตรกรและผู้มีรายได้น้อย
เป้าประสงค์	: ดำเนินงานตามภารกิจของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ
กิจกรรม	: บูรณาการและพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม
ผลผลิต	: อำนวยการและบริหารจัดการดำเนินงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

๑. โครงการ: จัดทำแผนเกษตรกรรมระดับตำบล

วัตถุประสงค์โครงการ: เพื่อส่งเสริมสนับสนุนสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร และเพื่อประสานหน่วยงานในพื้นที่ตามนโยบายรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาด้านหนี้สิน ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร สวัสดิการ สิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรม

ตัวชี้วัดของโครงการ ข้อจัดเก็บ มูลที่รวบรวม วิเคราะห์ ๘๘๘ ตำบล

กิจกรรม การจัดเก็บ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดสำรวจจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล โดยมีสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดที่กำหนดแผนรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ ๗๗ จังหวัด

ผลการดำเนินงาน มีจังหวัดที่ดำเนินการ ๗๔ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๑ ส่วนเรื่องข้อมูลที่จัดเก็บรวบรวม วิเคราะห์ จำนวนสูงสุด ได้แก่ เรื่อง สรรพสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน จำนวน ๖๗๐ เรื่อง รองลงไปได้แก่ เรื่อง ข้อมูลวิธีการผลิต ต้นทุน รายได้จากการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ จำนวน ๔๙๐ เรื่อง ลำดับที่สามได้แก่ เรื่อง ข้อมูลด้านการเกษตรอื่น ๆ ได้แก่ ข้อมูลปัญหาหนี้สินเกษตรกร แหล่งน้ำ เกษตรกรผู้มีปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรม ข้อมูลองค์กรเกษตรกร เป็นต้น รวม ๒๙ เรื่อง (ตามตาราง)

จำนวนจังหวัดที่ กำหนดแผนรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลด้าน ต่าง ๆ	ผลการดำเนินงาน		ข้อมูลที่จัดเก็บ รวบรวม วิเคราะห์	จำนวน เรื่อง	ลำดับ ที่
	จำนวน จังหวัดที่ ดำเนินการ	คิดเป็น ร้อยละ			
๗๗	๗๔	๙๖.๑	๑. สสำรวจสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน ๒. ข้อมูลวิธีการผลิต ต้นทุน รายได้ จากการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ๓. ข้อมูลด้านการเกษตรอื่น ๆ รวม ได้แก่ ข้อมูลปัญหาหนี้สินเกษตรกร แหล่งน้ำ เกษตรกรผู้มีปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกรและการไม่ได้รับความ เป็นธรรม ข้อมูลองค์กรเกษตรกร	๖๗๐ ๔๙๐ ๒๙	๑ ๒ ๓
รวม				๑,๑๘๙	

๒. โครงการการประชาสัมพันธ์งานของสภาเกษตรกร

วัตถุประสงค์โครงการ: เพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสภาเกษตรกรจังหวัด
ตัวชี้วัดของโครงการ เกษตรกร องค์กรเกษตรกร ทราบนโยบายแผนแม่บท และการดำเนินงานของสภาเกษตรกร
แห่งชาติ

กิจกรรม ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ วิทยุ และออนไลน์
ผลการดำเนินงาน ด้านนโยบายมากที่สุด รวม ๑๔ เรื่อง

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ (ตั้งแต่ตุลาคม ๒๕๕๘ - กันยายน ๒๕๕๙) ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์
นโยบาย/ยุทธศาสตร์ของสภาเกษตรกร ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัด และประชาสัมพันธ์
เกี่ยวกับแผนพัฒนาเกษตรกรรมจังหวัด ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์ทั้งจากสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติส่วนกลาง และ
จากสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด โดยมีผลการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

๑) สภาเกษตรกรแห่งชาติประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร องค์กรเกษตรกร ทราบนโยบายแผนแม่บท และ
การดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ โดยมีการประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายมากที่สุด รวม ๑๔ เรื่อง และมีการ
เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ วิทยุ และออนไลน์ รวม ๙๙ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๐๓ เพื่อเผยแพร่ผลงานที่
สภาเกษตรกรแห่งชาติจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอกฎหมายเสนอหน่วยงานภาครัฐ หรือสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
แล้วแต่กรณีเพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร เช่น สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ คอนแท็คฟาร์มมิ่ง
พระราชบัญญัติปาล์มน้ำมัน พระราชบัญญัติมันสำปะหลัง การแก้ปัญหาการค้าข้าวตกต่ำ การนำเข้าข้าวสาลี เป็นต้น
รองลงไปได้แก่ การประชาสัมพันธ์ด้านการดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ รวมจำนวน ๑๑ เรื่อง และมีการ
เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ วิทยุ และออนไลน์ รวม ๘๓ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๗๘ เช่น ผลการจัดทำแผน
พัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล แผนขับเคลื่อนการดำเนินงานของสภา ความร่วมมือการบริหารจัดการน้ำกับสถาบัน
พัฒนาทรัพยากรน้ำและการเกษตรฯ เกษตรประชารัฐ เป็นต้น การประชาสัมพันธ์ลำดับที่สาม ได้แก่ ด้านเกษตร
อุตสาหกรรม ซึ่งมีการเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และออนไลน์ รวม ๑๒ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๙ ราย
ละเอียดตามตารางด้านล่าง

การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร องค์กรเกษตรกร ทราบนโยบาย แผนแม่บทและการดำเนินงานของ
สภาเกษตรกรแห่งชาติ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

ลำดับ ที่	หัวข้อเรื่องประชาสัมพันธ์	ช่องทางสื่อ				รวม	คิดเป็น (%)
		(ครั้ง)					
		โทรทัศน์	สิ่งพิมพ์	วิทยุ	ออนไลน์		
๑	นโยบาย	๒๘	๓๗	๕	๒๙	๙๙	๕๑.๐๓
๑	คัดค้าน ร่าง พ.ร.บ.ว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (GMO)	๑๔	๑๓	-	๑๕	๔๒	๒๑.๖๕
๒	คอนแท็กฟาร์มมิ่ง ยื่นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองระบบเกษตรพันธสัญญา		๒			๒	๑.๐๓
๓	ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	๓			๑	๔	๒.๐๖
๔	ขับเคลื่อนการปฏิรูปสภาฯ				๑	๑	๐.๕๒
๕	เสนอร่าง พรบ.ปาล์มน้ำมันฯ	-	๔	-	-	๔	๒.๐๖
๖	เสนอร่าง พรบ.มันสำปะหลัง	๑	-	-	-	๑	๐.๕๒
๗	การนำเข้าข้าวสาลี	๔	๔		๓	๑๒	๖.๑๙
๘	การแก้ไขปัญหาเกษตรกร		๓	๑	๓	๗	๓.๖๑
๙	การแก้ปัญหาหนี้สินเกษตรกร/ที่ทำกิน		๑	๑	๒	๔	๒.๐๖
๑๐	การแก้ปัญหาราคายางพารา	๑	๕	๒		๘	๔.๑๒
๑๑	การแก้ปัญหาภัยแล้ง	๒	๑		๑	๔	๒.๐๖
๑๒	การแก้ปัญหาราคาข้าวตกต่ำ	๒	๒		๓	๗	๓.๖๑
๑๓	การแก้ปัญหาราคาผลผลิต	๑	๑			๒	๑.๐๓
๑๔	การลดต้นทุนการผลิต		๑			๑	๐.๕๒
๒	เกษตรอุตสาหกรรม	๑	๕	๐	๖	๑๒	๖.๑๙
๑	SMAEs	๑	๕		๖	๑๒	๖.๑๙
๓	องค์กรเกษตรกร	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๔	การดำเนินงาน	๓๘	๒๔	๕	๑๖	๘๓	๔๒.๗๘๔
๑	แผนขับเคลื่อนการดำเนินงานของสภา	๗				๗	๓.๖๑
๒	แผนแม่บทพัฒนาเกษตรกรมระดับตำบล		๑		๑	๒	๑.๐๓
๕	การปลูกและพัฒนาไม้	๑	๖		๒	๙	๔.๖๔
๖	ความร่วมมือการบริหารจัดการน้ำกับ ศสนก	๖	๑	๒	๒	๑๑	๕.๖๗
๗	เกษตรประชารัฐ	๗	๒	๒	๒	๑๓	๖.๗๐
๘	ศูนย์สาธิตการเลี้ยงกุ้งแบบอิงธรรมชาติ	๒	๑			๓	๑.๕๕
๙	TPP	๑	๑			๒	๑.๐๓
๑๐	ตลาดเกษตร	๒	๑		๒	๕	๒.๕๘
๑๑	กัญชา	๓	๓		๔	๑๐	๕.๑๕
รวมทั้งสิ้น		๖๗	๖๖	๑๐	๕๑	๑๙๔	๑๐๐
คิดเป็น %		๓๔.๕๔	๓๔.๐๒	๕.๑๕	๒๖.๒๙	๑๐๐	

๒) สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร องค์กรเกษตรกรทราบนโยบาย แผนพัฒนาเกษตรกรจังหวัด และการดำเนินงานต่าง ๆ ของสภาเกษตรกรจังหวัด ซึ่งมีจังหวัดที่กำหนดแผนประชาสัมพันธ์ จำนวน ๗๗ จังหวัด แต่มีจังหวัดที่ดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัด และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนพัฒนาเกษตรกรจังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด ๗๖ จังหวัด และ ๗๗ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๗ ๙๘.๗ และ ๑๐๐ ตามลำดับ ส่วนจำนวนเรื่องที่ประชาสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนพัฒนาเกษตรกรจังหวัด จำนวน ๒,๖๖๕ เรื่อง ลำดับที่สอง ได้แก่ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของของสภาเกษตรกรจังหวัด จำนวน ๑,๔๔๕ เรื่อง ลำดับที่สาม ได้แก่ ประชาสัมพันธ์นโยบาย/ยุทธศาสตร์ของสภาเกษตรกร จำนวน ๑,๓๒๑ เรื่อง และลำดับที่สี่ ได้แก่ เรื่องอื่น ๆ จำนวน ๔ เรื่อง (ตารางที่ ๔)

ตารางการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร องค์กรเกษตรกรทราบนโยบาย แผนพัฒนาเกษตรกรจังหวัด และการดำเนินงานต่าง ๆ ของสภาเกษตรกรจังหวัด

จำนวนจังหวัดที่กำหนดแผนประชาสัมพันธ์	ผลการดำเนินงาน		เรื่องที่ประชาสัมพันธ์	จำนวนเรื่อง	ลำดับที่
	จำนวนจังหวัดที่ดำเนินการ	คิดเป็นร้อยละ			
๗๗	๗๖	๙๘.๗	๑. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบาย/ยุทธศาสตร์ของ สภาเกษตรกร	๑,๓๒๑	๓
๗๗	๗๖	๙๘.๗	๒. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัด	๑,๔๔๕	๒
๗๗	๗๗	๑๐๐	๓. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนพัฒนาเกษตรกรจังหวัด	๒,๖๖๕	๑
			๔. เรื่องอื่น ๆ (ระบุ) ๔.๑) ความรู้ทางการเกษตร ๔.๒) การรับขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๔.๓) งานที่บูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๔.๔) สถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ๔.๕) สถานการณ์สินค้าเกษตร เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ภัยแล้ง	๑๔	๔
รวม				๕,๔๔๕	

๑.๙) กิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกร ยุวเกษตรกร และสมาชิกสภาเกษตรกร

สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดดำเนินการจัดฝึกอบรมเกษตรกร ยุวเกษตรกร และสมาชิกสภาเกษตรกร รวมทั้งสิ้น ๓๐ โครงการ จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม รวม ๒,๒๗๗ ราย แยกเป็น การจัดฝึกอบรมเกษตรกร จำนวน ๒๑ โครงการ เกษตรกรเข้ารับการอบรม จำนวน ๑,๙๖๙ ราย เช่น หลักสูตรเกษตรกรรวมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย หลักสูตรถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร และหลักสูตรเสริมสร้างความรู้ สิทธิเกษตรกร การไม่ได้รับความเป็นธรรม ปัญหาที่ดินทำกินในพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเลี้ยงโคเนื้อ และการเพาะปลูกข้าวปลอดภัยอย่างยั่งยืน เป็นต้น ส่วนหลักสูตรจัดฝึกอบรมสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด รวม ๘ โครงการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๓๐๖ คน เช่น หลักสูตรความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับบังคับคดี หลักสูตรกิจกรรมศึกษาฐานวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง และหลักสูตรการพัฒนาการเกษตรรูปแบบใหม่ในพื้นที่ดั้งเดิม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดฝึกอบรมยุวเกษตรกร หลักสูตรถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรแก่กลุ่มเกษตรกรในรั้วโรงเรียน จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๒ ราย

ตารางที่ ๖ กิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกร ยุวเกษตรกร และสมาชิกสภาเกษตรกร

โครงการ/หลักสูตรที่จัดอบรม	จำนวนผู้เข้าอบรม (ราย)
๑. จัดฝึกอบรมเกษตรกร	
๑.๑) โครงการ/หลักสูตรเกษตรกรรวมกลุ่มปลูกพืชใช้น้ำน้อย	๓๒
๑.๒) โครงการ/หลักสูตร การพัฒนาระบบการผลิตยางพาราครบวงจรรองรับ AEC	๖๐
๑.๓) โครงการ/หลักสูตร ถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร	๑๗๑
๑.๔) โครงการ/หลักสูตร การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม	๕
๑.๕) โครงการ/หลักสูตร การปลูกมะนาวในกระถางแก้มลิงและบ่อซีเมนต์	๓๐
๑.๖) โครงการ/หลักสูตร การแก้ไขปัญหาน้ำดินเกษตรกร	๔๐
๑.๗) โครงการ/หลักสูตร การจัดทำธนาคารปูอินทรีย์	๓๒
๑.๘) โครงการ/หลักสูตร เทคนิคการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังโดยใช้ระบบน้ำหยดและลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง	๘๐
๑.๙) โครงการ/หลักสูตรเสริมสร้างความรู้ สิทธิเกษตรกร การไม่ได้รับความเป็นธรรม ปัญหาที่ดินทำกินในพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน	๑๐๑
๑.๑๐) เพิ่มองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาเพิ่มศักยภาพ ประสิทธิภาพและสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรเกษตรกร ในการเพิ่มผลผลิตรายสินค้าเกษตร	๕๒
๑.๑๑) พัฒนาศักยภาพสมาชิกสภาเกษตรกรและพนักงานสำนักงานสภาเกษตรกรเพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ของประเทศไทย	๒๐
๑.๑๒) โครงการคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเกษตรอินทรีย์ (ยโสธรโมเดล)	๖๐
๑.๑๓) โครงการ/หลักสูตร การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๔๗๙

โครงการ/หลักสูตรที่จัดอบรม	จำนวนผู้เข้าอบรม (ราย)
๑.๑๔) การเลี้ยงโคเนื้อและการเพาะปลูกข้าวปลอดภัยอย่างยั่งยืน	๕๑๐
๑.๑๕) โครงการ/หลักสูตร การฝึกอบรมส่งเสริมการปลูกและพัฒนาไม้สัสดำชีพ เกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำปาง	๖
๑.๑๖) โครงการอนุรักษ์และส่งเสริมการเลี้ยงไก่เหลืองหางขาวจังหวัดพิษณุโลก	๖๐
๑.๑๗) โครงการส่งเสริมพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรแบบบูรณาการ	๗๔
๑.๑๘) โครงการอบรมพัฒนาความรู้การเพิ่มมูลค่าผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๔๙
๑.๑๙) โครงการ/หลักสูตรการจัดศัตรูพืชโดยชีววิธีร่วมกับ สวทช.	๕๓
๑.๒๐) โครงการ/หลักสูตร การขยายพันธุ์พืชสวน	๑๕
๑.๒๑) โครงการ/หลักสูตร การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างครบวงจร	๔๐
รวม ๒๑ โครงการ	๑,๙๖๙
๒. จัดฝึกอบรมเยาวชนเกษตรกร	
๒.๑) โครงการ/หลักสูตรถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรแก่กลุ่มเยาวชนเกษตรกรในวัย โรงเรียน	๒
๒.๒) โครงการ/หลักสูตร.....	
๒.๓) โครงการ/หลักสูตร.....	
รวม ๑ โครงการ	๒
๓. จัดฝึกอบรมสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด	
๓.๑) โครงการ/หลักสูตร ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับคดี	๒๐
๓.๒) โครงการ/หลักสูตรกิจกรรมศึกษาดูงานวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง	๓๙
๓.๓) โครงการ/หลักสูตรเพิ่มผลิตภาพการผลิตของเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง	๕
๓.๔) โครงการ/หลักสูตรประสิทธิภาพการบริหารการท่องเที่ยวและกีฬา	๓๐
๓.๕) โครงการ/หลักสูตรพัฒนาศักยภาพสมาชิกสภาเกษตรกร เกษตรกรและพนักงาน สำนักงานสภาเกษตรกรฯเพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรมาตรฐาน การผลิตพืชอินทรีย์ของประเทศไทย	๑๐
๓.๖) โครงการ/หลักสูตรการสัมมนาแนวทางขับเคลื่อนการรักษาเสถียรภาพราคา มันสำปะหลังกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๖๐
๓.๗) การฝึกอบรมและพัฒนากิจกรรมในรูปแบบใหม่ในพื้นที่ดินเค็ม เพื่อการ พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรไทย	๑๒๕
๓.๘) ความรู้ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน)	๑๗
รวม ๘ โครงการ	๓๐๖
รวมทั้งสิ้น ๓๐ โครงการ	๒,๒๗๗

๒. โครงการตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์ของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

๒.๑) การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล

ตามโครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรม กำหนดให้แต่ละจังหวัดดำเนินการคัดเลือกตำบลเป้าหมาย เพื่อดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล อำเภอละ ๑ ตำบล ซึ่งมีผลการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้ ขั้นแรก ประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานสภาเกษตรกรอำเภอ คัดเลือกตำบลที่มีความพร้อมมีศักยภาพเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบล มีจังหวัดที่ดำเนินการ ๗๗ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยจัดทำแผนไว้ จำนวน ๘๘๘ ตำบล และคัดเลือกตำบลเป้าหมายแล้วเสร็จ ๘๘๘ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ขั้นที่สอง ประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานสภาเกษตรกรตำบล ร่วมกับ อบต. และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรในตำบล ซึ่งมีจังหวัดที่ดำเนินการ ๖๖ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๗๑ โดยกำหนดแผนจัดเก็บข้อมูลด้านการเกษตรไว้ ๘๘๘ ตำบล และจัดเก็บข้อมูลแล้วเสร็จได้ ๘๗๙ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๙๘ ขั้นที่สาม มีจังหวัดที่ดำเนินการจัดเวทีระดมความคิดเห็นเกษตรกร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบล จำนวน ๗๕ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๔ โดยกำหนดแผนจัดเวทีระดมความคิดเห็นไว้ ๘๘๘ ตำบล และมีการจัดเวทีระดมความคิดเห็นแล้วเสร็จ จำนวน ๙๑๙ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ทั้งนี้เนื่องจากบางจังหวัดดำเนินการจัดทำเวทีระดมความคิดเห็นมากกว่า ๑ ตำบล ในแต่ละอำเภอ ส่วนขั้นตอนสุดท้ายได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบลแล้วเสร็จเสนอสภาเกษตรกรจังหวัดเห็นชอบ ซึ่งดำเนินการได้ทั้ง ๗๗ จังหวัด โดยกำหนดเป้าหมายจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบลแล้วเสร็จไว้จำนวน ๘๘๘ ตำบล และสามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จ ๘๖๒ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๐๗ (ตารางที่ ๗)

กิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล	จำนวนที่กำหนดไว้ตามแผน	ผลการดำเนินงาน		จังหวัดที่ดำเนินการ	
		จำนวนที่ดำเนินการเสร็จ	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนจังหวัด	คิดเป็นร้อยละ
๑. ประชุมพิจารณาการคัดเลือกตำบล และวางแผนดำเนินโครงการ (อำเภอ)	๘๘๘	๘๘๘	๑๐๐	๗๗	๑๐๐
๒. ประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานตำบลร่วมกับอบต. และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรในตำบล (ตำบล)	๘๘๘	๘๗๙	๙๘.๙๘	๖๖	๘๕.๗๑
๓. จัดเวทีระดมความคิดเห็นเกษตรกรและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบล (ตำบล)	๘๘๘	๙๑๙	๑๐๐	๗๕	๙๗.๔
๔. จัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบลแล้วเสร็จ และเสนอสภาเกษตรกรจังหวัดเห็นชอบ (ตำบล)	๘๘๘	๘๖๒	๙๗.๐๗	๗๗	๑๐๐

๒. โครงการ: สร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร

วัตถุประสงค์โครงการ: สร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร จำนวน ๘๘๘ ตำบล

ตัวชี้วัดของโครงการ องค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตรตำบลละ ๑ องค์กร รวม ๘๘๘ องค์กร โดยมีสมาชิกองค์กรละ ๓๐ ราย รวมเป้าหมายเกษตรกร ๒๖,๖๔๐ ราย

กิจกรรม จัดทำแผนการผลิต ซึ่งกำหนดแผนไว้ ๑๕,๔๘๒ ราย

ผลการดำเนินงาน ดำเนินการได้ถึง ๙๐๑ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ส่วนจำนวนเกษตรกรที่รวมกลุ่มรายสินค้าได้รับการชี้แจงถ่ายทอดความรู้ แนวพัฒนากิจกรรมเกษตรในฟาร์ม การผลิต การแปรรูป การตลาด และกิจกรรมใหม่ รวมทั้งวิธีจัดทำแผนการผลิต ซึ่งกำหนดแผนไว้ ๑๕,๔๘๒ ราย และมีเกษตรกรเข้าร่วมรวมกลุ่มได้จำนวน ๒๙,๔๗๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ สภาเกษตรกรแห่งชาติได้จัดทำ โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรองค์กรเกษตรกรโดยสรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร มีเป้าหมายจัดตั้งองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตรตำบลละ ๑ องค์กร รวม ๘๘๘ องค์กร โดยมีสมาชิกองค์กรละ ๓๐ ราย รวมเป้าหมายเกษตรกร ๒๖,๖๔๐ ราย นอกจากนั้นมุ่งให้เกษตรกรสมาชิกองค์กรได้รับการบริการธุรกิจ/กิจกรรมจากองค์กร ในการนี้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดทั้ง ๗๗ จังหวัด ได้กำหนดจำนวนตำบลที่ดำเนินการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรไว้ จำนวน ๘๘๘ ตำบล และสามารถดำเนินการได้ถึง ๙๐๑ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ส่วนจำนวนเกษตรกรที่รวมกลุ่มรายสินค้าได้รับการชี้แจงถ่ายทอดความรู้ แนวพัฒนากิจกรรมเกษตรในฟาร์ม การผลิต การแปรรูป การตลาด และกิจกรรมใหม่ รวมทั้งวิธีจัดทำแผนการผลิต ซึ่งกำหนดแผนไว้ ๑๕,๔๘๒ ราย และมีเกษตรกรเข้าร่วมรวมกลุ่มได้จำนวน ๒๙,๔๗๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ส่วนจำนวนกลุ่มที่สามารถดำเนินธุรกิจ/กิจกรรมให้บริการสมาชิกกำหนดแผนไว้จำนวน ๑,๓๖๗ กลุ่ม และสามารถดำเนินการได้จำนวน ๑,๐๖๗ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๐๕ ท้ายที่สุดได้กำหนดแผนรับจดทะเบียนกลุ่มของเกษตรกรรายสินค้านี้ดังก้าวกับสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด และสามารถรับจดทะเบียนได้ ๗๕๖ กลุ่ม/องค์กรรายสินค้าเกษตร (ตารางที่ ๘)

ตารางที่ ๘ โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร

กิจกรรมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร	จำนวน ที่กำหนดไว้ ตามแผน	ผลการดำเนินงาน	
		จำนวน ที่ดำเนินการเสร็จ	คิดเป็นร้อยละ
๑. จำนวนตำบลที่ดำเนินการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร (ตำบล)	๘๘๘	๙๐๑	๑๐๐
๒. จำนวนเกษตรกรที่รวมกลุ่มรายสินค้า ได้รับการชี้แจง ถ่ายทอดความรู้ แนวพัฒนากิจกรรมเกษตรในฟาร์ม การผลิต การแปรรูป การตลาด และกิจกรรมใหม่ รวมทั้งวิธีจัดทำแผนการผลิต (ราย)	๑๕,๔๘๒	๒๙,๔๗๐	๑๐๐

กิจกรรมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร	จำนวน ที่กำหนดไว้ ตามแผน	ผลการดำเนินงาน	
		จำนวน ที่ดำเนินการเสร็จ	คิดเป็นร้อยละ
๓. กรรมการกลุ่มฯ และสมาชิกร่วมจัดทำแผนการผลิต ของกลุ่มฯ (กลุ่ม)	๑,๐๐๗	๙๐๑	๘๙.๔๗
๔. จำนวนกลุ่มที่สามารถดำเนินธุรกิจ/กิจกรรมให้บริการ สมาชิก (กลุ่ม)	๑,๓๖๗	๑,๐๖๗	๗๘.๐๕
๕. จำนวนกลุ่มของเกษตรกรรายสินค้าที่ได้รับการ จดทะเบียนเป็นองค์กรเกษตรกรกับสำนักงาน สภาเกษตรกรจังหวัด (องค์กร)	๖๖๑	๗๕๖	๑๐๐

๓. โครงการ: (ต่อเนื่องปี ๒๕๕๘) จำนวน ๕ โครงการ

วัตถุประสงค์โครงการ: .....

ตัวชี้วัดของโครงการ.....

กิจกรรม.....

ผลการดำเนินงาน.....

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ มีจังหวัดที่ดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่อง และที่ยังไม่แล้วเสร็จ แยกเป็น ๔ โครงการ/กิจกรรม โดยโครงการ/กิจกรรมที่มีจังหวัดดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ ๑) กิจกรรมตรวจสอบรายชื่อและรับขึ้นทะเบียนเกษตรกร สามารถดำเนินการได้ ๑๕๔,๕๗๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๗๙.๑๐ ของแผนที่ตั้งไว้ รองลงมา ลำดับที่สองและที่สาม ได้แก่ ๒) โครงการจัดตั้งและสร้างเครือข่ายสภาเกษตรกรระดับตำบลและอำเภอ สามารถดำเนินการได้ ๒๔๕ ตำบล ๓) กิจกรรมสนับสนุนนโยบายรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร (ราย) ๓๙๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๓๑ และ ๖๖.๔๑ ของแผนที่ตั้งไว้ (ตารางที่ ๒๔)

กิจกรรมขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา

โครงการ/กิจกรรม	ดำเนินการได้	คิดเป็นร้อยละ (ของแผน)
๑. กิจกรรมตรวจสอบรายชื่อและรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพิ่มเติม (ราย)	๑๕๔,๕๗๑	๑๗๙.๑๐
๒. โครงการจัดตั้งและสร้างเครือข่ายสภาเกษตรกรระดับตำบล ระดับอำเภอ (ตำบล)	๒๔๕	๖๘.๖๓
๓. กิจกรรมสนับสนุนนโยบายรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร (ราย)	๓๙๙	๙๗.๓๑
๔. การขับเคลื่อนแผนแม่บทสู่การปฏิบัติ (ตำบล)	๑๗๐	๖๖.๔๑

๓. งานที่สภาเกษตรกรจังหวัดริเริ่มดำเนินการเพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่

จากการรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ๗๗ จังหวัด มีจังหวัดที่ริเริ่มดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่ โดยมีโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการทั้งหมด จำนวน ๖๙ โครงการ/กิจกรรม จำแนกได้ ๗ ประเภท เรียงลำดับจากประเภทที่มีจำนวนโครงการ/กิจกรรมมากที่สุด และประเภทที่มีจำนวนโครงการ/กิจกรรมมากรองลงไป ดังนี้

๑) ประเภทสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร ยุวเกษตรกร องค์กรเกษตรกร มีจำนวน ๓๔ โครงการ/กิจกรรม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องส่งเสริมด้านการบริหารจัดการการผลิต แปรรูป การตลาด และส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย ๒) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการแข่งขันสินค้าเกษตร จำนวน ๑๓ โครงการ/กิจกรรม ๓) ประเภทการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน ๙ โครงการ/กิจกรรม ๔) ประเภทกิจกรรมเวทีเจรจาการค้า จำนวน ๖ โครงการ/กิจกรรม ๕) ประเภทการเพิ่มขีดความสามารถเพื่อขับเคลื่อนเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๔ โครงการ/กิจกรรม ๖) สร้างเครือข่ายบริหารจัดการน้ำชุมชน จำนวน ๒ โครงการ/กิจกรรม และประเภทกิจกรรมเวทีท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน ๑ โครงการ/กิจกรรม (ตารางที่ ๒๕)

งานที่สภาเกษตรกรจังหวัดริเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๕๙

ประเภท	จำนวนโครงการ/กิจกรรม
๑. สนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร ยุวเกษตรกร องค์กรเกษตรกร	๓๔
๑.๑ ส่งเสริมด้านการบริหารจัดการการผลิต การตลาด การแปรรูปสินค้าเกษตร	๑๐
๑.๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร/การสร้างเครือข่าย	๙
๑.๓ การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	๘
๑.๔ ส่งเสริมด้านอาชีพให้แก่เกษตรกร	๔
๑.๕ ส่งเสริมการสร้างทายาทเกษตรกร	๓
๒. กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการแข่งขันสินค้าเกษตร	๑๓
๓. การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ	๙
๔. กิจกรรมเวทีเจรจาการค้า	๖
๕. การเพิ่มขีดความสามารถเพื่อการขับเคลื่อนเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๔
๖. สร้างเครือข่ายบริหารจัดการน้ำชุมชน	๒
๗. กิจกรรมเวทีท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๑
รวมจำนวนโครงการ/กิจกรรม	๖๙

งานประจำตามอำนาจหน้าที่ของสภาเกษตรกรแห่งชาติ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด

๑.๑) การบริหารงบประมาณ

สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ปี ๒๕๕๙ ผ่านสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๓๙๖.๒๖ ล้านบาท และงบประมาณคงเหลือจากปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จำนวน ๑๐๕.๐๔ ล้านบาท รวมงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๕๐๑.๓๑ ล้านบาท ประกอบด้วยงบบุคลากรและงบดำเนินงาน โดยมีมติที่ประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ จัดสรรเงินให้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดเพื่อดำเนินงานปี ๒๕๕๙ ทั้งนี้ขอให้พิจารณาให้ความสำคัญกับโครงการตามนโยบายของสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๒ โครงการ และ ๒ กิจกรรม ได้แก่ ๑) โครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล ๒) โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร ๓) กิจกรรมประสานงานโครงการตามนโยบายภาครัฐ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ได้แก่ ๓.๑) กิจกรรมการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ๓.๒) กิจกรรมการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๓.๓) กิจกรรมการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน และ ๓.๔) กิจกรรมขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาสวัสดิการสิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรม และ ๔) กิจกรรมการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ขอให้ใช้งบประมาณเพื่อดำเนินโครงการและกิจกรรมดังกล่าวก่อนนำงบประมาณไปใช้เพื่อการอื่น งบประมาณอีกส่วนหนึ่งจัดสรรไว้ที่สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายยืมบุคลากร เพื่อดำเนินกิจกรรมการจัดประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ คณะกรรมการประจำสภาเกษตรกรแห่งชาติ และค่าใช้จ่ายประจำของสำนักงานฯ

๑.๒) การสับเปลี่ยนพนักงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติได้ดำเนินการจัดสับเปลี่ยนพนักงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นจำนวน ๓ ตำแหน่ง ดังนี้

๑.๒.๑) สับเปลี่ยนพนักงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ที่ว่างอยู่ ๑๖ จังหวัด

๑.๒.๒) สับเปลี่ยนพนักงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักกิจการสภาและวิชาการที่ว่างอยู่ ๑ อัตรา ซึ่งมีผู้สอบผ่าน และได้ดำเนินการบรรจุแต่งตั้งแล้ว

๑.๒.๓) สับเปลี่ยนพนักงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วน/ฝ่าย ที่ว่างทั้งในสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด จำนวน ๔๐ อัตรา ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการประกาศรับสมัครและดำเนินการสอบข้อเขียน สัมภาษณ์

๑.๓) การพัฒนาบุคลากร

สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้จัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากร ดังนี้

๑.๓.๑) จัดสัมมนา เรื่อง “สานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก ขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรภาคเกษตรสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ๑) รับฟังความคิดเห็น ร่างแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)
- ๒) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน เช่น ธ.ก.ส. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- ๓) รับทราบนโยบายแนวทางพัฒนาแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรจากภาครัฐ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมการสัมมนาประกอบด้วย สมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด และพนักงาน นอกจากนี้ยังเชิญหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้แทน สภานิติบัญญัติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าร่วมจำนวน ๒,๔๒๐ คน

๑.๓.๒) จัดสัมมนา เรื่อง “การบริหารจัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริสู่ความยั่งยืน” โรงแรม ศูนย์ราชการ และคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ

โดย สภาเกษตรกรแห่งชาติ ร่วมกับสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) ซึ่งมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าร่วม มีผู้แทนสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด

หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด และพนักงาน ตลอดจนผู้แทนเกษตรกรเครือข่าย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตรเข้าร่วม ๓๓๒ คน ทั้งนี้ มีการเสวนาประชารัฐเพื่อเกษตรยั่งยืน ความสำเร็จการจัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ การถ่ายทอดความสำเร็จการบริหารจัดการน้ำตามแนวพระราชดำริ เพื่อขับเคลื่อนประชารัฐ

๑.๓.๓) จัดสัมมนา เรื่อง “การติดตามเร่งรัดการปฏิบัติงานของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ปี ๒๕๕๙” ณ โรงแรมรามารการ์เด็นส์ กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานและการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ การรายงานผล ปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงาน และแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามแผนที่กำหนด มีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๑๗๐ คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสภาเกษตรกรแห่งชาติ หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานในส่วนกลาง และพนักงานระดับกลุ่ม/ฝ่าย

๑.๓.๔) จัดสัมมนา เรื่อง “แผนขับเคลื่อนการดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติในปีงบประมาณ ๒๕๕๙” เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ ณ โรงแรมรามารการ์เด็นท์ กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าสัมมนารับนโยบาย และทราบทิศทางการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศในอนาคต และเพื่อซักซ้อมความเข้าใจการปฏิบัติงานโครงการตามนโยบายสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาประกอบด้วย สมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด และผู้บริหารสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น ๒๐๐ คน

๑.๓.๕) จัดอบรมพนักงานซึ่งสอบเลื่อนระดับได้ และจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ๑๖ ราย เพื่อพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าสำนักงาน และส่งไปฝึกงานกับหัวหน้าสำนักงานที่มีความรู้ความสามารถในจังหวัดใกล้เคียง ๑ เดือน ก่อนบรรจุแต่งตั้งในตำแหน่งใหม่

๑.๔) การจัดทำระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติงาน

๑) ประกาศสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เรื่อง การจัดทำบัญชีรายชื่อทะเบียนเกษตรกรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการพิจารณาเพิ่มชื่อ หรือถอนรายชื่อในบัญชีรายชื่อเกษตรกรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๒) ข้อบังคับสภาเกษตรกรแห่งชาติ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็น ข้อ ๑๖/๒ ของข้อบังคับสภาเกษตรกรแห่งชาติว่าด้วย การบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๕

“ให้นำความในข้อ ๑๖/๑ ของข้อบังคับสภาเกษตรกรแห่งชาติ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับสภาเกษตรกรแห่งชาติว่าด้วย การบริหารงานบุคคล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งสิ้นสุดการบังคับใช้แล้วให้กลับมาบังคับใช้อีก ตั้งแต่วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙”

๓) ประกาศสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เรื่อง การขยายเวลาการรับขึ้นทะเบียน

๔) แจ้งให้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดนำประเด็นข้อตรวจพบและข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ตรวจสอบภายในไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบ

๕) ประกาศประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้ยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบสภาเกษตรกรแห่งชาติว่าด้วย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน พ.ศ. ๒๕๕๕ เฉพาะความใน (๑) และ (๒) ของข้อ ๑๕ วรรคสอง และวินิจฉัยการปฏิบัติตามระเบียบ

๖) ระเบียบสภาเกษตรกรแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการเลือกตั้งสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดและสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙

๑.๕) การสร้างความร่วมมือและประสานงานกับภาครัฐและเอกชน

๑.๕.๑) การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “พัฒนาเกษตรกรรม พัฒนาเกษตรกรและบุคลากร” ระหว่างสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ กับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพค เมืองทองธานี

๑.๕.๒) การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “สารสนเทศเพื่อบริหารจัดการน้ำ โดยเกษตรกรอย่างยั่งยืน” ระหว่างสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ กับสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเซนทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ

๑.๕.๓) บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ (MOU) ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๒ ระหว่างสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ กับองค์กรเครือข่ายสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ อาคารรัฐสภา ๑ โดยมีการลงนามระหว่างสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ กับ ๕๒ องค์กรเครือข่ายสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีสภาเกษตรกรแห่งชาติร่วมลงนามด้วย ทั้งนี้ องค์กรเครือข่าย จะร่วมมือใน ๕ การกิจหลัก คือ

- ๑) ร่วมเผยแพร่สื่อสารสร้างความเข้าใจการปฏิรูปประเทศสู่สมาชิกองค์กรและสาธารณชน
- ๒) ร่วมจัดตั้งและดำเนินการพัฒนาสถาบันการปฏิรูป (Reform Academy)
- ๓) ร่วมดำเนินการพัฒนาผู้นำการปฏิรูป (Reform Leader)
- ๔) ร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ปฏิรูปทั่วไทย
- ๕) ร่วมขยายองค์กรเครือข่ายร่วมปฏิรูปประเทศ

๑.๖) การจัดเก็บ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล โดยสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดสำรวจ จัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร และเพื่อประสานหน่วยงานในพื้นที่ตามนโยบายรัฐ ในการแก้ไขปัญหาด้านหนี้สิน ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร สวัสดิการ สิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งส่วนใหญ่จัดเก็บข้อมูล ดังนี้

- (๑) ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรในพื้นที่
- (๒) ข้อมูลกายภาพ สภาพน้ำ ดิน ตลาด
- (๓) สำรวจข้อมูลสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกร
- (๔) สำรวจข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหาหนี้สิน ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร สวัสดิการ สิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อประสานหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่แก้ไขปัญหา
- (๕) รวบรวมข้อมูลการรับขึ้นทะเบียนกลุ่มของเกษตรกร กับสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ที่สภาเกษตรกรจังหวัดได้สร้างความเข้มแข็งไว้ และรับขึ้นทะเบียนองค์กร
- (๖) รวบรวมข้อมูลการตรวจสอบรายชื่อ และรับขึ้นทะเบียนเกษตรกร

๑.๗) การประชาสัมพันธ์งานของสภาเกษตรกร

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ (ตั้งแต่ตุลาคม ๒๕๕๘ - พฤษภาคม ๒๕๕๙) การรวมความก้าวหน้าผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์จากสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ๗๗ จังหวัด พบว่า เรื่องที่มีการประชาสัมพันธ์มากที่สุด ได้แก่ นโยบาย/ยุทธศาสตร์ของสภาเกษตรกรจังหวัด จำนวน ๗๔ จังหวัด คิดเป็น ร้อยละ ๙๖.๑๐ รองลงมา ได้แก่ เรื่องดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัด และแผนพัฒนาเกษตรกรรมจังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด และ ๗๒ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๗๐ และ ๙๓.๕๑ ตามลำดับ (ตารางที่ ๒๐)

ตารางที่ ๒๐ การประชาสัมพันธ์งานสภาเกษตรกร

เรื่องที่ประชาสัมพันธ์	จำนวนจังหวัดที่ประชาสัมพันธ์	คิดเป็นร้อยละ (จาก ๗๗ จังหวัด)
๑. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบาย/ยุทธศาสตร์ของสภาเกษตรกร	๗๔	๙๖.๑๐
๒. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัด	๗๖	๙๘.๑๐
๓. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนพัฒนาเกษตรกรรมจังหวัด	๗๒	๙๓.๕๑

๑.๘) โครงการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม ปี ๒๕๕๙

ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๕๘ - พฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากปีงบประมาณ ๒๕๕๘ มีดังนี้

๑. กลุ่มพืชยางพารา

๑.๑) โครงการเกษตรอุตสาหกรรมยางพารา ตำบลดุดสิต อำเภอลำพูน จ.พิจิตร ได้รับเงินกู้ขั้นต้น ๕ ล้านบาท ตามโครงการ ๑ ตำบล ๑ SME เกษตรของรัฐบาลจาก ธ.ก.ส. เพื่อเริ่มธุรกิจรับซื้อน้ำยางสดจากสมาชิก

๑.๒) โครงการของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกร จำกัด ของสภาเกษตรกรจังหวัดตรังอยู่ระหว่างขอกู้เงินในโครงการ ๑ ตำบล ๑ SME เกษตร จาก ธ.ก.ส. วงเงินประมาณ ๙ ล้านบาท

๑.๓) จังหวัดศรีสะเกษ สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านชำเบ้ง อำเภอกันทรลักษณ์ อยู่ระหว่างจัดทำโครงการ โดยยื่นขอกู้จาก ธ.ก.ส. และขอรับการสนับสนุนจากการยางแห่งประเทศไทย หวังว่าจะได้รับการสนับสนุนจากการยางฯโดยไม่ต้องกู้

๑.๔) โครงการอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัดบึงกาฬได้เตรียมแผนการลงทุน แผนการเงิน พร้อมจะเข้าร่วมโครงการสนับสนุนสินเชื่อสถาบันเกษตรกรแปรรูปยางพาราของรัฐบาล (รอการพิจารณาของคณะกรรมการระดับจังหวัด)

๑.๕) จังหวัดพังงา อยู่ระหว่างคัดเลือกพื้นที่จัดสร้างโรงงานแปรรูปยางพาราต้นแบบ STR ๒๐

๑.๖) เครือข่ายเกษตรกรแปรรูปยางพาราลุ่มน้ำตาปี ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี มากกว่า ๑๐๐ องค์กร อยู่ในช่วงเตรียมการเป็นผู้ประกอบการเพื่อเข้าร่วมโครงการ ๑ ตำบล ๑ SME เกษตร

๒. ปาล์มน้ำมัน

๒.๑) จังหวัดชลบุรี โดยมีการรวมกลุ่มกันของ ๒ องค์กรเกษตรกร ได้แก่ สหกรณ์ปาล์มน้ำมันจังหวัดชลบุรีและสหกรณ์ชาวไร่อ้อยจังหวัดชลบุรี ขณะนี้รออนุมัติเงินกู้ ๕๐๐ ล้านบาทจาก ธ.ก.ส.

๒.๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำกัด อยู่ระหว่างยื่นขอใบอนุญาตจัดตั้งโรงงาน (รง.๔) ต่ออุตสาหกรรมจังหวัดสำหรับโครงการโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มขนาดกลาง (กำลังการผลิต ๔๕/๖๐ ตันต่อชั่วโมง)

๒.๓) จังหวัดสุราษฎร์ธานี- โครงการโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก (กำลังการผลิต ๑๕/๓๐ ตัน/ชั่วโมง) ระบบสกัดเย็นของสหกรณ์เครดิตยูเนียนตะกอบ จำกัด อำเภอยาเฝ้า อยู่ในช่วงการระดมทุนจากเกษตรกรผู้ถือหุ้นโรงงาน

๒.๔) จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ระหว่างรอผลการพิจารณาโครงการจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

๓. มันสำปะหลัง

๓.๑) โครงการเกษตรอุตสาหกรรมมันสำปะหลังจังหวัดอุดรธานี ในเขตอำเภอสว่างสามหมอก และอำเภอสว่างแดนดิน ขณะนี้อยู่ระหว่างรอการพิจารณาอนุมัติเงินกู้จาก ธ.ก.ส.

๓.๒) จังหวัดอำนาจเจริญ หนองบัวลำภู อุตรดิตถ์ ศรีสะเกษ และนครราชสีมา (บุญ-คร-สง) อยู่ระหว่างการเตรียมเอกสารโครงการฯเพื่อยื่นขอสินเชื่อโครงการ ๑ ตำบล ๑ SME เกษตร

๔. กลุ่มพลังงานทดแทน (ไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์)

สหกรณ์แปรรูปผลไม้พรวัว จำกัด ยื่นสมัครเข้าร่วมโครงการกับกระทรวงพลังงานช่วงต้นพุทธศักราช ๒๕๕๘ ปัจจุบันยังไม่มีกำหนดการจับสลากเพื่อรับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิตไฟฟ้า

๕. กลุ่มพืชข้าว

๕.๑) แผนขับเคลื่อนเมืองข้าว (RICE CITY) ลุ่มน้ำปากพนัง ปัจจุบันอยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งบริษัท ได้แก่ ๑) บริษัท ไรซ์ ซิตี้ จำกัด ๒) บริษัท ขวัญข้าวนคร จำกัด ๓) บริษัท นครศรี ไรซ์ จำกัด เพื่อพัฒนาโครงการโรงสีข้าวขนาดกำลังการผลิต ๓๐ เกวียน/วัน โรงอบข้าวเปลือก และโรงงานสกัดเย็นน้ำมันรำข้าว

๕.๒) โครงการสหกรณ์นาร้างในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ มอบหมายให้ ผศ.จ่านงค์ แรกพินิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ รับผิดชอบดำเนินการในรูปโครงการวิจัย

๕.๓) เครือข่ายผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ ๓ จังหวัด (สกลนคร มุกดาหาร นครพนม - เครือข่ายสนุก) อยู่ระหว่างจัดตั้งบริษัทสนุกอแกนนิคส์ จำกัด ประกอบการแปรรูปและทำการตลาดข้าวอินทรีย์และผลิตภัณฑ์จากข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในเครือข่าย

๖. การดำเนินงานตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์สภาเกษตรกรแห่งชาติ ๕ กิจกรรม

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สภาเกษตรกรแห่งชาติมอบหมายให้สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดดำเนินงานตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์สภาเกษตรกรแห่งชาติ ๒ โครงการ ๒ กิจกรรม ได้แก่ ๑) โครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล ๒) โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร ๓) กิจกรรมการประสานงานตามนโยบายภาครัฐ และ ๔) กิจกรรมขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ซึ่งผลการดำเนินงาน ดังนี้

๖.๑) โครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล มีเป้าหมายดำเนินการทั้ง ๗๗ จังหวัด อำเภอละ ๑ ตำบล โดยให้สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบล ใช้ข้อมูลทางกายภาพ เช่น คุณภาพดิน แหล่งน้ำ ระดับความสูงต่ำ ศักยภาพของเกษตรกรที่จะเปลี่ยนแปลงชนิดสินค้าเกษตร หรือพิจารณาปรับปรุงการผลิต ตลอดจนความต้องการและแหล่งตลาดรับซื้อ ซึ่งต้องมีการประสานใช้ข้อมูลเพื่อพิจารณาศักยภาพพื้นที่ โดยประสานหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง จากนั้นประชุมระดมความคิดเห็นเกษตรกรและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ เพื่อกำหนด Zoning ของชนิดพืช ปศุสัตว์ สัตว์น้ำที่เหมาะสมจะทำการผลิต หรือปรับปรุงพัฒนาต่อยอดการผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดิมให้สามารถเพิ่มมูลค่า เพิ่มปริมาณผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น นอกจากนั้นหลังจัดทำประชาคมแล้ว มุ่งให้เกิดการรวมเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดียวกัน เกิดกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายสินค้าในตำบล รวมทั้งสามารถรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหาหนี้สิน ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาสวัสดิการสิทธิเกษตรกรและการไม่ได้รับความเป็นธรรมเพื่อขับเคลื่อนดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้หากได้รับข้อเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรประเด็นอื่น ๆ ก็ดำเนินการจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรม แล้วประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาแก้ไขปัญหาต่อไปด้วย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบลของ ๗๗ จังหวัด ปรากฏว่าขั้นตอนแรกมีจังหวัดที่มีการประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานอำเภอ เพื่อคัดเลือกตำบลเป้าหมายที่จะจัดทำแผนแล้ว ๖๘๙ อำเภอ คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕๕ ของอำเภอเป้าหมาย ขั้นตอนต่อไป มีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร จำนวน ๑,๑๔๓ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๔ ของตำบลเป้าหมาย มีการจัดอบรมทีมวิทยากร จำนวน ๔,๒๓๒ ราย เพื่อเป็นวิทยากรช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและจัดเวทีประชาคม ส่วนขั้นตอนการจัดเวทีประชาคม ระดมความคิดเห็น ดำเนินการแล้วเสร็จ ๕๕๐ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๒๑ ของตำบลเป้าหมาย และขั้นตอนท้ายที่สุดมีการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบลแล้วเสร็จ จำนวน ๑๙๘ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕๐

๒.๒) โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร

ผลการดำเนินโครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร จำนวน ๖๒ จังหวัด ขั้นตอนแรกมีการคัดเลือกตำบลและเป้าหมายแล้ว ได้จำนวน ๖๗๓ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๙๔ ของจำนวนตำบลตามแผนที่จะดำเนินการ ขั้นตอนต่อไป มีจำนวนเกษตรกรที่รวมตัวเบื้องต้นเป็นกลุ่ม และได้รับการถ่ายทอดความรู้แนวทางพัฒนากิจกรรมเกษตรในฟาร์ม รวมทั้งวิธีจัดทำแผนการผลิต จำนวน ๑๔,๐๖๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๒๑ ของจำนวนเกษตรกรเป้าหมาย ขั้นตอนต่อมา มีการรวมกลุ่มสมาชิกร่วมจัดทำแผนการผลิตของกลุ่ม จำนวน ๔๙๔ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓๖ จากนั้นมีกลุ่มที่สามารถเริ่มให้บริการธุรกิจ/กิจกรรมแก่สมาชิกได้แล้ว จำนวน ๔๑๗ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๐๖ ของจำนวนกลุ่มเป้าหมาย โดยท้ายที่สุดมีจำนวนกลุ่มที่พัฒนาสามารถยื่นเรื่องและได้รับจดทะเบียนเป็นองค์กรเกษตรกรกับสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดแล้ว จำนวน ๒๒๖ องค์กร คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔๒ ของจำนวนกลุ่มเป้าหมาย

โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร

ขั้นตอน	ผลการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร			จังหวัดที่ดำเนินการ	
	แผนทั้งปี	ผลการดำเนินงาน	คิดเป็นร้อยละ (จาก ๗๗ จังหวัด)	จำนวนจังหวัด	คิดเป็นร้อยละ (จาก ๗๗ จังหวัด)
๑. จำนวนตำบลที่ดำเนินการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร (ตำบล)	๗๓๒	๖๗๓	๙๑.๙๔	๖๒	๘๐.๕๒
๒. จำนวนเกษตรกรที่รวมตัวเบื้องต้นเป็นกลุ่มของเกษตรกรรายสินค้าเกษตรรับการชี้แจงถ่ายทอดความรู้แนวทางพัฒนา กิจกรรมเกษตรในฟาร์ม ด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และกิจกรรมใหม่ รวมทั้งวิธีการจัดทำแผนการผลิต (ราย)	๑๔,๙๓๔	๑๔,๐๖๙	๙๔.๒๑	๕๙	๗๖.๖๒
๓. กรรมการกลุ่มและสมาชิกร่วมจัดทำแผนการผลิตของกลุ่ม (กลุ่ม)	๑,๐๘๙	๔๙๔	๔๕.๓๖	๔๖	๕๙.๗๔
๔. จำนวนกลุ่มของเกษตรกรที่สามารถให้บริการธุรกิจ/กิจกรรม แก่สมาชิก เช่น การถ่ายทอดความรู้ การออมเงิน รวมซื้อแปรรูป รวมขาย และร่วมผลิตปัจจัยการผลิต เป็นต้น (กลุ่ม)	๘๕๐	๔๑๗	๔๙.๐๖	๓๖	๔๖.๗๕
๕. จำนวนกลุ่มของเกษตรกรรายสินค้าเกษตรที่พัฒนาสามารถยื่นเรื่องและได้รับการจดทะเบียนเป็นองค์กรเกษตรกรกับสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด (องค์กร)	๗๔๓	๒๒๖	๓๐.๔๒	๒๗	๓๕.๐๖

๒.๓) กิจกรรมการประสานงานตามนโยบายภาครัฐ

ในปี ๒๕๕๙ เมื่อสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด จัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรม ตำบลเป้าหมาย โดยระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ได้ข้อเสนอปัญหาและแนวทางพัฒนาแก้ไข ปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่แล้ว ปัญหาความเดือดร้อนบางเรื่องสมควรได้รับการแก้ไขปัญหาโดยเร็ว กรณีนี้จึงมุ่งให้สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดประสานงานหน่วยงานที่รับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรตามนโยบาย ภาครัฐอย่างน้อย ๔ เรื่องหลัก ได้แก่ ๑) ปัญหาหนี้สินเกษตรกร ๒) ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๓) ปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกรและการไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งบางปัญหาหน่วยงานต้องใช้เวลาตรวจสอบจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อเสนอของบประมาณ เช่น การซ่อมแซม ปรับปรุงขุดลอก ก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร บางปัญหา เช่น ปัญหาที่ดิน ทำกิน หน่วยงานรับผิดชอบต้องแก้ไขตามขั้นตอนกฎหมาย ซึ่งอาจต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง ผลการแก้ไขจึงยังไม่แล้วเสร็จ ทั้งนี้ ซึ่งผลการดำเนินกิจกรรมการประสานงานตามนโยบายภาครัฐทั้ง ๗๗ จังหวัด ตั้งแต่ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงสิ้นเดือน พฤษภาคม ๒๕๕๙ มีดังนี้ (ตารางที่ ๒๓)

๑) ปัญหาหนี้สินเกษตรกร โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจรวบรวม ข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหาหนี้สิน และแนะนำให้ยื่นเรื่องเสนอหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหาทั้ง ๗๗ จังหวัด จำนวน ๔,๖๕๘ ราย จากนั้นได้ประสานงานติดตามผลหน่วยงานช่วยเหลือแก้ไขปัญหานี้สินให้แก่เกษตรกร จำนวน ๑,๒๗๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓๐ ของจำนวนเกษตรกรที่ยื่นเรื่องทั้งหมด

๒) ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจ รวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และแนะนำให้ยื่นเรื่องเสนอหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไข ปัญหาทั้ง ๗๗ จังหวัด จำนวน ๑๗,๕๙๔ ราย จากนั้นได้ประสานติดตามผลหน่วยงานช่วยเหลือแก้ไขปัญหาลำน้ำ แก่เกษตรกรได้แล้ว จำนวน ๑,๘๒๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๘

๓) ปัญหาที่ดินทำกิน โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจรวบรวม ข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหาที่ดินทำกิน แนะนำให้จัดเตรียมเอกสารยื่นเรื่องเสนอหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหา จำนวน ๔,๐๘๙ ราย จากนั้นติดตามผลการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดินทำกินให้แก่เกษตรกรได้จำนวน ๕๗๘ ราย คิดเป็น ร้อยละ ๑๔.๔๓

๔) ปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกร การไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงาน สภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหา สวัสดิการ สิทธิเกษตรกร การไม่ได้รับความเป็นธรรม พร้อมแนะนำให้เตรียมเอกสารยื่นเรื่องต่อหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหา จำนวน ๓,๖๖๗ ราย จากนั้นติดตามผล การช่วยเหลือแก้ไขปัญหามาจากหน่วยงานให้แก่เกษตรกรได้ จำนวน ๙๘๖ รายคิดเป็น ร้อยละ ๒๖.๘๘

การประสานงานโครงการตามนโยบายภาครัฐ

กิจกรรม	จำนวนเกษตรกรที่สามารถยื่นเรื่องเสนอหน่วยงาน	ผลที่ได้รับแก้ไขปัญหาจากหน่วยงาน	คิดเป็นร้อยละ (จาก ๗๗ จังหวัด)
๑. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกร จังหวัดประสานการดำเนินงาน เรื่อง การแก้ไขปัญหานี้สินเกษตรกร (ราย)	๔,๖๕๘	๑,๒๗๒	๒๗.๓๐
๒. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกร จังหวัดประสานการดำเนินงาน เรื่อง การแก้ไขปัญหาน้ำเพื่อการเกษตร (ราย)	๑๗,๕๙๔	๑,๘๒๗	๑๐.๓๘
๓. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกร จังหวัดประสานการดำเนินงาน เรื่อง การแก้ไขปัญหาดินทำกิน (ราย)	๔,๐๘๙	๕๗๘	๑๔.๑๓
๔. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกร จังหวัดประสานการดำเนินงาน เรื่อง การแก้ไขปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกร การไม่ได้รับความเป็นธรรม (ราย)	๓,๖๖๗	๙๘๖	๒๖.๘๘

๒.๔) กิจกรรมขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ มีจังหวัดที่ดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่อง และที่ยังไม่แล้วเสร็จแยกเป็น ๖ โครงการ/กิจกรรม โดยโครงการ/กิจกรรมที่มีจังหวัดดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ ๑) กิจกรรมตรวจสอบรายชื่อและรับขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำนวน ๗๒ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๕๑ จากจำนวน ๗๗ จังหวัด รองลงมาลำดับที่สองและที่สาม ได้แก่ ๒) โครงการจัดตั้งและสร้างเครือข่ายสภาเกษตรกรระดับตำบลและอำเภอ จำนวน ๘ จังหวัด ๓) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการแข่งขันสินค้าเกษตร จำนวน ๕ จังหวัด คิดเป็น ร้อยละ ๑๐.๓๙ และ ๖.๔๙ ตามลำดับ (ตารางที่ ๒๔)

ตารางที่ ๒๔ กิจกรรมขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา

โครงการ/กิจกรรม	จำนวนจังหวัดที่จัดทำ	คิดเป็นร้อยละ (จาก ๗๗ จังหวัด)
๑. กิจกรรมตรวจสอบรายชื่อและรับขึ้นทะเบียนเกษตรกร	๗๒	๙๓.๕๑
๒. โครงการจัดตั้งและสร้างเครือข่ายสภาเกษตรกรระดับตำบล ระดับอำเภอ	๘	๑๐.๓๙
๓. กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการแข่งขันสินค้าเกษตร	๕	๖.๔๙
๔. โครงการสื่อสารงานสภาเกษตรกรสู่ประชาชน	๓	๓.๙๐
๕. กิจกรรมสนับสนุนนโยบายรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร	๓	๓.๙๐
๖. การขับเคลื่อนแผนแม่บทสู่การปฏิบัติ	๓	๓.๙๐

๒.๕) การจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ - พ.ศ. ๒๕๖๔

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ประมวลผลแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมจังหวัด จาก ๗๗ จังหวัด นำมาจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ - พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยได้จัดประชุมโต๊ะกลม มีคณะกรรมการด้านยุทธศาสตร์ สภาเกษตรกรแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานและภาคี ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องปรับปรุง (ร่าง) แผนแม่บทฯ จากนั้นจัดประชุมปรึกษาหารือร่างแผนแม่บทเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ - พ.ศ. ๒๕๖๔ ร่วมกับสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด พนักงาน หน่วยงานราชการและภาคีภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๙ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพค เมืองทองธานี

๓. งานที่สภาเกษตรกรจังหวัดริเริ่มดำเนินการเพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่

จากการรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ๗๗ จังหวัด มีจังหวัดที่ริเริ่มดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่ ถึง ณ สิ้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๘ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๙ ของจังหวัดที่รวบรวมข้อมูลทั้งหมด โดยมีโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการทั้งหมด จำนวน ๒๑ โครงการ/กิจกรรม จำแนกได้ ๕ ประเภท เรียงลำดับจากประเภทที่มีจำนวนโครงการ/กิจกรรมมากที่สุด และประเภทที่มีจำนวนโครงการ/กิจกรรมมากรองลงไป ดังนี้

๑) ประเภทสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร ยุวเกษตรกร องค์กรเกษตรกร มีจำนวน ๑๒ โครงการ/กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑๔ ของจำนวนโครงการ/กิจกรรม ที่ริเริ่มดำเนินการทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นเรื่องส่งเสริมด้านการบริหารจัดการผลิต แปรรูป การตลาด และส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย

๒) ประเภทการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน ๕ โครงการ/กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๑

๓) ประเภทกิจกรรมเวทีเจรจาการค้า จำนวน ๒ โครงการ/กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๒

ส่วนลำดับที่สี่และห้ามีจำนวนโครงการ/กิจกรรมเท่ากัน ได้แก่ ๔) ประเภทกิจกรรมเวทีท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ ๕) ประเภทการเพิ่มขีดความสามารถเพื่อขับเคลื่อนเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๑ โครงการ/กิจกรรม เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๖ (ตารางที่ ๒๕)

งานที่สภาเกษตรกรจังหวัดริเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๕๙

ประเภท	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	คิดเป็นร้อยละ (เทียบกับจำนวน งานริเริ่มทั้งหมด)
๑. สนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร ยุวเกษตรกร องค์กรเกษตรกร	๑๒	๕๗.๑๔
๑.๑ การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	๒	
๑.๒ ส่งเสริมด้านบริหารจัดการการผลิต การตลาด การแปรรูปสินค้าเกษตร	๕	
๑.๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร/การสร้างเครือข่าย	๓	
๑.๔ ส่งเสริมด้านอาชีพให้แก่เกษตรกร	๑	
๑.๕ ส่งเสริมการสร้างทายาทเกษตรกร	๑	
๒. การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ	๕	๒๓.๘๑
๓. กิจกรรมเวทีเจรจาการค้า	๒	๙.๕๒
๔. กิจกรรมเวทีท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๑	๔.๗๖
๕. การเพิ่มขีดความสามารถเพื่อการขับเคลื่อนเกษตรกรรมตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑	๔.๗๖
รวมจำนวนโครงการ/กิจกรรม	๒๑	๑๐๐.๐๐

จำนวนจังหวัดที่ริเริ่มดำเนินงานในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๘ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๙ จาก ๗๗ จังหวัด

ตัวอย่างงานที่สภาเกษตรกรจังหวัดริเริ่มดำเนินการ เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่

สภาเกษตรกรจังหวัด และสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดริเริ่มดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกร และพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ ตัวอย่าง เช่น

๓.๑) สภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี จัดทำข้อเสนอนายกรัฐมนตรื ขอให้ใช้มาตรา ๔๔ หยุดอาชญาบัตรพิเศษ และพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.....(แก้ไขเพิ่มเติม) สภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี

๓.๒) โครงการข้าวอินทรีย์ครบวงจร โดย สภาเกษตรกรจังหวัดสกลนครรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดสกลนคร ร่วมกันผลิตสินค้าข้าวอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อจำหน่าย - ประโยชน์ เกษตรกร ๔๐๖ ราย รวมตัวเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตข้าวอินทรีย์ที่เข้มแข็ง ขึ้นต่อไปจะรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ภาคอีสาน

๓.๓) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้ออย่างยั่งยืน โดย สภาเกษตรกรจังหวัดหนองบัวลำภูสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ รวมกลุ่มเสนอโครงการขอสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. - ประโยชน์ เกษตรกร ๒๗๖ ราย ๑๕ กลุ่ม

๓.๔) โครงการชุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร และชุดสระน้ำในไร่นา ในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู โดย สภาเกษตรกรจังหวัดหนองบัวลำภู เสนอสำนักงานทรัพยากรน้ำบาดาล ขอสนับสนุนชุดบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร - ประโยชน์ เกษตรกร ๑๓๓ ราย มีแหล่งน้ำเสริมเพื่อบรรเทาปัญหาล้างแล้ง

๓.๕) โครงการขยายผลเกษตรกรต้นแบบสู่สถานศึกษา โดย สภาเกษตรกรจังหวัดหนองบัวลำภู ได้คัดเลือกโรงเรียนกุตหาญสามัคคี อำเภอศรีบุญเรือง เข้าร่วมโครงการ

๓.๖) กิจกรรมตั้งศูนย์ประสานงานรับเรื่องร้องทุกข์ของเกษตรกร โดย สภาเกษตรกรจังหวัดนครพนมรับเรื่องร้องเรียนปัญหาการค้าฟักหอมตกต่ำ จึงร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาฟักหอมล้นตลาด ประสานหน่วยงานเรือนจำ ทหาร กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอศรีสงคราม ช่วยซื้อฟักหอม

๓.๗) กิจกรรม “การพัฒนาคลัสเตอร์หอมแดง กระเทียม พริก และสัตว์เศรษฐกิจ” โดย สภาเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษลงนามความร่วมมือพัฒนาคลัสเตอร์หอมแดง และผักเศรษฐกิจจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และเกษตรกรร่วมแก้ไขปัญหา มีการระดมความเห็น ได้แนวทางขับเคลื่อนต้นน้ำ เช่น ร่วมกับพาณิชย์จังหวัดจดทะเบียนพืช GI กรมวิชาการเกษตรผลิตพันธุ์หอมแดงสะอาด และกลางน้ำ เช่น อุตสาหกรรมจังหวัดส่งเสริมการแปรรูปหอมแดง กระเทียม ส่วนปลายน้ำ พาณิชย์จังหวัดหาช่องทางจำหน่ายผลผลิต

๓.๘) การขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ จังหวัดพิษณุโลก

ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดพิษณุโลกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐจังหวัดพิษณุโลก มีการประชุมพิจารณาคัดเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการพัฒนา ๓ กลุ่มกิจกรรมที่มีศักยภาพ ได้แก่ กลุ่มผู้มะม่วงส่งออก กลุ่มผู้ผลิตข้าว และกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน ในอำเภอเนินมะปราง ต่อมาได้มีการจัดตั้ง “บริษัทประชารัฐรักสามัคคีพิษณุโลก (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด” เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ โดยจังหวัดพิษณุโลกดำเนินการจัดประชุมผู้ก่อการ และผู้ถือหุ้นบริษัท

ซึ่งมีประธานสภาเกษตรกรจังหวัดพิษณุโลก ร่วมเป็นผู้ก่อการจัดตั้งบริษัทกับประธานองค์กรภาคเอกชนอีก ๔ ราย มีทุนจดทะเบียนบริษัทฯ จำนวน ๔ ล้านบาท โดยประธาน สภาเกษตรกร จังหวัดพิษณุโลก ถือหุ้น จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น เป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เท่ากับบริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) และประธานหอการค้าจังหวัดพิษณุโลก ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก นอกจากนั้น มีธนาคารกรุงเทพ จำกัด

ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก ประธานสมาพันธ์ SME ไทย ร่วมถือหุ่นด้วย ซึ่งประธานสภาเกษตรกรจังหวัดพิษณุโลก มุ่งให้บริษัทประชารัฐ นอกจากดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านเกษตรกรรมนาร่องที่อำเภอเนินมะปรางแล้ว ผลกำไรของบริษัทจะนำมาบริหารจัดการธุรกิจให้เข้มแข็งเพื่อให้สามารถขยายงานแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรในพื้นที่อื่นต่อไปด้วย นอกจากนี้

ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก แสดงความมุ่งมั่นจะขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผลักดันให้ภาคเกษตรเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเพื่อให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นโมเดลการจัดตั้งบริษัทฯ ต่อไป

โครงการ: (ต่อเนื่องปี ๒๕๕๘) จำนวน ๕ โครงการ

การดำเนินงานตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์สภาเกษตรกรแห่งชาติ ๕ กิจกรรม

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สภาเกษตรกรแห่งชาติมอบหมายให้สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดดำเนินงานตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์สภาเกษตรกรแห่งชาติ ๒ โครงการ ๒ กิจกรรม ได้แก่ ๑) โครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล ๒) โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร ๓) กิจกรรมการประสานงานตามนโยบายภาครัฐ และ ๔) กิจกรรมขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมาซึ่งมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑) โครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล มีเป้าหมายดำเนินการทั้ง ๗๗ จังหวัด อำเภอละ ๑ ตำบล โดยให้สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบล ใช้ข้อมูลทางกายภาพ เช่น คุณภาพดิน แหล่งน้ำ ระดับความสูงต่ำ ศักยภาพของเกษตรกรที่จะเปลี่ยนแปลงชนิดสินค้าเกษตรหรือพิจารณาปรับปรุงการผลิต ตลอดจนความต้องการและแหล่งตลาดรับซื้อ ซึ่งต้องมีการประสานใช้ข้อมูลเพื่อพิจารณาศักยภาพพื้นที่ โดยประสานหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง จากนั้นประชุมระดมความคิดเห็นเกษตรกรและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ เพื่อกำหนด Zoning ของชนิดพืช ปศุสัตว์ สัตว์น้ำที่เหมาะสมจะทำการผลิต หรือปรับปรุงพัฒนาต่อยอดการผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดิมให้สามารถเพิ่มมูลค่า เพิ่มปริมาณผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น นอกจากนี้

หลังจัดทำประชาคมแล้ว มุ่งให้เกิดการรวมเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดียวกัน เกิดกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรรายสินค้าในตำบล รวมทั้งสามารถรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหาหนี้สิน ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาสวัสดิการสิทธิเกษตรกรและการไม่ได้รับความเป็นธรรมเพื่อขับเคลื่อนดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้หากได้รับข้อเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรประเด็น อื่น ๆ ก็ดำเนินการจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรม แล้วประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาแก้ไขปัญหาต่อไปด้วย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบลของ ๗๗ จังหวัด ปรากฏว่าขั้นตอนแรกมีจังหวัดที่มีการประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานอำเภอ เพื่อคัดเลือกตำบลเป้าหมายที่จะจัดทำแผนแล้ว ๗๘๘ อำเภอ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของอำเภอเป้าหมาย ขั้นตอนต่อไป มีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร จำนวน ๑,๓๑๓ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๙๑ ของตำบลเป้าหมาย มีการจัดอบรมทีมวิทยากร จำนวน ๔,๑๗๘ ราย เพื่อเป็นวิทยากรช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและจัดเวทีประชาคม ส่วนขั้นตอนการจัดเวทีประชาคม ระดมความคิดเห็น ดำเนินการแล้วเสร็จ ๑,๓๑๓ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๕๕ ของตำบลเป้าหมาย และขั้นตอนท้ายที่สุดมีการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบลแล้วเสร็จ จำนวน ๘๕๖ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๑๒ (ตารางที่ ๒๑)

ตารางที่ ๒๑ จัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล

ขั้นตอน	ผลการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล			จังหวัดที่ดำเนินการ	
	แผนทั้งปี	ผลการดำเนินงาน	คิดเป็นร้อยละ (จาก ๗๗ จังหวัด)	จำนวนจังหวัด	คิดเป็นร้อยละ (จาก ๗๗ จังหวัด)
๑. ประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานสภาเกษตรกรระดับอำเภอพิจารณาคัดเลือกตำบลและประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานสภาเกษตรกรตำบล วางแผนดำเนินโครงการ (อำเภอ)	๗๘๗	๗๘๘	๑๐๐	๖๓	๘๑.๘๒
๒. ประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานสภาเกษตรกรระดับตำบล ร่วมกับอบต.และภาคีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรในตำบล (ตำบล)	๑,๓๖๙	๑,๓๑๓	๙๕.๙๑	๖๖	๘๕.๗๒
๓. จัดอบรมแก่ทีมวิทยากรกระบวนการ (คน)	๔,๗๕๘	๔,๑๗๘	๘๗.๘๑	๕๔	๗๐.๑๓
๔. จัดเวทีประชาคม ทำ WORK SHOP เพื่อระดมความคิดเห็นเกษตรกรและภาคีส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบล (ตำบล)	๑,๓๑๙	๑,๓๑๓	๙๙.๕๕	๗๒	๙๓.๕๑
๕. จัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบลแล้วเสร็จและเสนอต่อสภาเกษตรกรจังหวัดให้ความเห็นชอบ (ตำบล)	๑,๑๑๐	๘๕๖	๗๗.๑๒	๕๖	๗๒.๗๓

๒.๒) โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร

ผลการดำเนินโครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร จำนวน ๗๐ จังหวัด ขั้นตอนแรก มีการคัดเลือกตำบลและเป้าหมายแล้ว ได้จำนวน ๖๗๓ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๙๑ ของจำนวนตำบลตามแผนที่จะดำเนินการ ขั้นตอนต่อไป มีจำนวนเกษตรกรที่รวมตัวเบื้องต้นเป็นกลุ่ม และได้รับการถ่ายทอดความรู้แนวทางการพัฒนา กิจกรรมเกษตรในฟาร์ม รวมทั้งวิธีจัดทำแผนการผลิต จำนวน ๑๔,๐๖๙ ราย คิดเป็น ร้อยละ ๙๔.๒๑ ของจำนวน เกษตรกรเป้าหมาย

ขั้นตอนมาที่มีการรวมกลุ่มสมาชิกร่วมจัดทำแผนการผลิตของกลุ่ม จำนวน ๔๙๔ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓๖ จากนั้นมีกลุ่มที่สามารถเริ่มให้บริการธุรกิจ/กิจกรรมแก่สมาชิกได้แล้ว จำนวน ๔๑๗ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๐๖ ของจำนวนกลุ่มเป้าหมาย โดยท้ายที่สุดมีจำนวนกลุ่มที่พัฒนาสามารถยื่นเรื่องและได้รับจดทะเบียนองค์กรเกษตรกรกับ สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดแล้ว จำนวน ๒๒๖ องค์กร คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔๒ ของจำนวนกลุ่มเป้าหมาย (ตารางที่ ๒๒)

โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร

ขั้นตอน	ผลการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตร			จังหวัดที่ดำเนินการ	
	แผนทั้งปี	ผลการ ดำเนินงาน	คิดเป็นร้อยละ (จาก ๗๗ จังหวัด)	จำนวน จังหวัด	คิดเป็นร้อยละ (จาก ๗๗ จังหวัด)
๑. จำนวนตำบลที่ดำเนินการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร (ตำบล)	๗๓๒	๖๗๓	๙๑.๙๔	๗๐	๙๐.๙๑
๒. จำนวนเกษตรกรที่รวมตัวเบื้องต้นเป็นกลุ่มของเกษตรกรรายสินค้าเกษตรรับการชี้แจงถ่ายทอดความรู้แนวทางพัฒนา กิจกรรมเกษตรในฟาร์ม ด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และกิจกรรมใหม่ รวมทั้งวิธีการจัดทำแผนการผลิต (ราย)	๑๔,๙๓๔	๑๔,๐๖๙	๙๔.๒๑	๖๙	๘๙.๖๑
๓. กรรมการกลุ่มและสมาชิกร่วมจัดทำแผนการผลิตของกลุ่ม (กลุ่ม)	๑,๐๘๙	๔๙๔	๔๕.๓๖	๖๐	๗๗.๙๓
๔. จำนวนกลุ่มของเกษตรกรที่สามารถให้บริการธุรกิจ/กิจกรรม แก่สมาชิก เช่น การถ่ายทอดความรู้ การออมเงิน รวมซื้อ แปรรูป รวมขาย และร่วมผลิตปัจจัยการผลิต เป็นต้น (กลุ่ม)	๘๕๐	๔๑๗	๔๙.๐๖	๕๓	๖๘.๘๔
๕. จำนวนกลุ่มของเกษตรกรรายสินค้าเกษตรที่พัฒนาสามารถยื่นเรื่องและได้รับการจดทะเบียนเป็นองค์กรเกษตรกรกับสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด (องค์กร)	๗๔๓	๒๒๖	๓๐.๔๒	๕๖	๗๒.๗๓

๒.๓) กิจกรรมการประสานงานตามนโยบายภาครัฐ

ในปี ๒๕๕๙ เมื่อสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด จัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรม ตำบลเป้าหมาย โดยระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ได้ข้อเสนอปัญหาและแนวทางพัฒนาแก้ไข ปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่แล้ว ปัญหาความเดือดร้อนบางเรื่องสมควรได้รับการแก้ไขปัญหาโดยเร็ว กรณีนี้จึงมุ่งให้ สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดประสานงานหน่วยงานที่รับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกร ตามนโยบายภาครัฐอย่างน้อย ๔ เรื่องหลัก ได้แก่ ๑) ปัญหาหนี้สินเกษตรกร ๒) ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๓) ปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกรและการไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งบางปัญหาหน่วยงานต้องใช้เวลาตรวจสอบ จัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อเสนอของบประมาณ เช่น การซ่อมแซม ปรับปรุงขุดลอก ก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร บางปัญหา เช่น ปัญหาที่ดินทำกิน หน่วยงานรับผิดชอบต้องแก้ไขตามขั้นตอนกฎหมาย ซึ่งอาจต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง ผลการแก้ไขจึงยังไม่แล้วเสร็จทันที ซึ่งผลการดำเนินกิจกรรมการประสานงานตามนโยบายภาครัฐทั้ง ๗๗ จังหวัด ตั้งแต่ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงสิ้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ มีดังนี้ (ตารางที่ ๒๓)

๑) ปัญหาหนี้สินเกษตรกร โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจรวบรวม ข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหาหนี้สิน และแนะนำให้ยื่นเรื่องเสนอหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหาทั้ง ๗๗ จังหวัด จำนวน ๘,๘๑๐ ราย จากนั้นได้ประสานงานติดตามผลหน่วยงานช่วยเหลือแก้ไขปัญหานี้สินให้แก่เกษตรกร จำนวน ๑,๓๒๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๖ ของจำนวนเกษตรกรที่ยื่นเรื่องทั้งหมด

๒) ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจ รวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และแนะนำให้ยื่นเรื่องเสนอหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไข ปัญหาทั้ง ๗๗ จังหวัด จำนวน ๒๓,๔๕๕ ราย จากนั้นได้ประสานติดตามผลหน่วยงานช่วยเหลือแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำ แก่เกษตรกรได้แล้ว จำนวน ๘,๗๒๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒๐

๓) ปัญหาที่ดินทำกิน โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจรวบรวมข้อมูล เกษตรกรผู้มีปัญหาที่ดินทำกิน แนะนำให้เตรียมเอกสารยื่นเรื่องเสนอหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหา จำนวน ๑๔,๐๓๖ ราย จากนั้นติดตามผลการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรได้จำนวน ๘๗๕ ราย คิดเป็น ร้อยละ ๖.๒๔

๔) ปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกร การไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงาน สภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหา สวัสดิการ สิทธิเกษตรกร การไม่ได้รับความเป็นธรรม พร้อมแนะนำให้เตรียมเอกสารยื่นเรื่องต่อหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหา จำนวน ๑๑,๔๐๘ ราย จากนั้นติดตาม ผลการช่วยเหลือแก้ไขปัญหามาจากหน่วยงานให้แก่เกษตรกรได้ จำนวน ๑,๔๗๘ รายคิดเป็น ร้อยละ ๑๒.๙๖

การประสานงานโครงการตามนโยบายภาครัฐ

กิจกรรม	จำนวนเกษตรกรที่สามารถยื่นเรื่องเสนอหน่วยงาน	ผลที่ได้รับแก้ไข ปัญหาจาก หน่วยงาน	คิดเป็นร้อยละ (จาก ๗๗ จังหวัด)
๑. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกร จังหวัดประสานการดำเนินงาน เรื่อง การแก้ไข ปัญหาหนี้สินเกษตรกร (ราย)	๘,๘๑๐	๑,๓๒๖	๑๕.๐๖
๒. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ประสานการดำเนินงาน เรื่อง การแก้ไขปัญหาแหล่ง น้ำเพื่อการเกษตร (ราย)	๒๓,๔๕๕	๘,๗๒๔	๓๗.๒๐
๓. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ประสานการดำเนินงาน เรื่อง การแก้ไขปัญหา ที่ดินทำกิน (ราย)	๑๔,๐๓๖	๘๗๕	๖.๒๔
๔. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกร จังหวัดประสานการดำเนินงาน เรื่อง การแก้ไขปัญหา สวัสดิการ สิทธิเกษตรกร การไม่ได้รับความเป็นธรรม (ราย)	๑๑,๔๐๘	๑,๔๗๘	๑๒.๙๖

๒.๔) กิจกรรมขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ มีจังหวัดที่ดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่อง และที่ยังไม่แล้วเสร็จ แยกเป็น ๖ โครงการ/กิจกรรม โดยโครงการ/กิจกรรมที่มีจังหวัดดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ ๑) กิจกรรมตรวจสอบรายชื่อและ รับขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำนวน ๗๒ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๕๑ จากจำนวน ๗๗ จังหวัด รองลงมาลำดับที่สองและ ที่สาม ได้แก่ ๒) โครงการจัดตั้งและสร้างเครือข่ายสภาเกษตรกรระดับตำบลและอำเภอ จำนวน ๘ จังหวัด ๓) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการแข่งขันสินค้าเกษตร จำนวน ๕ จังหวัด คิดเป็น ร้อยละ ๑๐.๓๙ และ ๖.๔๙ ตามลำดับ (ตารางที่ ๒๔)

กิจกรรมขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา

โครงการ/กิจกรรม	จำนวนจังหวัด ที่จัดทำ	คิดเป็นร้อยละ (จาก ๗๗ จังหวัด)
๑. กิจกรรมตรวจสอบรายชื่อและรับขึ้นทะเบียนเกษตรกร	๗๒	๙๓.๕๑
๒. โครงการจัดตั้งและสร้างเครือข่ายสภาเกษตรกรระดับตำบล ระดับอำเภอ	๘	๑๐.๓๙
๓. กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการแข่งขันสินค้าเกษตร	๕	๖.๔๙
๔. โครงการสื่อสารงานสภาเกษตรกรสู่ประชาชน	๓	๓.๙๐
๕. กิจกรรมสนับสนุนนโยบายรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร	๓	๓.๙๐
๖. การขับเคลื่อนแผนแม่บทสู่การปฏิบัติ	๓	๓.๙๐

ส่วนที่

๓

รายงานการเงิน

รายงานการเงินในส่วนที่ ๓ ที่แสดงนี้ยังไม่ได้รับการตรวจสอบและรับรองจาก สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ส่วนที่ ๓

รายงานการเงิน

- ๓.๑ งบแสดงฐานะการเงิน
- ๓.๒ งบรายได้และค่าใช้จ่าย
- ๓.๓ หมายเหตุประกอบงบการเงิน
- ๓.๔ ต้นทุนผลผลิตและกิจกรรม
- ๓.๕ การวิเคราะห์งบการเงิน
  - ๑) การทำอัตราส่วนตามแนวดิ่ง
  - ๒) การวิเคราะห์ตามแนวนอนหรือหาแนวโน้ม

**รายงานการเงินในส่วนที่ ๓ ที่แสดงนี้
ยังไม่ได้รับการตรวจสอบและรับรองจาก
สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน**

งบการเงิน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

▶ ๓.๑) งบแสดงฐานะการเงิน

งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ		๒๕๕๙	๒๕๕๘
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	๖	๒๒,๐๘๖,๒๑๔.๔๓	๑๐๒,๒๕๖,๑๙๒.๘๔
ลูกหนี้ระยะสั้น	๗	๒,๑๘๖,๗๖๔.๓๙	๘,๖๓๙,๐๐๖.๕๑
วัสดุคงเหลือ	๘	๓๓๔,๐๐๗.๕๐	๑๘๖,๘๖๑.๘๔
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	๙	๒๖๓,๖๕๘.๐๐	๒๖๘,๗๔๐.๐๐
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		๒๔,๘๗๐,๖๔๔.๓๒	๑๑๑,๓๕๐,๘๐๑.๑๙
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	๑๐	๑๗,๙๑๙,๔๙๕.๙๘	๒๕,๔๐๖,๒๓๙.๙๖
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	๑๑	๑๓๘,๒๓๘.๐๑	๑๙๐,๘๒๙.๙๙
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	๑๒	๓๙๔,๒๙๐.๐๐	๑๒๓,๙๕๐.๐๐
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		๑๘,๔๕๒,๐๒๓.๙๙	๒๕,๗๒๑,๐๑๙.๙๕
รวมสินทรัพย์		๔๓,๓๒๒,๖๖๘.๓๑	๑๓๗,๐๗๑,๘๒๑.๑๔

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ		๒๕๕๙	๒๕๕๘
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น	๑๓	๒,๘๕๙,๓๐๒.๐๓	๗,๒๗๕,๗๐๐.๓๙
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	๑๔	๓๙๔,๓๘๕.๑๕	๔๐๕,๑๔๒.๔๒
รวมหนี้สินหมุนเวียน		๓,๒๕๓,๖๘๗.๑๘	๗,๖๘๐,๘๔๒.๘๑
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
รายได้จากการบริจากรอการรับรู้	๑๕	๔๔,๕๖๖.๑๖	๑๑๑,๒๓๒.๘๔
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		๔๔,๕๖๖.๑๖	๑๑๑,๒๓๒.๘๔
รวมหนี้สิน		๓,๒๙๘,๒๕๓.๓๔	๗,๗๙๒,๐๗๕.๖๕
สินทรัพย์สุทธิ		๔๐,๐๒๔,๔๑๔.๙๗	๑๒๙,๒๗๙,๗๔๕.๔๙
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
ทุน	๑๖	๑๓,๘๕๒,๙๓๑.๔๓	๑๓,๘๕๒,๙๓๑.๔๓
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม		๒๖,๑๗๑,๔๘๓.๕๔	๑๑๕,๔๒๖,๘๑๔.๐๖
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		๔๐,๐๒๔,๔๑๔.๙๗	๑๒๙,๒๗๙,๗๔๕.๔๙

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

▶ ๓.๒) งบรายได้และค่าใช้จ่าย

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	๒๕๕๙	๒๕๕๘
รายได้			
รายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	๑๗	๓๙๖,๒๖๕,๗๐๐.๐๐	๕๐๙,๓๙๘,๗๐๐.๐๐
รายได้จากเงินช่วยเหลือ	๑๘	๒๙๐,๐๐๐.๐๐	๖๖๕,๖๙๐.๐๐
รายได้ดอกเบี้ยรับ		๘๙๔,๖๐๖.๙๓	๑,๖๙๘,๓๓๖.๐๗
รายได้จากการรับบริจาค		๖๖,๖๖๖.๖๘	๖๖,๖๖๖.๖๘
รายได้อื่น		๔๕๓,๒๒๙.๓๔	๙๔๗,๐๙๖.๙๘
รวมรายได้		๓๙๗,๙๗๐,๒๐๒.๙๕	๕๑๖,๗๗๖,๔๘๙.๗๓
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	๑๙	๑๖๙,๐๓๖,๒๔๙.๖๗	๑๖๒,๗๗๔,๗๒๑.๘๕
ค่าบำเหน็จบำนาญ		๒,๐๔๙,๖๕๐.๐๐	๑,๗๐๙,๔๒๐.๐๐
ค่าตอบแทน	๒๐	๗๒,๒๒๘,๘๗๓.๗๗	๗๔,๑๐๐,๙๒๓.๔๘
ค่าใช้สอย	๒๑	๑๕๖,๓๙๓,๓๕๗.๗๓	๑๗๒,๓๑๘,๙๗๓.๐๙
ค่าวัสดุ	๒๒	๙,๙๓๙,๙๙๗.๙๖	๑๐,๐๑๘,๖๐๘.๕๘
ค่าสาธารณูปโภค	๒๓	๙,๑๕๐,๗๖๒.๘๕	๙,๗๗๙,๘๑๙.๙๘
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	๒๔	๑๒,๐๐๒,๒๐๘.๐๖	๑๐,๗๙๘,๒๗๔.๗๘
ค่าใช้จ่ายโครงการ	๒๕	๕๖,๓๙๘,๒๑๑.๔๐	๘๒,๙๐๙,๑๒๖.๙๑
ค่าใช้จ่ายอื่น	๒๖	๒๖,๒๒๒.๐๓	๘๗,๑๖๓.๖๓
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		๔๘๗,๒๒๕,๕๓๓.๔๗	๕๒๔,๔๙๗,๐๓๒.๓๐
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		(๘๙,๒๕๕,๓๓๐.๕๒)	(๑๑,๗๒๐,๕๔๒.๕๗)

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ	ทุน	รายได้สูงกว่า ค่าใช้จ่ายสะสม	รวมสินทรัพย์ สุทธิ/ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘	๑๓,๘๕๒,๙๓๑.๔๓	๑๑๕,๔๒๖,๘๑๔.๐๖	๑๒๙,๒๗๙,๗๔๕.๔๙
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน สำหรับปี ๒๕๕๙			
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับปี	-	(๘๙,๒๕๕,๓๓๐.๕๒)	(๘๙,๒๕๕,๓๓๐.๕๒)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙	๑๓,๘๕๒,๙๓๑.๔๓	๒๖,๑๗๑,๔๘๓.๕๔	๔๐,๐๒๔,๔๑๔.๙๗

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ		๒๕๕๙	๒๕๕๘
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน			
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายจากกิจกรรมตามปกติ		(๘๙,๒๕๕,๓๓๐.๕๒)	(๑๑,๗๒๐,๕๔๒.๕๗)
ปรับกระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน			
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย		๑๒,๐๐๒,๒๐๘.๐๖	๑๐,๗๙๘,๒๗๔.๗๘
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์		๒๐๐,๐๕๓.๑๑	๘๗,๑๖๓.๖๓
รายได้จากการรับบริจาค		(๖๖,๖๖๖.๖๘)	(๖๖,๖๖๖.๖๘)
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงานก่อนการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์และหนี้สินดำเนินงาน		(๗๗,๑๑๙,๗๓๖.๐๓)	(๙๐๑,๗๗๐.๘๕)
(เพิ่มขึ้น) ลดลง ในลูกหนี้ระยะสั้น		๖,๔๕๒,๒๔๒.๑๒	(๕๙๐,๒๒๒.๑๑)
(เพิ่มขึ้น) ลดลง ในวัสดุคงเหลือ		(๑๔๗,๑๔๕.๖๖)	๒๗๙,๖๐๑.๐๗
(เพิ่มขึ้น) ลดลง ในสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		๕,๐๘๒.๐๐	(๕,๔๐๐.๐๐)
เพิ่มขึ้นในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น		(๒๗๐,๓๔๐.๐๐)	(๗,๐๐๐.๐๐)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในเจ้าหนี้ระยะสั้น		(๔,๔๑๖,๓๙๘.๓๖)	๒๙๖,๓๖๘.๖๙
ลดลงในหนี้สินหมุนเวียนอื่น		(๑๐,๗๕๗.๒๗)	(๑๘๙,๔๘๙.๗๖)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		(๗๕,๕๐๗,๐๕๓.๒๐)	(๑,๑๑๗,๙๑๒.๙๕)

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ		๒๕๕๙	๒๕๕๘
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน			
เงินสดรับจากการจำหน่ายอาคารและอุปกรณ์		๑๙,๘๐๐.๐๐	-
เงินสดจ่ายจากการซื้ออาคารและอุปกรณ์	๑๐	(๔,๖๘๒,๗๒๕.๒๑)	(๖,๓๕๘,๓๘๑.๙๖)
เงินสดจ่ายจากการซื้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	๑๑	-	(๕๐,๐๐๐.๐๐)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน		(๔,๖๖๒,๙๒๕.๒๑)	(๖,๔๐๘,๓๘๑.๙๖)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดลดลงสุทธิ		(๘๐,๑๖๙,๙๗๘.๔๑)	(๗,๕๒๖,๒๙๔.๙๑)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันต้นงวด		๑๐๒,๒๕๖,๑๙๒.๘๔	๑๐๙,๗๘๒,๔๘๗.๗๕
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันสิ้นงวด		๒๒,๐๘๖,๒๑๔.๔๓	๑๐๒,๒๕๖,๑๙๒.๘๔
หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันสิ้นงวด		๓๐ กันยายน ๒๕๕๙	๓๐ กันยายน ๒๕๕๘
		๒๒,๐๘๖,๒๑๔.๔๓	๑๐๒,๒๕๖,๑๙๒.๘๔
		๐.๐๐	๐.๐๐
		ต้องเท่ากับศูนย์เท่านั้น	ต้องเท่ากับศูนย์เท่านั้น

▶ ๓.๓) หมายเหตุประกอบงบการเงิน

▶ ๓.๔) ต้นทุนผลผลิตและกิจกรรม

▶ ๓.๕) การวิเคราะห์งบการเงิน

๑) การหาอัตราส่วนตามแนวดิ่ง

๒) การวิเคราะห์ตามแนวนอนหรือหาแนวโน้ม

สภาเกษตรกรแห่งชาติ

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

หมายเหตุที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๒๐ ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคลไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น เรียกโดยย่อว่า “สกช.” ปัจจุบันมีสำนักงานตั้งอยู่ที่ ๕๐ อาคารวิชารานุสรณ์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) รับผิดชอบงานด้านธุรการและทำหน้าที่เป็นเลขานุการของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

(๒) รวบรวม ศึกษา วิจัย พัฒนา และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ สภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด

(๓) ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้ทราบถึงนโยบายแผนแม่บทการดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

(๔) รับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

(๕) จัดให้มีฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรระบบข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรและกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการบริหารจัดการ การวิจัย การผลิต การแปรรูปการตลาด และราคาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

(๖) ประสานการดำเนินงานกับสภาเกษตรกรจังหวัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๗) จัดทำรายงานประจำปีของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ตามบทเฉพาะกาลแห่งพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔๔ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติมีการดำเนินงานแบ่งเป็น ๒ ระยะ ในระยะเริ่มแรกให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่เลขาธิการและหัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรกรุงเทพมหานครและให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดทำหน้าที่หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดทั้งนี้ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติและสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด ระยะที่สองเริ่มต้นหลังวาระที่ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติรับถ่ายโอนภารกิจจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เลขาธิการสภาเกษตรกรแห่งชาติบริหารจัดการต่อไปตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

หมายเหตุที่ ๒ เกณฑ์การจัดทำงบการเงิน

งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างเป็นไปตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ ๑ การนำเสนองบการเงิน และการจัดประเภทและการแสดงรายการในงบการเงินถือปฏิบัติตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๒๓.๒/ว๒๓๗ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ เรื่อง แนวปฏิบัติทางบัญชีประกอบมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ ๑ เรื่อง การนำเสนองบการเงิน โดยแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน และงบกระแสเงินสด ส่วนหมายเหตุประกอบงบการเงินแสดงเฉพาะรายการที่มีนัยสำคัญเท่านั้น

หมายเหตุที่ ๓ มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ และมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่ปรับปรุงใหม่

ในระหว่างปี ๒๕๕๗ กระทรวงการคลังได้ประกาศใช้มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ และฉบับปรับปรุงใหม่ ดังนี้

มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่มีผลบังคับใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันที่เริ่มในหรือหลังวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

- ➔ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ ๑ การนำเสนองบการเงิน
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้นไม่มีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่องบการเงินในงวดปัจจุบัน

หมายเหตุที่ ๔ สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

๔.๑ หน่วยงานที่เสนอรายงาน

งบการเงินนี้เป็นการแสดงงบการเงินในภาพรวมของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด จำนวน ๗๗ จังหวัด รวมทั้งสิ้น ๗๘ หน่วย

๔.๒ รอบระยะเวลาบัญชี (accounting period)

ตามปีงบประมาณ คือ วันที่ ๑ ตุลาคม ปีปัจจุบัน ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ปีถัดไป โดยกำหนดรอบระยะเวลาบัญชี ๑ รอบ เท่ากับ ๑ ปีงบประมาณ หรือ ๑๒ เดือน

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

๔.๓ การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

- ➔ รายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาลรับรู้เมื่อได้รับเงิน
- ➔ รายได้เงินช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนรับรู้เมื่อได้รับเงิน
- ➔ รายได้ดอกเบี้ยรับตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลาโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง
- ➔ ค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน เช่น ค่าใช้จ่ายบุคลากร ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายโครงการ และค่าใช้จ่าย

อื่น ๆ รับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง

๔.๔ วัสดุคงเหลือแสดงในราคาทุน และตีราคาวัสดุคงเหลือโดยวิธีเข้าก่อนออกก่อน

๔.๕ ส่วนปรับปรุงอาคารเช่าและอุปกรณ์ แสดงตามราคาทุนหลังหักค่าเสื่อมราคาสะสม

๔.๕.๑ ส่วนปรับปรุงอาคารเช่าและอุปกรณ์บันทึกเฉพาะที่มีมูลค่าต่อหน่วยที่ได้มาเกินกว่า ๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป ส่วนที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท บันทึกเป็นครุภัณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์และบันทึกรายละเอียดไว้ในทะเบียนคุมพัสดุ

๔.๕.๒ ค่าเสื่อมราคาของส่วนปรับปรุงอาคารเช่าและอุปกรณ์คำนวณตามวิธีเส้นตรงไม่มีราคาซาก ซึ่งมีการใช้งานโดยประมาณ ดังนี้

ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	๕	ปี
ครุภัณฑ์สำนักงาน	๕	ปี
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	๕	ปี
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	๕	ปี
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	๕	ปี
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	๓	ปี
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	๕	ปี
ครุภัณฑ์การเกษตร	๕	ปี

สภาเกษตรกรแห่งชาติ

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

๔.๕.๓ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ บันทึกครุภัณฑ์ที่ได้รับโอนจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะต้องถ่ายโอนภารกิจ และครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่จัดซื้อโดยงบประมาณเพื่อการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้แก่สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติด้วยมูลค่าเงินงบประมาณที่รัฐบาลอุดหนุนให้ในครั้งแรก เพื่อจัดตั้งตามหนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค ๐๔๒๓.๓/๑๘๒๔๔ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๘ เรื่องการหารือเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีส่วนของทุนของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

๔.๕.๔ ครุภัณฑ์รับบริจาคแสดงในราคาทุนตามประเภทของสินทรัพย์ บันทึกเป็นสินทรัพย์และหนี้สิน ภายใต้บัญชีรายได้จากการบริจาคการรับรู้ ซึ่งจะทยอยรับรู้เป็นรายได้จากการรับบริจาคตามสัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับบริจาคในแต่ละงวดบัญชี

๔.๖ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

๔.๖.๑ แสดงในราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม

๔.๖.๒ ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณโดยวิธีเส้นตรงไม่มีราคาซากกำหนดอายุการใช้งาน ๕ ปี

๔.๗ รายการบัญชีโอนเงินระหว่างกัน

เป็นรายการบัญชีระหว่างสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด เมื่อสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติโอนเงินจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายให้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติจะบันทึกบัญชีเป็น “ค่าใช้จ่ายเงินจัดสรรให้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด” ดุลปกติเป็นเดบิตคู่กับบัญชีเงินฝากธนาคาร และสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจะบันทึกการรับเงินโอนเป็น “รายได้เงินจัดสรรจากสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ” ดุลปกติเป็นเครดิตคู่กับบัญชีเงินฝากธนาคาร เพราะฉะนั้น ทั้งสองบัญชีจะมียอดคงเหลือเท่ากัน ผลต่างระหว่างบัญชีค่าใช้จ่ายเงินจัดสรรให้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดในงบการเงินภาพรวมจะมียอดเป็นศูนย์

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙	สภช.	สภจ.	รวม
รายได้เงินจัดสรรจาก สภช.	-	(๓๒๓,๑๘๗,๙๖๙.๖๔)	(๓๒๓,๑๘๗,๙๖๙.๖๔)
ค่าใช้จ่ายเงินจัดสรรให้ สภจ.	๓๒๓,๑๘๗,๙๖๙.๖๔	-	๓๒๓,๑๘๗,๙๖๙.๖๔
รวม	๓๒๓,๑๘๗,๙๖๙.๖๔	(๓๒๓,๑๘๗,๙๖๙.๖๔)	-

สภาเกษตรกรแห่งชาติ

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘	สภช.	สภจ.	รวม
รายได้เงินจัดสรรจาก สภช.	-	(๓๖๑,๘๖๙,๘๓๐.๐๐)	(๓๖๑,๘๖๙,๘๓๐.๐๐)
ค่าใช้จ่ายเงินจัดสรรให้ สภจ.	๓๖๑,๘๖๙,๘๓๐.๐๐	-	๓๖๑,๘๖๙,๘๓๐.๐๐
รวม	๓๖๑,๘๖๙,๘๓๐.๐๐	(๓๖๑,๘๖๙,๘๓๐.๐๐)	-

๔.๘ ภาระผูกพัน

เป็นรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีผลผูกพันต่อสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดในระยะยาวแต่ไม่สามารถบันทึกรับรู้เป็นหนี้สินได้เนื่องจากยังไม่มีความแน่นอนว่าสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจะต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพื่อนำไปชำระภาระผูกพันนั้นหรือไม่สามารถวัดมูลค่าภาระผูกพันนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือเพียงพอและสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติจะเปิดเผยภาระผูกพันดังกล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

หมายเหตุที่ ๕ รายละเอียดประกอบงบการเงิน

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙

รายงาน	งบสุทธิ	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
งบบุคลากร	๑๖๖,๓๘๙,๙๑๘.๓๒	๑๐๘,๐๘๕.๓๓	๑๖๔,๕๕๘,๒๓๒.๖๒	๑,๗๒๓,๖๐๐.๓๗
งบดำเนินงาน	๒๖๗,๗๘๒,๖๒๐.๒๑	๕,๘๔๐,๕๒๙.๖๔	๒๕๖,๒๐๔,๔๘๑.๐๙	๕,๗๓๗,๖๐๙.๔๘
งบลงทุน	๕,๗๖๒,๘๑๙.๓๕	-	๕,๗๔๐,๕๘๑.๔๕	๒๒,๒๓๗.๙๐
งบรายจ่ายอื่น	๖๖,๒๐๕,๔๒๒.๘๖	๑,๓๘๐,๐๐๐.๐๐	๕๗,๒๔๒,๓๒๔.๑๔	๗,๕๘๓,๐๙๘.๗๒
งบจากหน่วยงานอื่น	๒๙๐,๐๐๐.๐๐	-	๒๘๔,๗๖๕.๐๐	๕,๒๓๕.๐๐
รวม	๕๐๖,๔๓๐,๗๘๐.๗๔	๗,๓๒๕,๖๑๔.๙๗	๔๘๔,๐๓๐,๓๘๔.๓๐	๑๕,๐๗๑,๗๘๑.๔๗

สภาเกษตรกรแห่งชาติ

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

หมายเหตุที่ ๖ เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

ปี ๒๕๕๙	สภช.	สภจ.	รวม
เงินสดและเงินสดย่อย	-	๓๖,๔๙๓.๒๑	๓๖,๔๙๓.๒๑
เงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์			
เงินฝากธนาคารออมทรัพย์	๑๗,๒๙๐,๙๔๙.๗๗	๕,๔๔๓,๑๓๘.๕๐	๒๒,๗๓๔,๐๘๘.๒๗
เงินฝากออมทรัพย์ (เงินประกันผลงาน)	๒๕๕,๑๒๗.๑๐	-	๒๕๕,๑๒๗.๑๐
เงินฝากออมทรัพย์ (เงินโอน สกจ.)	๗๕๘,๖๖๗.๓๗	-	๗๕๘,๖๖๗.๓๗
รวมเงินฝากธนาคารออมทรัพย์	๑๘,๐๔๔,๗๔๔.๒๔	๕,๔๔๓,๑๓๘.๕๐	๒๓,๔๘๗,๘๘๒.๗๔
เงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวัน			
เงินฝากธนาคารกระแสรายวัน	(๔๔๖,๐๐๕.๖๗)	(๑,๒๕๒,๑๕๕.๘๕)	(๑,๖๙๘,๑๖๑.๕๒)
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	๑๗,๕๙๘,๗๓๘.๕๗	๔,๒๒๗,๔๗๕.๘๖	๒๑,๘๒๖,๒๑๔.๔๓

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

เงินสดและเงินสดย่อย

เงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์

เงินฝากธนาคารออมทรัพย์

เงินฝากออมทรัพย์ (เงินประกันผลงาน)

เงินฝากออมทรัพย์ (เงินโอน สกจ.)

รวมเงินฝากธนาคารออมทรัพย์

เงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวัน

เงินฝากธนาคารกระแสรายวัน

รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

สภช.	สภจ.	รวม
-	๑๖๓,๔๙๓.๐๗	๑๖๓,๔๙๓.๐๗
๕๘,๑๓๑,๖๐๗.๘๕	๔๕,๖๔๒,๓๘๘.๗๘	๑๐๓,๗๗๓,๙๙๖.๖๓
๑๘๔,๙๒๑.๗๗	-	๑๘๔,๙๒๑.๗๗
๙๒๔,๓๙๐.๖๐	-	๙๒๔,๓๙๐.๖๐
๕๙,๒๔๐,๙๒๐.๒๒	๔๕,๖๔๒,๓๘๘.๗๘	๑๐๔,๘๘๓,๓๐๙.๐๐
(๑๒๕,๐๓๙.๓๐)	(๒,๖๖๕,๕๖๙.๙๓)	(๒,๗๙๐,๖๐๙.๒๓)
๕๙,๑๑๕,๘๘๐.๙๒	๔๓,๑๔๐,๓๑๑.๘๕	๑๐๒,๒๕๖,๑๙๒.๘๔

หมายเหตุที่ ๗ ลูกหนี้ระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

ลูกหนี้อื่น-หน่วยงานภาครัฐ

(ภาษีดอกเบี้ยเงินฝาก)

ลูกหนี้อื่น-บุคคลภายนอก

ลูกหนี้เงินยืมทรองจ่าย

ดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ค้างรับ

รวมลูกหนี้ระยะสั้น

สภช.	สภจ.	รวม
-	๗๓๗.๐๐	๗๓๗.๐๐
๑,๘๔๒.๖๐	๑๑,๔๓๕.๖๐	๑๓,๒๗๘.๒๐
๑,๖๔๐,๖๕๑.๐๐	๔๓๔,๙๒๕.๐๐	๒,๐๗๕,๕๗๖.๐๐
๔๕,๒๒๕.๘๓	๕๑,๙๔๗.๓๖	๙๗,๑๗๓.๑๙
๑,๖๔๗,๗๑๙.๔๓	๔๙๙,๐๔๔.๙๖	๒,๑๔๖,๗๖๔.๓๙

ลูกหนี้เงินยืมทรองจ่าย ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

(หน่วย : บาท)

ลูกหนี้เงินยืม**ยังไม่ถึงกำหนด****เกินกำหนดชำระ
ไม่เกิน ๓๐ วัน****เกินกำหนดชำระ
เกินกว่า ๓๐ วัน****รวม**

สภช.	๑,๖๔๐,๖๕๑.๐๐	-	-	๑,๖๔๐,๖๕๑.๐๐
สภจ.	๔๓๔,๙๒๕.๐๐	-	-	๔๓๔,๙๒๕.๐๐

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘	สภช.	สภจ.	รวม
ลูกหนี้อื่น-หน่วยงานภาครัฐ (ภาษีดอกเบียเงินฝาก)	-	๗,๕๒๘.๒๘	๗,๕๒๘.๒๘
ลูกหนี้อื่น-บุคคลภายนอก	๑๒๑.๕๖	๑๙,๓๗๑.๗๐	๑๙,๔๙๓.๒๖
ลูกหนี้เงินยืมทรองจ่าย	๒,๓๙๙,๐๓๐.๐๐	๕,๙๕๙,๐๖๑.๗๐	๘,๓๕๘,๐๙๑.๗๐
ดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ค้างรับ	๙๖,๙๐๖.๗๒	๑๕๖,๙๘๖.๕๕	๒๕๓,๘๙๓.๒๗
รวมลูกหนี้ระยะสั้น	๒,๔๙๖,๐๕๘.๒๘	๖,๑๔๒,๙๔๘.๒๓	๘,๖๓๙,๐๐๖.๕๑

ลูกหนี้เงินยืมทรองจ่าย ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

(หน่วย : บาท)

ลูกหนี้เงินยืม	ยังไม่ถึงกำหนด	เกินกำหนดชำระ ไม่เกิน ๓๐ วัน	เกินกำหนดชำระ เกินกว่า ๓๐ วัน	รวม
สภช.	๒,๒๒๓,๔๓๐.๐๐	๑๗๕,๖๐๐.๐๐	-	๒,๓๙๙,๐๓๐.๐๐
สภจ.	๔,๗๑๕,๘๑๔.๗๐	๖๓,๑๔๑.๐๐	๑,๑๘๐,๑๐๖.๐๐	๕,๙๕๙,๐๖๑.๗๐

หมายเหตุที่ ๘ วัสดุคงเหลือ

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙	สภช.	สภจ.	รวม
วัสดุคงเหลือ	๓๓๔,๐๐๗.๕๐	-	๓๓๔,๐๐๗.๕๐
รวมวัสดุคงเหลือ	๓๓๔,๐๐๗.๕๐	-	๓๓๔,๐๐๗.๕๐

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

วัสดุคงเหลือ

รวมวัสดุคงเหลือ

สภช.	สภจ.	รวม
๑๘๖,๘๖๑.๘๔	-	๑๘๖,๘๖๑.๘๔
๑๘๖,๘๖๑.๘๔	-	๑๘๖,๘๖๑.๘๔

หมายเหตุที่ ๙ สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าอื่น

รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

สภช.	สภจ.	รวม
๒๖๓,๖๕๘.๐๐	-	๒๖๓,๖๕๘.๐๐
๒๖๓,๖๕๘.๐๐	-	๒๖๓,๖๕๘.๐๐

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าอื่น

สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

สภช.	สภจ.	รวม
๒๖๓,๓๔๐.๐๐	-	๒๖๓,๓๔๐.๐๐
-	๕,๔๐๐.๐๐	๕,๔๐๐.๐๐
๒๖๓,๓๔๐.๐๐	๕,๔๐๐.๐๐	๒๖๘,๗๔๐.๐๐

หมายเหตุที่ ๑๐ อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ

(หน่วย : บาท)

รับมอบจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.)

ราคาทุน

ครุภัณฑ์สำนักงาน

๔,๔๓๒,๘๒๙.๙๒

-

๔,๔๓๒,๘๒๙.๙๒

ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง

๘๓,๕๐๐.๐๐

-

๘๓,๕๐๐.๐๐

ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

๘๓๕,๔๕๒.๕๐

-

๘๓๕,๔๕๒.๕๐

ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่

๑,๗๑๓,๕๔๓.๐๐

-

๑,๗๑๓,๕๔๓.๐๐

ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

๖,๖๓๑,๔๑๑.๐๑

-

๖,๖๓๑,๔๑๑.๐๑

ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

๑๕๖,๑๙๕.๐๐

-

๑๕๖,๑๙๕.๐๐

รวม

๑๓,๘๕๒,๙๓๑.๔๓

-

๑๓,๘๕๒,๙๓๑.๔๓

หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม

ครุภัณฑ์สำนักงาน

๒,๕๔๗,๙๖๖.๓๗

๘๘๖,๕๖๖.๐๓

-

ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง

๔๗,๙๙๕.๓๓

๑๖,๗๐๐.๐๐

-

ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

๔๘๐,๒๑๓.๕๑

๑๖๗,๐๙๐.๕๐

-

ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่

๙๘๔,๙๓๕.๑๗

๓๔๒,๗๐๘.๖๐

-

ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

๖,๓๕๒,๘๓๑.๐๙

๒๗๘,๓๓๕.๙๒

-

ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

๘๙,๗๘๐.๐๓

๓๑,๒๓๙.๐๐

-

รวม

๑๐,๕๐๓,๗๒๑.๕๐

๑,๗๒๒,๖๔๐.๐๕

-

รวมอาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ

๓,๓๔๙,๒๐๙.๙๓

๑,๖๒๖,๕๖๙.๘๘

(หน่วย : บาท)

จัดซื้อ/บริจาค โดย สกข. และ สกจ.

ราคาทุน

ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า

สิ่งปลูกสร้าง

ครุภัณฑ์สำนักงาน

ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง

ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่

ครุภัณฑ์การเกษตร

ครุภัณฑ์สำรวจ

ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์(รับบริจาค)

ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

รวม

หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม

ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า

สิ่งปลูกสร้าง

ครุภัณฑ์สำนักงาน

ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง

ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่

ครุภัณฑ์การเกษตร

ครุภัณฑ์สำรวจ

ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์(รับบริจาค)

ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

รวม

รวมอาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ

ยอดคงเหลือ ณ ๓๐ ก.ย. ๕๘	เพิ่ม ระหว่างปี	ลด ระหว่างปี	ยอดคงเหลือ ณ ๓๐ ก.ย. ๕๙
๑๐,๘๑๔,๙๓๑.๓๒	๕๒๙,๐๘๘.๐๐	๖๗,๐๐๐.๐๐	๑๑,๒๗๗,๐๑๙.๓๒
-	๗๕,๐๐๐.๐๐	-	๗๕,๐๐๐.๐๐
๑๒,๙๘๒,๕๒๔.๙๓	๑,๓๖๒,๒๓๙.๗๑	-	๑๔,๓๔๔,๗๖๔.๖๔
๒๕๑,๔๐๐.๐๐	-	-	๒๕๑,๔๐๐.๐๐
๑,๔๗๗,๐๘๓.๐๔	๓๔๘,๒๔๒.๐๐	-	๑,๘๒๕,๓๒๕.๐๔
๒,๘๙๖,๑๑๐.๒๔	๔๗๙,๙๒๔.๐๐	-	๓,๓๗๖,๐๓๔.๒๔
๓๙๒,๗๖๔.๔๐	๒๕๐,๐๐๐.๐๐	๒๖๔,๐๐๐.๐๐	๓๗๘,๗๖๔.๔๐
๕๒,๐๐๐.๐๐	-	-	๕๒,๐๐๐.๐๐
๕,๗๖๗,๒๑๒.๖๑	๑,๖๐๐,๗๔๖.๕๐	๑๙,๘๐๐.๐๐	๗,๓๔๘,๑๕๙.๑๑
๒๐๐,๐๐๐.๐๐	-	-	๒๐๐,๐๐๐.๐๐
๓๗๗,๘๑๗.๐๐	๓๗,๔๘๕.๐๐	-	๔๑๕,๓๐๒.๐๐
๓๕,๒๑๑,๘๔๓.๕๔	๔,๖๘๒,๗๒๕.๒๑	๓๕๐,๘๐๐.๐๐	๓๙,๕๔๓,๗๖๘.๗๕
๓,๒๔๖,๙๔๒.๗๑	๒,๒๓๐,๐๔๒.๓๑	๒๖,๙๙๙.๔๙	๕,๔๕๖,๙๘๕.๕๓
-	๔,๗๔๐.๔๖	-	๔,๗๔๐.๔๖
๔,๙๔๖,๘๗๙.๒๐	๒,๗๓๘,๓๘๑.๘๒	-	๗,๖๘๕,๒๖๑.๐๒
๘๑,๙๖๑.๔๑	๕๐,๓๐๑.๙๙	-	๑๓๒,๒๖๓.๔๐
๕๑๐,๔๗๐.๔๖	๓๒๔,๒๐๙.๔๐	-	๘๓๔,๖๗๙.๘๖
๙๘๐,๔๔๑.๖๕	๖๓๐,๐๕๐.๓๐	-	๑,๖๑๐,๔๙๑.๙๕
๑๑๗,๙๔๐.๑๘	๓๘,๗๓๑.๐๗	๙๐,๑๖๘.๙๒	๖๖,๕๐๒.๓๓
๘,๒๖๒.๙๘	๑๐,๔๐๐.๐๔	-	๑๘,๖๖๓.๐๒
๓,๐๓๓,๖๗๐.๒๘	๔,๐๕๐,๒๔๗.๔๔	๑๓,๗๗๘.๔๘	๗,๐๗๐,๑๙๙.๒๔
๘๘,๗๖๗.๑๖	๖๖,๖๖๖.๖๘	-	๑๕๕,๔๓๓.๘๔
๑๓๙,๔๗๗.๔๘	๘๓,๒๐๔.๕๒	-	๒๒๒,๖๘๒.๐๐
๑๓,๑๕๕,๘๑๓.๕๑	๑๐,๒๒๖,๙๗๖.๐๓	๑๓๐,๙๔๖.๘๙	๒๓,๒๕๐,๘๔๒.๖๕
๒๒,๐๕๗,๐๓๐.๐๓			๑๖,๒๙๒,๙๒๖.๑๐

(หน่วย : บาท)

รวมอาคารและอุปกรณ์รับโอนจาก
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ ได้มาโดย
สภช. และ สกจ.

ราคาทุน

ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า

สิ่งปลูกสร้าง

ครุภัณฑ์สำนักงาน

ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง

ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่

ครุภัณฑ์การเกษตร

ครุภัณฑ์สำรวจ

ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

รวม

หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม

ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า

สิ่งปลูกสร้าง

ครุภัณฑ์สำนักงาน

ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง

ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่

ครุภัณฑ์การเกษตร

ครุภัณฑ์สำรวจ

ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

รวม

รวมอาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ

ค่าเสื่อมราคาประจำปี

ยอดคงเหลือ ณ ๓๐ ก.ย. ๕๘	เพิ่ม ระหว่างปี	ลด ระหว่างปี	ยอดคงเหลือ ณ ๓๐ ก.ย. ๕๙
๑๐,๘๑๔,๙๓๑.๓๒	๕๒๙,๐๘๘.๐๐	๖๗,๐๐๐.๐๐	๑๑,๒๗๗,๐๑๙.๓๒
-	๗๕,๐๐๐.๐๐	-	๗๕,๐๐๐.๐๐
๑๗,๔๑๕,๓๕๔.๘๕	๑,๓๖๒,๒๓๙.๗๑	-	๑๘,๗๗๗,๕๙๔.๕๖
๓๓๔,๙๐๐.๐๐	-	-	๓๓๔,๙๐๐.๐๐
๒,๓๑๒,๕๓๕.๕๔	๓๔๘,๒๕๒.๐๐	-	๒,๖๖๐,๗๘๗.๕๔
๔,๖๐๙,๖๕๓.๒๔	๔๗๙,๙๒๔.๐๐	-	๕,๐๘๙,๕๗๗.๒๔
๓๙๒,๗๖๔.๔๐	๒๕๐,๐๐๐.๐๐	๒๖๔,๐๐๐.๐๐	๓๗๘,๗๖๔.๔๐
๕๒,๐๐๐.๐๐	-	-	๕๒,๐๐๐.๐๐
๑๒,๕๙๘,๖๒๓.๖๒	๑,๖๐๐,๗๔๖.๕๐	๑๙,๘๐๐.๐๐	๑๔,๑๗๙,๕๖๙.๑๒
๕๓๔,๐๑๒.๐๐	๓๗,๔๘๕.๐๐	-	๕๗๑,๔๙๗.๐๐
๔๙,๐๖๔,๗๗๔.๙๗	๔,๖๘๒,๗๒๕.๒๑	๓๕๐,๘๐๐.๐๐	๕๓,๓๙๖,๗๐๐.๑๘
๓,๒๔๖,๙๔๒.๗๑	๒,๒๓๐,๐๔๒.๓๑	๒๖,๙๙๙.๔๙	๕,๔๕๙,๙๘๕.๕๓
-	๔,๗๔๐.๔๖	-	๔,๗๔๐.๔๖
๗,๔๙๔,๘๔๕.๕๗	๓,๖๒๔,๙๔๗.๘๕	-	๑๑,๑๑๙,๗๙๓.๔๒
๑๒๙,๙๕๖.๗๔	๖๗,๐๐๑.๙๙	-	๑๙๖,๙๕๘.๗๓
๙๙๐,๖๘๓.๙๗	๔๙๑,๒๙๙.๙๐	-	๑,๔๘๑,๙๘๓.๘๗
๑,๙๖๕,๓๗๖.๘๒	๙๗๒,๗๕๘.๙๐	-	๒,๙๓๘,๑๓๕.๗๒
๑๑๗,๙๔๐.๑๘	๓๘,๗๓๑.๐๗	๙๐,๑๖๘.๙๒	๖๖,๕๐๒.๓๓
๘,๒๖๒.๙๘	๑๐,๔๐๐.๐๔	-	๑๘,๖๖๓.๐๒
๙,๔๗๕,๒๖๘.๕๓	๔,๓๙๕,๒๕๐.๐๔	๑๓,๗๗๘.๔๘	๑๓,๘๖๖,๒๙๓.๐๙
๒๒๙,๒๕๗.๕๑	๑๑๔,๔๔๓.๕๒	-	๓๔๓,๗๐๑.๐๓
๒๓,๖๕๘,๕๓๕.๐๑	๑๑,๙๔๙,๖๑๖.๐๘	๑๓๐,๙๔๖.๘๙	๓๕,๕๗๗,๒๐๔.๒๐
๒๕,๔๐๖,๒๓๙.๙๖			๑๗,๙๑๙,๔๙๕.๙๘
๑๐,๗๔๗,๕๗๓.๑๘			๑๑,๙๔๙,๖๑๖.๐๘

ส่วนปรับปรุงอาคารเช่าที่ลดลงในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๖๗,๐๐๐.๐๐ บาท และค่าเสื่อมราคาสะสม จำนวน ๒๖,๙๙๙.๔๙ บาท นั้น เกิดจาก สกจ.สกลนคร มีการย้ายสำนักงาน จึงมีการตัดจำหน่ายส่วนปรับปรุงอาคารเช่าครุภัณฑ์ การเกษตรที่ลดลงในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๒๖๔,๐๐๐.๐๐ บาท และค่าเสื่อมราคาสะสม จำนวน ๙๐,๑๖๘.๙๒ บาท นั้น เกิดจาก สกจ.พังงา มีการตัดจำหน่ายพันธุ์แพะ จำนวน ๓๒ ตัว เนื่องจาก สกช. ยังไม่มีนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับ ครุภัณฑ์ทางการเกษตรที่เป็นสัตว์อีกทั้งหลักการและนโยบายการบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐก็ไม่ได้กำหนดนโยบาย บัญชีเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ แต่ยังคงควบคุมโดยทำทะเบียนคุมแพะ และมีการสำรวจตรวจนับประจำปีต่อไป

ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ที่ลดลงในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๑๙,๘๐๐.๐๐ บาท และค่าเสื่อมราคาสะสม จำนวน ๑๓,๗๗๘.๔๘ บาท นั้น เกิดจาก สกจ.มหาสารคาม มีการดำเนินการจัดซื้อแท็บเล็ตไม่ถูกต้อง จึงมีการตัดจำหน่าย ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ โดยประธานสภาเกษตรกรจังหวัดมหาสารคามและหัวหน้าสำนักงานเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม ได้คืนเงินเข้าบัญชี สกจ.มหาสารคาม จำนวนรวม ๑๙,๘๐๐.๐๐ บาท

หมายเหตุที่ ๑๑ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ

(หน่วย : บาท)

	ยอดคงเหลือ ณ ๓๐ ก.ย. ๕๘	เพิ่ม ระหว่างปี	ลด ระหว่างปี	ยอดคงเหลือ ณ ๓๐ ก.ย. ๕๙
ราคาทุน				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	๒๖๒,๙๖๐.๐๐	-	-	๒๖๒,๙๖๐.๐๐
รวม	๒๖๒,๙๖๐.๐๐	-	-	๒๖๒,๙๖๐.๐๐
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	๗๒,๑๓๐.๐๑	๕๒,๕๙๑.๙๘	-	๑๒๔,๗๒๑.๙๙
รวม	๗๒,๑๓๐.๐๑	๕๒,๕๙๑.๙๘	-	๑๒๔,๗๒๑.๙๙
รวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตน- สุทธิ	๑๙๐,๘๒๙.๙๙			๑๓๘,๒๓๘.๐๑
ค่าตัดจำหน่ายประจำปี	๕๐,๗๐๑.๖๐			๕๒,๕๙๑.๙๘

หมายเหตุที่ ๑๒ สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

เงินมัดจำ - ค่าเช่า
เงินมัดจำอื่น
เงินประกัน-อาคาร
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

สภช.	สภจ.	รวม
-	๓๘,๐๐๐.๐๐	๓๘,๐๐๐.๐๐
๑,๙๕๐.๐๐	-	๑,๙๕๐.๐๐
๓๔๗,๓๔๐.๐๐	-	๓๔๗,๓๔๐.๐๐
๓๔๙,๒๙๐.๐๐	๓๘,๐๐๐.๐๐	๓๘๗,๒๙๐.๐๐

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

เงินมัดจำ - ค่าเช่า
เงินมัดจำอื่น
เงินประกัน-อาคาร
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

สภช.	สภจ.	รวม
-	๓๑,๐๐๐.๐๐	๓๑,๐๐๐.๐๐
๑,๙๕๐.๐๐	-	๑,๙๕๐.๐๐
๘๔,๐๐๐.๐๐	๗,๐๐๐.๐๐	๙๑,๐๐๐.๐๐
๘๕,๙๕๐.๐๐	๓๘,๐๐๐.๐๐	๑๒๓,๙๕๐.๐๐

หมายเหตุที่ ๑๓ เจ้าหนี้ระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

เจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก
เจ้าหนี้อื่น - หน่วยงานภาครัฐ
เจ้าหนี้อื่น - บุคคลภายนอก
เงินเดือนค้างจ่าย
ค่าเช่าค้างจ่าย
๑,๕๒๒,๖๖๒.๖๗
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง ภ.ง.ด. ๑
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง ภ.ง.ด. ๓
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง ภ.ง.ด. ๕๓
ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายอื่น
รวมเจ้าหนี้ระยะสั้น

สภช.	สภจ.	รวม
-	๑๒,๗๔๐.๐๐	๑๒,๗๔๐.๐๐
๒,๔๐๐.๐๐	-	๒,๔๐๐.๐๐
-	๑๓๕,๗๔๓.๒๕	๑๓๕,๗๔๓.๒๕
-	๑๐๘,๐๘๕.๓๓	๑๐๘,๐๘๕.๓๓
	๑,๔๕๕,๐๐๐.๐๐	๑,๔๕๕,๐๐๐.๐๐
		๑,๕๗๖,๖๖๒.๖๗
๑๑๐,๐๐๐.๐๐	๓๐๔,๙๗๘.๗๒	๔๑๔,๙๗๘.๗๒
๕๘,๑๔๑.๖๐	๙๐,๘๙๘.๑๘	๑๔๙,๐๓๙.๗๘
๕๐,๓๐๙.๕๙	๑๔,๗๕๐.๑๑	๖๕,๐๕๙.๗๐
๑๖,๘๒๐.๘๑	๙,๗๖๖.๗๗	๒๖,๕๘๗.๕๘
๒๕๐,๐๐๐.๐๐	๑๗๒,๐๐๕.๐๐	๔๒๒,๐๐๕.๐๐
๑,๙๔๒,๖๗๒.๐๐	๙๑๖,๖๓๐.๐๓	๒,๘๕๙,๓๐๒.๐๓

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

เจ้าหน้าที่การค้า - บุคคลภายนอก
เจ้าหน้าที่อื่น-หน่วยงานภาครัฐ
เจ้าหน้าที่อื่น - บุคคลภายนอก
ค่าเช่าค้ำจ่าย
ค่าสาธารณูปโภคค้ำจ่าย
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง ภ.ง.ด. ๑
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง ภ.ง.ด. ๓
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง ภ.ง.ด. ๕๓
ค่าใช้จ่ายค้ำจ่ายอื่น
รวมเจ้าหน้าที่ระยะสั้น

สภช.	สภจ.	รวม
๕๓๓,๐๒๓.๔๘	๘๗,๒๗๗.๙๓	๖๒๐,๓๐๑.๔๑
-	๖๙๕,๗๕๕.๐๐	๖๙๕,๗๕๕.๐๐
๘,๖๗๕.๐๐	๒๐๓,๙๔๕.๙๗	๒๑๒,๖๒๐.๙๗
๑,๔๕๕,๐๐๐.๐๐	๒๘๑,๓๗๓.๑๒	๑,๗๓๖,๓๗๓.๑๒
-	๓๕๘,๔๗๔.๒๕	๓๕๘,๔๗๔.๒๕
๗๐,๘๕๘.๖๐	๒๕๕,๕๔๕.๖๖	๓๒๖,๔๐๔.๒๖
๑๖,๔๗๕.๐๑	๓๑,๐๗๖.๑๒	๔๗,๕๕๑.๑๓
๑๕,๘๑๗.๙๕	๓๐,๒๔๓.๒๓	๔๖,๐๖๑.๑๘
๒,๒๖๙,๗๒๙.๑๐	๙๖๒,๔๒๙.๙๗	๓,๒๓๒,๑๕๙.๐๗
๔,๓๖๙,๕๗๙.๑๒	๒,๙๐๖,๑๒๑.๒๕	๗,๒๗๕,๗๐๐.๓๗

หมายเหตุที่ ๑๔ หนี้สินหมุนเวียนอื่น

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

รายได้รับล่วงหน้า
เงินประกันสัญญา
เงินประกันผลงาน
รวมหนี้สินหมุนเวียนอื่น

สภช.	สภจ.	รวม
-	๓๑๘.๐๐	๓๑๘.๐๐
๒๔๙,๖๑๙.๑๕	๑๓๙,๑๙๘.๐๐	๓๘๘,๘๑๗.๑๕
๕,๒๕๐.๐๐	-	๕,๒๕๐.๐๐
๒๕๔,๘๖๙.๑๕	๑๓๙,๕๑๖.๐๐	๓๙๔,๓๘๕.๑๕

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

เงินประกันสัญญา
เงินประกันผลงาน
รวมหนี้สินหมุนเวียนอื่น

สภช.	สภจ.	รวม
๑๘๐,๓๔๓.๕๗	๒๑๙,๓๙๘.๘๕	๓๙๙,๗๔๒.๔๒
-	๕,๔๐๐.๐๐	๕,๔๐๐.๐๐
๑๘๐,๓๔๓.๕๗	๒๒๔,๗๙๘.๘๕	๔๐๕,๑๔๒.๔๒

หมายเหตุที่ ๑๕ รายได้จากการบริการรอการรับรู้

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙	สภช.	สภจ.	รวม
ครุภัณฑ์บริจาค - ราคาทุน	๒๐๐,๐๐๐.๐๐	-	๒๐๐,๐๐๐.๐๐
หัก รับรู้รายได้สะสมต้นงวด	๘๘,๗๖๗.๑๖	-	๘๘,๗๖๗.๑๖
หัก รับรู้รายได้สำหรับงวด (จากค่าเสื่อมราคา)	๖๖,๖๖๖.๖๘	-	๖๖,๖๖๖.๖๘
รวมรายได้จากการบริการรอการรับรู้	๔๔,๕๖๖.๑๖	-	๔๔,๕๖๖.๑๖

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘	สภช.	สภจ.	รวม
ครุภัณฑ์บริจาค - ราคาทุน	๒๐๐,๐๐๐.๐๐	-	๒๐๐,๐๐๐.๐๐
หัก รับรู้รายได้สะสมต้นงวด	๒๒,๑๐๐.๔๘	-	๒๒,๑๐๐.๔๘
หัก รับรู้รายได้สำหรับงวด (จากค่าเสื่อมราคา)	๖๖,๖๖๖.๖๘	-	๖๖,๖๖๖.๖๘
รวมรายได้จากการบริการรอการรับรู้	๑๑๑,๒๓๒.๘๔	-	๑๑๑,๒๓๒.๘๔

หมายเหตุที่ ๑๖ ทุน

ทุนประเดิมของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ หมายถึงครุภัณฑ์รับโอนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๑๓,๘๕๒,๙๓๑.๔๓ บาท ตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ บทเฉพาะกาล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะต้องถ่ายโอนภารกิจ แผนงาน/โครงการ งบประมาณและครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่จัดซื้อด้วยเงินงบประมาณ เพื่อจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้แก่สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โอนครุภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีและยังสามารถใช้งานได้ให้สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติตามหนังสือคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ ที่ กค (กวพ) ๐๔๒๑.๓/๑๑๐๑๓ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖ และให้รับรู้รายการบัญชีทุนของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ด้วยมูลค่าเงินงบประมาณที่รัฐบาลอุดหนุนให้ครั้งแรก เพื่อจัดตั้งหน่วยงานซึ่งอยู่ในรูปของทรัพย์สิน หนี้สิน และรายได้สูง (ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสม (ถ้ามี) ที่ได้รับโอนมาจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๒๓.๓/๑๘๒๔๔ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๘

หมายเหตุที่ ๑๗ รายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(หน่วย : บาท)

รายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

รวมรายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘
๓๙๖,๒๖๕,๗๐๐.๐๐	๕๐๙,๓๙๘,๗๐๐.๐๐
๓๙๖,๒๖๕,๗๐๐.๐๐	๕๐๙,๓๙๘,๗๐๐.๐๐

สำนักงบประมาณอนุมัติให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ และ พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวนเงิน ๓๙๖,๒๖๕,๗๐๐.๐๐ บาท และ ๕๐๙,๓๙๘,๗๐๐.๐๐ บาท ตามลำดับ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกิจของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ โดยให้เบิกจ่ายในงบเงินอุดหนุนประเภทเงินอุดหนุนทั่วไป

หมายเหตุที่ ๑๘ รายได้จากเงินช่วยเหลือ

(หน่วย : บาท)

รายได้จากเงินช่วยเหลือ

รวมรายได้จากการช่วยเหลือ

ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘
๒๙๐,๐๐๐.๐๐	๖๖๕,๖๙๐.๐๐
๒๙๐,๐๐๐.๐๐	๖๖๕,๖๙๐.๐๐

รายได้เงินช่วยเหลือสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ปี ๒๕๕๙ จำนวน ๓ จังหวัด รวม ๒๙๐,๐๐๐.๐๐ บาท โดยได้รับการช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๓๐,๐๐๐.๐๐ บาท และหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๒๖๐,๐๐๐.๐๐ บาท

รายได้เงินช่วยเหลือสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ปี ๒๕๕๘ เป็นเงินที่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๖ จังหวัด รวม ๖๖๕,๖๙๐.๐๐ บาท

หมายเหตุที่ ๑๙ ค่าใช้จ่ายบุคลากร

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

เงินเดือน

ค่าล่วงเวลา

เบี้ยประกันชีวิต

รวมค่าใช้จ่ายบุคลากร

สภช.	สภจ.	รวม
๑๘,๑๗๙,๖๘๘.๗๔	๑๔๖,๔๕๖,๖๒๙.๒๑	๑๖๔,๖๓๖,๓๑๗.๙๕
๑๓๓,๖๒๐.๐๐	๔๖๗,๐๔๐.๐๐	๖๐๐,๖๖๐.๐๐
๓,๗๙๙,๒๗๑.๗๒	-	๓,๗๙๙,๒๗๑.๗๒
๒๒,๑๑๒,๕๘๐.๔๖	๑๔๖,๙๒๓,๖๖๙.๒๑	๑๖๙,๐๓๖,๒๔๙.๖๗

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

เงินเดือน

ค่าล่วงเวลา

เบี้ยประกันชีวิต

รวมค่าใช้จ่ายบุคลากร

สภช.	สภจ.	รวม
๑๘,๒๓๒,๓๑๒.๗๐	๑๓๙,๙๕๒,๙๙๙.๐๗	๑๕๘,๑๘๕,๓๑๑.๗๗
๔๐๒,๐๐๐.๐๐	๘๐๑,๒๐๘.๐๐	๑,๒๐๓,๒๐๘.๐๐
๓,๓๘๖,๒๐๒.๐๘	-	๓,๓๘๖,๒๐๒.๐๘
๒๒,๐๒๐,๕๑๔.๗๘	๑๔๐,๗๕๔,๒๐๗.๐๗	๑๖๒,๗๗๔,๗๒๑.๘๕

หมายเหตุที่ ๒๐ ค่าตอบแทน

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

ค่าเบี้ยประชุม

ค่าตอบแทนอื่น

รวมค่าตอบแทน

สภช.	สภจ.	รวม
๖,๗๗๐,๘๑๗.๒๒	๖๒,๔๒๘,๙๓๕.๐๐	๖๙,๑๙๙,๗๕๒.๒๒
๕๗,๖๘๘.๕๕	๒,๙๗๑,๔๓๓.๐๐	๓,๐๒๙,๑๑๑.๕๕
๖,๘๒๘,๕๐๕.๗๗	๖๕,๔๐๐,๓๖๘.๐๐	๗๒,๒๒๘,๘๗๓.๗๗

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

ค่าเบี้ยประชุม

ค่าตอบแทนอื่น

รวมค่าตอบแทน

สภช.	สภจ.	รวม
๖,๙๔๓,๓๐๗.๐๐	๖๖,๘๙๗,๒๙๘.๙๘	๗๓,๘๔๐,๖๐๕.๙๘
๒๓,๗๐๐.๐๐	๒๓๖,๖๑๗.๕๐	๒๖๐,๓๑๗.๕๐
๖,๙๖๗,๐๐๗.๐๐	๖๗,๑๓๓,๙๑๖.๔๘	๗๔,๑๐๐,๙๒๓.๔๘

หมายเหตุที่ ๒๑ ค่าใช้สอย

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรม - ในประเทศ

ค่าเบี้ยเลี้ยง - ในประเทศ

ค่าที่พัก - ในประเทศ

ค่าใช้จ่ายเดินทาง - ในประเทศ

ค่าใช้จ่ายเดินทาง - รถยนต์ส่วนตัว

ค่าเบี้ยเลี้ยง - ต่างประเทศ

ค่าที่พัก - ต่างประเทศ

ค่าใช้จ่ายเดินทาง - ต่างประเทศ

ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม

ค่าเช่าสิ่งหาทรัพย์สิน

ค่าเช่ายานพาหนะ

ค่าเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร

ค่าเช่าเบ็ดเตล็ด

ค่าจ้างเหมาบริการ

ค่าเชื้อเพลิง

ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์

ค่ารับรองและพิธีการ

ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา

ค่าธรรมเนียมธนาคาร

ค่าตรวจสอบบัญชี

ค่าจ้างที่ปรึกษา

ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์

ค่าใช้สอยอื่น

รวมค่าใช้สอย

สภช.	สภจ.	รวม
๒,๖๒๒,๒๕๖.๔๕	๔,๕๘๔,๗๑๑.๐๐	๗,๒๐๖,๙๖๗.๔๕
๖๘๕,๘๔๘.๐๐	๙,๗๕๙,๓๑๒.๒๖	๑๐,๔๔๕,๑๖๐.๒๖
๑,๖๘๑,๒๖๐.๐๐	๑๓,๓๑๑,๗๕๒.๐๐	๑๔,๙๙๓,๐๑๒.๐๐
๑,๘๙๓,๑๗๔.๓๙	๑๐,๖๙๙,๗๓๘.๓๗	๑๒,๕๙๒,๙๑๒.๗๖
๑๖๐,๑๒๘.๐๐	๑๓,๘๖๔,๖๔๐.๗๒	๑๔,๐๒๔,๗๖๘.๗๒
๑๒,๔๐๐.๐๐	๑๘,๖๐๐.๐๐	๓๑,๐๐๐.๐๐
๓๐,๐๐๐.๐๐	๖,๒๙๙.๕๖	๓๖,๒๙๙.๕๖
๓๑,๕๐๐.๐๐	๑๕,๔๐๔.๐๐	๔๖,๙๐๔.๐๐
๕,๕๗๗,๐๑๓.๖๙	๒๐,๙๕๓,๗๖๔.๕๓	๒๖,๕๓๐,๗๗๘.๒๒
๒,๘๙๖,๗๔๐.๐๐	๗,๔๔๙,๗๐๐.๐๐	๑๐,๓๔๖,๔๔๐.๐๐
๑๗,๔๖๐,๐๐๐.๐๐	-	๑๗,๔๖๐,๐๐๐.๐๐
๑๘๗,๙๒๗.๔๒	๒,๕๘๘,๗๐๒.๑๓	๒,๗๗๖,๖๒๙.๕๕
๗,๕๐๐.๐๐	๖,๖๘๐.๐๐	๑๔,๑๘๐.๐๐
๘,๑๔๒,๐๗๒.๗๘	๒๒,๔๑๒,๘๓๙.๙๘	๓๐,๖๐๔,๙๑๒.๗๖
๘๗,๗๒๗.๗๕	๔,๔๖๙,๐๖๗.๒๑	๔,๕๕๖,๗๙๔.๙๖
๑๖๔,๐๐๐.๐๐	๘๑๖,๕๐๗.๘๒	๙๘๐,๕๐๗.๘๒
๒๒๕.๐๐	๑๐,๓๕๐.๐๐	๑๐,๕๗๕.๐๐
๘๔,๐๘๖.๒๐	๖๐๐,๕๗๓.๑๗	๖๘๔,๖๕๙.๓๗
๑๒,๙๘๖.๐๐	๔๘,๑๗๒.๐๐	๖๑,๑๕๘.๐๐
๒๕๐,๐๐๐.๐๐	-	๒๕๐,๐๐๐.๐๐
๑๐๕,๐๐๐.๐๐	๑๐๐,๐๐๐.๐๐	๒๐๕,๐๐๐.๐๐
๙๖,๖๑๑.๑๙	๑,๑๐๗,๔๓๘.๓๐	๑,๒๐๔,๐๔๙.๔๙
๑๐๐,๒๔๓.๑๐	๑,๒๓๐,๔๐๔.๗๑	๑,๓๓๐,๖๔๗.๘๑
๔๒,๓๓๘,๖๙๙.๙๗	๑๑๔,๐๕๔,๖๕๗.๗๖	๑๕๖,๓๙๓,๓๕๗.๗๓

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรม - ในประเทศ

ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรม - ต่างประเทศ

ค่าเบี้ยเลี้ยง - ในประเทศ

ค่าที่พัก - ในประเทศ

ค่าใช้จ่ายเดินทาง - ในประเทศ

ค่าใช้จ่ายเดินทาง - รถยนต์ส่วนตัว

ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม

ค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์

ค่าเช่ายานพาหนะ

ค่าเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร

ค่าเช่าอุปกรณ์สำนักงาน

ค่าเช่าเบ็ดเตล็ด

ค่าจ้างเหมาบริการ

ค่าเชื้อเพลิง

ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์

ค่ารับรองและพิธีการ

ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา

ค่าเบี้ยประกันภัย

ค่าธรรมเนียมธนาคาร

ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์

ค่าใช้จ่ายอื่น

รวมค่าใช้จ่าย

สภช.	สภจ.	รวม
๓,๓๕๘,๔๗๒.๒๕	๘๙๔,๖๑๖.๘๒	๔,๒๕๓,๐๘๙.๐๗
๓๔๘,๔๑๗.๘๔	๕๖,๐๐๐.๐๐	๓๙๔,๔๑๗.๘๔
๖๑๘,๐๐๙.๐๐	๙,๔๐๐,๗๕๐.๖๓	๑๐,๐๑๘,๗๕๙.๖๓
๑,๕๑๕,๓๑๖.๕๐	๑๕,๑๔๖,๕๑๐.๐๐	๑๖,๖๖๑,๘๒๖.๕๐
๑,๘๖๒,๓๕๒.๒๕	๑๐,๖๑๑,๙๒๖.๗๕	๑๒,๔๗๔,๒๗๙.๐๐
๒๔๒,๘๔๐.๕๐	๑๔,๘๘๖,๗๐๔.๔๕	๑๕,๑๒๙,๕๔๔.๙๕
๒๙,๐๒๕,๐๓๗.๐๕	๑๐,๗๔๙,๔๙๑.๐๐	๓๙,๗๗๔,๕๒๘.๐๕
๓,๑๖๐,๐๘๐.๐๐	๗,๔๕๓,๐๐๐.๐๐	๑๐,๖๑๓,๐๘๐.๐๐
๑๗,๔๖๐,๐๐๐.๐๐	๑๘๐,๕๐๐.๐๐	๑๗,๖๔๐,๕๐๐.๐๐
๑๓๙,๘๓๑.๔๓	๒,๖๔๘,๑๖๗.๘๔	๒,๗๘๗,๙๙๙.๒๗
-	๑๘,๙๐๐.๐๐	๑๘,๙๐๐.๐๐
-	๕๒,๒๐๐.๐๐	๕๒,๒๐๐.๐๐
๘,๗๘๑,๙๔๔.๒๗	๒๒,๗๑๓,๕๐๙.๕๖	๓๑,๔๙๕,๔๕๓.๘๓
๑๒๓,๐๐๔.๑๒	๕,๐๕๐,๖๕๙.๘๑	๕,๑๗๓,๖๖๓.๙๓
๑,๓๗๗,๘๔๘.๐๐	๓๖๔,๓๗๓.๙๓	๑,๗๔๒,๒๒๑.๙๓
๘,๑๐๐.๐๐	๒๗,๕๑๑.๐๐	๓๕,๖๑๑.๐๐
๙๖๓,๗๑๒.๑๔	๕๒๒,๔๙๒.๐๕	๑,๔๘๖,๒๐๔.๑๙
๒๕๗,๑๔๖.๑๑	-	๒๕๗,๑๔๖.๑๑
๑๕,๐๓๓.๐๐	๒๘,๑๓๒.๐๐	๔๓,๑๖๕.๐๐
๗๘,๓๖๕.๕๑	๑,๒๘๔,๒๘๙.๘๘	๑,๓๖๒,๖๕๕.๓๙
๓๘,๑๙๒.๙๒	๘๖๕,๕๓๔.๔๘	๙๐๓,๗๒๗.๔๐
๖๙,๓๗๓,๗๐๒.๘๙	๑๐๒,๙๔๕,๒๗๐.๒๐	๑๗๒,๓๑๘,๙๗๓.๐๙

หมายเหตุที่ ๒๒ ค่าวัสดุ

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

วัสดุสำนักงาน
วัสดุคอมพิวเตอร์
วัสดุงานครัว
วัสดุโฆษณาและเผยแพร่
วัสดุอื่น
รวมค่าวัสดุ

สภช.	สภจ.	รวม
๒๓๒,๔๔๑.๐๖	๔,๙๗๑,๑๔๒.๑๐	๕,๒๐๓,๕๘๓.๑๖
๓๘๘,๖๑๒.๒๐	๑,๕๕๕,๙๐๐.๙๘	๑,๙๔๔,๕๑๓.๑๘
๓,๗๑๙.๐๐	๓๐๕,๑๘๐.๓๔	๓๐๘,๘๙๙.๓๔
๔,๐๘๗.๐๐	๒,๓๒๕,๙๑๐.๒๘	๒,๓๒๙,๙๙๗.๒๘
๒,๒๔๗.๐๐	๑๕๐,๗๕๘.๐๐	๑๕๒,๐๐๕.๐๐
๖๓๑,๑๐๖.๒๖	๙,๓๐๘,๘๙๑.๗๐	๙,๙๓๙,๙๙๗.๙๖

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

วัสดุสำนักงาน
วัสดุคอมพิวเตอร์
วัสดุงานครัว
วัสดุโฆษณาและเผยแพร่
วัสดุอื่น
รวมค่าวัสดุ

สภช.	สภจ.	รวม
๖๗๕,๘๒๙.๘๑	๔,๕๘๖,๔๖๙.๗๓	๕,๒๖๒,๒๙๙.๕๔
๘๐๓,๐๘๕.๑๐	๑,๓๙๘,๓๗๗.๘๐	๒,๒๐๑,๔๖๒.๙๐
๙,๖๗๗.๔๐	๒๒๘,๓๖๔.๗๘	๒๓๘,๐๔๒.๑๘
(๕๑๐.๐๗)	๒,๒๑๑,๓๐๓.๔๓	๒,๒๑๐,๗๙๓.๓๖
๒,๒๒๕.๖๐	๑๐๓,๗๘๕.๐๐	๑๐๖,๐๑๐.๖๐
๑,๔๙๐,๓๐๗.๘๔	๘,๕๒๘,๓๐๐.๗๔	๑๐,๐๑๘,๖๐๘.๕๘

หมายเหตุที่ ๒๓ ค่าสาธารณูปโภค

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

ค่าไฟฟ้า

ค่าน้ำประปาและน้ำบาดาล

ค่าโทรศัพท์

ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม

ค่าไปรษณีย์และขนส่ง

รวมค่าสาธารณูปโภค

สภช.	สภจ.	รวม
๔๕๓,๒๑๐.๐๐	๒,๗๔๒,๘๕๕.๘๖	๓,๑๙๖,๐๖๕.๘๖
-	๑๗๗,๗๘๓.๙๑	๑๗๗,๗๘๓.๙๑
๓๓๖,๘๙๖.๗๖	๒,๘๙๔,๔๒๘.๔๔	๓,๒๓๑,๓๒๕.๒๐
๕๑,๘๒๓.๙๖	๖๒๙,๘๒๙.๒๘	๖๘๑,๖๕๓.๒๔
๒๐๐,๔๕๙.๐๐	๑,๖๖๓,๔๗๕.๖๔	๑,๘๖๓,๙๓๔.๖๔
๑,๐๔๒,๓๘๙.๗๒	๘,๑๐๘,๓๗๓.๑๓	๙,๑๕๐,๗๖๒.๘๕

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

ค่าไฟฟ้า

ค่าน้ำประปาและน้ำบาดาล

ค่าโทรศัพท์

ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม

ค่าไปรษณีย์และขนส่ง

รวมค่าสาธารณูปโภค

สภช.	สภจ.	รวม
๓๔๑,๐๘๕.๐๐	๒,๗๗๑,๒๖๕.๑๘	๓,๑๑๒,๓๕๐.๑๘
-	๑๘๓,๔๕๙.๙๑	๑๘๓,๔๕๙.๙๑
๒๘๘,๖๕๒.๔๓	๓,๐๓๒,๗๘๔.๘๒	๓,๓๒๑,๔๓๗.๒๕
๒๗๒,๗๖๕.๐๔	๕๐๐,๑๗๒.๐๔	๗๗๒,๙๓๗.๐๘
๑๙๒,๙๐๔.๐๐	๒,๑๙๖,๗๓๑.๕๖	๒,๓๘๙,๖๓๕.๕๖
๑,๐๙๕,๔๐๖.๔๗	๘,๖๘๔,๔๑๓.๕๑	๙,๗๗๙,๘๑๙.๙๘

หมายเหตุที่ ๒๔ ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

ค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์ที่ได้รับโอนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

รวมค่าเสื่อมราคา

สภช.	สภจ.	รวม
๘๘๖,๕๖๖.๐๓	-	๘๘๖,๕๖๖.๐๓
๑๖,๗๐๐.๐๐	-	๑๖,๗๐๐.๐๐
๑๖๗,๐๙๐.๕๐	-	๑๖๗,๐๙๐.๕๐
๓๔๒,๗๐๘.๖๐	-	๓๔๒,๗๐๘.๖๐
๒,๒๑๐,๔๗๐.๒๘	-	๒,๒๑๐,๔๗๐.๒๘
๓๑,๒๓๙.๐๐	-	๓๑,๒๓๙.๐๐
๓,๖๕๔,๗๗๔.๔๑	-	๓,๖๕๔,๗๗๔.๔๑

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

รวมค่าเสื่อมราคา

สภช.	สภจ.	รวม
๘๘๖,๕๖๖.๐๓	-	๘๘๖,๕๖๖.๐๓
๑๖,๗๐๐.๐๐	-	๑๖,๗๐๐.๐๐
๑๖๗,๐๙๐.๕๐	-	๑๖๗,๐๙๐.๕๐
๓๔๒,๗๐๘.๖๐	-	๓๔๒,๗๐๘.๖๐
๒,๒๑๐,๔๗๐.๒๘	-	๒,๒๑๐,๔๗๐.๒๘
๓๑,๒๓๙.๐๐	-	๓๑,๒๓๙.๐๐
๓,๖๕๔,๗๗๔.๔๑	-	๓,๖๕๔,๗๗๔.๔๑

ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายครุภัณฑ์ที่ได้จากการซื้อ / รับบริจาค

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

ค่าเสื่อมราคา - ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า

ค่าเสื่อมราคา - สิ่งปลูกสร้าง

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน

สภช.	สภจ.	รวม
๙๖,๙๐๗.๗๘	๒,๑๓๓,๑๓๔.๔๖	๒,๒๓๐,๐๔๒.๒๔
-	๕๑,๖๓๖.๕๓	๕๑,๖๓๖.๕๓
๑,๑๕๑,๖๕๔.๘๖	๑,๕๕๐,๑๒๕.๐๔	๒,๗๐๑,๗๗๙.๙๐

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์เกษตร

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำรวจ

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

รวมค่าเสื่อมราคา

ค่าตัดจำหน่าย - สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น

รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

สภช.	สภจ.	รวม
๑๐,๓๙๙.๙๗	๔๕,๔๐๒.๐๔	๕๕,๘๐๒.๐๑
๑๘,๖๕๗.๐๗	๒๙๘,๘๖๘.๙๐	๓๑๗,๕๒๕.๙๗
๕๔,๘๑๙.๐๙	๕๖๕,๗๒๗.๘๔	๖๒๐,๕๔๖.๙๓
-	๓๘,๗๓๑.๐๗	๓๘,๗๓๑.๐๗
-	๑๐,๔๐๐.๐๔	๑๐,๔๐๐.๐๔
๖๑๒,๙๑๘.๐๑	๑,๕๗๒,๒๕๔.๔๖	๒,๑๘๕,๑๗๒.๔๗
๒,๖๖๔.๘๔	๘๐,๕๓๙.๖๘	๘๓,๒๐๔.๕๒
๑,๙๔๘,๐๒๑.๖๑	๖,๓๔๖,๘๒๐.๐๖	๘,๒๙๔,๘๔๑.๖๗
๓๘,๐๙๒.๐๑	๑๔,๔๙๙.๙๗	๕๒,๕๙๑.๙๘
๑,๙๘๖,๑๑๓.๖๒	๖,๓๖๑,๓๒๐.๐๓	๘,๓๔๗,๔๓๓.๖๕

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

ค่าเสื่อมราคา - ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์เกษตร

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำรวจ

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

รวมค่าเสื่อมราคา

ค่าตัดจำหน่าย - สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น

รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

สภช.	สภจ.	รวม
๙๖,๙๐๗.๗๘	๑,๗๒๘,๖๗๙.๔๓	๑,๘๒๕,๕๘๗.๒๑
๑,๑๔๗,๗๓๖.๐๑	๑,๓๑๒,๓๗๑.๖๓	๒,๔๖๐,๑๐๗.๖๔
๓,๑๙๑.๒๓	๓๙,๗๖๑.๖๓	๔๒,๙๕๒.๘๖
๑๐,๖๐๖.๖๓	๒๗๑,๕๖๐.๒๙	๒๘๒,๑๖๖.๙๒
๓๕,๗๓๕.๗๑	๔๘๒,๗๖๒.๗๒	๕๓๘,๔๙๘.๔๓
-	๑๑๓,๔๘๑.๓๗	๑๑๓,๔๘๑.๓๗
-	๘,๒๖๒.๙๘	๘,๒๖๒.๙๘
๕๑๒,๗๔๔.๕๒	๑,๒๕๖,๑๓๐.๔๘	๑,๗๖๘,๘๗๕.๐๐
๒,๖๖๔.๘๑	๗๐,๒๐๑.๕๕	๒,๗๓๕.๓๖
๑,๘๐๙,๕๘๖.๖๙	๕,๒๘๓,๒๑๒.๐๘	๗,๐๙๕,๗๙๘.๗๗
๓๘,๐๙๒.๐๐	๑๒,๖๐๙.๖๐	๕๐,๗๐๑.๖๐
๑,๘๔๗,๖๗๘.๖๙	๕,๒๙๕,๘๒๑.๖๘	๗,๑๔๖,๕๐๐.๓๗

ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายครุภัณฑ์ของสภาเกษตรกรแห่งชาติทั้งสิ้น

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

ค่าเสื่อมราคา - ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า
ค่าเสื่อมราคา - สิ่งปลูกสร้าง
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์เกษตร
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำรวจ
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว
รวมค่าเสื่อมราคา
ค่าตัดจำหน่าย - สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

สภช.	สภจ.	รวม
๙๖,๙๐๗.๗๘	๒,๑๓๓,๑๓๔.๔๖	๒,๒๓๐,๐๔๒.๓๑
-	๕๑,๖๓๖.๕๓	๕๑,๖๓๖.๕๓
๒,๐๓๘,๒๒๐.๘๙	๑,๕๕๐,๑๒๕.๐๔	๓,๕๘๘,๓๔๕.๙๓
๒๗,๐๙๙.๙๗	๔๕,๔๐๒.๐๔	๗๒,๕๐๒.๐๑
๑๘๕,๗๔๗.๕๗	๒๙๘,๘๖๘.๙๐	๔๘๔,๖๑๖.๔๗
๓๙๗,๕๒๗.๖๑	๕๖๕,๗๒๗.๘๔	๙๖๓,๒๕๕.๔๕
-	๓๘,๗๓๑.๐๗	๓๘,๗๓๑.๐๗
-	๑๐,๔๐๐.๐๔	๑๐,๔๐๐.๐๔
๒,๘๒๓,๓๘๘.๒๙	๑,๕๕๒,๒๕๕.๔๖	๔,๓๗๕,๖๔๒.๗๕
๓๓,๙๐๓.๘๔	๘๐,๕๓๙.๖๘	๑๑๔,๔๔๓.๕๒
๕,๖๐๒,๗๙๖.๐๒	๖,๓๔๖,๘๒๐.๐๖	๑๑,๙๔๙,๖๑๖.๐๘
๓๘,๐๙๒.๐๑	๑๔,๔๙๙.๙๗	๕๒,๕๙๑.๙๘
๕,๖๔๐,๘๘๘.๐๓	๖,๓๖๑,๓๒๐.๐๓	๑๒,๐๐๒,๒๐๘.๐๖

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

ค่าเสื่อมราคา - ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์เกษตร
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำรวจ
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว
รวมค่าเสื่อมราคา
ค่าตัดจำหน่าย - สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

สภช.	สภจ.	รวม
๙๖,๙๐๗.๗๘	๑,๗๒๘,๖๗๙.๔๓	๑,๘๒๕,๕๘๗.๒๑
๒,๐๓๘,๓๐๒.๐๔	๑,๓๑๒,๓๗๑.๖๓	๓,๓๕๐,๖๗๓.๖๗
๑๙,๘๙๑.๒๓	๓๙,๗๖๑.๖๓	๕๙,๖๕๒.๘๖
๑๗๗,๖๙๗.๑๓	๒๗๑,๕๖๐.๒๙	๔๔๙,๒๕๗.๔๒
๓๗๘,๔๔๔.๓๑	๔๘๒,๗๖๒.๗๒	๘๖๑,๒๐๗.๐๓
-	๑๑๓,๔๘๑.๓๗	๑๑๓,๔๘๑.๓๗
-	๘,๒๖๒.๙๘	๘,๒๖๒.๙๘
๒,๗๒๓,๒๑๔.๘๐	๑,๒๕๖,๑๓๐.๔๘	๓,๙๗๙,๓๔๕.๒๘
๓๓,๙๐๓.๘๑	๗๐,๒๐๑.๕๕	๑๐๔,๑๐๕.๓๖
๕,๔๖๔,๓๖๑.๑๐	๕,๒๘๓,๒๑๒.๐๘	๑๐,๗๔๗,๕๗๓.๑๘
๓๘,๐๙๒.๐๐	๑๒,๖๐๙.๖๐	๕๐,๗๐๑.๖๐
๕,๕๐๒,๔๕๓.๑๐	๕,๒๙๕,๘๒๑.๖๘	๑๐,๗๙๘,๒๗๔.๗๘

หมายเหตุที่ ๒๕ ค่าใช้จ่ายโครงการ

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าเบี้ยประชุม	-	๓,๓๐๐.๐๐	๓,๓๐๐.๐๐
ค่าจ้าง	-	๑,๑๘๑,๗๓๖.๐๐	๑,๑๘๑,๗๓๖.๐๐
ค่าตอบแทนอื่น	-	๑๖๔,๘๗๕.๐๐	๑๖๔,๘๗๕.๐๐
ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรม	๒,๑๖๘,๖๕๓.๑๖	๙,๕๙๓,๓๑๖.๘๓	๑๑,๗๖๑,๙๖๙.๙๙
ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม	๑๖,๓๒๕,๙๔๘.๗๑	๑๙,๗๗๐,๒๙๕.๘๒	๓๖,๐๙๖,๒๔๔.๕๓
ค่าเบี้ยเลี้ยง	-	๙๖๗,๔๓๙.๐๐	๙๖๗,๔๓๙.๐๐
ค่าที่พัก	-	๑,๑๑๔,๔๙๐.๐๐	๑,๑๑๔,๔๙๐.๐๐
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	๑,๘๐๐.๐๐	๑,๖๖๙,๐๔๕.๐๐	๑,๖๗๐,๘๔๕.๐๐
ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	๓๕,๖๐๐.๐๐	๑,๕๖๑,๙๓๔.๑๘	๑,๕๙๗,๕๓๔.๑๘
ค่าเช่าเบ็ดเตล็ด	-	๑๗,๗๐๐.๐๐	๑๗,๗๐๐.๐๐
ค่าเชื้อเพลิง	-	๓๕,๘๐๐.๐๐	๓๕,๘๐๐.๐๐
ค่าโทรศัพท์	-	๘,๕๑๔.๐๐	๘,๕๑๔.๐๐
ค่าไปรษณีย์และขนส่ง	-	๖๑๒.๐๐	๖๑๒.๐๐
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	๒๔๔,๕๐๐.๐๐	๒,๘๘,๓๘๕.๐๐	๕๓๒,๘๘๕.๐๐
ค่ารับรองและพิธีการ	-	๓๙,๘๖๑.๐๐	๓๙,๘๖๑.๐๐
ค่าจ้างที่ปรึกษา	๒๔๐,๐๐๐.๐๐	-	๒๔๐,๐๐๐.๐๐
ค่าใช้สอยอื่น	-	๙๖๔,๔๐๕.๗๐	๙๖๔,๔๐๕.๗๐
รวมค่าใช้จ่ายโครงการ	๑๙,๐๑๖,๕๐๑.๘๗	๓๗,๓๘๑,๗๐๙.๕๓	๕๖,๓๙๘,๒๑๑.๔๐

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าเบี้ยประชุม	-	๑๕๐,๓๓๐.๐๐	๑๕๐,๓๓๐.๐๐
ค่าจ้าง	๓,๙๖๗,๑๙๐.๐๐	๑,๕๙๕,๔๒๙.๐๐	๕,๕๖๒,๖๑๙.๐๐
ค่าตอบแทนอาสาสมัคร	-	๘,๙๐๐.๐๐	๘,๙๐๐.๐๐
ค่าตอบแทนอื่น	๑๒,๙๐๐.๐๐	๙๙๕,๖๒๐.๐๐	๑,๐๐๘,๕๒๐.๐๐
ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม	๑๔๓,๒๓๓.๘๐	๔๙,๗๔๖,๒๘๕.๘๙	๕๐,๘๘๙,๕๑๙.๖๙

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

ค่าเบี้ยเลี้ยง

ค่าที่พัก

ค่าใช้จ่ายเดินทาง

ค่าวัสดุสิ้นเปลือง

ค่าเช่าเบ็ดเตล็ด

ค่าเชื้อเพลิง

ค่าไปรษณีย์และขนส่ง

ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์

ค่ารับรองและพิธีการ

ค่าเบี้ยประกันภัย

ค่าจ้างที่ปรึกษา

ค่าใช้สอยอื่น

รวมค่าใช้จ่ายโครงการ

สภช.	สภจ.	รวม
๒๒,๕๙๘.๐๐	๒,๙๐๖,๗๓๗.๙๕	๒,๙๒๙,๓๓๕.๙๕
๕๙,๖๐๐.๐๐	๒,๑๘๔,๔๗๐.๐๐	๒,๒๔๔,๐๗๐.๐๐
๓๑๗,๙๖๕.๗๑	๖,๔๐๒,๕๖๑.๐๐	๖,๗๒๐,๕๒๖.๗๑
๑๒,๗๔๖.๔๐	๗,๕๘๙,๙๔๒.๖๐	๗,๖๐๒,๖๘๙.๐๐
-	๒๖๙,๐๐๑.๐๐	๒๖๙,๐๐๑.๐๐
-	๓๓,๘๒๕.๐๐	๓๓,๘๒๕.๐๐
-	๑๐,๕๙๖.๐๐	๑๐,๕๙๖.๐๐
-	๑,๕๑๑,๐๖๙.๗๖	๑,๕๑๑,๐๖๙.๗๖
๓๒,๙๐๐.๐๐	๖๕,๓๓๓.๐๐	๙๘,๒๓๓.๐๐
-	๕,๖๐๕.๐๐	๕,๖๐๕.๐๐
-	๑๖๓,๖๐๐.๐๐	๑๖๓,๖๐๐.๐๐
๕๕,๙๙๐.๐๐	๔,๖๔๔,๖๙๖.๘๐	๔,๗๐๐,๖๘๖.๘๐
๔,๖๒๕,๑๒๓.๙๑	๗๘,๒๘๔,๐๐๓.๐๐	๘๒,๙๐๙,๑๒๖.๙๑

หมายเหตุที่ ๒๖ ค่าใช้จ่ายอื่น

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์

รวมค่าใช้จ่ายอื่น

สภช.	สภจ.	รวม
-	๒๖,๒๒๒.๐๓	๒๖,๒๒๒.๐๓
-	๒๖,๒๒๒.๐๓	๒๖,๒๒๒.๐๓

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์

รวมค่าใช้จ่ายอื่น

สภช.	สภจ.	รวม
-	๘๗,๑๖๓.๖๓	๘๗,๑๖๓.๖๓
-	๘๗,๑๖๓.๖๓	๘๗,๑๖๓.๖๓

หมายเหตุที่ ๒๗ การระดมทุน

การระดมทุนสัญญาจัดซื้อจัดจ้างและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙ และ ๒๕๕๘ สภาเกษตรกรแห่งชาติมีการระดมทุนจากการทำใบสั่งซื้อ ใบสั่งจ้าง สัญญาต่าง ๆ ที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญา รวมทั้งสิ้น ๓๘,๕๕๖,๕๔๐.๐๐ บาท และ ๕๑,๒๘๙,๐๓๒.๐๐ บาท ตามลำดับ ประกอบด้วย

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๙

ไม่เกิน ๑ ปี

เกิน ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๕ ปี

รวมค่าใช้จ่ายอื่น

สภช.	สภจ.	รวม
-	๒๒๖,๓๘๐.๐๐	๒๒๖,๓๘๐.๐๐
๓๘,๓๓๐,๑๖๐.๐๐	-	๓๘,๓๓๐,๑๖๐.๐๐
๓๘,๓๓๐,๑๖๐.๐๐	๒๒๖,๓๘๐.๐๐	๓๘,๕๕๖,๕๔๐.๐๐

(หน่วย : บาท)

ปี ๒๕๕๘

ไม่เกิน ๑ ปี

เกิน ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๕ ปี

รวมค่าใช้จ่ายอื่น

สภช.	สภจ.	รวม
๑,๓๑๖,๗๐๐.๐๐	-	๑,๓๑๖,๗๐๐.๐๐
๔๙,๔๗๐,๐๐๐.๐๐	๕๐๒,๓๓๒.๐๐	๔๙,๙๗๒,๓๓๒.๐๐
๕๐,๗๘๖,๗๐๐.๐๐	๕๐๒,๓๓๒.๐๐	๕๑,๒๘๙,๐๓๒.๐๐

สภาเกษตรกรแห่งชาติ

งบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

ที่ผ่านการตรวจสอบและรับรองจาก
สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2559

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2559	2558
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	4	22,086,214.43	102,256,192.84
ลูกหนี้ระยะสั้น	5	2,186,282.39	8,639,006.51
วัสดุคงเหลือ	6	285,975.50	347,605.88
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	7	-	268,740.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		24,558,472.32	111,511,545.23
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	8	19,973,125.09	25,399,366.45
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	9	138,238.01	190,829.99
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	10	394,290.00	123,950.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		20,505,653.10	25,714,146.44
รวมสินทรัพย์		45,064,125.42	137,225,691.67

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2559

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2559	2558
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น	11	2,859,302.03	6,264,700.10
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	12	394,385.15	405,142.42
รวมหนี้สินหมุนเวียน		3,253,687.18	6,669,842.52
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
รายได้จากการบริจาคการรับรู้	13	172,218.78	111,232.84
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		172,218.78	111,232.84
รวมหนี้สิน		3,425,905.96	6,781,075.36
สินทรัพย์สุทธิ		41,638,219.46	130,444,616.31
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
ทุน	14	14,280,283.84	13,852,931.43
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม		27,357,935.62	116,591,684.88
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		41,638,219.46	130,444,616.31

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2559	2558
รายได้			
รายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	15	396,265,700.00	509,398,700.00
รายได้จากเงินช่วยเหลือ	16	290,000.00	665,690.00
รายได้ดอกเบี้ยรับ		894,606.93	1,698,336.07
รายได้จากการรับบริจาค		145,654.06	66,666.68
รายได้อื่น		487,840.30	947,096.98
รวมรายได้		398,083,801.29	512,776,489.73
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	17	169,036,249.67	163,031,867.96
ค่าบำเหน็จบำนาญ		2,049,650.00	1,709,420.00
ค่าตอบแทน	18	72,228,873.77	74,100,923.48
ค่าใช้สอย	19	157,454,664.49	171,453,344.98
ค่าวัสดุ	20	10,407,018.49	9,599,620.05
ค่าสาธารณูปโภค	21	9,150,762.85	9,779,819.98
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	22	10,565,897.85	10,805,148.29
ค่าใช้จ่ายโครงการ	23	56,398,211.40	82,764,853.11
ค่าใช้จ่ายอื่น	24	26,222.03	87,163.63
รวมค่าใช้จ่าย		487,317,550.55	523,332,161.48
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		(89,233,749.26)	(10,555,671.75)

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	ทุน	รายได้สูง(ต่ำ)กว่า ค่าใช้จ่ายสะสม	รวมสินทรัพย์ สุทธิ/ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2557		13,852,931.43	127,147,356.63	141,000,288.06
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับปี		-	(10,555,671.75)	(10,555,671.75)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2558		13,852,931.43	116,591,684.88	130,444,616.31
การปรับปรุงรับรู้ครุภัณฑ์จากการรับโอนจากกระทรวง เกษตรและสหกรณ์	25	427,352.41	-	427,352.41
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับปี		-	(89,233,749.26)	(89,233,749.26)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2559		14,280,283.84	27,357,935.62	41,638,219.46

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2559	2558
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน			
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายจากกิจกรรมตามปกติ		(89,233,749.26)	(10,555,671.75)
ปรับกระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน			
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	22	10,565,897.85	10,805,148.29
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์		26,222.03	87,163.63
รายได้จากการรับบริจาค		(135,854.06)	(66,666.68)
ผลกระทบสะสมจากการปรับปรุงสินทรัพย์		173,831.08	-
รายได้สูง(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		(78,603,652.36)	269,973.49
ก่อนการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์และหนี้สินดำเนินงาน			
(เพิ่มขึ้น) ลดลง ในลูกหนี้ระยะสั้น		6,452,724.12	(590,222.11)
ลดลงในวัสดุคงเหลือ		61,630.38	118,857.03
(เพิ่มขึ้น) ลดลง ในสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		268,740.00	(5,400.00)
เพิ่มขึ้นในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น		(270,340.00)	(7,000.00)
ลดลงในเจ้าหนี้ระยะสั้น		(3,405,398.07)	(714,631.60)
ลดลงในหนี้สินหมุนเวียนอื่น		(10,757.27)	(189,489.76)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		(75,507,053.20)	(1,117,912.95)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน			
เงินสดรับจากการจำหน่ายครุภัณฑ์	8	19,800.00	17,000.00
เงินสดจ่ายจากการซื้ออาคารและอุปกรณ์	8	(4,682,725.21)	(6,375,381.96)
เงินสดจ่ายจากการซื้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	9	-	(50,000.00)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน		(4,662,925.21)	(6,408,381.96)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดลดลงสุทธิ			
		(80,169,978.41)	(7,526,294.91)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันต้นงวด		102,256,192.84	109,782,487.75
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันสิ้นงวด	4	22,086,214.43	102,256,192.84

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ.2553 มาตรา 20 ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน 2553 เป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคลไม่เป็น ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น เรียกโดยย่อว่า “สกกช.” ปัจจุบันมีสำนักงานตั้งอยู่ที่ 50 อาคารวชิรานุสรณ์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพฯ 10900 มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) รับผิดชอบงานด้านธุรการและทำหน้าที่เป็นเลขานุการของสภาเกษตรกรแห่งชาติ
- (2) รวบรวม ศึกษา วิจัย พัฒนา และวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ สภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด
- (3) ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้ทราบถึงนโยบายแผนแม่บทการดำเนินงานของสภาเกษตรกรแห่งชาติ
- (4) รับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร
- (5) จัดให้มีฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรระบบข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรและกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการบริหารจัดการ การวิจัย การผลิต การแปรรูป การตลาด และราคาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์
- (6) ประสานการดำเนินงานกับสภาเกษตรกรจังหวัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (7) จัดทำรายงานประจำปีของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ตามบทเฉพาะกาลแห่งพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553 มาตรา 44 สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติมีการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ระยะ ในระยะเริ่มแรกให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่เลขาธิการและหัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรกรุงเทพมหานครและให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดทำหน้าที่หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดทั้งนี้ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติและสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด ระยะที่สองเริ่มต้นหลังวาระที่ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติรับถ่ายโอนภารกิจจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เลขาธิการสภาเกษตรกรแห่งชาติบริหารจัดการต่อไปตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2555

หมายเหตุที่ 2 เกณฑ์การจัดทำงบการเงิน

งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างเป็นไปตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 1 การนำเสนองบการเงิน และการจัดประเภทและการแสดงรายการในงบการเงินถือปฏิบัติตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0423.2/ว237 ลงวันที่ 8 กันยายน 2557 เรื่อง แนวปฏิบัติทางบัญชีประกอบมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 1 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน โดยแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน และงบกระแสเงินสด ส่วนหมายเหตุประกอบงบการเงินแสดงเฉพาะรายการที่มีนัยสำคัญเท่านั้น

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 3 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

3.1 หน่วยงานที่เสนอรายงาน

งบการเงินนี้เป็นการแสดงงบการเงินในภาพรวมของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด จำนวน 77 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 78 หน่วย

3.2 รอบระยะเวลาบัญชี (accounting period)

ตามปีงบประมาณ คือ วันที่ 1 ตุลาคม ปีปัจจุบัน ถึงวันที่ 30 กันยายน ปีถัดไป โดยกำหนดรอบระยะเวลาบัญชี 1 รอบเท่ากับ 1 ปีงบประมาณ หรือ 12 เดือน

3.3 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

- รายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาลรับรู้เมื่อได้รับเงิน
- รายได้เงินช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนรับรู้เมื่อได้รับเงิน
- รายได้ดอกเบี้ยรับตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลาโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง
- ค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน เช่น ค่าใช้จ่ายบุคลากร ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายโครงการ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ รับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง

3.4 วัสดุคงเหลือแสดงในราคาทุน และตีราคาวัสดุคงเหลือโดยวิธีเข้าก่อนออกก่อน

3.5 ส่วนปรับปรุงอาคารเช่าและอุปกรณ์ แสดงตามราคาทุนหลังหักค่าเสื่อมราคาสะสม

3.5.1 ส่วนปรับปรุงอาคารเช่าและอุปกรณ์บันทึกเฉพาะที่มีมูลค่าต่อหน่วยที่ได้มาเกินกว่า 5,000 บาทขึ้นไป ส่วนที่ต่ำกว่า 5,000 บาท บันทึกเป็นครุภัณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์และบันทึกรายละเอียดไว้ในทะเบียนคุมพัสดุ

3.5.2 ค่าเสื่อมราคาของส่วนปรับปรุงอาคารเช่าและอุปกรณ์คำนวณตามวิธีเส้นตรงไม่มีราคาซาก ซึ่งมีอายุการใช้งานโดยประมาณ ดังนี้

ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	5	ปี
ครุภัณฑ์สำนักงาน	5	ปี
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5	ปี
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	ปี
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	ปี
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	3	ปี
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5	ปี
ครุภัณฑ์การเกษตร	5	ปี
ครุภัณฑ์สำรวจ	5	ปี

3.5.3 สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ บันทึกครุภัณฑ์ที่ได้รับโอนจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553 ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะต้องถ่ายโอนภารกิจ และครุภัณฑ์ต่างๆ ที่จัดซื้อโดยงบประมาณ เพื่อการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้แก่สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติด้วยมูลค่าเงินงบประมาณที่รัฐบาล

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

อุดหนุนให้ในครั้งแรกเพื่อจัดตั้งตามหนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค 0423.3/18244 ลงวันที่ 30 เมษายน 2558 เรื่องการหารือเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีส่วนของทุนของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

3.5.4 ครุภัณฑ์รับบริจาคแสดงในราคาทุนตามประเภทของสินทรัพย์ บันทึกเป็นสินทรัพย์และหนี้สินภายใต้บัญชีรายได้จากการบริจาคการรับรู้ ซึ่งจะทยอยรับรู้เป็นรายได้จากการรับบริจาคตามสัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับบริจาคในแต่ละงวดบัญชี

3.6 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

3.6.1 แสดงในราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม

3.6.2 ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณโดยวิธีเส้นตรง ไม่มีราคาซากกำหนดอายุการใช้งาน 5 ปี

3.7 รายการบัญชีโอนเงินระหว่างกัน

เป็นรายการบัญชีระหว่างสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด เมื่อสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติโอนเงินจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายให้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติจะบันทึกบัญชีเป็น “ค่าใช้จ่ายเงินจัดสรรให้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด” ดุลปกติเป็นเดบิตคู่กับบัญชีเงินฝากธนาคาร และสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจะบันทึกรายการรับเงินโอนเป็น “รายได้เงินจัดสรรจากสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ” ดุลปกติเป็นเครดิตคู่กับบัญชีเงินฝากธนาคาร เพราะฉะนั้น ทั้งสองบัญชีจะมียอดคงเหลือเท่ากัน ผลต่างระหว่างบัญชีค่าใช้จ่ายเงินจัดสรรให้สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดในงบการเงินภาพรวมจะมียอดเป็นศูนย์

(หน่วย : บาท)			
ปี 2559	สกช.	สกจ.	รวม
รายได้เงินจัดสรรจาก สกช.	-	(323,187,969.64)	(323,187,969.64)
ค่าใช้จ่ายเงินจัดสรรให้ สกจ.	323,187,969.64	-	323,187,969.64
รวม	323,187,969.64	(323,187,969.64)	-

(หน่วย : บาท)			
ปี 2558	สกช.	สกจ.	รวม
รายได้เงินจัดสรรจาก สกช.	-	(361,869,830.00)	(361,869,830.00)
ค่าใช้จ่ายเงินจัดสรรให้ สกจ.	361,869,830.00	-	361,869,830.00
รวม	361,869,830.00	(361,869,830.00)	-

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

3.8 ภาระผูกพัน

เป็นรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีผลผูกพันต่อสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดในระยะยาวแต่ไม่สามารถบันทึกรับรู้เป็นหนี้สินได้เนื่องจากยังไม่มีความแน่นอนว่าสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจะต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพื่อนำไปชำระภาระผูกพันนั้นหรือไม่สามารถวัดมูลค่าภาระผูกพันนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือเพียงพอ และสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติจะเปิดเผยภาระผูกพันดังกล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

หมายเหตุที่ 4 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
เงินสดและเงินสดย่อย	-	36,493.21	36,493.21
เงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์			
เงินฝากธนาคารออมทรัพย์	17,290,949.77	5,443,138.50	22,734,088.27
เงินฝากออมทรัพย์ (เงินประกันผลงาน)	255,127.10	-	255,127.10
เงินฝากออมทรัพย์ (เงินโอน สภจ.)	758,667.37	-	758,667.37
รวมเงินฝากธนาคารออมทรัพย์	18,304,744.24	5,443,138.50	23,747,882.74
เงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวัน			
เงินฝากธนาคารกระแสรายวัน	(446,005.67)	(1,252,155.85)	(1,698,161.52)
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	17,858,738.57	4,227,475.86	22,086,214.43

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
เงินสดและเงินสดย่อย	-	163,493.07	163,493.07
เงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์			
เงินฝากธนาคารออมทรัพย์	58,131,607.85	45,642,388.78	103,773,996.63
เงินฝากออมทรัพย์ (เงินประกันผลงาน)	184,921.77	-	184,921.77
เงินฝากออมทรัพย์ (เงินโอน สภจ.)	924,390.60	-	924,390.60
รวมเงินฝากธนาคารออมทรัพย์	59,240,920.22	45,642,388.78	104,883,309.00
เงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวัน			
เงินฝากธนาคารกระแสรายวัน	(125,039.30)	(2,665,569.93)	(2,790,609.23)
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	59,115,880.92	43,140,311.92	102,256,192.84

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 5 ลูกหนี้ระยะสั้น

		(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สกช.	สกจ.	รวม	
ลูกหนี้อื่น-หน่วยงานภาครัฐ (ภาษีดอกเบียเงินฝาก)	-	737.00	737.00	
ลูกหนี้อื่น-บุคคลภายนอก	1,360.60	11,435.60	12,796.20	
ลูกหนี้เงินยืมทตรงจ่าย	1,640,651.00	434,925.00	2,075,576.00	
ดอกเบียเงินฝากออมทรัพย์ค้างรับ	45,225.83	51,947.36	97,173.19	
รวมลูกหนี้ระยะสั้น	1,687,237.43	499,044.96	2,186,282.39	

		(หน่วย : บาท)		
ลูกหนี้เงินยืม		ลูกหนี้เงินยืมทตรงจ่าย ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้		รวม
	ยังไม่ถึงกำหนด	เกินกำหนดชำระ ไม่เกิน 30 วัน	เกินกำหนดชำระ เกินกว่า 30 วัน	
สกช.	1,640,651.00	-	-	1,640,651.00
สกจ.	434,925.00	-	-	434,925.00

		(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สกช.	สกจ.	รวม	
ลูกหนี้อื่น-หน่วยงานภาครัฐ (ภาษีดอกเบียเงินฝาก)	-	7,528.28	7,528.28	
ลูกหนี้อื่น-บุคคลภายนอก	121.56	19,371.70	19,493.26	
ลูกหนี้เงินยืมทตรงจ่าย	2,399,030.00	5,959,061.70	8,358,091.70	
ดอกเบียเงินฝากออมทรัพย์ค้างรับ	96,906.72	156,986.55	253,893.27	
รวมลูกหนี้ระยะสั้น	2,496,058.28	6,142,948.23	8,639,006.51	

		(หน่วย : บาท)		
ลูกหนี้เงินยืม		ลูกหนี้เงินยืมทตรงจ่าย ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้		รวม
	ยังไม่ถึงกำหนด	เกินกำหนดชำระ ไม่เกิน 30 วัน	เกินกำหนดชำระ เกินกว่า 30 วัน	
สกช.	2,223,430.00	-	175,600.00	2,399,030.00
สกจ.	4,489,006.70	-	1,470,055.00	5,959,061.70

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 6 วัสดุคงเหลือ

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
วัสดุคงเหลือ	285,975.50	-	285,975.50
รวมวัสดุคงเหลือ	285,975.50	-	285,975.50

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
วัสดุคงเหลือ	347,605.88	-	347,605.88
รวมวัสดุคงเหลือ	347,605.88	-	347,605.88

หมายเหตุที่ 7 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าอื่น	263,340.00	-	263,340.00
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	-	5,400.00	5,400.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	263,340.00	5,400.00	268,740.00

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 8 อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ

	ยอดคงเหลือ ณ 1 ต.ค. 58	เพิ่ม ระหว่างปี	ลด ระหว่างปี	(หน่วย : บาท) ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 59
รับมอบจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.)				
ราคาทุน				
ครุภัณฑ์สำนักงาน	4,432,829.92	-	142,110.59	4,290,719.33
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	83,500.00	-	-	83,500.00
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	835,452.50	154,217.00	-	989,669.50
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	1,713,543.00	5,900.00	-	1,719,443.00
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	6,631,411.01	424,251.00	-	7,055,662.01
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	156,195.00	-	14,905.00	141,290.00
รวม	13,852,931.43	584,368.00	157,015.59	14,280,283.84
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม				
ครุภัณฑ์สำนักงาน	2,547,966.37	858,143.92	81,684.43	3,324,425.86
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	47,995.33	16,700.00	-	64,695.33
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	480,213.51	286,577.04	-	766,790.55
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	984,935.17	347,279.89	-	1,332,215.06
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	6,352,831.09	702,569.92	-	7,055,401.01
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	89,780.03	28,258.00	8,567.32	109,470.71
รวม	10,503,721.50	2,239,528.77	90,251.75	12,652,998.52
รวมอาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	3,349,209.93			1,627,285.32

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 8 อาคารและอุปกรณ์ – สุทธิ (ต่อ)

	ยอดคงเหลือ ณ 1 ต.ค. 58	เพิ่ม ระหว่างปี	ลด ระหว่างปี	(หน่วย : บาท) ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 59
จัดซื้อ/บริจาค โดย สกข. และ สกจ.				
ราคาทุน				
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	10,814,931.32	529,088.00	67,000.00	11,277,019.32
สิ่งปลูกสร้าง	-	75,000.00	-	75,000.00
ครุภัณฑ์สำนักงาน	12,982,524.93	1,369,139.71	6,900.00	14,344,764.64
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	251,400.00	-	-	251,400.00
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	1,477,083.04	348,242.00	-	1,825,325.04
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	2,896,110.24	479,924.00	-	3,376,034.24
ครุภัณฑ์การเกษตร	392,764.40	250,000.00	264,000.00	378,764.40
ครุภัณฑ์สำรวจ	52,000.00	-	-	52,000.00
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5,967,212.61	1,797,586.50	19,800.00	7,744,999.11
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	377,817.00	37,485.00	-	415,302.00
รวม	35,211,843.54	4,886,465.21	357,700.00	39,740,608.75
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม				
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	3,246,942.71	2,230,042.31	26,999.49	5,449,985.53
สิ่งปลูกสร้าง	-	4,740.46	-	4,740.46
ครุภัณฑ์สำนักงาน	4,946,879.20	2,739,564.94	1,183.41	7,685,260.73
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	81,961.41	50,301.99	-	132,263.40
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	510,470.46	324,209.40	-	834,679.86
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	980,441.65	630,050.30	-	1,610,491.95
ครุภัณฑ์การเกษตร	117,940.18	38,731.07	90,168.92	66,502.33
ครุภัณฑ์สำรวจ	8,262.98	10,400.04	-	18,663.02
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	3,129,310.95	2,253,967.23	13,778.48	5,369,499.70
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	139,477.48	83,204.52	-	222,682.00
รวม	13,161,687.02	8,365,212.26	132,130.30	21,394,768.98
รวมอาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	22,050,156.52			18,345,839.77

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 8 อาคารและอุปกรณ์ – สุทธิ (ต่อ)

	ยอดคงเหลือ ณ 1 ต.ค. 58	เพิ่ม ระหว่างปี	ลด ระหว่างปี	(หน่วย : บาท) ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 59
รวมอาคารและอุปกรณ์รับโอนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ ได้มาโดย สกช. และ สกจ.				
ราคาทุน				
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	10,814,931.32	529,088.00	67,000.00	11,277,019.32
สิ่งปลูกสร้าง	-	75,000.00	-	75,000.00
ครุภัณฑ์สำนักงาน	17,415,354.85	1,369,139.71	149,010.59	18,635,483.97
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	334,900.00	-	-	334,900.00
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	2,312,535.54	502,459.00	-	2,814,994.54
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	4,609,653.24	485,824.00	-	5,095,477.24
ครุภัณฑ์การเกษตร	392,764.40	250,000.00	264,000.00	378,764.40
ครุภัณฑ์สำรวจ	52,000.00	-	-	52,000.00
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	12,598,623.62	2,221,837.50	19,800.00	14,800,661.12
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	534,012.00	37,485.00	14,905.00	556,592.00
รวม	49,064,774.97	5,470,833.21	514,715.59	54,020,892.59
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม				
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	3,246,942.71	2,230,042.31	26,999.49	5,449,985.53
สิ่งปลูกสร้าง	-	4,740.46	-	4,740.46
ครุภัณฑ์สำนักงาน	7,494,845.57	3,597,708.86	82,867.84	11,009,686.59
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	129,956.74	67,001.99	-	196,958.73
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	990,683.97	610,786.44	-	1,601,470.41
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	1,965,376.82	977,330.19	-	2,942,707.01
ครุภัณฑ์การเกษตร	117,940.18	38,731.07	90,168.92	66,502.33
ครุภัณฑ์สำรวจ	8,262.98	10,400.04	-	18,663.02
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	9,482,142.04	2,956,537.15	13,778.48	12,424,900.71
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	229,257.51	111,462.52	8,567.32	332,152.71
รวม	23,665,408.52	10,604,741.03	222,382.05	34,047,767.50
รวมอาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	25,399,366.45			19,973,125.09
ค่าเสื่อมราคาประจำปี	10,754,446.69			10,513,305.87

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 8 อาคารและอุปกรณ์ – สุทธิ (ต่อ)

ส่วนปรับปรุงอาคารเช่าที่ลดลงในปี 2559 จำนวน 67,000.00 บาท และค่าเสื่อมราคาสะสม จำนวน 26,999.49 บาท นั้น เกิดจาก สกจ.สกลนคร มีการย้ายสำนักงาน จึงมีการตัดจำหน่ายส่วนปรับปรุงอาคารเช่า

ครุภัณฑ์การเกษตรที่ลดลงในปี 2559 จำนวน 264,000.00 บาท และค่าเสื่อมราคาสะสม จำนวน 90,168.92 บาท นั้น เกิดจาก สกจ.พังงา มีการตัดจำหน่ายพันธุ์แพะ จำนวน 32 ตัว เนื่องจาก สกช. ยังไม่มีนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับครุภัณฑ์ทางการเกษตรที่เป็นสัตว์อีกทั้งหลักการและนโยบาย การบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐก็ไม่ได้กำหนดนโยบายบัญชีเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ แต่ยังคงควบคุมโดยทำทะเบียนคุมแพะ และมีการสำรวจตรวจนับประจำปีต่อไป

ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ที่ลดลงในปี 2559 จำนวน 19,800.00 บาท และค่าเสื่อมราคาสะสม จำนวน 13,778.48 บาท นั้น เกิดจาก สกจ.มหาสารคาม มีการดำเนินการจัดซื้อแท็บเล็ตไม่ถูกต้อง จึงมีการตัดจำหน่ายครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ โดยประธานสภาเกษตรกรจังหวัดมหาสารคามและหัวหน้าสำนักงานเกษตรกรจังหวัดมหาสารคามได้คืนเงินเข้าบัญชี สกจ.มหาสารคาม จำนวนรวม 19,800.00 บาท

หมายเหตุที่ 9 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ

	ยอดคงเหลือ ณ 1 ต.ค. 58	เพิ่ม ระหว่างปี	ลด ระหว่างปี	(หน่วย : บาท) ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 59
ราคาทุน				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	262,960.00	-	-	262,960.00
รวม	262,960.00	-	-	262,960.00
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	72,130.01	52,591.98	-	124,721.99
รวม	72,130.01	52,591.98	-	124,721.99
รวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตน- สุทธิ	190,829.99			138,238.01
ค่าตัดจำหน่ายประจำปี	50,701.60			52,591.98

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 10 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
เงินมัดจำ - ค่าเช่า	-	38,000.00	38,000.00
เงินมัดจำอื่น	1,950.00	-	1,950.00
เงินประกัน-อาคาร	347,340.00	7,000.00	354,340.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	349,290.00	45,000.00	394,290.00

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
เงินมัดจำ - ค่าเช่า	-	31,000.00	31,000.00
เงินมัดจำอื่น	1,950.00	-	1,950.00
เงินประกัน-อาคาร	84,000.00	7,000.00	91,000.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	85,950.00	38,000.00	123,950.00

หมายเหตุที่ 11 เจ้าหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
เจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก	-	12,740.00	12,740.00
เจ้าหนี้อื่น - หน่วยงานภาครัฐ	2,400.00	-	2,400.00
เจ้าหนี้อื่น - บุคคลภายนอก	-	135,743.25	135,743.25
เงินเดือนค้างจ่าย	-	108,085.33	108,085.33
ค่าเช่าค้างจ่าย	1,455,000.00	67,662.67	1,522,662.67
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	110,000.00	304,978.72	414,978.72
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนาส่ง ภ.ง.ด. 1	58,141.60	90,898.18	149,039.78
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนาส่ง ภ.ง.ด. 3	50,309.59	14,750.11	65,059.70
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนาส่ง ภ.ง.ด. 53	16,820.81	9,766.77	26,587.58
ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายอื่น	250,000.00	172,005.00	422,005.00
รวมเจ้าหนี้ระยะสั้น	1,942,672.00	916,630.03	2,859,302.03

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 11 เจ้าหนี้ระยะสั้น (ต่อ)

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สกข.	สกจ.	รวม
เจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก	221,023.48	87,277.93	308,301.41
เจ้าหนี้อื่น-หน่วยงานภาครัฐ	-	695,755.00	695,755.00
เจ้าหนี้อื่น - บุคคลภายนอก	8,675.00	203,945.97	212,620.97
ค่าเช่าค้างจ่าย	1,471,999.71	281,373.12	1,753,372.83
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	-	358,474.25	358,474.25
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง ภ.ง.ด. 1	70,858.60	255,545.66	326,404.26
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง ภ.ง.ด. 3	16,475.01	31,076.12	47,551.13
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง ภ.ง.ด. 53	15,817.95	30,243.23	46,061.18
ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายอื่น	1,553,729.10	962,429.97	2,516,159.07
รวมเจ้าหนี้ระยะสั้น	3,358,578.85	2,906,121.25	6,264,700.10

หมายเหตุที่ 12 หนี้สินหมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สกข.	สกจ.	รวม
รายได้รับล่วงหน้า	-	318.00	318.00
เงินประกันสัญญา	249,619.15	139,198.00	388,817.15
เงินประกันผลงาน	5,250.00	-	5,250.00
รวมหนี้สินหมุนเวียนอื่น	254,869.15	139,516.00	394,385.15

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สกข.	สกจ.	รวม
เงินประกันสัญญา	180,343.57	219,398.85	399,742.42
เงินประกันผลงาน	-	5,400.00	5,400.00
รวมหนี้สินหมุนเวียนอื่น	180,343.57	224,798.85	405,142.42

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 13 รายได้จากการบริจาคการรับรู้

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
รวมรายได้จากการบริจาคการรับรู้ต้นงวด	111,232.84	-	111,232.84
<u>บวก</u> ครุภัณฑ์บริจาค - ราคาทุน	196,840.00	-	196,840.00
<u>หัก</u> รับรู้รายได้สำหรับงวด	135,854.06	-	135,854.06
รวมรายได้จากการบริจาคการรับรู้ปลายงวด	172,218.78	-	172,218.78

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
รวมรายได้จากการบริจาคการรับรู้ต้นงวด	177,899.52	-	177,899.52
<u>หัก</u> รับรู้รายได้สำหรับงวด	66,666.68	-	66,666.68
รวมรายได้จากการบริจาคการรับรู้ปลายงวด	111,232.84	-	111,232.84

หมายเหตุที่ 14 ทุน

ทุนประเดิมของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ หมายถึงครุภัณฑ์รับโอนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 14,280,283.84 บาท ตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553 บทเฉพาะกาล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะต้องถ่ายโอนภารกิจ แผนงาน/โครงการ งบประมาณและครุภัณฑ์ต่างๆ ที่จัดซื้อด้วยเงินงบประมาณเพื่อจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้แก่สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โอนครุภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีและยังสามารถใช้งานได้ให้สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติตามหนังสือคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ ที่ กค (กวพ) 0421.3/11013 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2556 และให้รับรู้รายการบัญชีทุนของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติด้วยมูลค่าเงินงบประมาณที่รัฐบาลอุดหนุนให้ครั้งแรก เพื่อจัดตั้งหน่วยงานซึ่งอยู่ในรูปของทรัพย์สิน หนี้สิน และรายได้สูง(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสม (ถ้ามี) ที่ได้รับโอนมาจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามหนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค 0423.3/18244 ลงวันที่ 30 เมษายน 2558

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 15 รายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

	(หน่วย : บาท)	
	ปี 2559	ปี 2558
รายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	396,265,700.00	509,398,700.00
รวมรายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	396,265,700.00	509,398,700.00

สำนักงานประมาณอนุมัติให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และ พ.ศ. 2558 จำนวนเงิน 396,265,700.00 บาท และ 509,398,700.00 บาท ตามลำดับ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกิจของสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ โดยให้เบิกจ่ายในงบเงินอุดหนุนประเภทเงินอุดหนุนทั่วไป

หมายเหตุที่ 16 รายได้จากเงินช่วยเหลือ

	(หน่วย : บาท)	
	ปี 2559	ปี 2558
รายได้จากเงินช่วยเหลือ	290,000.00	665,690.00
รวมรายได้จากการช่วยเหลือ	290,000.00	665,690.00

รายได้เงินช่วยเหลือสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ปี 2559 จำนวน 3 จังหวัด รวม 290,000.00 บาท โดยได้รับการช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 30,000.00 บาท และหน่วยงานของรัฐ จำนวน 260,000.00 บาท

รายได้เงินช่วยเหลือสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ปี 2558 จำนวน 6 จังหวัด รวม 665,690.00 บาท โดยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 17 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
เงินเดือน	18,179,688.74	146,456,629.21	164,636,317.95
ค่าล่วงเวลา	133,620.00	467,040.00	600,660.00
เบี้ยประกันชีวิต	3,799,271.72	-	3,799,271.72
รวมค่าใช้จ่ายบุคลากร	22,112,580.46	146,923,669.21	169,036,249.67

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
เงินเดือน	18,232,312.70	139,952,999.07	158,185,311.77
ค่าล่วงเวลา	402,000.00	801,208.00	1,203,208.00
เบี้ยประกันชีวิต	3,643,348.19	-	3,643,348.19
รวมค่าใช้จ่ายบุคลากร	22,277,660.89	140,754,207.07	163,031,867.96

หมายเหตุที่ 18 ค่าตอบแทน

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าเบี้ยประชุม	6,770,817.22	62,428,935.00	69,199,752.22
ค่าตอบแทนอื่น	57,688.55	2,971,433.00	3,029,121.55
รวมค่าตอบแทน	6,828,505.77	65,400,368.00	72,228,873.77

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าเบี้ยประชุม	6,943,307.00	66,897,298.98	73,840,605.98
ค่าตอบแทนอื่น	23,700.00	236,617.50	260,317.50
รวมค่าตอบแทน	6,967,007.00	67,133,916.48	74,100,923.48

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 19 ค่าใช้สอย

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรม - ในประเทศ	2,622,256.45	4,584,711.00	7,206,967.45
ค่าเบี้ยเลี้ยง - ในประเทศ	685,848.00	9,759,312.26	10,445,160.26
ค่าที่พัก - ในประเทศ	1,681,260.00	13,311,752.00	14,993,012.00
ค่าใช้จ่ายเดินทาง - ในประเทศ	1,893,174.39	10,699,738.37	12,592,912.76
ค่าใช้จ่ายเดินทาง - รถยนต์ส่วนตัว	160,128.00	13,864,640.72	14,024,768.72
ค่าเบี้ยเลี้ยง - ต่างประเทศ	12,400.00	18,600.00	31,000.00
ค่าที่พัก - ต่างประเทศ	30,000.00	6,299.56	36,299.56
ค่าใช้จ่ายเดินทาง - ต่างประเทศ	31,500.00	15,404.00	46,904.00
ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม	5,577,813.69	20,953,764.53	26,531,578.22
ค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์	3,160,080.00	7,449,700.00	10,609,780.00
ค่าเช่ายานพาหนะ	17,460,000.00	-	17,460,000.00
ค่าเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร	170,927.71	2,588,702.13	2,759,629.84
ค่าเช่าเบ็ดเตล็ด	7,500.00	6,680.00	14,180.00
ค่าจ้างเหมาบริการ	8,942,683.74	22,412,839.98	31,355,523.72
ค่าเชื้อเพลิง	87,727.75	4,469,067.21	4,556,794.96
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	164,000.00	816,507.82	980,507.82
ค่ารับรองและพิธีการ	225.00	10,350.00	10,575.00
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	84,086.20	600,573.17	684,659.37
ค่าธรรมเนียมธนาคาร	12,986.00	48,172.00	61,158.00
ค่าตรวจสอบบัญชี	250,000.00	-	250,000.00
ค่าจ้างที่ปรึกษา	105,000.00	100,000.00	205,000.00
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	160,166.70	1,107,438.30	1,267,605.00
ค่าใช้สอยอื่น	100,243.10	1,230,404.71	1,330,647.81
รวมค่าใช้สอย	43,400,006.73	114,054,657.76	157,454,664.49

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 19 ค่าใช้สอย (ต่อ)

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรม - ในประเทศ	3,468,088.05	894,616.82	4,362,704.87
ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรม - ต่างประเทศ	348,417.84	46,000.00	394,417.84
ค่าเบี้ยเลี้ยง - ในประเทศ	618,009.00	9,400,750.63	10,018,759.63
ค่าที่พัก - ในประเทศ	1,515,316.50	15,146,510.00	16,661,826.50
ค่าใช้จ่ายเดินทาง - ในประเทศ	1,862,352.25	10,611,926.75	12,474,279.00
ค่าใช้จ่ายเดินทาง - รถยนต์ส่วนตัว	242,840.50	14,886,704.45	15,129,544.95
ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม	29,059,695.05	10,749,491.00	39,809,186.05
ค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์	3,160,080.00	7,453,000.00	10,613,080.00
ค่าเช่ายานพาหนะ	17,460,000.00	180,500.00	17,640,500.00
ค่าเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร	156,831.14	2,648,167.84	2,804,998.98
ค่าเช่าอุปกรณ์สำนักงาน	-	18,900.00	18,900.00
ค่าเช่าเบ็ดเตล็ด	-	52,200.00	52,200.00
ค่าจ้างเหมาบริการ	8,065,944.27	22,713,509.56	30,779,453.83
ค่าเชื้อเพลิง	123,004.12	5,050,659.81	5,173,663.93
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	1,377,848.00	364,373.93	1,742,221.93
ค่ารับรองและพิธีการ	8,100.00	27,511.00	35,611.00
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	963,712.14	522,492.05	1,486,204.19
ค่าธรรมเนียมธนาคาร	15,033.00	28,132.00	43,165.00
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	24,610.00	1,284,289.88	1,308,899.88
ค่าใช้สอยอื่น	38,192.92	865,534.48	903,727.40
รวมค่าใช้สอย	68,508,074.78	102,945,270.20	171,453,344.98

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 20 ค่าวัสดุ

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
วัสดุสำนักงาน	344,880.56	4,971,142.10	5,316,022.66
วัสดุคอมพิวเตอร์	738,817.10	1,555,900.98	2,294,718.08
วัสดุงานครัว	7,214.20	305,180.34	312,394.54
วัสดุโฆษณาและเผยแพร่	3,576.93	2,325,910.28	2,329,487.21
วัสดุอื่น	3,638.00	150,758.00	154,396.00
รวมค่าวัสดุ	1,098,126.79	9,308,891.70	10,407,018.49

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
วัสดุสำนักงาน	617,902.31	4,586,469.73	5,204,372.04
วัสดุคอมพิวเตอร์	446,400.20	1,398,377.80	1,844,778.00
วัสดุงานครัว	6,182.20	228,364.78	234,546.98
วัสดุโฆษณาและเผยแพร่	-	2,211,303.43	2,211,303.43
วัสดุอื่น	834.60	103,785.00	104,619.60
รวมค่าวัสดุ	1,071,319.31	8,528,300.74	9,599,620.05

หมายเหตุที่ 21 ค่าสาธารณูปโภค

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าไฟฟ้า	453,210.00	2,742,855.86	3,196,065.86
ค่าน้ำประปาและน้ำบาดาล	-	177,783.91	177,783.91
ค่าโทรศัพท์	336,896.76	2,894,428.44	3,231,325.20
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	51,823.96	629,829.28	681,653.24
ค่าไปรษณีย์และขนส่ง	200,459.00	1,663,475.64	1,863,934.64
รวมค่าสาธารณูปโภค	1,042,389.72	8,108,373.13	9,150,762.85

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 21 ค่าสาธารณูปโภค (ต่อ)

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าไฟฟ้า	341,085.00	2,771,265.18	3,112,350.18
ค่าน้ำประปาและน้ำบาดาล	-	183,459.91	183,459.91
ค่าโทรศัพท์	288,652.43	3,032,784.82	3,321,437.25
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	272,765.04	500,172.04	772,937.08
ค่าไปรษณีย์และขนส่ง	192,904.00	2,196,731.56	2,389,635.56
รวมค่าสาธารณูปโภค	1,095,406.47	8,684,413.51	9,779,819.98

หมายเหตุที่ 22 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

ค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์ที่ได้รับโอนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน	776,459.49	-	776,459.49
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	16,700.00	-	16,700.00
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	286,577.04	-	286,577.04
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	347,279.89	-	347,279.89
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	702,569.92	-	702,569.92
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	19,690.68	-	19,690.68
รวมค่าเสื่อมราคา	2,149,277.02	-	2,149,277.02

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน	886,566.03	-	886,566.03
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	16,700.00	-	16,700.00
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	167,090.50	-	167,090.50
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	342,708.60	-	342,708.60
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	2,210,470.28	-	2,210,470.28
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	31,239.00	-	31,239.00
รวมค่าเสื่อมราคา	3,654,774.41	-	3,654,774.41

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 22 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย (ต่อ)

ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายครุภัณฑ์ที่ได้จากการซื้อ / รับบริจาค

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สกข.	สกจ.	รวม
ค่าเสื่อมราคา - ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	96,907.85	2,133,134.46	2,230,042.31
ค่าเสื่อมราคา - สิ่งปลูกสร้าง	-	51,636.53	51,636.53
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน	1,151,654.57	1,550,125.04	2,701,779.61
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	10,399.97	45,402.04	55,802.01
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	18,657.07	298,868.90	317,525.97
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	54,819.01	565,727.84	620,546.85
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์เกษตร	-	38,731.07	38,731.07
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำรวจ	-	10,400.04	10,400.04
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	682,105.48	1,572,254.46	2,254,359.94
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	2,664.84	80,539.68	83,204.52
รวมค่าเสื่อมราคา	2,017,208.79	6,346,820.06	8,364,028.85
ค่าตัดจำหน่าย - สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	38,092.01	14,499.97	52,591.98
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	2,055,300.80	6,361,320.03	8,416,620.83

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สกข.	สกจ.	รวม
ค่าเสื่อมราคา - ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	96,907.78	1,728,679.43	1,825,587.21
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน	1,139,625.43	1,312,371.63	2,451,997.06
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	3,191.23	39,761.63	42,952.86
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	10,606.63	271,560.29	282,166.92
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	35,735.71	482,762.72	518,498.43
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์เกษตร	-	113,481.37	113,481.37
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำรวจ	-	8,262.98	8,262.98
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	527,728.61	1,256,130.48	1,783,859.09
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	2,664.81	70,201.55	72,866.36
รวมค่าเสื่อมราคา	1,816,460.20	5,283,212.08	7,099,672.28
ค่าตัดจำหน่าย - สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	38,092.00	12,609.60	50,701.60
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	1,854,552.20	5,295,821.68	7,150,373.88

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 22 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย (ต่อ)

ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายครุภัณฑ์ของสภาเกษตรกรแห่งชาติทั้งสิ้น

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าเสื่อมราคา - ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	96,907.85	2,133,134.46	2,230,042.31
ค่าเสื่อมราคา - สิ่งปลูกสร้าง	-	51,636.53	51,636.53
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน	1,928,114.06	1,550,125.04	3,478,239.10
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	27,099.97	45,402.04	72,502.01
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	305,234.11	298,868.90	604,103.01
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	402,098.90	565,727.84	967,826.74
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์เกษตร	-	38,731.07	38,731.07
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำรวจ	-	10,400.04	10,400.04
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	1,384,675.40	1,572,254.46	2,956,929.86
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	22,355.52	80,539.68	102,895.20
รวมค่าเสื่อมราคา	4,166,485.81	6,346,820.06	10,513,305.87
ค่าตัดจำหน่าย - สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	38,092.01	14,499.97	52,591.98
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	4,204,577.82	6,361,320.03	10,565,897.85

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าเสื่อมราคา - ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	96,907.78	1,728,679.43	1,825,587.21
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำนักงาน	2,026,191.46	1,312,371.63	3,338,563.09
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	19,891.23	39,761.63	59,652.86
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	177,697.13	271,560.29	449,257.42
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	378,444.31	482,762.72	861,207.03
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์เกษตร	-	113,481.37	113,481.37
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์สำรวจ	-	8,262.98	8,262.98
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	2,738,198.89	1,256,130.48	3,994,329.37
ค่าเสื่อมราคา - ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	33,903.81	70,201.55	104,105.36
รวมค่าเสื่อมราคา	5,471,234.61	5,283,212.08	10,754,446.69
ค่าตัดจำหน่าย - สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	38,092.00	12,609.60	50,701.60
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	5,509,326.61	5,295,821.68	10,805,148.29

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 23 ค่าใช้จ่ายโครงการ

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
ค่าเบี้ยประชุม	-	3,300.00	3,300.00
ค่าจ้าง	-	1,181,736.00	1,181,736.00
ค่าตอบแทนอื่น	-	164,875.00	164,875.00
ค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรม	2,168,653.16	9,593,316.83	11,761,969.99
ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม	16,325,948.71	19,770,295.82	36,096,244.53
ค่าเบี้ยเลี้ยง	-	967,439.00	967,439.00
ค่าที่พัก	-	1,114,490.00	1,114,490.00
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	1,800.00	1,669,045.00	1,670,845.00
ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	35,600.00	1,561,934.18	1,597,534.18
ค่าเช่าเบ็ดเตล็ด	-	17,700.00	17,700.00
ค่าเชื้อเพลิง	-	35,800.00	35,800.00
ค่าโทรศัพท์	-	8,514.00	8,514.00
ค่าไปรษณีย์และขนส่ง	-	612.00	612.00
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	244,500.00	288,385.00	532,885.00
ค่ารับรองและพิธีการ	-	39,861.00	39,861.00
ค่าจ้างที่ปรึกษา	240,000.00	-	240,000.00
ค่าใช้สอยอื่น	-	964,405.70	964,405.70
รวมค่าใช้จ่ายโครงการ	19,016,501.87	37,381,709.53	56,398,211.40

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 23 ค่าใช้จ่ายโครงการ (ต่อ)

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สกช.	สกจ.	รวม
ค่าเบี้ยประชุม	-	150,330.00	150,330.00
ค่าจ้าง	3,967,190.00	1,595,429.00	5,562,619.00
ค่าตอบแทนอาสาสมัคร	-	8,900.00	8,900.00
ค่าตอบแทนอื่น	12,900.00	995,620.00	1,008,520.00
ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม	117,009.11	49,746,285.89	49,863,295.00
ค่าเบี้ยเลี้ยง	11,998.00	2,906,737.95	2,918,735.95
ค่าที่พัก	47,600.00	2,184,470.00	2,232,070.00
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	227,279.00	6,402,561.00	6,629,840.00
ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	7,984.00	7,589,942.60	7,597,926.60
ค่าเช่าเบ็ดเตล็ด	-	269,001.00	269,001.00
ค่าเชื้อเพลิง	-	33,825.00	33,825.00
ค่าไปรษณีย์และขนส่ง	-	10,596.00	10,596.00
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	-	1,511,069.76	1,511,069.76
ค่ารับรองและพิธีการ	32,900.00	65,333.00	98,233.00
ค่าเบี้ยประกันภัย	-	5,605.00	5,605.00
ค่าจ้างที่ปรึกษา	-	163,600.00	163,600.00
ค่าใช้สอยอื่น	55,990.00	4,644,696.80	4,700,686.80
รวมค่าใช้จ่ายโครงการ	4,480,850.11	78,284,003.00	82,764,853.11

หมายเหตุที่ 24 ค่าใช้จ่ายอื่น

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2559	สกช.	สกจ.	รวม
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	-	26,222.03	26,222.03
รวมค่าใช้จ่ายอื่น	-	26,222.03	26,222.03

	(หน่วย : บาท)		
ปี 2558	สกช.	สกจ.	รวม
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	-	87,163.63	87,163.63
รวมค่าใช้จ่ายอื่น	-	87,163.63	87,163.63

สภาเกษตรกรแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2559

หมายเหตุที่ 25 การปรับปรุงรับรู้ครุภัณฑ์จากการรับโอนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2555 สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติได้รับโอนวัสดุและครุภัณฑ์จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามบันทึกการส่งมอบและรับมอบงานในตำแหน่งเลขาธิการสภาเกษตรกรแห่งชาติ ณ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติได้บันทึกบัญชีครุภัณฑ์ไว้ในงบการเงินงวดปีงบประมาณ 2556 - 2558 แล้ว แต่ยังมีบางรายการอยู่ในขั้นตอนการตรวจสอบของสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด และงวดปีงบประมาณ 2559 ได้สำรวจครุภัณฑ์เสร็จสิ้นแล้ว สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติจึงได้ปรับปรุงรับรู้ทุน เดิมจำนวน 13,852,931.43 บาท เพิ่มขึ้นจำนวน 427,352.41 บาท เป็น 14,280,283.84 บาท

หมายเหตุที่ 26 การระดมทุน

การระดมทุนสัญญาจัดซื้อจัดจ้างและบริการอื่นๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2559 และ 2558 สภาเกษตรกรแห่งชาติมีการระดมทุนจากการทำใบสั่งซื้อ ใบสั่งจ้าง สัญญาต่างๆ ที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญา รวมทั้งสิ้น 38,556,540.00 บาท และ 54,961,032.00 บาท ตามลำดับ ประกอบด้วย

- การระดมทุนตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

(หน่วย : บาท)			
ปี 2559	สภช.	สภจ.	รวม
ไม่เกิน 1 ปี	-	226,380.00	226,380.00
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	38,330,160.00	-	38,330,160.00
รวมการระดมทุน	38,330,160.00	226,380.00	38,556,540.00
(หน่วย : บาท)			
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
ไม่เกิน 1 ปี	18,776,700.00	287,352.00	19,064,052.00
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	34,920,000.00	214,980.00	35,134,980.00
รวมการระดมทุน	53,696,700.00	502,332.00	54,199,032.00

- การระดมทุนตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่นๆ

(หน่วย : บาท)			
ปี 2558	สภช.	สภจ.	รวม
ไม่เกิน 1 ปี	762,000.00	-	762,000.00
รวมการระดมทุน	762,000.00	-	762,000.00

ส่วนที่

๔

เรื่องอื่น ๆ

ส่วนที่ ๔

เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ กิจกรรมการประสานงานตามนโยบายภาครัฐ

ในปี ๒๕๕๙ เมื่อสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด จัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบล เป้าหมาย โดยระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ได้ข้อเสนอปัญหาและแนวทางพัฒนาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่แล้ว ปัญหาความเดือดร้อนบางเรื่องสมควรได้รับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร็ว กรณีนี้จึงมุ่งให้สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดประสานงานหน่วยงานที่รับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้แก่เกษตรกรตามนโยบายภาครัฐอย่างน้อย ๔ เรื่องหลัก ได้แก่ ๑) ปัญหาหนี้สินเกษตรกร ๒) ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๓) ปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกรและการไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งบางปัญหาหน่วยงานต้องใช้เวลาตรวจสอบจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อเสนอของบประมาณ เช่น การซ่อมแซม ปรับปรุงขุดลอก ก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร บางปัญหา เช่น ปัญหาที่ดินทำกิน หน่วยงานรับผิดชอบต้องแก้ไขตามขั้นตอนกฎหมาย ซึ่งอาจต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง ผลการแก้ไขจึงยังไม่แล้วเสร็จทันทีซึ่งผลการดำเนินกิจกรรมการประสานงานตามนโยบายภาครัฐทั้ง ๗๗ จังหวัด ตั้งแต่ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงสิ้นเดือนกันยายน ๒๕๕๙ มีดังนี้ (ตารางที่ ๙)

๑) ปัญหาหนี้สินเกษตรกร โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหาหนี้สิน และแนะนำให้ยื่นเรื่องเสนอหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้ง ๗๐ จังหวัด จำนวน ๖,๓๘๐ ราย จากนั้นได้ประสานงานติดตามผลหน่วยงานช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้แก่เกษตรกร จำนวน ๑,๖๖๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐๒ ของจำนวนเกษตรกรที่ยื่นเรื่องทั้งหมด

๒) ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และแนะนำให้ยื่นเรื่องเสนอหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้ง ๗๑ จังหวัด จำนวน ๑๒,๕๒๓ ราย จากนั้นได้ประสานงานติดตามผลหน่วยงานช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้แก่เกษตรกรได้แล้ว จำนวน ๓,๔๔๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕๓

๓) ปัญหาที่ดินทำกิน โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหาที่ดินทำกิน แนะนำให้จัดเตรียมเอกสารยื่นเรื่องเสนอหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหารวม ๖๕ จังหวัด จำนวน ๑๐,๘๖๖ ราย จากนั้นติดตามผลการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้แก่เกษตรกรได้จำนวน ๑,๐๔๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙.๖๔

๔) ปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกร การไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยสภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สํารวจรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้มีปัญหา สวัสดิการ สิทธิเกษตรกร การไม่ได้รับความเป็นธรรม พร้อมแนะนำให้เตรียมเอกสารยื่นเรื่องต่อหน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหารวม ๖๐ จังหวัด จำนวน ๘,๓๘๒ ราย จากนั้นติดตามผลการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากหน่วยงานให้แก่เกษตรกรได้ จำนวน ๑,๘๖๙ รายคิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓๐

รวมได้ประสานแนะนำให้เกษตรกรยื่นเรื่องให้หน่วยงานรับผิดชอบช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้ง ๔ เรื่องแล้ว จำนวน ๓๘,๑๕๑ ราย และผลหน่วยงานช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๔ เรื่อง ดังกล่าวได้แล้ว จำนวน ๘,๐๒๔ ราย

ตารางที่ ๙ การประสานงานโครงการตามนโยบายภาครัฐ

จำนวนจังหวัด ที่กำหนด แผนประสาน โครงการตาม นโยบายภาครัฐ	ผลการดำเนินงาน		กิจกรรมประสานโครงการ ตามนโยบายภาครัฐ	จำนวน เกษตรกร ที่สามารถ ยื่นเรื่องเสนอ หน่วยงาน (ราย)	ผลจำนวนเกษตรกร ที่ได้รับการแก้ปัญหา จากหน่วยงาน	
	จังหวัดที่ ดำเนินการ	คิดเป็น ร้อยละ			จำนวน (ราย)	คิดเป็น ร้อยละ
๗๗	๗๐	๙๐.๙๑	๑. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงาน สภาเกษตรกรจังหวัดประสาน ดำเนินงาน เรื่อง การแก้ไข ปัญหาหนี้สินเกษตรกร	๖,๓๘๐	๑,๖๖๐	๒๖.๐๒
๗๕	๗๑	๙๔.๖๗	๒. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงาน สภาเกษตรกรจังหวัดประสาน ดำเนินการ เรื่อง การแก้ไข ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	๑๒,๕๒๓	๓,๔๔๘	๒๗.๕๓
๗๔	๖๕	๘๗.๘๔	๓. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงาน สภาเกษตรกรจังหวัด	๑๐,๘๖๖	๑,๐๔๗	๙.๖๔
๗๓	๖๐	๘๒.๑๙	๔. สภาเกษตรกรจังหวัด/สำนักงาน สภาเกษตรกรจังหวัดประสาน การดำเนินงาน เรื่องการแก้ไข ปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรม	๘,๓๘๒	๑,๘๖๙	๒๒.๓๐
รวม				๓๘,๑๕๑	๘,๐๒๔	

๔.๒ การดำเนินงานตามนโยบายภาครัฐ

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายภาครัฐ เพื่อประสานพลังความร่วมมือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ซึ่งรวมถึงเกษตรกร ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคเกษตรกรรมทั้งอาชีพ และเกษตรกรเอง สรุปลผลการดำเนินการ ดังนี้

๔.๒.๑ การจัดงานโครงการเพื่อสานพลังภาครัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก ขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตรกรรม สู่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นกลไกรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการจากเกษตรกร ซึ่งเป็นฐานรากที่สำคัญของประเทศพร้อมการให้ข้อเสนอแนะเพื่อรัฐบาล หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง ให้การช่วยเหลือในการพัฒนาแก้ปัญหาของเกษตรกรอย่างรวดเร็วตรงความต้องการและจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตรกรรมของประเทศ เป็นกรอบการเชื่อมโยงการทำงานของแต่ละกรม กระทรวง และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน อย่างเป็นระบบครบวงจรมีความสอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาที่แท้จริงสู่การพัฒนาแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรอย่างเบ็ดเสร็จ ก่อเกิดเสถียรภาพด้านราคาและรายได้ของเกษตรกร เกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ยกกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ดี จากข้อจำกัดทั้งในส่วนของรัฐบาล หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการขาดการบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานเข้าด้วยกัน มีงบประมาณ และอัตราค่าจ้างที่ไม่เพียงพอ ทำให้การพัฒนาแก้ปัญหาความต้องการของเกษตรกรช่วงที่ผ่านมาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร หลายปัญหาเป็นเรื่องที่เกิดวนเวียนซ้ำซากจนเป็นปัญหาเรื้อรังและจะมีความยากลำบากในการแก้ปัญหามากขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงในสภาพการณ์แวดล้อมรอบด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนจนถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นทั่วโลก ก่อให้เกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ และลานีญา เกิดการเปลี่ยนแปลงฤดูกาล เกิดภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง น้ำท่วม เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ

การผสมผสานพลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน รวมถึงเกษตรกร เพื่อเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร อันเป็นแนวทางตามนโยบายประชารัฐของรัฐบาล จึงน่าจะเป็นวิถีทางการพัฒนาแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรที่เหมาะสม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ที่จะช่วยขจัดจุดอ่อนที่เป็นข้อจำกัดการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานช่วงที่ผ่านมา และเสริมสร้างความพร้อมของ แต่ละหน่วยงาน ช่วยให้สามารถพัฒนาแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล มีความยั่งยืนในระยะยาว

สภาเกษตรกรแห่งชาติ จึงจัดทำ “โครงการสานพลังประชารัฐ สร้างเศรษฐกิจฐานราก ขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตรกรรม สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ขึ้น

๑. โดยมีวัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อนำนวัตกรรมจัดการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตรกรรม ที่จะเป็นทางรอดสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนของเกษตรกรและภาคเกษตรกรรมในอนาคต เผยแพร่และขยายผลสู่สาธารณชนทั่วไป

๑.๒ เพื่อผสมผสานพลังความร่วมมือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ซึ่งรวมถึงเกษตรกร ในการร่วมให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงร่างแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรให้มีความครอบคลุมสมบูรณ์เหมาะสมมากขึ้น เป็นกรอบแผนงานที่จะเชื่อมโยงบูรณาการการทำงานในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑.๓ เพื่อการขับเคลื่อนแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกร ในการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตรกรรมในระดับพื้นที่ให้เป็นเศรษฐกิจฐานรากที่แข็งแกร่งของประเทศ เกษตรกรสามารถพึ่งตนเอง บริหารจัดการตนเองได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

๒. กลุ่มเป้าหมาย รวม ๒,๔๒๐ คน

๒.๑ สมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๑๐๐ คน

๒.๒ สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดทั่วประเทศ (ไม่รวมประธานสภาเกษตรกรจังหวัด) ๑,๖๓๒ คน

๒.๓ ผู้บริหาร พนักงาน สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๕๗ คน

๒.๔ ผู้บริหาร พนักงาน สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ๒๓๑ คน

๒.๕ ผู้บริหารหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ๒๐๐ คน

๒.๖ ผู้แทนกลุ่ม องค์กรเกษตรกร สมาคม ชมรม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๑๐๐ คน

๒.๗ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕๐ คน

๒.๘ สื่อมวลชน ๕๐ คน

๔.๓ การดำเนินงานตามนโยบายภาครัฐ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ดำเนินการโครงการเพื่อขับเคลื่อนตามนโยบายภาครัฐ โดยสรุปได้ ดังนี้

๑. การดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรกรอุตสาหกรรม ผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรกรอุตสาหกรรม ปี ๒๕๕๙ ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรกรอุตสาหกรรม มีความก้าวหน้า ดังนี้

๑.๑ การผลักดันนโยบายรัฐ โดยกระบวนการนำผลการนำร่องโครงการพัฒนาเกษตรกรอุตสาหกรรม จัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเรื่อง “ทศวรรษแห่งการพัฒนาเกษตรกรอุตสาหกรรม นำเกษตรกรและชุมชนไทยก้าวสู่ยุคใหม่ของการพัฒนา” กราบเรียนนายกรัฐมนตรี เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ และติดตามผลการนำข้อเสนอไปเป็นนโยบายแห่งรัฐ โดย ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ และรัฐบาล โดย รองนายกรัฐมนตรี นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ประกาศให้เป็นนโยบาย ปฏิรูปด้านภาคการเกษตร ๑ ใน นโยบายปฏิรูป ๕ เรื่องของรัฐบาล โดยหัวใจสำคัญ คือ รัฐบาล จะเร่งดำเนินการสร้างเศรษฐกิจให้เติบโตจากภายใน ด้วยการสร้างภาคเกษตรและเศรษฐกิจชนบทให้เข้มแข็ง ให้คู่ขนาน กับเศรษฐกิจกระแสหลัก ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการเกษตร ด้วยการสร้างอุตสาหกรรมการเกษตร หรือสร้างผู้ประกอบการ SME ภาคการเกษตร เพื่อให้เกิดการพัฒนาสินค้าทางการเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น สร้างรายได้ให้เกษตรกร และให้ผู้ประกอบการเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการสร้างรากฐานใหม่ให้กับเศรษฐกิจไทย โดยปี ๒๕๕๙ เป็นปีของการปฏิรูปการเกษตร (๘ มกราคม ๒๕๕๙) ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติร่วมมือกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พัฒนา “โครงการสินเชื่อ ๑ ตำบล ๑ SME เกษตร เพื่อสร้างความยั่งยืนของภาคเกษตรไทย” เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรให้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้ประกอบการ SME เกษตร (คณะรัฐมนตรี มีมติรับทราบและเห็นชอบตามที่กระทรวงการคลังเสนอ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙) และบัญญัติคำเรียกที่ใช้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของโครงการ เป็น SMAEs (Small and Medium Agricultural Enterprises)

๑.๒ สภาเกษตรกรแห่งชาติร่วมมือกับสำนักสินเชื่อ ๑ ตำบล ๑ SME เกษตร ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นำเสนอโครงการพัฒนาเชิงธุรกิจที่มาจากกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล อำเภอละ ๑ ตำบล ทั่วประเทศ เพื่อรับการสนับสนุนด้านเงินลงทุนทางธุรกิจตามโครงการสินเชื่อ ๑ ตำบล ๑ SME เกษตร

๑.๓ สภาเกษตรกรแห่งชาติร่วมมือกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พัฒนากลไก เพื่อการส่งเสริมสนับสนุน SMAEs ก่อตั้ง “สถาบันบ่มเพาะและพัฒนาผู้ประกอบการ SMAEs” ภายใต้ธนาคารฯ ขึ้นเป็นกลไกของธนาคารที่มีผู้แทนจากสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๒ ท่าน เข้าร่วมเป็นกรรมการสถาบัน (นายสิทธิพร จริยพงษ์ และ นายสุพจน์ ป้อมชัย) สถาบันมีภารกิจสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรในการพัฒนา SMAEs โดยโครงการบ่มเพาะและพัฒนา SMAEs ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม, โครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ SMAEs ใหม่ (emerging SMAEs), การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรอุตสาหกรรม (SMAEs) ตามกลุ่มพืช, โครงการพัฒนาความรู้ผู้ประกอบการใหม่ (Start Up), การพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการร่วมกับมหาวิทยาลัย, การตั้งคณะทำงานศูนย์พัฒนานวัตกรรมและส่งเสริมเทคโนโลยี SMAEs ระดับภาค(ฝ่ายกิจการสาขาภาค) สถาบันฯมี ศูนย์บ่มเพาะและพัฒนา นวัตกรรม SMAEs เป็นกลไก ขับเคลื่อนหลัก

๑.๔ สภาเกษตรกรแห่งชาติพัฒนาความร่วมมือกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เรื่อง การส่งเสริมเกษตรกร องค์กรและสถาบันของเกษตรกร ในการพัฒนาเทคโนโลยีและยกระดับการจัดการ ทั้งในการวางแผนการผลิต การรวมกลุ่มอาชีพ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต และการสนับสนุนให้ใช้เครื่องจักรกลอย่างเต็มศักยภาพ และการส่งเสริมเกษตรกร องค์กรและสถาบันของเกษตรกร ในฐานะเจ้าของผลผลิต ให้เป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแปรรูปทางการเกษตร ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างทั้งสององค์กรในการดำเนินงานดังกล่าว เพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์สูงสุด โดยมีโครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ SMAEs ใหม่ (Emerging SMAEs) ๓,๐๐๐ ตำบล เป็นโครงการบูรณาการความร่วมมือ แบ่งเป็น ระยะแรก (ภายใน ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐) จำนวน ๒๐๐ ตำบล ระยะที่ ๒ (๑ เมษายน ๒๕๖๐ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๑) จำนวน ๘๐๐ ตำบล และระยะที่ ๓ (๑ เมษายน ๒๕๖๑ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒) จำนวน ๒,๐๐๐ ตำบล และเตรียมลงนามความร่วมมือ (MOU) ในการดำเนินงานร่วมกัน

อำเภอ	ตำบล
๑. ปากพั่น	ท่าพญา
๒. หัวไทร	เขาพังไกร
๓. เขียวใหญ่	ท้องลำเจียก
๔. เฉลิมพระเกียรติ	ดอนตรอ
๕. ชะอวด	นางหลง
๖. พระพรหม	ช้างซ้าย
๗. เมือง	ท่าซึก
๘. จุฬาภรณ์	ทุ่งโพธิ์
อำเภอ	ตำบล
๑. ปากพั่น	ท่าพญา
๒. หัวไทร	เขาพังไกร
๓. เขียวใหญ่	ท้องลำเจียก
๔. เฉลิมพระเกียรติ	ดอนตรอ
๕. ชะอวด	นางหลง
๖. พระพรหม	ช้างซ้าย
๗. เมือง	ท่าซึก
๘. จุฬาภรณ์	ทุ่งโพธิ์

อำเภอ	ตำบล
๑. ปากพั่น	ท่าพญา
๒. หัวไทร	เขาพังไกร
๓. เขียวใหญ่	ท้องลำเจียก
๔. เฉลิมพระเกียรติ	ดอนตรอ
๕. ชะอวด	นางหลง
๖. พระพรหม	ช้างซ้าย
๗. เมือง	ท่าซึก
๘. จุฬาภรณ์	ทุ่งโพธิ์
อำเภอ	ตำบล
๑. ปากพั่น	ท่าพญา
๒. หัวไทร	เขาพังไกร
๓. เขียวใหญ่	ท้องลำเจียก
๔. เฉลิมพระเกียรติ	ดอนตรอ
๕. ชะอวด	นางหลง
๖. พระพรหม	ช้างซ้าย
๗. เมือง	ท่าซึก
๘. จุฬาภรณ์	ทุ่งโพธิ์

อำเภอ	ตำบล
๑. ปากพั่น	ท่าพญา
๒. หัวไทร	เขาพังไกร
๓. เขียวใหญ่	ท้องลำเจียก
๔. เถลิงพระเกียรติ	ดอนตรอ
๕. ชะอวด	นางหลง
๖. พระพรหม	ช้างซ้าย
๗. เมือง	ท่าซึก
๘. จุฬารักษ์	ทุ่งโพธิ์
อำเภอ	ตำบล
๑. ปากพั่น	ท่าพญา
๒. หัวไทร	เขาพังไกร
๓. เขียวใหญ่	ท้องลำเจียก
๔. เถลิงพระเกียรติ	ดอนตรอ
๕. ชะอวด	นางหลง
๖. พระพรหม	ช้างซ้าย
๗. เมือง	ท่าซึก
๘. จุฬารักษ์	ทุ่งโพธิ์
อำเภอ	ตำบล
๑. ปากพั่น	ท่าพญา
๒. หัวไทร	เขาพังไกร
๓. เขียวใหญ่	ท้องลำเจียก
๔. เถลิงพระเกียรติ	ดอนตรอ
๕. ชะอวด	นางหลง
๖. พระพรหม	ช้างซ้าย
๗. เมือง	ท่าซึก
๘. จุฬารักษ์	ทุ่งโพธิ์

อำเภอ	ตำบล
๑. ปากพั่น	ท่าพญา
๒. หัวไทร	เขาพังไกร
๓. เขียวใหญ่	ท้องลำเจียก
๔. เถลิงพระเกียรติ	ดอนตรอ
๕. ชะอวด	นางหลง
๖. พระพรหม	ช้างซ้าย
๗. เมือง	ท่าซึก
๘. จุฬารักษ์	ทุ่งโพธิ์
อำเภอ	ตำบล
๑. ปากพั่น	ท่าพญา
๒. หัวไทร	เขาพังไกร
๓. เขียวใหญ่	ท้องลำเจียก
๔. เถลิงพระเกียรติ	ดอนตรอ
๕. ชะอวด	นางหลง
๖. พระพรหม	ช้างซ้าย
๗. เมือง	ท่าซึก
๘. จุฬารักษ์	ทุ่งโพธิ์
อำเภอ	ตำบล
๑. ปากพั่น	ท่าพญา
๒. หัวไทร	เขาพังไกร
๓. เขียวใหญ่	ท้องลำเจียก
๔. เถลิงพระเกียรติ	ดอนตรอ
๕. ชะอวด	นางหลง
๖. พระพรหม	ช้างซ้าย
๗. เมือง	ท่าซึก
๘. จุฬารักษ์	ทุ่งโพธิ์

๑.๕ จัดทำข้อเสนอ “กองทุนส่งเสริมการพัฒนากิจการขนาดกลางและขนาดย่อมของเกษตรกร (SMAEs)” เสนอต่อรัฐบาล (โดยประธานสภาเกษตรกรร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) เพื่อให้มีบทบาทในการร่วมลงทุนหรือเข้าซื้อหุ้นในกิจการ SMAEs ของเกษตรกรที่อยู่ในรูปนิติบุคคลตามกฎหมาย ในทำนองเดียวกับ “Venture Capital” เป็นการลงทุนในกิจการที่เกิดขึ้นใหม่และอยู่ในช่วงของการเติบโต โดยทั่วไปนั้น การลงทุนจะอยู่ในรูปแบบของการเข้าซื้อหุ้นของกิจการด้วยเงินสด เพื่อส่งเสริมการเริ่มต้นของกิจการขนาดเล็ก ซึ่งเป็นกิจการเกิดใหม่ที่เพิ่งเริ่มจัดตั้ง หรือเป็นกิจการที่มีประวัติการดำเนินงานไม่นานนัก และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุน หรือการระดมทุนผ่านการออกตราสารหนี้ หรืออื่น ๆ ได้ การเข้าร่วมลงทุนในกิจการ SMAEs จะมีการกำหนดเวลาที่แน่นอน หรือ จนกว่าเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรมีความพร้อมในการซื้อหุ้นกลับคืนไปเป็นของเกษตรกรหรือองค์กร

ของเกษตรกรเอง และตลอดเวลาที่เข้าถือหุ้นร่วมทุน กองทุนฯ จะได้รับผลตอบแทนการลงทุนตามสิทธิของผู้ถือหุ้น มีบทบาทในการเข้าร่วมในการบริหารกิจการ เนื่องจากการเข้าร่วมลงทุนในกิจการ SMAEs มีความเสี่ยง และด้วยสัดส่วนที่ลงทุนไปนั้น กองทุนฯ สามารถเข้าร่วมในกรรมการบริหารหรือในการตัดสินใจในที่ประชุมได้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายการลงทุนด้วยว่า กองทุนฯ ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารในกิจการด้วยหรือไม่ หรือต้องการลงทุนในฐานะที่เป็น Financial Investor เท่านั้น หรืออาจจะอยู่ในฐานะของที่ปรึกษาโดยเป็นการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารและทางเทคนิคให้กับกิจการ กองทุนมีบทบาทในการค้าประกันสินเชื่อให้กับ SMAEs เป็นบทบาทในทำนองเดียวกับ บสย. (บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม) และกองทุนมีบทบาทในการเชิญชวนบริษัทจำกัด บริษัทมหาชน ขนาดใหญ่ หรือนักลงทุนรายย่อยและนักลงทุนกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้าร่วมลงทุนโดยตรงกับ SMAEs ร่วมกับกองทุนฯ เป็นการลงทุน ๓ ฝ่าย (กองทุนฯ - เกษตรกร - บริษัทเอกชน) หรือลงทุนผ่านกองทุนฯ

กองทุนส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพขนาดกลางและขนาดย่อมของเกษตรกร (SMAEs) เป็นกลไกการส่งเสริม SMAEs ที่ทำงานคู่กับสถาบันบ่มเพาะและพัฒนาผู้ประกอบการ SMAEs ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาโครงการ (การวิเคราะห์ ออกแบบ ด้านเทคโนโลยี การลงทุน ฯ) และการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ประกอบการ ซึ่งกองทุนฯ อาจจะสนับสนุนงบประมาณบางส่วนเพื่อการพัฒนาโครงการและผู้ประกอบการของสถาบันฯ เพื่อลดความเสี่ยงในการดำเนินงานของกองทุน

๒. การพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม (SMAEs) จำว มีพื้นที่ดำเนินการและความก้าวหน้า ดังนี้

๒.๑ ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดทำ“แผนขับเคลื่อน (ROADMAP) การพัฒนาเมืองข้าว (RICE CITY)” เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาในพื้นที่ปลูกข้าวระดับจังหวัด ตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองข้าว (RICE CITY) คัดเลือกพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน นำเสนอแผนขับเคลื่อนเมืองข้าว (RICE CITY) ลุ่มน้ำปากพนัง ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

คณะทำงานขับเคลื่อนเมืองข้าวลุ่มน้ำปากพนัง ศึกษาฐานการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมข้าว (ธุรกิจแปรรูปข้าวอินทรีย์ น้ำมันรำข้าว พืชสมุนไพร พันธุ์ข้าวและการใช้เครื่องจักรกลต้นทุนการผลิต กลุ่มวิสาหกิจข้าวชุมชนอุ่มแสง ต.อุ่มแสง อ.ราชไศล จ.ศรีสะเกษ การผลิตข้าวอินทรีย์มาตรฐานสากลและกระบวนการผลิตครบวงจรเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนน้ำอ้อม ต.น้ำอ้อม อ.ค้อวัง จ.ยโสธร ผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ บริษัท ไทสมาร์ทไลฟ์ จำกัด ต.เขื่องคำ อ.เมือง จ.ยโสธร ผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ น้ำมันรำข้าวแคปซูล และการตลาด อี-คอมเมิร์ซ ต.นาโเส อ.กุดชุม จ.ยโสธร) ที่จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ และกรุงเทพมหานคร เตรียมการก่อตั้ง SMAEs ข้าวในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังในรูปแบบบริษัท โดยร่วมมือกับโรงงานแปรรูปนมจีน เครือข่ายยมนา จังหวัดนครศรีธรรมราช และเข้าร่วมเป็นพื้นที่เป้าหมายของโครงการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ (Emerging SMAEs)

๒.๒ การขับเคลื่อนกระบวนการเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ กลุ่มพื้นที่ ๓ จังหวัด (สกลนคร มุกดาหาร และนครพนม) พัฒนาโครงการเกษตรอุตสาหกรรม วางแผนการเข้าร่วมโครงการสินเชื่อ ๑ ตำบล ๑ SME เกษตร และออกแบบกระบวนการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ โดยการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นบริษัทจำกัด

๓. การพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม (SMAEs) กลุ่มยางพารา ด้วยการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในระดับเครือข่าย ๑ ครั้ง ที่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ผู้เข้าร่วมจากพื้นที่ ๑๒ จังหวัด คือ จังหวัดตราด สงขลา ปัตตานี พัทลุง พิชณุโลก อุตรดิตถ์ เชียงราย ชลบุรี ยะลา นครศรีธรรมราช สตูล และพะเยา ที่คณะกรรมการด้านยางพาราของสภาเกษตรกรแห่งชาติเป็นผู้เสนอ เป็นการสัมมนาเพื่อเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมยางพาราใหม่ ๆ จาก สถาบันการศึกษา ๒ แห่ง (ม.สงขลานครินทร์ และ ม.พระจอมเกล้าพระนครเหนือ) และเรียนรู้การประกอบการจริงจากการดูงาน กลุ่มน้ำยางชั้น กลุ่มยางดิบ (ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง ยางคอมปาวด์ ฯ) กลุ่มผลิตภัณฑ์จากยางแท่ง

(ยางปูพื้นสนามฟุตบอล ยางปูพื้นในร่ม ยางปูพื้นทางเดิน สนามเด็กเล่น ยางปูพื้นคอกปศุสัตว์ ฯ) กลุ่มผลิตภัณฑ์จากน้ำยางและเชิงนวัตกรรม (ผลิตภัณฑ์ฟองน้ำ ถูมมือยาง สระยางพารา เครื่องมือออกกำลังกาย ล้อยาง ฯ) ในระดับพื้นที่มีความก้าวหน้าดังนี้

๓.๑ เริ่มต้นดำเนินการเกษตรอุตสาหกรรมน้ำยางขั้นและผลิตภัณฑ์ถูมมือยาง ที่สหกรณ์ยางพาราโนนบก อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี

๓.๒ โครงการโรงงานแปรรูปยางแท่ง ยางคอมปาวด์ สภาเกษตรกรจังหวัดบึงกาฬ ยื่นกู้ตามโครงการของรัฐผ่าน ธ.ก.ส. เรื่องอยู่ในระหว่างการพิจารณา

๓.๓ พัฒนาโครงการโรงงานน้ำยางขั้น สภาเกษตรกรจังหวัดตรัง และยื่นกู้กับ ธ.ก.ส.

๓.๔ โรงงานผลิตภัณฑ์หมอนยางพารา และโรงงานยางเครพ อำเภอฉ่ำพรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับอนุมัติเงินกู้จาก ธ.ก.ส. และเริ่มการผลิต ทั้งสองโครงการดำเนินการโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายของ บริษัทพอตีวิสาหกิจ จำกัด

๓.๕ โรงงานผลิตภัณฑ์หมอนยางพารา อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ได้รับอนุมัติเงินกู้จาก ธ.ก.ส. และเริ่มการผลิต

๓.๖ เริ่มการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาโครงการโรงงานยางแท่ง STR ๒๐ ที่จังหวัดพะเยา และจังหวัดเชียงราย

๓.๗ การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาโครงการโรงงานยางแท่ง STR ๒๐ ของเครือข่ายชาวสวนยางพาราจังหวัดศรีสะเกษ (สหกรณ์กองทุนยางพาราชาบึงน้อย ตำบลชาบึงน้อย อำเภอกันทรลักษณ์)

และจัดทำ “ข้อเสนอโครงการสระน้ำยางพารา” ประสานงานกับคณะทำงานภายใน คสช. นำเสนอนายกรัฐมนตรีให้เป็นโครงการของรัฐบาล ในการนำยางพารามาใช้ภายในประเทศ เพื่อแก้ปัญหายางพาราราคาตกต่ำ และปัญหาภัยแล้งอันเกิดจากปรากฏการณ์เอลนีโญ เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๙ และนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เป็นหนึ่งในโครงการของรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาการคายางพาราราคาตกต่ำ หลังจากนั้นนายกรัฐมนตรีเห็นชอบมีหน่วยงานทั้งในสังกัดกระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนำไปปฏิบัติ

๓.๘ โครงการสนับสนุนเครื่องหยอดเมล็ดเพื่อส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวโดยสภาเกษตรกรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (องค์การบริหารส่วนจังหวัด สนับสนุนงบประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ บาท)

๓.๙ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อคุ้มครองสัตว์น้ำวัยอ่อนฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนในโดยสภาเกษตรกรจังหวัดสมุทรปราการ

๓.๑๐ โครงการโคก หนอง นา โมเดล เพื่อสร้างวิถีชีวิตที่พอเพียงและยั่งยืนโดยสภาเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานี

๔. เกษตรอุตสาหกรรม (SMAEs) มั่นสำปะหลัง โดยเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการเครือข่ายการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมมั่นคงสำปะหลัง (โรงงานมันเส้นสะอาด) ผู้เข้าร่วมจากจังหวัด อุดรธานี หนองบัวลำภู ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ นครราชสีมา อุดรดิตถ์ (ขอนแก่น) ยกร่างโครงการโรงงานมันเส้นสะอาด ๗ โครงการ เพื่อนำเสนอต่อโครงการสินเชื่อ ๑ ตำบล ๑ SME เกษตร และลงนามบันทึกความร่วมมือ เรื่อง ตลาดมันเส้นสะอาด ระหว่างสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกรที่เป็นเจ้าของโครงการ และกลุ่มธุรกิจส่งออก เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมหรือ SMAEs มันเส้นสะอาดของตนเอง ในระดับจังหวัด มีความก้าวหน้าดังนี้

๔.๑ จังหวัดอุดรธานี การขอสินเชื่อโครงการโรงงานมันเส้นสะอาดไม่ได้รับการอนุมัติ เนื่องจากไม่ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติของสหกรณ์ แต่ให้ปรับโครงการโดยเริ่มต้นดำเนินการจากธุรกิจรวบรวมผลผลิตเพื่อให้สหกรณ์มีประสบการณ์การทำธุรกิจก่อน

๔.๒ จังหวัดนครราชสีมา จัดเวทีระดมหาสมาชิกและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในโครงการ

๔.๓ จังหวัดศรีสะเกษ จัดเวทีระดมสมาชิก และระดมทุนดำเนินงานโครงการ

๔.๔ จังหวัดหนองบัวลำภู ดำเนินการในรูปแบบลานมัน ยังไม่สามารถพัฒนาการผลิตในระบบโรงงานมันเส้นสะอาดได้ เพราะเกษตรกรเปลี่ยนจากการปลูกมันสำปะหลังเป็นอ้อย อันเป็นผลจากราคา มันสำปะหลังตกต่ำ

๔.๕ จังหวัดอำนาจเจริญ ยื่นกู้กับ ธ.ก.ส. อยู่ในกระบวนการพิจารณาโครงการ

ในกระบวนการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม มีการศึกษาระบบเทคโนโลยีและเครื่องจักรผลิตมันเส้นสะอาดที่มีผลประกอบการเชิงพาณิชย์เป็นหลักฐานรับรอง ๒ แบบ คือ

๔.๖ เทคโนโลยีเครื่องจักรอบมันเส้นสะอาดระบบโรตารี และศึกษาดูงานโรงงานในพื้นที่ ช้องชัย จ.กาฬสินธุ์

๔.๗ ศึกษาเทคโนโลยีการอบผลผลิตเกษตรและระบบโรงงานที่ อ.เชียงคำ จ.พะเยา อ.เมือง จ.ชลบุรี อ.ป่าแดด และ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย

๔.๘ เทคโนโลยีการอบมันเส้นสะอาดระบบไซโล อยู่ในช่วงรอศึกษาดูงานโรงงานต้นแบบในพื้นที่ อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา

๕. เกษตรอุตสาหกรรม (SMAEs) ปาล์มน้ำมัน เริ่มจากการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน โดยเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “วันขับเคลื่อนเกษตรอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันแห่งชาติ ครั้งที่ ๑ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” แนวทางการเพิ่มมูลค่าในการจัดการห่วงโซ่อุปทานปาล์มน้ำมัน ศึกษาดูงานที่บริษัท กาญจนดิษฐ์น้ำมันปาล์ม จำกัด อ.กาญจนดิษฐ์ จ.สุราษฎร์ธานี ผู้นำเกษตรกรชาวสวนปาล์ม และประธานสภาเกษตรกร จังหวัดบึงกาฬ หนองคาย ชลบุรี พิจิตร โขงเจียม และ ๑๔ จังหวัดภาคใต้ เข้าร่วมการสัมมนา และศึกษาขั้นตอนการพัฒนาโครงการเกษตรอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ๕ ขั้นตอน คือ

๕.๑ การจัดตั้งเป็นองค์กร มีสมาชิก วัตถุประสงค์ในการผลิต และการระดมทุน/หุ้น

๕.๒ มีที่ดิน ซึ่งผ่านการทำประชาพิจารณ์ มีการพัฒนาความพร้อมของที่ดินเพื่อก่อสร้างโรงงาน

๕.๓ การออกแบบโรงงาน โดยวิศวกร การขออนุญาตจัดตั้งโรงงานจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และอุตสาหกรรมจังหวัด

๕.๔ การได้มาซึ่งใบอนุญาตที่เกี่ยวข้อง

๕.๕ การหาแหล่งทุน ได้แก่ การจัดเตรียมเอกสารในการขอกู้ การติดต่อสถาบันการเงิน แผนการเบิกเงินกู้ และแผนการชำระเงินกู้

ส่วนการดำเนินงานในระดับจังหวัด มีความก้าวหน้า ดังนี้

๕.๖ จังหวัดที่ดำเนินการเตรียมการทั้ง ๕ ขั้นตอนแล้ว คือ จังหวัดชลบุรี เป็นโครงการโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ขนาดกำลังการผลิต ๓๐/๖๐ ตันทะเลต่อชั่วโมง โดย สหกรณ์การเกษตรปาล์มน้ำมันและอ้อย จังหวัดชลบุรี อยู่ระหว่างรอการอนุมัติเงินกู้ ๕๐๐ ล้านบาทจาก ธ.ก.ส.

๕.๗ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี ๒ ประกอบด้วย

๕.๗.๑ โครงการโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ขนาดกำลังการผลิต ๔๕/๖๐ ตันทะลายต่อชั่วโมง โดย สหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันจังหวัดสุราษฎร์ธานี จบประมาณรวม ๕๓๐ ล้านบาท ดำเนินการผ่านขั้นตอนที่ ๑ และ ๒

๕.๗.๒ โครงการโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม โดยเทคโนโลยีสกัดเย็น ขนาดกำลังการผลิต ๑๕/๓๐ ตันทะลายต่อชั่วโมง โดยสหกรณ์เครดิตยูเนียนตะกั่วบ่อ อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี ดำเนินการถึงขั้นตอนที่ ๓ ประเด็นสำคัญของการพัฒนาโครงการเกษตรอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน คือ การศึกษาเทคโนโลยีการสกัดน้ำมันปาล์ม ขนาดเล็ก ที่มีเงินลงทุนต่ำ ลดการสูญเสียในระบบการผลิต และไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาได้เลือกเทคโนโลยี แบบสกัดเย็น ขนาดกำลังการผลิต ๑๕/๓๐ ตันทะลายต่อชั่วโมง มาดำเนินการในพื้นที่จังหวัด สุราษฎร์ธานี

จ. เกษตรอุตสาหกรรม (SMAEs) พลังงานทดแทน ในรอบปี ๒๕๕๘-๒๕๕๙ มีความก้าวหน้า สำคัญ คือ

๖.๑ โครงการโรงงานไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบติดตั้งบนพื้นดินของหน่วยงานราชการและ สหกรณ์การเกษตร ระยะที่ ๑ สหกรณ์แปรรูปผลไม้พรวัว จำกัด เครือข่ายของสภาเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ เข้าร่วม การจับสลากเป็นผู้ผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ฯ ของพื้นที่ภาคเหนือ เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ ผลการจับสลาก “ไม่ได้รับใบอนุญาต” มีสหกรณ์ที่เข้าร่วมจับสลาก ๑๐ สหกรณ์ โดยมีใบอนุญาตเพียงใบเดียว (๕ MW.)

๖.๒ การเตรียมสหกรณ์การเกษตรในเครือข่ายของสภาเกษตรกรจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเข้าร่วม โครงการโรงงานไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบติดตั้งบนพื้นดินของหน่วยงานราชการและสหกรณ์การเกษตร ระยะที่ ๒ มีสหกรณ์เข้าร่วมการเตรียมความพร้อมทั้งหมด ๑๓ สหกรณ์ คือ

- ๖.๒.๑ สหกรณ์การเกษตรปาล์มน้ำมันจังหวัดพิษณุโลก จำกัด จังหวัดพิษณุโลก
- ๖.๒.๒ สหกรณ์การเกษตรชาตติระการ จำกัด จังหวัดพิษณุโลก
- ๖.๒.๓ สหกรณ์นิคมพันชาลี จำกัด จังหวัดพิษณุโลก
- ๖.๒.๔ สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าคอรุม จำกัด จังหวัดอุดรดิตถ์
- ๖.๒.๕ สหกรณ์ยางพาราจังหวัดอุดรดิตถ์ จำกัด จังหวัดอุดรดิตถ์
- ๖.๒.๖ สหกรณ์โนนหัวช้าง จำกัด จังหวัดสกลนคร
- ๖.๒.๗ สหกรณ์เกษตรอินทรีย์สกลนคร จำกัด จังหวัดสกลนคร
- ๖.๒.๘ สหกรณ์กองทุนสวนยางศรีธาตุวังสามหมอ จำกัด จังหวัดอุดรธานี
- ๖.๒.๙ สหกรณ์การเกษตรอุตสาหกรรมมันสำปะหลังวังสามหมอ จำกัด จังหวัดอุดรธานี
- ๖.๒.๑๐ สหกรณ์กองทุนสวนยางภูจองนาจะหลวย จำกัด จังหวัดอุบลราชธานี
- ๖.๒.๑๑ สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านบุง จำกัด จังหวัดอุบลราชธานี
- ๖.๒.๑๒ สหกรณ์การเกษตรน่าน้อย จำกัด จังหวัดน่าน
- ๖.๒.๑๓ สหกรณ์การเกษตรเมื่อน่าน จำกัด จังหวัดน่าน

๗. การขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ จังหวัดพิษณุโลก

ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดพิษณุโลกเข้าร่วมเป็นคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐจังหวัดพิษณุโลก มีการประชุมพิจารณาคัดเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการพัฒนา ๓ กลุ่มกิจกรรมที่มีศักยภาพ ได้แก่ กลุ่มผู้มะม่วงส่งออก กลุ่มผู้ผลิตข้าว และกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน ในอำเภอเนินมะปราง ต่อมาได้มีการจัดตั้ง “บริษัทประชารัฐรักสามัคคีพิษณุโลก (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด” เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ โดยจังหวัดพิษณุโลกดำเนินการจัดประชุมผู้ก่อการ และผู้ถือหุ้นบริษัท

ซึ่งมีประธานสภาเกษตรกรจังหวัดพิษณุโลก ร่วมเป็นผู้ก่อการจัดตั้งบริษัทกับประธานองค์กรภาคเอกชนอีก ๔ ราย มีทุนจดทะเบียนบริษัทฯ จำนวน ๔ ล้านบาท โดยประธาน สภาเกษตรกร จังหวัดพิษณุโลก ถือหุ้น จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น เป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เท่ากับบริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) และประธานหอการค้าจังหวัดพิษณุโลก ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก นอกจากนั้น มีธนาคารกรุงเทพ จำกัด

ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก ประธานสมาพันธ์ SME ไทย ร่วมถือหุ้นด้วย ซึ่งประธานสภาเกษตรกรจังหวัดพิษณุโลก มุ่งให้บริษัทประชารัฐ นอกจากดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านเกษตรกรรมนำร่องที่อำเภอเนินมะปรางแล้ว ผลกำไรของบริษัทจะนำมาบริหารจัดการธุรกิจให้เข้มแข็ง เพื่อให้สามารถขยายงานแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรในพื้นที่อื่นต่อไปด้วย นอกจากนั้นประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก แสดงความมุ่งมั่นจะขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสภา อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผลักดันให้ภาคเกษตรเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเพื่อให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นโมเดลการจัดตั้งบริษัทฯ ต่อไป

๔.๔ ผลการดำเนินงาน การปราบปรามยาเสพติด

การรับฟังความคิดเห็นในการถอดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติดเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ในการรักษาโรค

สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้จัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นในการถอดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติดเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ในการรักษาโรค โดยพิจารณาจากข้อมูลทางการแพทย์พบว่ากัญชามีสารสำคัญคือ THC (Tetrahydrocannabinol) หรือ เตตราไฮโดรคานาบินอล น้ำมันระเหย โปรตีน วิตามินบี๑ บี๒ คลอไรด์ เป็นต้น นักวิทยาศาสตร์ได้นำสาร THC มาทดลองใช้ในการรักษาโรค เช่น ลดอาการปวด เกรง ชักกระตุกของกล้ามเนื้อ โรคลมชัก โรคพาร์กินสัน โรคอัลไซเมอร์ ซึ่งผลการรักษาเป็นไปในทิศทางที่ดี และผลการทดลองของนักวิทยาศาสตร์จากกรุงมาดริด ประเทศสเปนพบว่าสาร THC สามารถ ฆ่าเซลล์มะเร็งในสมอง ผิวหนัง และตับอ่อนได้ สาร THC สามารถทำลายกระบวนการเกิดมะเร็งได้ และจากการรายงานทางวิชาการยังพบว่าสาร THC ยังสามารถต่อสู้กับโรคมะเร็งเต้านม และโรคลูคีเมียได้ด้วย สภาเกษตรกรแห่งชาติ เห็นว่า ในประเทศไทย กัญชายังติดอยู่ในบัญชียาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่ในทางการแพทย์กัญชาเป็นสารที่สามารถนำมาใช้บำบัด หรือใช้ในการรักษาโรคได้อย่างมาก จึงเป็นโอกาสของประเทศไทยและคนไทยที่สามารถเข้าถึงการรักษา โดยเฉพาะโรคร้ายแรง อย่างเช่น โรคมะเร็ง สมควรที่จะศึกษาถึงผลดี ผลเสีย จากผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้เสีย เพื่อนำสารสกัดจากกัญชามาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ จึงได้จัดทำโครงการสัมมนา “รับฟังความคิดเห็นในการถอดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติดเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ในการรักษาโรค” โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาในครั้งนี้ประกอบด้วย ประธานสภาเกษตรกรจังหวัด หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน ประชาชน รวมทั้งสิ้น ๑๘๒ คน โดยประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ (นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์) กล่าวว่าการจัดโครงการครั้งนี้เนื่องจากมีแพทย์และนักวิจัยหลายท่านในปัจจุบันที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารที่มีอยู่ในกัญชารักษาโรค เช่น ลดอาการปวด เกรง ชักกระตุกของกล้ามเนื้อ โรคลมชัก โรคพาร์กินสัน และ โรคอัลไซเมอร์ เป็นต้น แต่เนื่องจากกัญชาอยู่ในบัญชียาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ ๕ จึงทำให้มีแนวคิดที่จะผลักดันกัญชาให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งในขณะนี้ยังไม่มีหน่วยงานใดผลักดันในเรื่องนี้ สภาเกษตรกรแห่งชาติเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นใหม่เมื่อ ๔ ปีที่แล้ว มีหน้าที่ดูแลเกษตรกรและเสนอนโยบายต่อรัฐบาล ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี จึงได้ประสานนายแพทย์สมยศ ศิริพานทอง เพื่อหารือแนวทางในการดำเนินการ ถ้าสภาเกษตรกรแห่งชาติผลักดันในเรื่องนี้อาจไม่ตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบ เพียงแต่ยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบในเรื่องนี้โดยตรง สภาเกษตรกรแห่งชาติก็พร้อมที่จะดำเนินการ และได้มีโอกาสพบท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม จึงเรียนท่านว่า สภาเกษตรกรแห่งชาติขอจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นเรื่องการถอดกัญชาออกจากบัญชี ยาเสพติด เพราะเกษตรกรจำนวนมากเป็นป่วยเป็นโรคร้ายแรง โดยเฉพาะโรคมะเร็ง เนื่องจากการใช้สารเคมีและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อยามารักษาโรค โดยเฉพาะการซื้อยาจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เมื่อมีทางเลือกในการรักษาโรคให้กับเกษตรกร โดยการนำสารสกัดจากกัญชามาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ในการรักษาโรคได้ จึงหารือกับเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เพื่อขอจัดสัมมนาฯ พร้อมทั้งได้เชิญ สำนักงาน ป.ป.ส. บรรยายพิเศษในหัวข้อ “แนวทางการแก้ไขกฎหมายเพื่อถอดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติด” ด้วย การจัดโครงการสัมมนาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ก่อนเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาถอดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติด และจะได้ส่งสรุปการสัมมนาในครั้งนี้ ไปถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หลังจากการสัมมนาในครั้งนี้ จะได้จัดตั้งองค์กรหรือคณะทำงานขึ้นมา เพื่อดำเนินการติดตามผลการดำเนินการจนกว่าจะบรรลุตามเป้าหมาย พร้อมทั้งจัดการประชุมทางวิชาการเพื่อรวบรวมผลการวิจัยเกี่ยวกับกัญชาในการรักษาโรคทางการแพทย์อีกครั้งหนึ่ง

สรุปประเด็นในการสัมมนา

๑. เสนอให้มีการจัดประชุมเชิงวิชาการเพื่อรวบรวมข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับการนำัญชามาสกัดเป็นยาเพื่อใช้ในการรักษาโรคทางการแพทย์
๒. เสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการผู้พิจารณาประมวลกฎหมายยาเสพติด เพื่อแก้ไขมาตรา ๗๖ จาก “ตำรับยา” เปลี่ยนเป็น “ยาสมุนไพร”
๓. สรุปความคิดเห็นเสนอต่อนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องการถอดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติดเพื่อใช้เป็นยารักษาโรคทางการแพทย์
๔. เสนอให้ถอดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติด โดยใช้กระบวนการทางการแพทย์ในการควบคุม เช่น การสั่งจ่ายโดยแพทย์ หรือการอนุญาตให้ผู้ป่วยสามารถปลูกไว้ใช้รักษาโรคได้รายละ ๖ ต้น
๕. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามเรื่อง การถอดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติดเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ในการรักษาโรค
๖. เสนอให้ยกเลิกโทษผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้กัญชาเป็นยารักษาโรคทางการแพทย์
๗. เสนอให้ถอดกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดไปพร้อมกันด้วย เพื่อใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์
๘. จากข้อมูลเบื้องต้นการยาสูบขออนุญาตในการปลูกกัญชง และใช้ประโยชน์จาก เส้นใย ช่อดอก และเมล็ด แล้วนั้น สภาเกษตรกรแห่งชาติจะเข้าไปพูดคุยกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อเสนอให้มีการ เข้าไปควบคุม และใช้ประโยชน์จากการสกัดสารจากกัญชง เพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ โดยให้กระทรวงสาธารณสุขเข้าไปดูแลในเรื่องนี้

๔.๕ การดำเนินงานของดีเมืองนราธิวาส

สภาเกษตรกรแห่งชาติ โดยสภาเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส ได้ร่วมจัดงานของดีเมืองนราธิวาส จัดนิทรรศการงานวันลองกองในงาน “ของดีเมืองนรา” ครั้งที่ ๔๑ ประจำปี ๒๕๕๙ ณ สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ ในชุมสภาเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรนิทรรศการงานวันลองกองในงาน “ของดีเมืองนรา” ครั้งที่ ๔๑ ประจำปี ๒๕๕๙ ณ สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ ในชุมสภาเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส พระราชกระแสรับสั่ง **จุดที่ ๑ พระราชกระแสรับสั่งฯ “สภาเกษตรกรได้แก้ไขปัญหาค่าพืชผลทางการเกษตรราคาตกต่ำค่อนข้างได้ผลแล้ว”** พระราชทานสั่งกับ นายสิทธิพร จริยพงศ์ รองประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ คนที่ ๒ และ นายแวฮามะ บากา หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส

สภาเกษตรกรแห่งชาติ โดยสภาเกษตรกรจังหวัดนราธิวาสได้ตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านที่ทรงห่วงใยพสกนิกรของพระองค์ เรื่องพืชผลทางการเกษตรราคาตกต่ำ จึงประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหามาตรการแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดำเนินการจัดงานของดีเมืองนราธิวาส เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ ถึง ๒๕ กันยายน ๒๕๕๙ การดำเนินงานสนองพระราชดำริและพระราชกระแสรับสั่งของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจัดนิทรรศการงานวันลองกองในงาน “ของดีเมืองนรา” ครั้งที่ ๔๑ ประจำปี ๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ ณ สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา ศูนย์ราชการ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. เพื่อส่งเสริมการบูรณาการและประสานนโยบายกับทุกภาคส่วน ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร
๒. เพื่อสร้างตระหนักรู้แก่กลุ่มยุวเกษตรกรสู่อาชีพการเกษตร
๓. เพื่อพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับผู้บริโภคในสถานการณ์การตลาดปัจจุบัน
๔. เพื่อให้เกษตรกรชาวสวนลองกองมีความรู้เรื่องการตลาดสมัยใหม่ด้วยวิธีการบรรจุภัณฑ์ ด้วยระบบ QR Code (Quick Response) ระบบตามสแกนสินค้าเกษตร

สรุปผลการดำเนินการ

โครงการจัดนิทรรศการงานวันลองกอง ในงาน “ของดีเมืองนรา” ครั้งที่ ๔๑ ประจำปี ๒๕๕๙
กิจกรรมที่ดำเนินการ :

- ➔ จัดนิทรรศการงานวันลองกอง ในงาน “ของดีเมืองนรา” เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรกรรม การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ และการสร้างทายาทเกษตรกรรุ่นใหม่
- ➔ จัดทำร้านแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับการพัฒนาลองกองต้นหยงมัส จังหวัดนราธิวาส การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาระบบการตลาดสมัยใหม่ด้วยวิธีการบรรจุภัณฑ์ ระบบ QR Code (Quick Response) ระบบตามสอบสินค้าเกษตร
- ➔ ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกฝักอาชีพเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร จังหวัดนราธิวาส

จากการดำเนินการดังกล่าวสามารถยกระดับราคาผลผลิตลองกองให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่ม มีความมั่นคงในอาชีพ สร้างและตระหนักรู้แก่กลุ่มยุวเกษตรกรสู่อาชีพการเกษตร เกษตรกรมีความยั่งยืนในอาชีพบนพื้นฐานแห่งความพอเพียง เป็นการสร้างเอกลักษณ์ลองกองต้นหยงมัส จังหวัดนราธิวาส เป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคภายในและต่างประเทศ

พระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ ความว่า พระราชกระแสรับสั่ง ๑ “สภาเกษตรกรได้แก้ไขปัญหาค่าผลทางการเกษตรราคาตกต่ำค่อนข้างได้ผลแล้ว” ผลการดำเนินงานสนองพระราชดำริ - สภาเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส โดยได้ร่วมบูรณาการรณรงค์ร่วมกับ ศอ.บต./กระทรวงมหาดไทย ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรชาวสวนผลไม้ปรับปรุงคุณภาพผลผลิตเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตดีขึ้นเป็นการพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืนและมั่นคงถาวรตลอดไป การนี้ได้รวบรวมผลผลิตนำส่งตลาดปลายทางต่างจังหวัด และได้บูรณาการจัดจำหน่ายผลผลิตลองกอง ณ ท่าอากาศยานนราธิวาส สรุปรวมผลการระบายผลผลิตลองกอง ทั้งสิ้น ๑,๑๖๕,๒๒๘ กิโลกรัม

ສ່ວນທີ່

໕

ກາດພນວກ

คณะผู้บริหารสภาเกษตรกรแห่งชาติปี ๒๕๕๙

นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์
ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

นายอภิศักดิ์ อังคสิทธิ์
ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติคนที่ ๑

นายสิทธิพร จริยพงศ์
รองประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติคนที่ ๒

สมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ ๒๕๕๙

ประธานสภาเกษตรกรจังหวัด

สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดภาคกลาง

นายวิลาส สุริวงษ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสมุทรสาคร

นายนิวัฒน์ พันธุ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดระยอง

นายพรม บุญมาช่วย
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสุพรรณบุรี

นายสำอวย วงศ์เณร
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นายรัชชัย กนอมลิจิต
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดปทุมธานี

พันวเอกจากเทียนชัย หัตถิกานา
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดชัยนาท

นายชารินทร์ สิงห์ดี
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสิงห์บุรี

นายโอภาส ชัยณรงค์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี

นายวรินทร์พงศ์ ศรีสันต์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดนครปฐม

นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดลพบุรี

นายสมบัติ อำนาจ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสระบุรี

นายรณพลา พูนสวัสดิ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดอ่างทอง

นายสว่าง ชื่นอารมย์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดตราด

นายวรายุทธ ธนโชคสว่าง
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดกาญจนบุรี

นายพงษ์เทพ รัตนา
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา

นายไพชยนต์ กังวลกิจ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดชลบุรี

นายชลิต กองมณี
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดนครนายก

นายเจริญ ปานอุ
สมาชิกสภาเกษตรกรกรุงเทพมหานคร

นายวิชระ จำปาเทศ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสระแก้ว

นายสุพล ทมอทอง
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดเพชรบุรี

นายประทีป ศรีใจ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสมุทรปราการ

นายธาดา เอี่ยมอำ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดนนทบุรี

นายธีระ วงษ์เจริญ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี

นายวิชิต พันธุ์เพียร
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดราชบุรี

นายชัยยันต์ อยู่ศิริ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสมุทรสงคราม

นายสมศักดิ์ ฤกษ์อนันต์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดภาคเหนือ

นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดลำปาง

นายวินชัย เสมาทอง
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดเพชรบูรณ์

นายสกาพร ศรีวันชื่น
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

นายอภัยพิบ เจ้าเจ็ด
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดอุทัยธานี

ร้อยเอกอุบล พุทธิรักษ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดพิษณุโลก

นายสุพจน์ ป้อมชัย
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดลำพูน

นางสาวโสภภาพรรณ กาสมนัน
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดตาก

นายณัฐชัย พวงสมบัติ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดนครสวรรค์

นายอดิวิรรณ ทอนาน
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดพะเยา

นายสมหมาย คำมาสาร
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่

นายพงศกร พุฒตรง
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดน่าน

นายสมบูรณ์ ใจเศษ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดแพร่

นายแสน เกิดฤทธิ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดพิจิตร

นายเรืองเดช สุขสมบูรณ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสุโขทัย

นายบัญชา อรุณเวท
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์

นายพรชัย พัฒนศักดิ์กัญญา
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดกำแพงเพชร

นายธีรวัช คำเงิน
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดเชียงราย

สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นายอากิคุชิ อังคสิทธิ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์

นายตันติพงศ์ นิกเรศ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดบึงกาฬ

นายวิเชียร คำมา
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดอำนาจเจริญ

นายวิชัย จันทรหอม
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดหนองคาย

นายวิไล สายสอน
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดยโสธร

นายสมศักดิ์ คุณเงิน
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น

นายวุฒพ วุฒิธรา
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดหนองบัวลำภู

นายสังคม อุปคุณ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดมุกดาหาร

นายทอบสิน พ้อคำ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

นายวิเศษ คำไชโย
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดกาฬสินธุ์

นายบุญศรี สุงวาปี
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี

นายวิชาญ โคตรจันทร์อุดม
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดเลย

นายคงฤทธิ์ บัวบุญ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม

นายประจักษ์ บุญกาพิมพ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดร้อยเอ็ด

นายหนูนุ แซ่จิ่ง
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ

นายประยงค์ เพื้อไต้
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดนครพนม

นายเต็มศักดิ์ บุญขึ้น
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดนครราชสีมา

นายบุญศรี สุงวาปี
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์

นายปรีชา นูอินรัมย์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานี

นายบุญองค์ ยอดหอ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสกลนคร

สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดภาคใต้

นายสิทธิพร จรียพงศ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

นายอภิมาตย์ เหมะคณเฑียร
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสตูล

นายสมคิด สงเนียม
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดพัทลุง

นายสมชาย สกลสิทธิ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดภูเก็ต

นายยูโซ่ อาเกะ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดปัตตานี

นายประทีป กลีบแก้ว
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดนครศรีธรรมราช

นายเชลิต ระงัก
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดระนอง

นายสมคิด สังขมณี
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดตรัง

นายธีรพงศ์ ต้นดีเพชรกรณ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดพังงา

นายชัยนรงค์ สิงห์โพธิ์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสงขลา

นายมะหมัดชินโรนิง อามะ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดยะลา

นายปิยวิทย์ ไทเพชร
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดชุมพร

นายประยัด ลอแม
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส

นายพันศักดิ์ จิตร์รัตน์
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดกระบี่

ตัวแทนองค์กรเกษตรกร

ตัวแทนองค์กรด้านเกษตรกร ด้านพืช

นายบุญนำ นิกเทศ
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านพืช

นายสินดี เกะกาวิ
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านพืช

นายสมัย สายบัว
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านพืช

นายสวัสดิ์ สายสุกาจินะกุล
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านพืช

ตัวแทนองค์กรด้านเกษตรกร ด้านสัตว์

นางมลชญา วาธีรัตน์
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านสัตว์

นายนาประกิน อุ่นกา
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านสัตว์

นายณัฐวุฒิ ประทีปะวนิช
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านสัตว์

นายอนันต์ สงคประชา
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านสัตว์

ตัวแทนองค์กรด้านเกษตรกร ด้านประมง

นายเจริญ จันทอิสสระ
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านประมง

นายอำนาจ ปะติส
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านประมง

นายสุรศักดิ์ วนิชกิจ
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านประมง

นายเดชา บรรลือเดช
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร ด้านประมง

ตัวแทนองค์กรด้านเกษตรกร ด้านเกษตรกรรมอื่นๆ

นางรัตนา ยิ่งสูงสันติสุข
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร
ด้านเกษตรกรรมอื่น ๆ

นางสาวอัญชลี บารมีรุ่งเรือง
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร
ด้านเกษตรกรรมอื่น ๆ

นายพิชญ หวังนุกกลาง
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร
ด้านเกษตรกรรมอื่น ๆ

นายวาสนา ปัญญาวีการ
ตัวแทนองค์กรเกษตรกร
ด้านเกษตรกรรมอื่น ๆ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

นายเจริญศักดิ์ ไธสง
ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านพืช

นายบุญส่ง นันทอง
ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านพืช

นางเยาวมาลย์ ค้าเจริญ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านสัตว์

นายมงคลศักดิ์ พุก-นัด
ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านสัตว์

นายประสาร เพชรมอญ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านประมง

นายมงคล สุทธิเจริญคณา
ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านประมง

นายศิริชัย ออสุวรรณ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเกษตรกรรมอื่น ๆ

คณะผู้บริหารสำนักงานสภาเกษตรแห่งชาติ

ว่าที่ร้อยตรีสมพูนทรัพย์ กล้าวิกรณ์
เลขาธิการสภาเกษตรแห่งชาติ

นายเสน่ห์ วิชัยวงศ์
รองเลขาธิการสภาเกษตรแห่งชาติ คนที่ ๑

นายสมเกียรติ พัดเทพินทร์
รองเลขาธิการสภาเกษตรแห่งชาติ คนที่ ๒

นางสาวปุนยา มณีรัตนบวรชัย
ผู้ช่วยเลขาธิการสภาเกษตรแห่งชาติ

นางบุษบา เสนงาว
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

นางนันทวัน ออโอรย์
ผู้อำนวยการสำนักกิจการสภา
และวิชาการ

นายบรรพต เพชรเจริญ
ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์การเกษตร
วิจัยประเมินผล
และส่งเสริมกิจการพิเศษ

นายภาสนต์ บุพาสันต์
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริม
การมีส่วนร่วม และขับเคลื่อน
แผนพัฒนาการเกษตร

นางมนทกานต์ จุลพรหม
หัวหน้ากลุ่มการกำกับดูแล
การบริหารจัดการที่ดี

นายมนตรี กาว
ผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์การเกษตร

นายวิทยา ประจันตะเสน
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการ

นายวิชุด นันทวรรณ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำนโยบาย

หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดภาคเหนือ

นายปรีชา เรืองกุม
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดกำแพงเพชร

นายจุมพล แก้วกล้า
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดเชียงราย

นายพิชิต ไชยกา
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดเชียงใหม่

- ว่าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดตาก

นายกิตติศักดิ์ บุชอยู่
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดนครสวรรค์

นางลำพูล ไซตธนธิดา
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดน่าน

นายธีรพล พันธุ์โม่งค์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดพะเยา

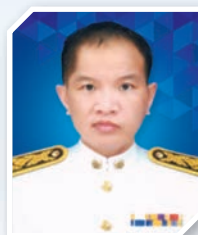
- ว่าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดพิจิตร

นางศรีพันธุ์ พุทธรักษ์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดพิษณุโลก

นายปณวัฒน์ วงศ์สนั่น
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดเพชรบูรณ์

นายสุรัชย์ ธรรมวงศ์ชัย
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดแพร่

นางสมศรี สิกธิบุญ
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นายศรีสะเกษ สมาน
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดลำปาง

- ว่าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดลำพูน

นายกฤตวิทย์ สวัสดิ์มงคล
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสุโขทัย

นายมนตรี ฉัตรทอง
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดอุตรดิตถ์

นายทวีศักดิ์ ทิมคล้าย
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดอุทัยธานี

หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดภาคกลาง

นายสุกรีชัย สุกรีธาภิรักษ์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

- ข้าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดกาญจนบุรี

นายอำนาจ ธรรมวิชญ์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดฉะเชิงเทรา

นายปิยญา บางแสง
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดชัยนาท

นายณรงค์รัตน์ ม่วงประเสริฐ
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดนครนายก

นายศราวุธ วรพัทธ์กวีโชติ
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดนครปฐม

นายวัชรินทร์ เจริญศักดิ์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดนนทบุรี

นางจางรุญ จันกรลวย
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดปทุมธานี

นายประเสริฐ จันวิไชย
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นายมาโบช ปิบเกตุ
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดปราจีนบุรี

นางสุพรรณณี คุณพันธ์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- ข้าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดเพชรบุรี

นายเมธัสสิทธิ์ ลัคคนกนวงศ์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดราชบุรี

นายสำเือง แก้วประดับ
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดลพบุรี

นางสาวเกศสุดา ธรรมสาร
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสมุทรปราการ

- ว่าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสมุทรสาคร

นางสาวราศี รุ่งมณี
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสมุทรสงคราม

นางสาวอังสนา กลึงพงษ์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสระแก้ว

นางศุภาวรรณ ลับพันทา
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสระบุรี

- ว่าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสิงห์บุรี

นายประเวศ พลเสน
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสุพรรณบุรี

นางจิตรา พูลสวัสดิ์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดอ่างทอง

- ว่าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดจันทบุรี

- ว่าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดชลบุรี

นายประกาส ภัยญาคำ
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดตราด

- ว่าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดระยอง

หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ร้อยตรีวิรัตน์ วาธีรัตน์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดกาฬสินธุ์

นายสมยงค์ แก้วสุพรรณ
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดขอนแก่น

- ข้าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดชัยภูมิ

นายสุรศักดิ์ เจริญชัย
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดนครพนม

- ข้าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดนครราชสีมา

นายไฟโรจน์ เพ็ชรรุ่ง
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดบุรีรัมย์

นางสาวรดาณัฐ อุปนิชาก
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดมหาสารคาม

นายคนพท เหล่าน้อย
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดมุกดาหาร

นายชยพล ทิลา
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดยโสธร

นางสาวชมพูนุช ญาณะนินท์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดร้อยเอ็ด

นายพิสิทธิ์ พุทธิรักษ์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดเลย

นางสาวพิชามนุช แซ่จิ่ง
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดศรีสะเกษ

นายสุรศักดิ์ นาอุดม
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสกลนคร

นายทองคำ ปิ่นแก้ว
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสุรินทร์

นายประนต ธานี
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดหนองคาย

นายสมเกียรติ เหล็กกล้า
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดหนองบัวลำภู

นายนิรุจน์ อูธรา
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดอำนาจเจริญ

นายชัยรัตน์ โสดา
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดอุดรธานี

นายศรณรงค์ ศุกขวดี
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดอุบลราชธานี

- ข้าง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดบึงกาฬ

หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดภาคใต้

นายวิรศักดิ์ ตี๋กุล
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดกระบี่

- วัง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดชุมพร

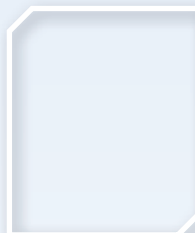
นายธวัชชัย ฤกษ์เกลี้ยง
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดตรัง

นายสุกิจ อินรงค์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดนครศรีธรรมราช

นายแหวะมาะ บาภา
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดนราธิวาส

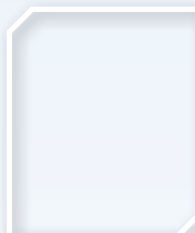
- วัง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดปัตตานี

นายโสภณ ศรีอินทร์
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดพัทลุง

- วัง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดพังงา

- วัง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดภูเก็ต

นายมะเสาวดี ไสสาภา
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดยะลา

นายสนรยา จริตงาม
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดระนอง

- วัง -
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสงขลา

นายรอสลิน คุ้มบ้าน
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสตูล

นายเจริญ รอดศรีนาค
หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกร
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ ปี ๒๕๕๙

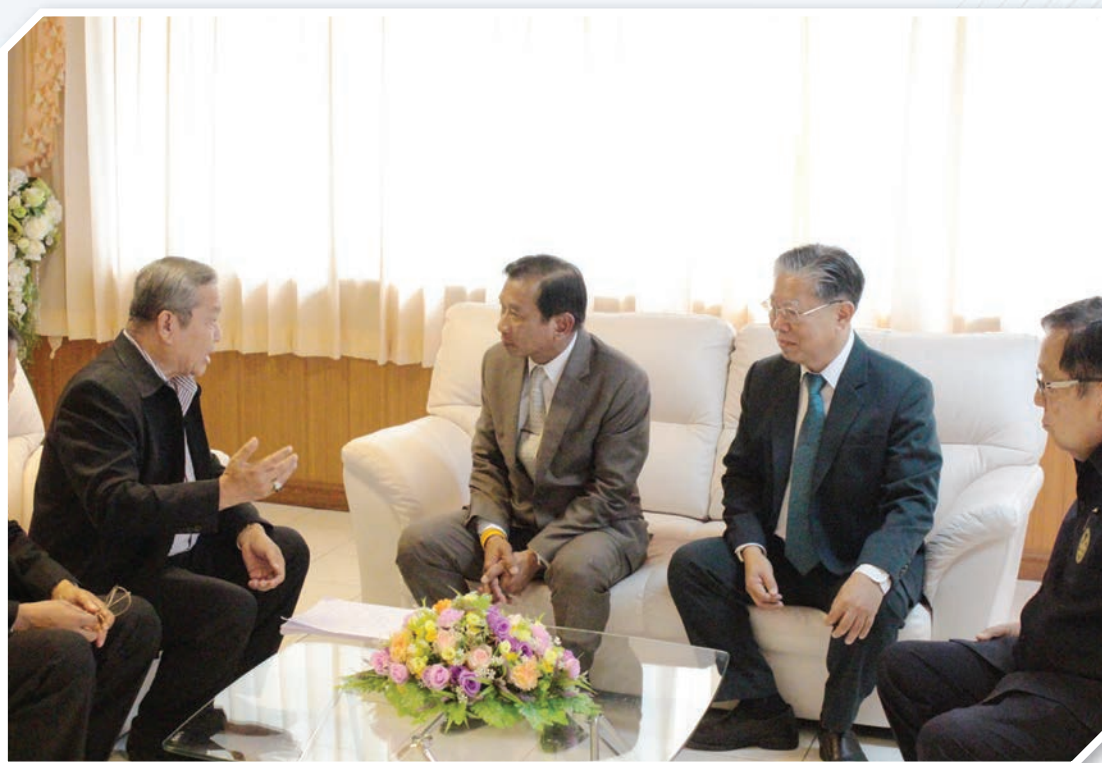
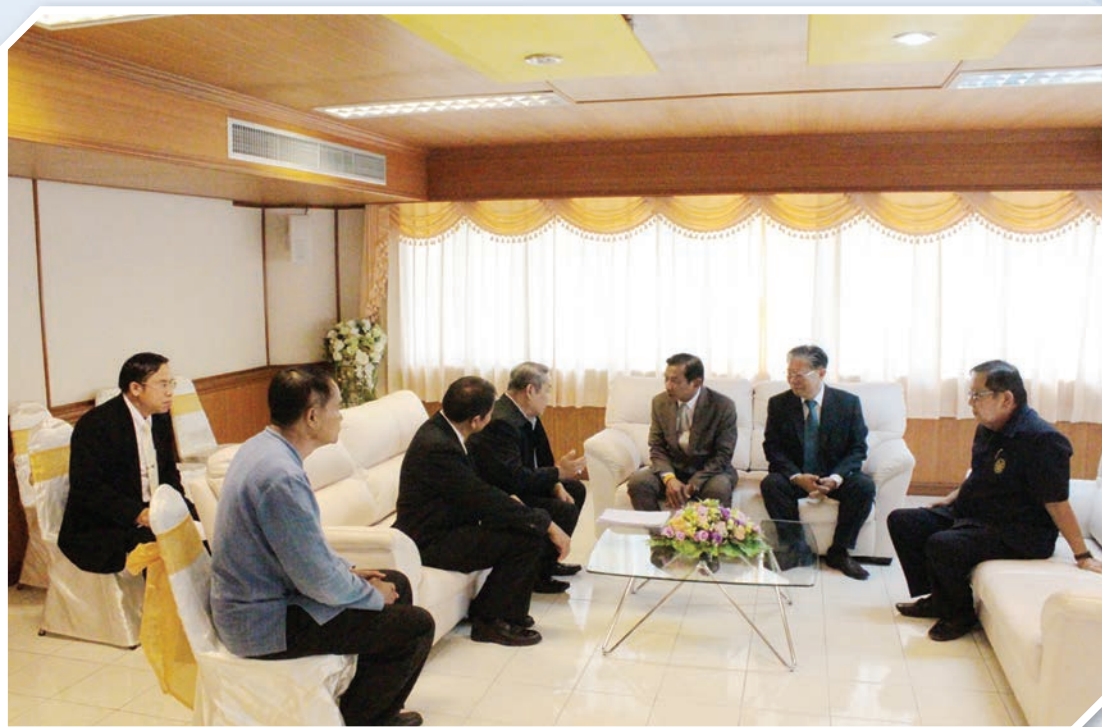

ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ (นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์)
ร่วมหารือการบูรณาการการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ)
ปาฐกถาแนวทางการบูรณาการด้านการเกษตรกับสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ

พิธีรดน้ำขอพรเนื่องในวันสงกรานต์ ปี ๒๕๕๙

การประชุมร่วมระหว่างสภาเกษตรกรแห่งชาติกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เพื่อการขับเคลื่อนและดำเนินงานร่วมกัน

ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติร่วมประชุมเพื่อเสนอความเห็นการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร
ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติยื่นข้อเสนอการปฏิรูปด้านการเกษตร

ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติร่วมกับคณะกรรมการด้านพืชไร่ยื่นข้อเสนอเงินนโยบายด้านมันสำปะหลัง

www.nfc.or.th